

سالاطین احمدلی
ظفر یزیم ظفر یزیم دیر

گردآوری و برگردان: تانای شرقی دره جک

(حکایه لر)

الله آدیلا

ظفر بیزیم ظفریمیزی دی

سالاطین احمدلی

(حکایه لر)

گردآوری و برگردان: قانای شرقی دره جک

تبریز، ۱۴۰۲

ISBN : 978-622-8413-08-2

9 786228 413082

انتشارات آیدین کتاب

۰۹۱۴ - ۲۲۶ - ۱۷۳۲

آیدین کتاب

سرشناسه	:	شرقی درمچک، تانای، ۱۳۸۲-، گردآورنده، مترجم
عنوان و نام پدیدآور	:	ظفر بیزیم ظفریمیزی: سالاطین احمدلی (حکایه‌لر) / گردآوری و برگردان تانای شرقی‌درمچک.
مشخصات نشر	:	تبریز: آیدین کتاب، ۱۴۰۳.
مشخصات ظاهری	:	۲۶۹ ص.؛ ۱۴/۵×۲۱/۵ س.م.
شابک	:	۹۷۸-۶۲۲-۸۴۱۳-۰۸-۲
وضعیت فهرست نویسی	:	فیبا
یادداشت	:	زبان: ترکی.
موضوع	:	احمدلی، سالاطین، ۱۹۵۶- م.
موضوع	:	Öhmedli, Salatin, ۱۹۵۶-
موضوع	:	احمدلی، سالاطین، ۱۹۵۶- م. -- داستان
موضوع	:	Öhmedli, Salatin, ۱۹۵۶- Fiction --
رده بندی کنگره	:	۳۱۴PL
رده بندی دیویی	:	۳۶۱۳/۸۹۴
شماره کتابشناسی ملی	:	۹۶۰۰۹۴۷
اطلاعات رکورد کتابشناسی	:	فیبا

عنوان کتاب : ظفر بیزیم ظفریمیزی

نویسنده : تانای شرقی دره جک

ناشر : انتشارات آیدین کتاب

طراحی، صفحه آرایی و تنظیم نهایی : گروه فنی شاداب و آیدین کتاب

چاپخانه و صحافی : امین

قطع کتاب و تیراژ : رقعی ، ۱۰۰۰ جلد

نوبت ، تاریخ ، و محل چاپ و نشر : اول ، ۱۴۰۳ ، تبریز

شابک : ۹۷۸-۶۲۲-۸۴۱۳-۰۸-۲

انتشارات آیدین کتاب

مشاور و مجری چاپ و نشر کتاب و مقاله شده است

كتاين ايچينده كيلر

- بیر عسگرين خاطرہ سی ----- ۵
- ايگيد نبی ----- ۱۳
- آلینمیش قصاص ----- ۲۴
- قارداشیمین آرزوسو ----- ۳۴
- اولدوزلاری سایان عسگر ----- ۵۱
- آنا یوردو ----- ۷۲
- وطنین دلیلری ----- ۸۸
- شوشا اوغروندا ----- ۱۰۰
- سومویه دایانمیش پیچاق ----- ۱۱۶
- کشفیاتچی ----- ۱۵۱
- شهیدلیک زیره سی ----- ۱۵۴
- الله ین مینالانمیش ائوی ----- ۱۵۶
- ظفر بيزيم ظفر يميز دير ----- ۱۷۰
- اٹلوین لر حق-عدالت اوغروندا ----- ۱۸۲
- کۆنوللو دؤیوشچولر ----- ۲۰۳
- قارتال یوواسی ----- ۲۱۳
- کارگاهدا ائو ----- ۲۲۰
- ماختر(سازنده) ائلمان ----- ۲۳۷
- فداکارلیق ----- ۲۴۹
- قفیل آتش ----- ۲۶۱

بیر عسگرين خاطرہ سی

خدا فرین

بیز محاربه نین ایلک گونو صبح تئزدن آرتیق وئریلن امره اساساً کلبجرین مورووداغ یوکسکلکلی اوغروندا عملیاتا باشلامیشدیق. ایکی پستو دشمندن آزاد ائتمیشدیق، اوچونجو پست اوغروندا مبارزه آپاریردیق. اوستوموزده آنجاق سلاح-مهمات واردی. ارزاق قورتارمیشدی.

مورووداغ سلسله سینی الینده دؤرد گون ساخلایان دوستلاریمیز آجلیقدان چوخ سوسوزلوقدان، سوبوقدان عذاب چکیردی. بیز اشیالاریمیزی داشلارین اوستونه قویوب، صبح آپیلاندا اونلارین اوستونه ییغیلیمیش شئه دامجیلارینی یالاییردیق، سوسوزلوقوموزو یاتیرماغا چالیشیردیق.

دؤیوشچو دوستلاریمیزدان ایکیسی سوسوزلوق اوجباتیندان حالسیزلاشاندا مورووداغ سلسله سیندن ترتره (شهر) ساری یئنیندن حرکت کئچمه یی قرارا آلدیق. ایکی دؤیوشچو سو گؤتورمک اوچون آشاغی ائندی، چوخ چتینلیکله ده اولسا بیر قاب سویو گتیریب آرامیزدا بؤلوشدوک...

گئجه لرين سويوغو ايلييميزه ايشلييردى. موروون سويوغو، شاختاسى قيلينچ كيمى كسيردى. دوردبير-وچبير قوجا قلاشيب بير-بيريميزى ايسيتمكله، هاميميز سويوق داش قايلارين اوستونده ياريوزانيقلى حالدا بير-بيريميزه سيغيناراق سحرى آچيرديق. سيلديريم داغلارلا احاطه اولونموش اطرافا باخديقجا، گوندوزلر اسرارنگيز آنا وطنين طبيعيتيني، سيلديريم داغلاريني، سرت قايليقلاريني سئر ائتديكجه، داغلاردان اسن سرت روزگارى دويدوقجا سانكى بيز ده سرتلشيرديك، بيز ده محكملىيرديك. دشمنين يئرلشديى ان هوندور داغ سيلسيله سينده ارمنيلرين حربى حصه لرينين آراسيندان محاصرني ياريب اونلارى دارما- داغين ائتديك. گؤزلمك امرينه اطاعت ائدرک دورد گون او داغلاردا آج- سوسوز قالساق دا غلبه عزميندن قورور دويدوردوق. آجلىق اونودولموشدو، سوسوزلوق آغير اولسا دا اونا دوزوردوك؛ بيز قاليب ايديك. اوتوز ايل ارمنى فاشيستلرينين اشغال ائتديى داشلى، قايالى، قصرلى-قالالى داغلارين عزميندن ايچيميزده بويوك بير دوزوم يارانميشدى.

آغير دويوشلرله دشمندن گئرى آلدیغيميز، دشمن قوه لريني دارماداغين ائديب اله كئچيرديمميز پستلارى بورا گلن يئرلى اوردو قوه لره وئريب اورادان آشاغى دوشركن كئچيرديمميز او غلبه، ظفر قورورونون دويغوسونو سؤزله افاده انده بيلمريك. بيز يئرلى احتياط قووولرينه بورا يلا باغلى گوروله جك تدبيرلر، احتياطلى اولماق اوچون عمل ائديله جك وظيفه لرى

ظفر بیزیم ظرفزیمیز دیر

ده اونلارا معین قدر باشا سالیردیق. یولوموز سوقوووشانا دوغرو ایدی. آلدیغیمیز امره اساساً سوقوووشاندا بؤیوک کشفیات ایشلرینه احتیاج واردی. اورادا ارمنیلرین دؤرد-بئش پستو واردی. بو پستلاردا چوخلو جانلی قوه، دؤیوش تکنیکاسی، حربی آوادانلیقلار اولدوغوندان بورادا دؤیوشلر چوخ آغیر گئیدردی. بیر طرفی داغلیق، او بیر طرفی مئشه لیکله، کوللوقلارلا احاطه اولونموش یولدا فرماندهیمیزین زکی تاکتیکاسیلا بیز سول جناح دان دئییل - دشمن او طرفدن هجوم کئچجیمیزی دوشوندویوندن او استقامتده حربی مدافعی خیلی آرتیرمیشدی - بیز ساغ جناحدان یولا دوشدوک.

کئچیلمز سیخ مئشه لیک، هر آدیما قارشیمیزا چیخان کوللوق-کوسلوق یولوموزو آغیرلاشدیرمیشدی. او کوللوق-کوسلوغو تمیزلرکن یارانان سس-کوی ده دیگر طرفدن تهلوکه لری آرتیریدی... پوسقویا دوشمک بو اراضیده محو اولماق دئمک ایدی، بیز بیر طرفدن آغیر یوکلریمیزله، دیگر طرفدن قارشیا چیخان مانعه لردن یولوموزو تمیزلمک اوچون چوخ احتیاطلا، تمکینله حرکت ائتمه لی اولدوغوموزو درک ائدیردی... بیز آرتیق ساغ جناحدان دشمنی احاطه یه آماقدا ایکن او بیر کشفیات بؤلمه سی ده دیگر طرفدن حرکت ائدیردی.

سوقوووشان اوغروندا گئدن قانلی محاربه ده دشمنین خیلی قوه سینی محو ائلدیک، خیلی شهیدیمیز اولدو. ارمنیلر بؤیوک تخنیکایلا عینی زاماندا هانسی یوللاسا اله کئچیردیکلری حربی سیرلریمیزدن معین قدر خبردار

اولدوغوندان وئردىمىز آغير ايتكىلرين سارسىنتىسى اىچرىسىندە ايدىك. آتجاق روحدان دوشمه يرك سوقووشانى دشمندن آزاد ائتمه يه چاليشىردىق. بىلىردىك كى، سوقووشانىن آزاد ائدىلمەسى حربى اىستراتژى جەتدن بۇيوك اهمىت كسب ائدىر. بىز يانىلما مىشىدىق.

سوقووشانىن آزاد ائدىلمەسى يوللار يىمىزىن آچىلما سىندا مەھم رول اوينادى. بو دۇيوشدە ارمنستانىن ايتىردىي جانلى قوھ، حربى تئكنىكا اونون بئلىنى قىردى. سوقووشانداكى، تالىشداكى يوكسكلىكلرين اىمىزە كئچمەسى نتيجه سىندە آذرىباجان اوردوسو اطراف اراضىلرى دە اۇز نظارتىندە ساخلايا بىلدى. بىز سوقووشان اوغروندا كئچدىمىز بو دۇيوش يولوندا اۇز دستمىزدن عباس اف حسينى، وقارى، اختىيارى و باشقالارىنى ايتىردىك. دشمنىن بو اراضىلردە قوردوغو گوجلو استحكاملارى، قصبه يه گئدن يوكسكلىكلردەكى پستلارى، ديگر قوردوغو گوجلو مدافعه سىستىمى اوردوموز طرفىندن محو ائدىلرك اكتوبرىن ۳-دە گئرى آلىندى. ايتكىلرىمىزدن دوغان سارسىنتى آزاد ائدىلن وطن تورپاغىنىن هر قارىشى اوزرىندە يئرىدىكجە اىچىمىزدن بو يولدا شهادتە يوكسلكم، شەھىد اولماق آرزولارىمىزلا ائلە چوغلاشمىشىدى كى، بىز سئوينجلە كدرىمىزى آيىرد ائدە بىلمىردىك. بىرجه آيىرد ائتدىمىز شئى وارىيدى كى، هر شەھىدىمىزىن انتقامىنى بىرە-مىن آلىردىق، اىچىمىزدەكى انتقام حسينى سويوتماغا چاليشىردىق...

سوقووشاندا آرتیق گئنیش حربی عملیاتلارین قیزغین چاغیندا بیزه توناشنه - تپه کنده دوغرو ایرلیمک امری گلمیشدی.

یاغان یاغیشدان، قانلی دؤیوشلردن یورولموش گروهوموز گئجنی دینجلیب صبح تئزدن حرکت ائتمه لی ایدی. صبح تئزدن کوللو-کوسلو، قایالی، داشلی، سیخ مئشه لیکله چوخ چتینلیکله گئدیردیک، مجبور اولوب مئشله یارغانین آراسینا گیردیک، دشمنله اوز-اوزه دوردوق، اوردا خیلی ارمنی واریددی. فرمانده بیزه استقامتی دییشیب پوسقویا دوشمیی امر وئردی. یولو دییشدیک، نهایت، وئرین امرله گئتدیک و دوشمنین آرخاسینا کئچمیش اولدوق. وقار، اسگندر، من یاماچ داکی ساحلی، اوزو قارشیا اولان دشمن عسگرلرینی گؤردوک. کشفیاتچیلارین گلجینی بیلن، اوزو اولکی یولا اولان ارمنیلر اونلارین ایرلیدن گلشینی گؤزدی حالدا بیز آرخادان اونلارا یاخینلاشدیق.

دؤیوش باشلادی، قانلی دؤیوشلر گئدیردی. اوشاقلاریمیز جاناوار کیمی ووروشوردو. بیزیم گؤزوموز ائله قیزیشمیشدی کی، بیر-بیریمیزدن خبرسیز کیمی، اما بیر-بیریمیزی قورویا-قورویا دشمنله دؤیوشه گیرمیشدیک. آندیغیم سنایئر(تک تیر) گلوله سیندن ارمنین بیر اؤلدو، او بیرسی ایسه یارالی اولدوغو حالدا گؤزدن ایتدی. بیز اونلارین گوراشن کیمی یئرین آلتیندا چالالار قوردوقلارینی بیلیردیک و قاچان یارالی ارمنی اؤزونو اورا سالمیشدی. سسه یاماچدا، چادیردا دینجه لن ارمنیلر چیخدی، بیزیم گلجیمیزدن خبردار اولان دشمن قوه لرله ده دؤیوشه گیردیک. بیز بورادا

دشمنه خیلی تلفات وئردیک. نبی، محمد، نورالدین کیمی اوغوللاریمیز شهید اولدو. قیرخ بیر ارمنی اؤلدوردوک... اونلارین خصوصی سنگرلری اولدوغونو بیلیمیردیک. بیز اونلاری سون نفره قدر محو ائتدیمیزی ظن ائدیردیک. ارمنیلر غفلتا تانکلارلا هجوم کئچدیلر... دؤیوش یئیندن قیزیشدی، بیزیم اوشاقلاردان یئنه شهید اولانلار اولدو. منه گلوله دیمیشدی، سنایپئر(تک تیر انداز تفنگی) دیرسکلنوب مئشه یه ساری قاچماغا باشلاساق دا گوجوم قالمامیشدی. شاهین یاخینلاشدی، یاردیم ائلدی، یاخامی آچدی، قانیم آخیردی. دشمن منیم اوریممی توش آلسا دا بیر آز آرالیدان ضد گلوله نی دئشیب کئچمیشدی. شاهین یارمین اوستونو سیلندن سونرا بوزارمیش رنگینین آچیلدیغینی گؤردوم:

—آنان نماز اوستوندیمیش، بهروز مراد اف، گلوله اوریندن آرالی کئچیب... من آرتیق هوشومو ایتیریردیم، آغاجلارا باخیردیم، هر شئی مندن اوزاقلاشیردی... من شهید اولدوغومو دوشونوردوم، طاقتسیز حالدا گؤزومو گؤیه دیکمیشدیم. گؤزومون اؤنونده شهید اولان قارداشلاریمی خاطرلادیم...

ارمنیلرین تانک سسینه آیلدیم، گؤزومو آچدیم، هر یاندا دؤیوش گئدیردی، یولداشلاریم او طرفه-بو طرفه قاچیردی، آتش آچیردی، هر شئی ائله قاریشمیشدی کی، من ائله بیلیردیم گؤردوکلریم یوخودور. سونرا یانیما دؤرد آدام گؤردوم، اونلار منی دئیسن دؤیوش میدانیندن سورویوب چیخارماق ایستیردیلر. من اونلاردان بیرینه دئدیم:

- سيزين ايکينيز منه يارديم ائدين. بوردا ياراليلار وار، ايکينيز ده اونلارا يارديم ائدين.

من گوزومو اچاندا بيرينين ياخاسيني توتوب گئدن گوردوم. دشمنلر ائتيردى، اونلار - او ايکي دؤيوشچوموز مئشنين ايچيله اتيلان مرميلرين گورولتوسو آلتيندا مني سورويوردولر، آتش نقطه سيندن چيخارماغا چاليشيردیلار. غافيل اتيلان خمپاره اورتاليغا دوشدو. بو زامان منه يارديم ائندلردن بيرينين اياقلاريني مرمي گؤتوردويونو گوردوم. يارديم ايستتيردى. قفيل اوستومه دوشن جسد پارچاسيني گوردوم... منه يارديم ائندلردن بيريني اتيلان خمپاره ايکي يئره پارچالاميشدى... «يارديم ائدين!» دئين انسانا گوجومو توپلاييب يارديم اوچون قالخماق ايسته ينده آشيريلىديم. گوزومو اچاندا گوردوم شاهبازاف شاهباز مني سورويه-سورويه اورادان اوزاقلاشديرير. او دهشتلي، قانلي دؤيوشده ۷ شهيد يميز، ۱۴ ياراليميز اولدو. دشمنين ۵۰-دن چوخ جانلي قوه سيني، تئکنيكاسيني محو ائلميشديک. دؤيوش ميدانيندان يارالي، شهيد اولموش دوستلار يميز ييغارکن اتيلان مرميلردن دشمنين پارچا-پارچا اولموش خيلى جسدلريني گوروردوک. هر يان ائله بيل قانلي ات ميداني ايدى، آياغ يميز باسد يغ يميز يئر قان گؤلمچ سیدی. شکرلر اولسون کي، بيزيم شهيدلرين جسدلري سالامات ايدى، سانکي اوتوردوغو، يا دا اوزانديغي يئر ده ابدى يوخويا گئتميشدى، ساغ قالان يولداشلار يميز لا بير گه ۷ شهيد

و ۱۴ يارالينى دۇيوش ميدانيندان، او اودون-آلووون ايچيندن نئجه چتينيكله، بۇيوك زحمتله چىخارىلديغىنين شاهدهى ايديم.

بىز نه ياراليلاريمىزى، نه ده شهيدلريمىزى دشمن لئشلىرىنين آراسيندا قويوردوق، طبعى كى، يارالانماسايدىم، من ده دوستلاريمى جانيم باھاسينا بئله اورادا قويمازديم. بىز ايللر ايدى كى، بىر عائله ايدىك، بىر-بىريمىزه باغليديق، بىر-بىريمىزىن سلاحداشيدىق... بىر-بىريمىزى نىنكى آديندان، اوزوندن، حتى نفسىنين قوخوسوندان سئچىردىك... بىز دۇيوش ميدانىنا آتيلاندا دا، گروھلارا بۇلونوب دشمنين اشغالى آلتيندا اولان يوردلاريمىزا سىزدىقدا دا بوتۇلوك، بىرلىك، دشمنه قارشى بىرگه مبارزه آماليمىز اولموشدو و ديگر ياراليلارلا بىرلىكده او مئشه ليكلرله، داغلارين ياماجيىلا، دشمن توپلارينين آتشى آلتيندا اورادان چىخارىلدىق.

سحر ۹-دا يارالانمىش اولسام دا هله ساغ ايديم، منى دۇيوش ميدانيندان چىخارىب خسته خانايا چاندىرمىشديلار، گئجه ساعت ۱۲-ده جراحى عملياتدايدىم... آغير يارالانمىش اولسام دا، ساغ قالماغيما اوميد آز اولسا دا، يارالاريمى ساريان حكيم محب عليوين ده بۇيوك اميى سايه سينده ساغ قالديم. بوتون يولداشلاريم منيم شهيد اولدوغومو دوشونوردولر. اما بو بۇيوك تاريخى غلبه نى گۇرمك منه نصيب اولدو. حمد اولسون الله !!

ايگيد نبي

حربي خسته خانانا دا اولان ياراليلاردان بيري ايگيد دؤيوشچوموز قلى اف نبيدن بحث ائديردي.

...نبينين اولدوغو بؤلمه شر قارشينا ياخين دشمن قوه لرله اوز- اوزه گلير. دشمندن آزاد ائديلن پستلاردان، حربي حصه لردن پرن- پرن دوشموش سلاحلى ارمنى بيرلشمه لرى مختليف يئرلرده گيزلنرک، جبه نى ياريب ارمنستان اراضيسينه كئچمک اوچون چاليشيرديلار. او دسته لردن بيري ده نبيگيلين بؤلمه سيله قارشيلاشير. اونلار آلدیقلاری بيلگيلره اساساً مئشه ده ارمنى بيرلشمه لرینين اولدوغونو بيليرديلر و اونلاری ضرر سيزلشديرمک اوچون او استقامتده حرکت ائديرديلر. مئشه نين گيره جيينده فرمانده (فرمانده) اونلاری دسته لره بؤلور:

—هامی بير يئرده حرکت ائلمه سين. پوسقويا دوشه بيليرک.

نېنين دستهسى ساغ طرفدن يولا دوشور. تكم سئيرك مئشهده يئريمك ده قورخولو ايدى. جانيني گوٲتوروب مئشهله قاچميش دشمن قوهلر هر آن اونلارى گوٲره بيلردى. دوشوندوكلريندن احتياطلى اولماق اوچون چوخ واخت سورونه-سورونه او اراضيلرى كئچيرديلر. مئشه قالينلاشندا آياغا قالخيب يئرييرديلر. اونلار دره نين ديبيله گئديرديلر. قفيل خيشيلتيا يوخارى بويلانان نبي باشيني قالديرير، دره نين آشاغيسيندان خبرسيز ايرلييه گئدن سنائيرلى (تك تير انداز) ارمنيى گوٲرور، قفيل داينيب ايله آرخايا اشاره ائدير. اونون گئديى سمته دوغرو، درنين ايچيله اونو تعقيب ائديرلر. نبي احتياطلا دشمنين آرخاسيندان گلنلرين اولوب- اولماديغيندان امين اولماق اوچون يوخارى قالخير. و آرخادان گلن بئش- آلتى ارمنيى ده گوٲرور. آشاغى دوشور. نادره:

—قارشيداكى تك تيراندازدير، آرخاداكيلارين ايكيسينده سلاح وار.

نادر:

—اوشاقلارا خبر وئريم. ساكت و سسسيز آرخالارينجا گئدجييك. اولاه

بيلسين قارشيدا دسته وار، بيرلشمك ايستيرلر.

—الرينى ترپتمهيه امكان وئرميك. ائله بورداجا...

—سلاح سسینه دويوق دوشه بيلرلر. من او تفنگى اونون ليندن آلاجام. —

نبي قاباقدا گئدنى گوٲترير.

—احتياطلى اول.

—اونلارين هئج بيريني نظارتدن بوراخمايين. ال-قول آچسالار چارميز
يوخدور، ايشلريني بيتيرملييك. اوشاقلارا خبر وئر.

نبي احتياطلا، دره آشاغي سرعتله تك تير اندازا دوغرو گئديردي. قفيل
تچييك دوزنلييه ساري آچيلاندا ارمني دايندي، تفنگي يئرله قويدو. نبي بو
فرصتي الدن وئرمه دي. اونو چكيب دره يه سالدی. البياخا اولدولار. نبي
گوج-بلا ايله قولونو اونون بوغازينا دولاييب وار گوجويله سيخدي، دشمن
مقاومت گؤسترسه ده، نبي عهده سيندن گلدی. قفيل قارشيدا يوخا
چيخميش تك تيراندازي گؤرمه ين ارمنيلرين تشويشه دوشدويونو گؤرن
نادرين دسته سيندكي دؤيوشچولر گؤز قيرپيميندا حرکته كئچديلر.
ارمنيلردن بيری افشاري آغير يارالاميشدی. بيچاق عليني كسميشدی،
اونون ياراسيني تئز باغلايب، دشمنلرين اوستلرينده كي خمارالاري و
سلاحلاري گؤتوروب ايرلي يئرديلر.

نبي گيلين دسته سي وئرلين امره اساساً مئشنين قورتاراجايندا دايندي.
—اوشاقلار گلنه كيمي گؤزلييك. اونا كيمي دينجلين، اما احتياطلاي اولون.
نينين سؤزو آغزينا قالدی. افشار دوزنلييه آچيلان اراضيده اولان
آداملاري گؤردو:

—قاباغا باخين.

نبي اونون گؤستردیی سمته باخاراق:

—دشمن اولمايا؟

نادر:

—گئدیم باخیم.

نبی:

—اولماز. فرمانده گلسین.

—بونلار حرکتدهدیر، نسه گؤروبلا یقین.

نبی:

—اولا بیلسین. اما احتیاطلی اولاق.

— گئدیم باخیم...

— اؤزوم گئدهجهیم.

— اولماز، فرمانده. — اورخان ایرلی یئردی. — کشفیات ایشیندن باشیم

چیخیر. من گئدیم.

— سیزی تهلوکویه ساللا بیلرم.

— فرمانده، اونسوز دا بیز اطرافی گؤزدن کئچیرملیک. بونلار کیمدی،

نئچه نفردی، نیی وار، اؤیرنک.

— فرمانده گلسین، اؤزوم گئدهجهیم.

— فرماندهی گؤزلمک داها تهلوکهللی اولا بیلر. بلکه او طرفده بیزیم

قولهلری گؤروبلا، دؤیوشه حاضر وضعیته گتیریلیرلر.

نبی ناراحات بیر شکیلده همین سمته باخیردی.

اورخان:

—فرمانده، ناراحات اولما. من تئز دؤنهجهیم.

بیر گۆز قيرپيمیندا گۆزدن ایتن اورخانین حیاتی اوچون ناراحات اولان نبی
گئرییه - مئشه یه ساری باخیردی:

-هارادا قالدی بونلار؟ ایندییه کیمی گلملیدیلر.

-اولا بیلسین اونلار دا بیزیم کیمی دشمن قوه لرینی گۆروبلر.

-آتش سسی گلمه دی آخی. هئچ نه ائشیتمدیک.

-فرمانده، بعضا سسلری مئشه اودور، ائشیدیلمز اولور.

-بو اورخان گل سین گۆرک...

نبی گیلین دسته سیندن آیریلان فرماندهین بؤلمه سی داغیلیمیش کندین
یاخینلیغیندان مئشه یه گیرمک اوچون دسته نی بیغدی. همین کندین
خارابالیقلاری آراسیندا گیزلنمیش ایکی ارمنی آرایکله لئوون هانسی کی،
اونلار ارمنی دسته لریندن آیریلیب ایکیلیکده گیزلینجه، سس-کوی
اولمادان ارمنستانا طرفه گئتمک فکرینده ایدیلر، اونلاری گۆردو. اونلارین
مقصدی ارمنی حربی بیرلشمه مئشه یه گیرندن سونرا خارابا ائودن چیخیب
آرازا دوغرو یول آلاق و او طرفدن ارمنستانا کئچمک اوچون یول تاپماق
ایدی. اما آذریایجانلی دؤیوشچولری گۆروب یئنیندن خارابا ائوین
زیرزمیسینه قیسیدیلار:

-ایزیمیزه دوشوبلر.

-گۆرونور.

-باتدیق.

- اؤزوموزو دستهیه چاتدیراق.
- باشقا چارمیز ده یوخدور.
- بونلار دا مئشهیه ساری گلیرلر.
- ایزیمیزه دوشوبلر.
- محو ائدجکلر بیزی.
- چاتدیراق اؤزوموزو دستهیه.
- چوخدان یوخلوغوموزو دویوبلار. ساغ بوراخماز بیزی او آدام یئین.
- لبنانلینی دئییرسن؟
- وحشیدی او.
- اونا یاخشی خبر آپاریریق. دئییرسن عسگرلیکده اولاندا کشفیاتچی اولموشوق. مقصدیمیز قاچماق اولماییب، احتیاطلا آرخادان گلیمشیک.
- سنین ده بو یالانلارین اولمایا.
- بو بلانین ایچیندن ساغ-سالامات چیخماق ایستیرسنسه هر شئییه حاضر اول. گیرک مئشهیه. تئز اول.
- ارمنی آرایکله لئوون تنگنفس اؤزلرینی دستهیه چاتدیراندا هر کس اونلارا باخیردی. لبنانلی تئر اونلاری گؤروب مسخره ایله دئدی:
- آیی گؤردونوز؟ قاچیب جانینیزی قورتارماق ایستیردی نیز، اجلافلار؟
- آرایک اؤزونو اونون قارشیسینا بیخدی:
- آند اولسون الله ا، یوخ. من ده، لئوون دا قارار آلیمشیدی کی، آرخایلا گلک، بیز تورکله ووروشوروق، نولار، نولماز. بو یئرلره بلدیک.

تئر هيريلدادى:

–نولدو بس؟ تورك يئرینه آيى چيخدى قاباغينيز؟

آرايک:

–تورکلر گلير آرخادان، مئشه يه سارى.

تئر اونون باشينين اوستونو آلدی، سلاحي بوغازينا ديرهدی:

–چکيب ديليني چيخارام. کؤپک اوغنونون...

لئوون اؤزونو قاباغا آتدی:

–دوغرو دئيريرک. گليرلر. مئشه يه گيرميش اولارلار...

تئر جديلشدى:

–هانسى استقامتدن؟

–دئيه سن يئر يميزى بيليرلر، بو استقامتدن. کند طرفدن. مئشنين

گير جيينه ييغيشيلار.

–قوه چوخدور؟

–۶۰-۷۰ نفر، بلکه ده چوخ اولار. – آرايک يالانيني بؤيوتدو: – لاپ ايرلى

يئر يديم، سايديقلاريم بو اولدو، اطرافدا دا گؤرونوردولر.

تئر:

–هامسى بير استقامتده گلير؟

–بلى، يئر يميزى بيليلر کى، قوه بير ليکده حرکته کئچيب.

تئر آرايکى آياغيلا گئرى ايتلهدى:

-دئدیین کیمی اولماسا اؤزونو اؤلموش بیل. - سونرا یانینداکی لبنانسیللی

حربچییه ساری چئوریلدی:

-پوچا، منه خبر گتیر.

-اولدو، فرمانده.

پوچا لئوونون بوینوندان یاپیشدی:

-گؤردویون استقامتی گؤستره جکسن.

لئوونون اونونلا گئتمکدن ساوایی چارهسی قالمادی. اونلار خیلی واخت

سونرا دؤندولر. پوچا:

-بؤیوک بیر دسته دیر. حس اولونور کی، ایزیمیزه دوشوبلر. هله مئشنین

کناریندادیرلار. دئییه سن، هجوما حاضرلاشیرلار.

-بیز ده اونلاری قارشیلایاق.

-اونلارین دئییه سن ائله هامسی بو استقامتده گلیر.

-تئز اولون، گلدیکلری استقامتده مدافعه یه کئچین.

دشمنین ایکی تک تیر اندازی و آر پی جی وورانی حاضر وضعیته

گتیریلدی...

اورخان همین واخت آرتیق کشفیات خبرینی نبییه چاتدیرمیشدی.

اورخانین گئدیپ قاییتماسی بلکه ده هئچ او قدر واخت آپارمامیشدی، اما

هر دقیقه نبی اوچون بیر ایله برابر اولدوغو اوزونده کی تشویشدن حس

اولونوردو.

اورخان تنگنفس:

—دشمن دویوق دوشوب، غرب استقامتینده استحکام قورورلار. عسگرلر او استقامته یئرلشدیریلیر. بیر آر پی جی ده وار.

—بؤلویون بیر حصه سی او طرف ده دیر. یقین کشفیات آپاریبلار، دویوق دوشوبلر. بو خبری چاتدیرمالیق. نبی رادیوقبول ائدیجینی (بی سیم) ایشه سالدی و قفیل ندنسه دایاندی...

نبی نادری چاغیردی:

—بونو یئرلی-یاتاقلی فرماندهه چاتدیرمالیق. دینله ین اولا بیلر. خبری اؤزوموز چاتدیراق. بو استقامتدن آرخادان بیز هجوما کئچریک، پلاندان خبریمیز اولسون. یولا دوش.

نادر گلدیکلری یوللا سامرله بیرلیکده فرماندهین اولدوغو یئره چاتاندا، فرمانده ناراحات اولدو:

—نسه اولوب؟ هانی اوشاقلار؟

—اوشاقلار ساغ-سالاماتدیر، فرمانده. خبر وار.

نادر مسله نی فرماندهه خبر وئرنده گیزیر سلیمی گولمک توتدو:

—نیه گولورسن؟

—بئله چیخیر کی، بیز کشفیات گروهو گؤندرمیشیک. ساغ اول سنی، ایگیدیم نبی.

فرماندهین ده اوزونده تبسم گؤروننده نادر یولدا ارمنیلرین بیر دسته سینی نجه ضرر سیزلشدیردیکلرینی دانیشیردی.

-واخت كئچير. گلدیینیز كیمی دؤنون. استقامتی دیشیریك. آرخادان اونلارین یولونو باغلاپاجاغیق. بوردا قالان قوهلر مئشه دن چیخماق ایسته ینلرین قارشیسینی كسه جك. نه آرخایا، نه ایرلییه یئریمه یه امکان وئرمیین.

-اولدو، فرمانده.

-صبح تئزدن هجوما كئچجیك.

نادرله سامر آرتیق فرماندهین امرینی نبییه چاتدیرمیشدی. وئرلن معلوماتلارا اساساً صبح چاغی هجوما كئچن دؤیوشچولریمیز دشمنین خیلی قوه سینی محو ائتدی، تئر ده باشدا اولماقلا سككیز ارمنینی اسیر گؤتوروب مئشه دن چیخاراندا آرتیق گونورتا ایدی. یاغیش یاغیردی...

آخشاما یاخین نبینین رهبرلیك ائتدی حربچیلر حربی تئكنیکا و ماشینلارلا تتر استقامتینده حرکت ائدیردیلر.

دشمنین آغیر چاپلی تفنگینی - هانسی کی، مئشه ده ارمنیدن غنیمت كیمی گؤتورولموشدو - نبی اؤزویله گؤتورموشدو، دشمنی اؤز سلاخلاریلا محو ائدیردی.

بو استقامتده دؤیوشلر داها آغیر، داها قانلی اولموشدو. ارمنی دستهلر مزدلو عسگرلر ایدی، ساققاللی، اورتا یاشلی، حربی حاضرلیقلی ایدیلر. تتر بو یو یکی بؤلوك خصوصی تعیناتیلاریمیز ارمنیلری دارماداغین ائتمیشدیلر.

ظفر بيزيم ظفر يميز دير

دؤيوشچولر يميزه اؤتورولن معلوماتلاردا او پستلاردا ۴۰-آ ياخين آدامين اولدوغو بيلديريلسه ده دؤيوشه گيررکن دشمنين ۳۰۰-دن چوخ جانلى قوه وسيله اوز-اوزه گلמידيلر. دوققوز ساعت ياريم داوام ائدن دؤيوشده خصوصى كشفياتچى گروهلار يميز دشمنين ۲۲ پستونو، ۳۰۰-دن چوخ جانلى قوه سيني محو ائتميشدى. ترتر بويو ارمنى پستلاريني يوخ ائدن، اراضيه صاحب چيخان دؤيوشچولر يميز آراسيندا شهيد نبي و اونون سلاحداشلارى دا واردى...

آلنمیش قصاص

محاربه نین ایلک گونلریندن بیز کشفیاتچیلار حرکت کئچمیشدیک. ۳۰ نفرلیک کشفیات گروهوموز اوچ دسته یه بؤلونرک دشمنین ایچریسینه سیزمیشدیق. امر واردی کی، بیز وضعیت اویغون محاربه نین گئدیشاتیندا خیریمیزه اولاجاق پستلاری، یوکسکلیکلری اله کئچیرمک اوچون معلومات توپلایاق. بیزه دؤیوشمک یوخ، آنجاق معلومات توپلاماق امری وئرلمیشدی. چونکی بیز ارمنیلرین ایچینده ایدیک. وضعیت گرگینلشسیدی، بیزه کمکه گلهجک امکان یوخویدو.

بیز ایکی پستون آراسیندا، او پستلارا نسبتا دوزنلیکده یئرلشن پستدا نه قدر ارمنی جانلی قوه و تکنیکاسینین جعلشدینی اؤیرنمک اوچون اون دؤرد ساعت او پستون آراسیندا دشمنین دقتینی چکممک اوچون سون درجه احتیاطلا کشفیات ایشی آپاردیق. وئریدییمیز معلومات لار تام

ظفر بيزيم ظفر يميز دير

تثبیتینی تاپدیقدان سونرا همین استقامتده گئریه چکیلمه یه باشلادیق. گئری چکیلرکن دشمن بیزی گوردو. بیزی ائله بیر آتسه توتمودولار کی، آرتیق گیزلندییمیز یئردن ترپنه بیلمیردیک، ترپنسیدیک، مطلق گوره جک دیلر، دشمنین دقتینی یاییندیرمالیدیق. آرخایا گوندردییمیز معلوماتلاردان سونرا علاقیمیز کسيلمیش، سیلدیریم داغلارلا احاطه اولونموش اراضیده هئچ نه توتموردو. محاصره ده اولاندا، اوردان ساغ چیخاجاغیمیزا اومید آسالوناندا گروه اولاراق قرارا گلیمشیدیک کی، بونلارین ایچینه بیر ولوله سالمالییق. او یوکسکلین هر بیرینی گؤتورمه یه گوجوموز چاتاردی، اما دشمن یئنی قوه لرله اورایا هجوم ائدجکدی. فرمانده سرت و طلبکار بیر سسله:

- بیر نفری ده بورادا ایتیرمیجیک، صبرله، باجاریغیمیزلا محاصره نی یاریب بورادان چیخاجاغیق.

- جناب فرمانده، بیزی گوروبلر، باشیمیزی چیخارماغا امکان وئرمیرلر.

- بیز اونلاردان دا احتیاطلی اولاجاغیق.

- نئجه؟

- گوندوزلر ترپنمین، گئجه لر حرکت ائدجیک.

- صبریمیز چاتمیر، - ائلما ناراضیلیق ائلدی.

- دؤیوشچونون صبرسیزلیگی اؤلومه برابردير. امره تابع اولون. هله

گوره جک چوخ ایشیمیز وار.

- من غلبه بایراغینین بو تورپاقلاردا دالغاندیغینی گۆرمهینه قدر اۆلمک فکریم یوخدور.

- منیم ده.

- منیم ده.

کشفیاتچیلار یئرئیتردن سسلندیلر، چیلغین ائلمارین اونلار کیمی دوشونمکن، امره تابع اولماقدان ساوایی چارهسی قالمادی...

باش استحکام کشفیاتچیسینین صبری، تمکینی، کشفیات گروهونون بؤیوک عزمی سایه سینده بیز - بیر-بیریندن بیر-ایکی کیلومتر آرالی یئرلشن پستلارین آراسیلا، دئمک اولار کی، دشمنین بورنونون دیبيله محاصرنی یاریب چیخدیق.

روسلان عمران اوغلو گئرییه دؤنرکن آیاغینی ازدی. گلدیمیز یوللا گئری دؤنمک بیزه دؤرد گونه باشا گلدی. خمپاره، کاتیوشا آتشری آراسیندا اورتاداکی بالاجا یوکسکلین دیبینده علاقه یارادا بیلدیک. بیزیم گروهوموزون دشمن طرفیندن محو ائیلدی، یا دا اسیر گؤتورولدویوموز باره ده گزن صحبتی ده گئرییه قایدیب، آچیق اراضیده علاقه قوردوقدان سونرا بیلدیک. اوشاقلار سسیمیزی ائشیدیب اورا چکیردیلر، دشمن محاصره سینی یاریب چیخماغیمیزدا گروه رهبرینین چوخ سراستلیقلا ایشلتدی، تاکتیکاسی اولدو.

..اورادان امر آدیق کی، کلجر استقامتینده گئتملیک.

كلبجر استقامتينده حرکت ائديرديک. دشمن گليشيميزی دويموشدو. اوزل قوه لرین اؤزونو گؤرمه دن، سسيندن بئله قورخان ارمنيلر بيز پستلارا گيرديکجه قويوب قاچيرديلار. ساغ قالان ارمنی دؤيوشچولر اولوردو، پستلاردا قفيل پوسقويا دوشن دشمنين دؤرد-بئش عسگريني بئله البياخا دؤيوشلرله بيزيمکيلر محو ائديردي. يانيمدا اولان آصف آدلی حريچيميز اوچ دشمنی محو ائديب، يارالی حالدا سونونجونون شاه داماريني ديشلريله گميريب آچميشدی. قولوندان يارالانان مرد اوغول سلاحلی دشمنين اولدوغونو دئييردی:

- شرفسيز گيزلنيب آرخادا، گؤردوک اونو، ياخشی يئرده گيزلنميشدی، آتيردی، بيزيم اوشاقلار اونو قارانليقدا سئچه بيلميردی، سورونه-سورونه يانينا دوشدوم، سن دئمه، ايکيسي ده وارميش، اونلاری جهنمه اصل ائندنه دويوق دوشدو، سلاحي منه ساری چئويردی. بيرينين آرخاسينا گيرديم، اونو دليک-دئشیک ائلدي، قولومدان دا آغير يارالادی، جسدي آتيب، اؤزومو آتديم اوستونه، تيبکله سلاحي می ساليب چئوريلنده بوينونو ديشلريمين آراسينا کئچيرديم.

- دئمه لی، دشمن قانی ايچدين.

- ايت قانيیدی، آغزما دیدی.

ساغليقچی اونون قولونون ياراسيني سارييب سولدان سينه سينين ده يارالانديغيني گؤردو:

- بورادان دا قان آخير، ساريمالييام.

- اورادا دئیہ سن، گلوه قالیب.
- کملکشیب آصفین جلیقه سینی چیخاردیق، گلوه ایلشیب چینینین اوست طرفینده قالمیشدی. امدادگر:
- آصف، اونو چیخارماق لازیمدی... - دئدی.
- چیخار دا، نیه دورویسان؟
- آغیر اولاجاق.
- چک چیخار، ایشیمیز وار. - آصف چینینی اونا ساری ایدی.
- دؤزمه لیسن.
- دؤزه جم، جلد اول، سونرا دا بیر آغریکسیجی وور، گئدک.
- سن گئری قاییتمالیسان، بئله دؤیوشه گئده بیلمزسن.
- سن ایشینی گؤر... - آصف غریبه بیر سرتلیکله اونا باخدی.
- امدادگر جاوید بو خصوصی تعیناتلیلارین آرتیق رفتارینا بلد اولدوغوندان طیب چانتاسیندان آلتیری چیخاردی.
- یاریم ساعتدان سونرا آصف وورولان آغریکسیجی اینه دن یونگوللشمیش حالدا فرماندهین قارشیسیندا دورموشدو:
- عملیاتا باشلایا بیلریک.
- بیر ساعتدان سونرا کشفیات استقامتینده حرکت ائدجیک، اونا کیمی دینجل.
- نیه بیر ساعتدان سونرا؟
- امر بئله گلیب، آصف، امر دیر.

- مهماتيميز قورتايب؟

- آز قاليب.

دشمن زود كندى استقامتيني - قاراباغا دوغروو حركت ائدن يوللا حربى يارديم گؤنديردى. بيز دشمنين ايچيندن كئچيب همين زودون قاراباغا گئدن يولونو توتماييديق.

بيز او يولو چوخ بؤيوك صبرله كئچديك. سونرالار بيلديك كي، همين اون دؤرد ساعت اوغروندا دؤيوشدويموز يوكسكليين يانييلا تعين اولونان استقامتده حركت ائديرديك. هر يئر سيلديريم داغلارلا احاطه اولونموشدو، بيز دشمن پستلارينين آراسييلا گئديرديك، قايلاردان قوپان داشلار عكس-صدا ياراديردى، دشمنين دويوق دوشمه سينه سبب اولاجايندان احتياطلانيب يئررينده ده احتياطلا يئريمه ليديك. امر آلميشديق كي، آياغيميزين آلتيندان بير داش پارچاسى بئله قوپوب ديغيرلانماسين، قايلارا ديب عكس-صدا وئرمه سين، دشمنين ايچيندن كئچيب ايرليديمیزی دويماسين.

بيز بير يئر چاتاندا ارمنى سسلرى ائشيتديك. آصف:

- ارمنيلر بيزى گؤروب.

- گؤرمه ييب.

- ارمنى نسه دئيبير.

- اونلار اؤز ديللرينده بير-بيرينه نسه دئيبيرلر.

- بيزيمله علاقه سى يوخدو. بيز بورادان ايرلى كئچملييك.

دوغوردان دا اونلار بیزی گؤرمیشدی، آتش-زاد ائشیدیلمدی. بیر-بیرینه یاخین پستلاردان ارمنیلرین بیر-بیرینه نسه سؤیلدی، بیر-بیرینین سسینه جاواب وئردیی آیدینجا ائشیدیلیردی... گلیب همین پستا چاتدیق، پستا چاتاندا حیرت بیزی بورودو. پستلارین آراسی دوزنلییه آچیلیردی. بیز اورادان ایرلیمه لی، مرکزہ خبر وئرملیدیک. بورادا داغلارین آراسیندا سئت توتوموردو. رابطه چی ائلتون آچیقلیق تاپیب علاقه یاراتماق ایسترکن فرمانده یاواش سسله پیچیلدادی:

-احتیاطلی اول، گؤره بیلرلر سنی، آچیقلیغا چوخ چیخما.
رابطه چی ائلتون ایرلیمه ییب هارداسا اوتوز متر قارشیدا نییسه آیاغیلا
وردو، فرمانده بونو گؤردو، او، گئری دؤننده سوروشدو:

-نیدی آیاغینلا ووردوغون؟

- اورادا تانک علیه ینه پارتلایجی پلاستیک مین وار، - دئدی.
- بوردا هر یان داغدير، تانک حرکت ائدجک یئر ده یوخ. بو مین
پارتلایجی بورا نیه قویولسون؟ گئدک منه گؤستر، - دئییب فرمانده قاباغا
دوشدو.

گئری دؤننده:

- شرفسیزلر، پلاستیک مین لردیر. یاخشی کی، سن اونا تپیک ووراندا
پارتلاماییب، بو قایایا سیخیلدیغیندان بلکه ده ساغ قورتارمیسان. کیچیک
بیر احتیاطسیزلیق بیزی اله وئره بیلردی. دقتلی اولون.

ظفر بیزیم ظفریمیز دیر

- او پارتلاسایدی، سس عالمه یاییلاجاقدی، پلانلاریمیز بوشا چیخاردی. بیز دشمنین ایچیندیک، تصور ائدیرسینیزمی؟ بیزه وئرلین امری یئرینه یئتیرملیک.

قایانین آراسینا دا مین قویموشدولار، چایین کناریلا دا باسدیرمیشدیلار، سو یویوب آپارمیشدی، بیز بونلارین گوندوز یئرینی بیلدیک. گنجه یولا دوشجکدیک، یاخشی کی، دشمنین بو حيله سیندن ده خبر توتدوق.

- بونلار بو پارتلایجینی ایکی قایانین آراسینا نیه قویوبلار؟

- ال ووراندا پارتلایاجاقدی، گورونور، بعضی یوللاردا مینالی اراضیلر وار. ائلمار امر وئردی:

- بیز گنجه حرکت کئچجیک. چایین ایچيله یئرینه جیک. چای مین ساخلامیر، یویور آپاریر، گنجه سویون ایچيله او یوکسکلییه دوغرو یئرجه جیک. چایین ساغی دا، سولو دا مین دیر، یاخشی کی، آشکارلادیق. بیز یولا دوشدوک، چایین ایچيله گئدیردیک، بیر دفعه آیاغیم بیر مفتيله ایلیددی، احتیاطدان چکمدیم، مفتیلرله باغلانمیش باشقا بیر تله ده اولار بیلردی. ایلیب دقتله باخدیم.

- جلافلار اؤز طرفلرینه ده مین قویوبلار.

دؤرد ساعت بیز همین اراضیلری آراشدیردیک، خبر وئردیک. فرمانده داغین بئلیله قالخاغاغیمیزی بیلدیردی.

بیز داغین بئلیله ایرلیبیردیک. قارشیدا بیزی داها سیلدیریم داغلی یوکسکلیکلر گؤزلیپردی. بیز چوخ چتینلیکله، آغیر گرگینلیکله ایکنجی

یوکسکلیگی قالخمالی اولدوق. آیین ایشیغیندا ایکی طرفده کی پستلار آچیق-آیدین گۆرونوردو. بیزی گۆره بیلردیلر. من ایرلیلیردیم. قایا بئله یوخویدو کی، توتاسان، قالخاسان، داغین سرت چاپاچاقلاری الجکلریمیزی داغیدیپ تۆکموشدو. من فرماندهه سسلندیم:

- یئریمک ممکن دئییل، سیز گلمیین.

- باشقا چاره وارمی؟

- آیری یول تاپین، بورادان او طرفه یئریمک ممکن دئییل. الیمی توتاجاق بئله یئر یوخدور.

- اؤزونو قورو.

- حقینیزی حلال ائدین، - دئییب قایانین او تایننا توللاندیم، آرخامجا او بیر یولداشیم دا توللاندی. بیز او یئرلری چوخ چتینلیکله ده اولسا گلیب پستا چیخدیق، یول بویو ارمنیلرین سسینی ائشیدیردیک، اما سانکی بیزی گۆرموردولر، گۆرسه لر ده، بلکه ده قورخولاریندان گۆرممزیلییه ووروردولار... بلکه ده...

بیز ایکیمیز ارمنیلرین الینده اولان او یوکسکلیکلرین آراسیلا چوخ چتینلیکله ده اولسا اوچ گونه اؤزوموز طرفه گلیب چاتا بیلدیک. بیزی اؤلמוש بیلردیلر. فرمانده هر ایکیمیزی قوجاقلایاندا حس ائتدیم کی، بؤیوک عذاب چکیر.

- دئدیم، یقین...

- اؤلدوك، يا دا محاصره يه دوشدوك؟ فرمانده، منيم آتام ۹۰-جى ايللرده ارمنى ترورونون قربانى اولوب. منيم اونلاردا قصاصيم قاليب، من او قصاصى آلمادان اؤلمرم. بونا آند ايچميشم. نه اؤلوم، نه محاصره. بيز او گوردويوموز پستلارى، يانيندان كئچيب گئتديكلريميزى اؤز گوجوموزله آلا بيلرديك. بيزه علاوه قوه ده لازيم دئييلدى، اونلارين قانيني ايچمه يه حاضر ايديك.

- آليريق، او انتقاملارى آليريق، اما صبرله، بيز هله اؤز قوميزله بوينوموزا دوشن ايشى گورك.

هفته لرله آدديم-آدديم گزديمimiz بو يئرلرده بيز آشكارلادىغيميز پستلارى گؤتورمكله آرخادان گلن اوردو قوه لرينه يول آچاركن، عملياتلار اوغورلو گئدركن، گونلرله چكديمimiz عذاب-اذيتلرى اونودوردوق... كليجرين آزاد ائديلمه سينده بؤيوك زحمتى اولان ايگيد شهيد، قاضى و جانباز اوغوللاريميزين او داغلاردا، كئچيلمز سيلديريملى يوللارلا نجه متينليكله دشمن قوه لرينين يئرلشديى نقطه لرى اؤيرنديمimiz ايندى سؤيله سم ده چوخلارينا ناغيل كيمي گلير. اما بو بير حقيقتدير كى، او يئرلرين آزاد اولونماسى اوچون نجه- نجه ايگيد اوغلانلاريميزى شهيد وئرديك، قاضى اولدوق... وطن اوغروندا جان وئرن اوغوللاريميزا گونديك...

قارداشيمين آرزوسو

من آنامين قوجاغيندا اوشاق اولاركن يوردوندان ديدرگين دوشن قاچقين
عائله لريندن بيرينده دوغولوب بۇيوموشم. آتام، آنام گۇزومو آچاندان،
دونيانى درك ائندنن حس ائتديم كى، ياراليديرلار، تورپاق حسرتليديرلر.
ئوده دۇرد اوشاغىيديق. بۇيوك قارداشيم حربچى اولماق ايستميشدى،
ئودن اجازە وئرمميشديلر. چونكى زنگيلاندان چىخاركن عميم و دايم
كنددن چىخماميشديلار. اونلارين بو گونه قدر اولوسو، ديريىسى بارەدە بئله
معلومات آلا بيلمميشديك. بو ايللر عرضينده اونلارى گۇردوم دئين
ولماميشدى. اونلار دا حربچى اولموشدولار. او زامان جماعتى كنددن
چىخاريب على سلاح توتان كيشيلر اونلارين كماندانليغى آلتيندا گونلرله
كندى قورويوب ساخلايا بيلمميشديلر. سونرا آرخادان كمك گلمديندن
دشمن قوه لرى هجوما كئچركن آنجاق بير نئچه آدم ساغ قاييتميشدى.

سون دفعة اونلارى اليسلاحلى كندده دؤيوشن گؤرموشدولر. سونرالار بيز داها داييم و عميمله ياناشى كندين اوندان چوخ آدمى گئرى دؤنمهدى. اونلارين طالعى قارانلىق اولسا دا آتام هميشه دئيردى كى، دشمن اونلارى هئج واخت ساغ قويمازدى، چونكى اونلار كنده گيرمك ايستهين خيلى ارمنى ديغاسيني محو ائلميشديلر.

ننه مين اورك داغلايان باياتيلاريني دوداغينين آلتيندا زومزومه ائده-ائده، گيزلين-گيزلين تۇكدويو گؤز ياشلاريني گؤرموشدوم. آنام دا بونو گؤروردو، «ديمين، آغلاسين، ايچيني بوشالتسين، يونگوللشسين» - دئيردى، بيزى يانيندان اوزاقلاشديراردى.

ياشا دولدوقجا بيلديك كى، قاقچينيق، يوردسوزوق، كندلريميز، گلستان ائللريميز دشمن تاپداغى آلتيندادير. تاختادان سلاخلار دوزلدرديك، بو جهتدن قارداشيم داها باجاريقلى ايدى، اوينايندا دا ائله محاربه اويونو اوينايارديك، اؤزوموزه بايراق دوزلتميشديك، محاربهده «غالب» گليرديك، بايراغيميزى سانجيرديق... ناغيل دولو عمرون ايچينده نئجه بيز حقيقت ياشانميش اولدوغونو اوشاق تفكروموز سونرالار درك ائتمهيه باشلادى. قارداشيم مطلق حربچى اولاجاغيني دئيردى: كنده بيرينچى من گيرهجهيم، اونلارين گؤزلرينى اوواجاغام، كنديميز، ائويميز ياديمدادير. هله بيز گئديم، گؤروم، اوردا ارمنى ياشاميش اولسا، اونون دونوز ايبي وئرن نفسيني او ائوده حس ائتسم، يئرلى-ديبلى سؤكوب، سوپوروب، عينا ائلسيني يئنيدن تيكديرهجهيم. هله بيز گئديم حربچى اولوم...

قارداشيم دوققوزونجو كلاس دا اوخويوردو. نخبوانسكى حربى مكتبه به گئتمك ايستديني بيلدирنده آتام قويمادى:

- اوتور يئرینده، يارالاريميز ساغالماميش سن ده باشيميزا بلا آچما.
- اونسوز دا گئده جم، بئله قويمازسينيز، حربى خدمتدن سونرا قالاچاغام اوردا.

- سن جيليزسان، اوشاقلیقدان دا روماتيزمان وار، قالان ساغلامليغيني دا او سويوق سنگرلرده، آغير تعليملرده ايتيررسن.

دوغرودان دا قارداشيمي هميشه معالجه ائتديريرديلر. آتام اونا گوره ناراحاتليغيني گيزلتمهدى:

- ائله اولماسايدین، نه دئيرديم كى، او تورپاقلار نه قدر قالاچاق دونوزلارين آياغينين آلتيندا؟ ياخشى بير اوردو اولماليدير كى، آلاق...
قارداشيم تسليم اولموردو:

- من ياخشيام، هئچ يئریم ده آغريمير.
قارداشيم نه قدر تاكيد ائتسه ده، اونو حربى مكتبه گؤندرمه ديلر. ورزش معلميميز ياشار بيزى ياريشلارا حاضراييردى، جلد، چئويك اوشاقلارى، اوزو دئدى كيمي، «گؤزالتى» ائلميشدى:

- فرقلنلرى گله جكده خصوصى يئتيشديريلن حربى مكتبه گؤندره بيلريك.

اونلارين آراسيندا منيم ده اديمى چكدى.

۹- جو صنيفى بيتيرنده ياشار معلم مکتب دن بئش شاگردين سندلرينى نخبوانسكى حربى مکتبه گؤندردى. من ده اونلارين آراسيندايديم... اوندا قارداشيم نفت آکادميياسيندا ۲-جى ترم ده اوخويوردو. باکيا گليرديک. سیتامبردا درس لر باشلادی. من آنجاق بازار گونلری قارداشیمی گؤره بيليرديم، تپه دن ديرناغا اود توتوب يانيردى:

- حيف، حيف منى قويماديلار. ايندى عالی حربى مکتبده آرتيق اوچونجو ترم ده اولارديم...

حرصلنيب اونلارين آرخاسينجا دانيشيردى. من اونا تسکينليک وئرسم ده نتیجه سى اولموردو. قارداشيم ائله بيل دوغولاندان بو حسله دوغولموشدو... نفت آکادميياسيني بيتيرن کیمی صمد حربى خدمته يوللاندى... سونرا قاييتمادی، عمرونو حربه باغلادی. خصوصى کلاسلا گئتدی.

من تحصيلیمی باشا ووروب خصوصى تعيناتلارلا قبول اولوندوم. انسان دوغرودان دا بؤيودوکجه تورپاقلارين دشمن تاپداغى آلتيندا قالدیغینی گؤروب غيرت حسی ایچینی يئيريميش... گئجه-گوندوز فکريميز-ذکريميز قاراباغی، عموماً اشغال آلتيندا اولان تورپاقلاریمیزی اؤز گوجوموزله قايتارماق ایدی... ۱۵ آوریل حادثه لرینده دئمک اولار کی، قوه لریميز قان-قان دئيردى. رهبر حربى کماندانلیق بیزی ایپه-سایا ياتیردا بيلميردى... سونرا ژنرالیميز پولا د هشیموون اولدورولمه سی... او گئجه بوتون تابورلار قالخمیشدی، عالی باش فرمانده دن دؤيوشه گیرمک اوچون امر طلب ائيرديک...

بیزی دلیقانلی، دوشونجه سیز حرکتله یول وئرممک اوچون لازیم گلنده تنبه ده ائلدیلر. بیلیردیک کی، اؤزوموزه قالسا، بیر هفته یه بوتون قاراباغی او شرفسیزلردن تمیزله یه بیلریک. اما ارمنیپرست بین الملل قوه لر واردی... بو واقعیتلری دا بیلیردیک.

- دولت باشچیسى هر شئیة نظارت ائدیر. بیزیم آرتیق گوجلو، واحد قدرتلی اوردوموز وار و هر بیریمیز ژنرالیمیزدان توتמוש عادى عسکریندک بو دؤیوشه حاضریق. اما زامان یئتیشمه ییب، گؤزلملیک، صبرلی اولون، - فرمانده بونو دئییردی.

محاربه باشلایان گون صبح تئزدن امر آلدیق. بیزیم بؤیوک بیر گروه حربچیمیز - من ده اونلارین آراسیندا ییدیم - کلبجر-ترتر استقامتینده کی مؤقع لرده یئرلشدیریلیمیشدیک. بیز جامیشداغ زیروه سینی توتمالییدیق. بورادا بیرینجی بیز حربی عملیاتلارا گیرمه لی، آرخادان گلن قوشونون تهلوکسیزلیینی تامین ائتمه لی، اونلارین ایرلی یئریمسی اوچون شرایط یاراتمالییدیق.

وئرین امرلری هجوم عملیاتی ایله خصوصی تعیناتلیلاریمیز چوخ گؤزل، اوغورلو شکیلده یئرینه یئتیریردی. ساحلی قوه لرین گیزیریدیم. بیز غلبه لری افسانوی ایگیدلیکلری ایله دؤیوش تاپشیریقلارینی یئرینه یئتیرن عسگرلریمیزله الدهه ائدیردیک. محاربه باشلایان گون سحر ۸-۱

قالميش جاميشداغ زيرهه سي اوغروندا دؤيوشه آتيلديق. بيز او زيروني آماليديق. موروداغين يوكسكلييندن ارمني پستلارينا دوغرو ائنديك. دومانلي، چيسكينلي هاوادا هر شئيدن خبرسيز دوشمن پستلاريني اله كئچيرمك اوچون مؤقعلريميزي قوردوق... دشمنين هجومونون قارشيسيني آماق اوچون هر شئيه حاضر ايديك، قوهلريميز ارمني پستلاريني داغيتسا دا اونلار مقاومت گؤستريرديلر، گوجلو عكس-هجوم كئچميشديلر.

بيز جاميشداغ يوكسكليغي اوغروندا دؤيوشكن قوردوغوموز مؤقعلر ارمنيلرين تانكلاريندان آتيلان توپ آتشريله توز-دومانا بورونموشدو. بيز طرفدن دومان، چيسكين، او بيري طرفدن تانكلاردان آرامسيز آتيلان توپ مرميلرينين ياغيشي آلتيندا ووروشوردوق. دشمن گلدييميز استقامتدن خبر توتوموشدو، اونا گؤره ده جاميشداغ استقامتينده او دوماندا، چيسكينده يئريميزي تام بيلمهسه لر ده گلولة، توپ، تانك، مرمي آتشرينه توتوموشدولار، توتدوغوموز مؤقعلردن بيز آدديم بئله كنارا آياق باسماغا امكان وئرميرديلر. جاميشداغ استقامتينده دشمن مؤقعلريني الينده ساخلاماق اوچون سانكي بوتون تجهيزاتلا هجوم كئچميشديلر. اونلارين ايسه خبري يوخويدو كي، بيز آرتيق اونلارين پستلارينين ۴۰۰-۵۰۰ متر- ليندييك. اونلار بيزدن يوخارينى گلولة بارانا توتوموشدولار. آتيلان توپلاردان داغيلان داش، قايا پارچالاري باشيميزا دوشمه سين دئيه اؤزوموزو قوروماغا چاليشيرديق. بيز پستا يئتيشمه يه نايل اولوردوق، او

طرفلرده یئرلشن قوهلریمیز ده حرکت کئچدییندن تمیزلنمیش پستلاردا یئرلشمیشدیلر. سلاح، توپ و تانک آتشیندن داغلار لرزه یه گلمیشدی. بیزیم گئتدیمیز استقامتده دشمن معلومات آلدیغیندان ضربه ائندیرمکده داوام ائدیردی. او قدر توپ، مرمی یاغیشی آلتیندا جامیشداغ زیروه سینه گلیب چاتدیق، او یوکسکلیگی آلدیق و زیرونی آشدیق، اورادان دا ماشینلارا مینملیدیک. اما دهشتلی محاربه اود-آووو ایچینده اطرافیمیز گوله بارانا توتولا-توتولا اوزریمیزه دوشن وظیفه نی یئرینه یئتیردیک...

دشمنین چایقیراغی اراضیلرده باسدیردیقلاری مین لردن خبرسیز اولان شخصی هئیتیمیزین دیگر گروهلاری آراسیندا شهیدلریمیزین، یارالیلاریمیزین اولدوغونو گووروب اولنلارین دا کمکینه گئتدیک. دؤیوشده دئیل، دشمنین باسدیردیقلاری مین لردن هلاک اولان دوستلاریمیزین ایتکیسی بیزی داها دا غضبلندیریردی، انتقام حسی، ارمنی وحشیلرینه قارشى کینیمیز جوشوب-داشیردی.

دشمن هر واسطه ایله ایتیردی پستلاری گئری قایتارماق اوچون علاوه قوهلر چاغیریردی... منیم ده اولدوغوم پستلار ارمنیلردن تمیزلندیکن سونرا حرکت استقامتیمیز معینلشدی. آرخادان گلن قوهلری پستلاردا یئرلشدیریب یولا چیخدیق. گئتدیمیز یول آچیق یول دئیلدی، اورادان راحت چیخا بیلمزدیک، چونکی اطراف مینالانمیشدی. بیر آددیم گوسترینلن استقامتدن کنارا چیخماق اولومه برابر ایدی. بیر یاندان

اوستوموزده کی یوک، دیگر طرفدن دشمن گولوله لری، توپ، آتش ایچینده بیز او یوکسکلیگی آشدیق...

بو ایشین نه قدر آغیر، نه قدر تهلوکه لی اولدوغونو بیلسک ده، بیز شعورلو شکیلده نؤبتی یوکسکلیک اوغروندا دا دؤیوشدوک، او یوکسکلیگی ده آلدیق... وئردیمیز شهیدلر، یارالیلاریمیزی دؤیوش میدانیندا قویماق دا بورجوموز ایدی و بیز بو ایشین عهده سیندن ده گلیردیک و گلملیدیک. بو دؤیوشده میکایل کیمی اوغلو ایتیردیک.

نوبتی عملیاتی اوغورلا یئرینه یئتیریب ایرلیلمک امری آلان زامان مرمیلرین داغلاردا وئردیی عکس-صدا داغلاردان، داشلاردان قوپان قلیپه لر، مرمی آتشلری ایچینده امره اساساً ماشینلارا مینیب اورادان اوزاقلاشماغا چالیشدیق. ایکی کامیونلا یارالی و دیگر دؤیوشچولریمیزی اورادان چیخاردیق، شهید وئرمه دن، ایتکیمیز اولمادان چیخدیق. یئرده قالان خصوصی تعیناتلیلاریمیز پیاده، بیر سوتکا سونرا مؤقیعه گلیب چاندی. بیز ایستیمیزه نایل اولموشدوق، او یوکسکلیکلری آلیب، ارمنی پستلارینی محو ائدرک بئیلقان - فضولی استقامتینده یولا دوشدوک.

آخشام ائومیزله علاقه ساخلاماق ایسته سم ده، نسه بیر قوه امکان وئرمیردی. نهایت، قونشوموز حسن دایبیا زنگ ائلدیم. آنامی سوروشماق، سلیمدن خبر توتماق ایسته بیردیم. حسن دایبی سلیمین شهید اولدوغونو دئینده سارسیلدیم. تلفوندا دونوب قالمیشدیم. حسن دایبی ایسه سلیمین قهرمانلیقلا شهید اولدوغونو دئییردی.

سليم قيرخدان چوخ ارمنيى تىكباشينا محو ائديب، اسير دوشمىك اوچون سونونجو نارنجكى اونو احاطه يه آلانلارين اوستونه آتيب، اؤزو ده شهيد اولوب. نعيشيني دؤيوش ميدانيندان چيخارا بيلمه ييبلر. چاديرلار قورولوب... گؤزله ييريك...

باشيم دومانلانميشدى، قولقلاريم اوغولدايىردى، سليمين اوشاقلغي، حربه اولان سئوگيسى، شهيدليگى - هر شئى ائله بير-بيرينه قارشميشدى كى، آخان گؤز ياشلاريمي سيلن دوستلاريمين تسليسيني بئله درك ائده بيلميرديم...

من سليمين ياس مراسيمينه گنده بيلمديم.

فضولى استقامتينه گئدركن بيزيم دسته نين بير حصه سى له له تپه نين پستلاريني ارمنيلردن تميزلمك اوچون يولا دوشمه لي اولدو. ايكي دسته يه بؤلوندوك. امره اساساً بيزيم دسته ميز قارشيداكى بيرينجى پستو گؤتوروب جبراييل استقامتينه ايرليلميدى.

ارمنيلرين حربى تكنيكا و جانلى قوه ايله ياخشى تجهيز اولونموش ۱-جى پست اوغروندا دؤيوشلر گئديردى. ۱-جى پستو دشمندن آزاد ائتمك چوخ چتين، آغير ايدى، اوردا دوشمن مۇقعلرى چوخ محكم ايدى، هر جور سلاخلارلا تامين اولونموشدولار.

بيز دسته لره آيريليب، اوستوموزده كى ساده سلاخلارلا، دشمنين گؤزلمدي يئرلردن كئچرك ايرليليرديك. نهايت كى، پستا چاتديق. او پست اوغروندا

دؤيوشلرده شهيدلر وئرديك، ياراليلار يميز اولدو، بونولا بئله، پستو آلديق، اونلارين ۳۰ ايل بوندان اول اشغال ائتديكلري اراضيسينه گيرديك. صبح تئزدن گلن قوهلره پستو تحويل وئريب، اونلاري گتيرن ماشينلارلا اورادان آيريلديك.

ماشينلار يميز قاراليقدا ايرليليردي. دشمن بيزي گؤرمه سين دئيه ايشيقلارين سؤندورموشدوك. چوخ چتين شرايطده، قاراليقدا يئرين ماشينلاري اداره ائدن سوروجولر يميز ين ده شجاعتي بؤيوك ايدى.

بيز اوزو جبراييل استقامتينه اولان پستلاري گؤتورور، فضولينين كندلريندن كئچيب جبراييلا دوغرو گئديرديك. آنيدن دشمن هجومونا معروض قالديق، وورولانلار يميز اولدو. موسى اف كاميل شهيد اولدو.

قارشيدا سولدا دشمنين خيلي جانلى قوهسى و تخنيكاسى اولدوغو حقدا معلومات آلديق. فرمانده حيدر اف امري بيزه چاتديردى:

—دشمنين جانلى قوهسى ده، تئكنيكاسى دا چوخدور. بيز يئريديميز دره استقامتينيديرلر — اورادا دا مئشه ليك باشلايير — اونلاري گؤرمك اولمور. اونا گؤره ده احتياطلا حركت ائتملييك.

—فرمانده، اجازه وئرين كشفيات آپاراق، — دئديم.

فرمانده:

—ايتك يميز اولاييلر.

—فرمانده، من تك گئديم.

—من ده اونونلا گئديم. — على اف رستم فرماندهه ياخينلاشدى.

فرمانده:

-باشقا چارمیز ده یوخدور. دشمنین پلانینی بیلملیک، چالیشین اطرافلی معلومات گتیرین.

-اولدو، فرمانده.

رستمله من اونلاردان آیریلدیق. سورونه-سورونه ایرلیلیردیک. دشمنلر اورادا محکم یئرلشمیشدیله، سنگرلر قازمیشدیله، مئشه لیک اولدوغوندان تئکنیکالارینی دا یاخشی گیزلتمیشدیله. بیز یوکسکلین آرخاسیندا اولدوغوموزدان اونلارین مئشه ده گیزلندیکلری اراضینی تخمین ائتمک چتین ایدی. یاخشی کی، گلدیک. بیردن اونلارین «اورال» ماشینلاریندان بیرینی گوردوم. رستم بیر آز دا ایرلی سورونوب گئری دؤندو:

-دره نین دیبینده تانکلاری، خمپاره لری ده وار...

-بونلار اؤزلری هانی بس؟

-یقین بورالاردا هاراداسا یئرالتی مکانلاری وار.

-هامیسی بورادا گیزلنه بیلمز. منجه، بونلاری بورادا احتیاط قویوبلار. هاراداسا مئنشین ایچیندیرلر.

-سن بورادا گؤزله. من ایرلی گنده جهیم. بیر شئی اولسا آرخامجا گلمه، گئری دؤن و خبر وئر.

-فکرین ندیر؟ بیر یئرده گلمشیک، بیر یئرده دؤنه جییک.

-اطرافلی یاخشیجا یوخلادیم. یاخیندا کیمسه یوخ ایدی. احتیاطلا، سورونه-سورونه گوردویوم «اورال» ماشینلاریندان بیرینه یاخینلاشدیم. فکریمدن

کئچیردی کی، دشمن الینده قویماقدانسا اونلاری غنیمت کیمی ده
گوئتورمک اولار. یاخشیجا یوخلادیم، مین-زاد تهلوکهسی اولماماسی اوچون
دقتله حرکت ائدیردیک. علی اف رستم - استحکام چی یانیمدایدی،
ماشینین بیرینه قالخدیم، یوخلادیم، رولون آرخاسینا اوتوردوم، او دا
یانیمدا، هر جور چاشقینلیق، هر جور گرگینلیک ایچینده ماشینی
دوشونمدن ایرلی سوردوم، پستوموزا گتیردیم... فرمانده حرصلنمیش اولسا
دا، گتیردیمیز غنیمت لر حربی جهتنن چوخ دیرلی ایدی. ماشیندا خیلی
قیمتلی اشیالار وارمیش، گئجه گورمه جهازلاری، کوردینات جهازلاری،
آرخاسیندا نارجک، خمپاره، خیلی سایدا سلاح-مهمات واردی. بونونلا بئله
فرمانده ناراحت ایدی:

- ماشینین یوخا چیخماسیندان آنلایا جاقلار کی، یاخیندا بیق. احتیاطی
الدن وئرمیین.

بیزه ایرلیمک امری وئرلمیشدی، عملیات آپاردیغیمیز اراضیلر ده ۳۰۰-
۴۰۰ جانلی قوه و حربی تکنیکاسی اولان پستلار واردی. بیزیم ایسه
سلاحیمیز ساده، سویوق سلاحلارییدی.

جبراییلین ایچینه گیرنده دایروی بیر یئر گوردوک. اورادا بیر حربی حصه
تیکمیشدیلر، شهر ایسه یوخویدو، دارماداغین ائتمیشدیلر. بیز همین حربی
حصه نی آلمالییدیق، گیزلندییمیز یئردن دشمن خبرسیزییدی. عقلینه ده
گتیرمیردیلر کی، بیز تام پستون قاباغیندا بیق، گئجه نی ده اورادا قالدیق.

دشمن گۆزتچیسسی او داغین اوستوندن گلیب بئش-آلتی گلولة آتیردی، گلولة لر گلیب باشیمیزین اوستوندن کئچیردی، اورا-بورا دیردی. اطرافیمیز گلولة یاغیشینا معروض قالسا دا، یئریمیز بللی اولمامالییدی. اودور کی، هئچ کس جینقیرینی بئله چیخارمیردی. دشمن عسگری ائله-بئله آتیردی کی، بیردن کیمسه اولا بیلر... دشمن سادهجه اولاراق بیلیردی کی، گلیریک. اونا گۆره ائله ایرلییه آتیردیلار... داغین اوستوندن آتیردیلار، قایدیب دوشوردولر پستا. موروداکی کیمی گلеме استقامتیمیزدن خبردار ایدیلر و آتیردیلار...

حربی حصه نین قاباغیندا چای یاتاغی واردی، اونو کئچدیک، گروهلارا ایریلدیق. بیز حربی حصه یه دومانلی صبح چاغیندا گیردیک. پستدا محکم لندیک. کشفیاتا گئدن جعفراف صابر خبر وئردی کی، علاوه قوه لرله هجوما کئچیبیلر، تانکلار، توپلار، ۳۰۰-۴۰۰ نفرلیک جانلی قوه وار. بوتون پستو آلمیشدیق. علاوه قووویله یئنیندن هجوما کئچن ارمنی دسته سیله باغلی آرخایا - مرکز خبر وئرمک ایستسک ده، بی سیمین انرژیسسی قورتاردیغی اوچون علاقه ساخالایا بیلیمیردیم.

دشمن هجوما کئچمیشدی. بیزیم کیچیک حصه میز ایرلیدیدی، اساس قوه آرخادایدی، اونلارا معلومات وئره بیلیمیردیم. دهشت ایچینیدیدیم، دسته نی قویوب گنده ده بیلیمیردیم، هر طرفدن اود یاغیردی. باشیمی ایتیرمیشدیم، وئردیم ایتکیلر ده منی دهشته گتیرمیشدی، هئچ کیمه

يارديم انده بيلميرديم. دره ياتاغيلا آرخايا خبر وئرمليديم، وئره بيلميرديم. دشمن اؤنوموزده موقعيني قورموشدو، بيزي بيچمه يه باشلاميشدى. داغى آشيب معلومات وئرمه لى اولدوغومو آرتيق قارشىما مقصد قويوب داغ يوخارى گلوله ياغيشى آلتيندا، اوستومده كى يوكله بيرليكه قالخيرديم. بير طرفدن دهشتلى درجه ده يورغونلوق، داغ يوخارى سورونه-سورونه ايرللميم، بير ياندان بير ايمله يئره ديرنهرك، او بيرى ايمله گلوله آتا-آتا، «يا الله»- دئييب ايرلى گئديرديم. آتيلان خمپاره قاباغىما دوشهرك درين چوخور ياراتدى. خمپاره نين ياراتدىغى دالغا منى ياراتدىغى چؤكه يه سالىدى. من اورادا بير آز مؤقع لنه بيلديم. كاظم اف كامران وورولدو. آرتيق هر شئى بيتميشدى، اطرافىما، آشاغيدا گوردويوم شهيدلريميز، ياراليلاريميز دا منى روحدان سالىردى، يئنه ده قوه توپلاديم، يئريديم، گوج-بلا ايله اؤزومو يوكسكلييه ساليب اوردان - يوخارىدان اؤزومو بوراخديم، داشا-قايايا ديه-ديه يووارلانديم. ديزيم يارالى حالدا، بوتون گوجومو توپلاياراق، ايكى كيلومتره قدر يولو قاچا-قاچا اؤزومو اساس منطقه يه ساليب محاصره يه دوشدويموزو خبر ائلديم.

دؤيوش امرى وئريلدى. بيز يئنيدن هجوما كئچديك. اوچ يوز-دؤرد يوز عسگرلى، حربى تئكنيكالى ارمنى جينايتكارلارنين كولونونو محو ائلديك، بير نفرينه قدر بيچديك، شهيدلريميزين انتقامين آلدق...

او دؤيوشده بيز جبراييل اراضيسينده اولان ديگر ارمنى حربى قوه لريني ده دارمداغين ائتديك. محاصره يه دوشركن مختليف گروهلار آراسيندان

سئچىلمىش شىخسى ھىتتىمىزىن شھىد اوغوللارىنىن انتقامىنى آلدىق. او قانلى دۇيوشلردە برابر اولمايان قوھلرلە مبارزەدە اۆلومون گۆزۈنە دىك باخاراق خصوصى تەلىم گۆرمۈش وطن اوغوللارىمىزىن گۆستردىيى مردلىك، شجاعت يادداشسىما ابدى يازىلدى. فىلىملردە گۆردويوم دەھشتلى دۇيوش صحنەلرىندىن دە دەھشتلى مبارزە ميدانىندا اولدوق... باشقا زامان اولسايدى، منە ناغىل كىمى گلردى؛ دشمنىن زرھلى تئكىنىكالارىنى اىگىدلرلىمىز دوشمنىن الىندىن آلىب، حربى غنىمت كىمى نئجە صاحب چىخدىغىمىزا، اون-اون بئش نفرلىك دستەلرلە دشمنىن اىكى يوز-اوج يوز نفرلىك دستەلرىنى نئجە محو ائتدويمىزە، دشمنىن آلىنماز بىلدىيى ان ھوندور يوكسكىلكلىرى نئجە الە كئچىردىيمىزە... بو دۇيوشون اىچىندە اولماسايدىم اىنانماز دىم.

بىزىم شىخسى ھىت اوندان سونرا دا دفعەلرلە پستلارى آلا ركن محاصرەيە دوشدو، محاصرنى يارىب دشمنى مغلوب ائتدى، ان تھلوكلەلى استىكاملارى داغىتدى، الە كئچىردىيمىز حربى غنىمتلر وطنىن مدافعەسى اوچون لازىملى اولدو...

من او دۇيوشلردە قاضى اولدوم، چىخدىغىمىز قانلى دۇيوشلرىن بىرىندە توپ ضربەسى منى گۆتۈروب باشقا يئره آتدى. رابطەچى صاحبىن اوستونە دوشن مرمى اونو پارچا-پارچا ائلمىشىدى.

پارتلايش منى گۆتۈروب درە نىن دىگر استقامتىنە آتاندا ھئچ ندىن خىرىم اولمادى. تصادفا گىزىر سرفراف منى گۆرۈر - اۆلوم آياغىندايمىشام.

من ده جان وئيردويم، گۆزلىرىم گۆرموردو، قلىپه (ترکش) پارچا-پارچا ائلميشدى، آياقلارىمى حس ائلميردويم. على اف قسمت منه كىمك ائدىب قورتارماغا چاليشىردى... دؤيوشون اورتاسىدى، كىمك گۆزلىمىردىك. جعفرلى صابرين اوز-گۆزو داغىلميشدى. منىم بير آز يارالارىمى سارىدىلار، ساغ يئرىم يوخويدو. آرتىق بورادا شهيد اولاجاغىمى فكرلىشىردويم. قسمتته دئدويم:

-قوى منى، گئت، - يالوارىردويم اونا.

اؤزومو دشمنه ساغ وئرهجك دئىلدىم. هوشومو ايتىردويم. اما قسمت و دؤيوش دوستلارىم منى اورادان چىخاراراق ايلكىن يارىدويم ائدىلر، اورادان كاميونا قويوب احمدبىلدهكى حربى خسته خانايا چاتدىرلار. من حربى خسته خانادا اوزون مدت ياتدىم، معالجه اولوندوم. قارداشىم دا سن دئمه محاربهده اؤلمىيىمىش، آغىر يارالانىمىش. حربى خسته خانادا يانىما گلنده منىم وضعىتىم آغىر اولدوغوندان ركاوريه بوراخمامىشدىلار. بير مدت سونرا دلىقانلى قارداشىمى ياتاغىمىن بؤيرونده گؤروب گوج-بلا ايله گولومسدىم، اوز-گؤزوم يارا ايچىنده ايدى. باشىمى سيغاللادى، قولومدان اوپوب قولاغىما پىچىلدادى:

-سن دئمك، سامان آلتدان سو يئرىدىرسنىمىش، جناب فرمانده. آ كىشى، من هر گون «حربچى اولاجاغام» دئىيب باغىرىردويم. سن دئمك ائله انامىزىن قوجاغىندا اولاركن حربچى كىمى دوغولوب، حربچى كىمى

بۇيويوب، گئرى دۇنوب، دشمنه قان اوددوروب، يوردوموزا دا باش چكيب
گليب سنميش... آى سنين گوزونه دۇنوم...
قارداشيمين ساغ اولدوغونو گوروب ايتيردييم بير گوزومو بئله
اونوتموشدوم...

اولدوزلاری سايان عسگر

آوریل دۇيوشلريندن سونرا هئچ جور اؤزومو اله آلا بيلميرديم. بيز كۆنوللو اولاراق حربى تعليملرده اشتراك ائتمك اوچون دفعه لرله مراجعت ائتميشديك. نندسه آرزولاريميز باش توتموردو. عسگر اولاركن خصوصى تعيناتلريلار بؤلمه سينده حربى خدمت كئچميشديم. آوريل حادثه لرلريندن سونرا آرتيق بير گون ده ائوده قالاماديم. ايشه گئتديم، اوشاقلار تلويزيون دان، تلفندان معلوماتلار دينلييردى. حوصله دارالدى، چيخديم اورادان، بيرباش حربى بولمه يه گلديم.

- منى جبهه يه گؤندر.

- كۆنوللو يازيلميسان، سهراب، اما هله واختى دئييل.

- واختيدير، اؤز ده بو ساعت واختيدير، يا منى جبهه يه گؤندر، يا دا...

- دليسن.

- من او تورپاقلاردا دشمن قويمارام، گؤندر منى دئيرم.

همين واخت ايچرى رتبهلى بير ضابط گيردى، من اونا اهميت وئرمه دن طلب ائديرديم. كمييسار مالک، دئيه سن، منيم اونونلا بئله سرت، تاكيدلى طلبيمي ضابطين يانيندا دا كسمدييمدن پرت اولموشدو.

- نه ايستير بو اوغلان؟

- جبهه يه گئتمك ايستير.

- مانعه اولان نه وار؟

- بو گون آرتيق گئجه دن گروهون سپاهيسى حاضردير، يولا سالييريق.

من:

- لاپ ياخشى، منى ده ياز اورا... ياز، ياز.

ضابطين بيغالتى گولومسدينى گوردوم.

- حربى خدمته اولموسان؟

- بلى.

- هاردا؟

- آغامدا.

- هانسى بؤلمه ده؟

- خصوصى تعيناتليلاردا.

- نه واخت؟

- ۲۰۰۵- جى ايلده

ضابط سوسدو.

- ائوليسن؟

- خیر.
- نیہ؟
- اٹولنمیشم ده... - حوصله له دن چیخدیم.
- ضابط ده حس ائلدی، حربی کمیسارا:
- سیاهیدان بیرینی چیخار، یاز یئرینه.
- باخ بئله، آی ساغ اولون.
- دلی-دولو اوغلانسان.
- آدیما ائله دلی سهراب دئییر لر.
- او دلیلینی او ارمنی اجلافلارینا گوستر. وطنین دار گونودور، سنین
کیمی اور کلی اوغوللارا احتیاجی وار.
- حربی کمیسار مالک دلی اولدو:
- یولداش سرگرد، آناسی گلر، آنامی آغلادار.
- نیہ؟
- دئییر اوغولوم دلی-دولودور، جبهه یه گئتمک ایسته سه، منه خبر
ائلمیش گوئدرمه. اونو بو ائله تانیمایان یوخدور، قانیمی ایچر.
- حرصلندیم:
- من آناما سؤزومو اؤزوم یولا دوشنده زنگ ائدیب دئییه جه یم. آنام بیلر، من
بیلرم.
- مالک دوداغینین آلتیندا میز یلداندی:
- دلیر الینده قالمیشیق دا...

ضابط دینمزجه الینی چینیمه قویدو، مالکه باخدی:

- بو دلیرله ده قاراباغی آلاجغیق، هئچ شهن اولماسین.

- انشالله، انشالله، جناب سرگرد.

صبح تئزدن ماشینا بیرینجی آتیلان من اولدوم، لاپ آرخا اوتوراجاقدان
اؤزومه یئر ائلدیم.

بیزی باکییا گتیردیلر، ائله ایلک گونلردن حربی تعلیمله قاتیلدیم، معلوم
تعلیملرده اشتراک ائدیپ خصوصی تعیناتلی کشفیات گروهونا دوشدوم.

محاربه باشلایاندا آرتیق بیزیم اولدوغوموز حربی حصه لردن ده جبهه یه
قوه لر یولا سالینیردی. حربی حصه دن چیخاندا امر آلمیشدیق کی، فضولی
استقامتینده حرکت ائدک. یولدا قوه لری گروهلارا بؤلدولر. بیزیم گروه
هادروت استقامتینده اولسا دا تکرار یئنه یئریمیزی دییشدیلر. بیز لاچین
استقامتینده ایرلیبیردیک. بیر خیلی یولو ماشینلا گلک ده مئشه اطراف
بیر یئرده ماشیندان دوشدوک.

- بورادان او طرفه پیاده گنججیک، بوراداک یوکسکلیرین بعضیلری
بیزیم الیمیزده اولسا دا اوچ هوندور یوکسکلیدن اونلار آتسه توتولور،
ترپنمه یه امکان وئرلمیر. بیز یوکسکلین اتیی ایله گنججیک، ایچریلرینه
ائله سیزاجاغیق کی، دویناندا آرتیق گنج اولموش اولسون.
- حاضریق، فرمانده.

- ايكي گروهه بؤلونجييك. عبدالله او بيري گروهون رهبري اولاجاق. آراميزدا مسافه اولاجاق. هاميميز بير يئرده گئتميجييك، يارديما احتياجيني اولماسا، بو يوكسكليگي سيز گؤتوروب خبر ائدجكسينيز، او بيرينه ده بيز قالخاجاغيق. واخت گئدير، تلملييك...

بيز ايگيرمي بئش نفرليك گروه ايكي يئره بؤلوندوك. من عبدالله نين دسته سينديديم، يوكسكليين گرالارينا اويغون حركت ائديرديك. ايكي كيلومترليك مسافه ني دولايي يوللارلا قطع ائتمك امرى وئرلدييندن، بلكه ده دؤرد كيلومتر يئريدك، يول اوزون، يوكوموز آغير اولسا دا دشمن دويوق دوشمه سين دئيه فرماندهين بوتون امرليني يئرينه يئتيريرديك.

مئشه ساكت ايدى. اصلينده ائله سيخ مئشه ده دئيلىدى. يوكسكليك آچاق بويو اءاجلارلا، تيكانلى كوللارلا احاطه اولونموشدو. ارمنيلر بيزيم او چتين يولو كئچه بيله جه ييميزى عقلرينه بلكه ده گتيرميشديلر. بيز آخاما ياخين قايلارين آراسيلا، همين او كوللو-كوسلو، سرت قايلارلا احاطه اولونموش طرفدن آرتيق ارمنيلرين لاپ ياخينليغينا چاتميشديق... چتين و تهلوكه لى يول ايدى. گيزير زينال عاليئوين آياغى سوروشدو، قاينان بيرينين ديينه چيرپىلىدى قالدى. اونا كمك اوچون بير آز اللشمه لى اولدوق، آياغى يارالانميشدى، ديزيني قايا پارچالاميشدى. ديزينن يوخاريني اؤزونده اولان كنديرله محكم باغلايب يئرinden قالديرديق.

نهایت، امره اساساً بؤیوک تهلوکه لری آدلاییب، دشمنی دویوق سالمادان گلیب چاتدیغیمیز یئرده دایاندیق، گؤزلیلمه دن هجوم کئچدیک، هر شئی اوستوموزده اولان ال ساحلاری و قولوموزون گوجویله گئدیردی. ارمنیلردن ایکیسی آشاغی استقامته قاچماغا باشلادی. امکان وئرمدیم... من اولناری ضررسیزلشدیریب گئری دؤننده فرمانده هیجانلا:

-هاردایدین؟

-ایکیسی قاچیردی.

-نولدو؟

-نولاجاق، دلی سهرابین الیندن ارمنیمی قاچاجاق؟

گولوشدولر. بیز تپه نی آلمیشدیق، آرتیق آرخایا خبر ائلمیشدیک. تپه لیکده اوتوروب دشمنین بورادا قوردوغو استحکاما، حربی شرایطه باخیردیق. آجمیشدیق، اوتوروب یئدیک، او گئجه نی اورادا قالدیق. صبحه قدر گؤزوموزو یوممادیق. یوکسکلیک لاجین-ارمنستان یولونا یاخین اولدوغوندان دشمنین هجوم کئچه بیلجیی ده استشنا دئییلدی. عبدالله قارانلیقدا اوتوروب گؤیده برق ووران اولدوزلارا باخیردی:

- بو یوکسکلیکلردن اولدوزلار داها یاخشی گؤرونوموش ائی.

- سن کلبجرده او داغلارین باشیندا اولسان، نئینیرسن؟

- انشالله، اورا دا گئدریک، اوردا دا بو اولدوزلاری اورکله سیر ائدریک.

- انشالله، انشالله.

ظفر بيزيم ظفر يميز دير

- بيز لاجينين بو يوكسكليكلرينى-لاجين دهليزىنى دئيرم - نظارتە گۆتورمكلە...

- بلى! پلان بودور، لاجين دهليزىنە نظارتى گۆتوروب دشمنە قاراباغا، بو يئرلرە علاوه حربى قوهر گۆندرمەسېنە مانع اولمالىيق.
- هادروتو آلميشيقسا...

- هادروتدا اونلارين چوخ بۇيوك حربى بازاسى واردى، دارماداغين اولدو.
- اجلافلارين بئلىنى قيرميشيق.
- بو يولا نظارت ائدە بېلسك، دشمن علاوه احتياط قوهر آلا بيلمەسە،
طبيعى كى، ظفر بيزيم اولاجاق.

- بو يوكسكليكلر استراتژى جهتدن دشمنين اليندن چىخسا، او ظفرە نايىل اولاريق...

- لاجين دهليزى بويو او قدر حربى استحكاملار وار كى، اونلارا نظارت ائتمك، خصوصاً او يولا نظارت ائتمك اوچون بيز بو يوكسكليكلرى
آلمالييق.

- انشالله، انشالله.
- حق بيزيم طرفيميزده دير. بيز تورپاقلاريميز اوغروندا ووروشوروق. بيزە
اۆزگە تورپاغى لازيم دئيل.

- اۆزوموزونكونە دە صاحب دوران اوغوللار آرتيق وار، اوردو وار، بيز واريق.
- بيز واريق!
- بيز واريق!

- هر شئی وطن اوچون!
- قاراباغ بیزیمدیر!
اوشاقلار یئر بیئردن دیللندیلر.
...سحر آچیلیردی. عبدالله آز مدته دینجلیب یولا دوشمه لی اولاجاغمیزی
بیلدیردی.
- بئله گؤزللییه گؤز یوموب یاتماق اولار؟
- من یاتمایاجام، اولدوزلاری سایاجام.
گولدوم:
- سایما حافظ، اولوب-قالان توکلر ده باشیندان یوخ اولاجاق.
- نیه؟ - تعجبله منه باخدی.
- نئم دئییردی کی، اولدوزلاری سایمازلار، کئچل قالارسینیز...
گولوشدوک...
- منیم کئچلیمه ده درمان وار. محاربه قورتارسین، ائوه دؤنک، گئدیب
باشیما ساچ اکدیره جم.
- بیر بو قالمیشدی... - محمود الینی یئلله دی.
- حاییف دئییل کئچللیک، هفته یینن یوما، بیت دوشمور، قوتور دوشمور.
منیم باشیما باخ، اوت تایاسینا اوخشاییر، یئدییم، ایچدییم ساچا گئدیر.
حاییف دئییل سنین کیمی؟!
- یوخ، دئمه ائله، ساچ دا گؤزل شئیدیر، قیزلار کئچل اوغلانلاری سئومیر.

ظفر بيزيم ظرفريميز دير

- كيم دئير؟ بو اؤلسون يالاندير. بيزيم قونشو كئچل آسلان ائله بير قيزلا ائولنيب كي، قيزين اوزونه باخاندا آدامين گؤزو قاماشير. اونو بينيب ده، گليب ده...
- اساس كؤنولدو، آ كيشي، كؤنولدو.
- عبدالله منه ساري باخاراق:
- بونو دئيهسن، هئچ بير قيز بينمه ييب. توكو ده وار، ساققال دا.
- آديما دلي سهراب دئيرديلر، قيزلار قورخور مندن.
- اؤزونده گناه چوخدو.
- يوخ، آنام...
- نولوب آنانا؟
- دئير قيزي من تاپمالييام، من ده دئيرم كي، كؤنلوم توتان اولماسا ائولنن دئييلم.
- اؤزون تاپ دا، ماشالله، بوي-بوخون. سنين دلي اولماغين - عبدالله گولدو
- تويدان سونرا اوزه چيخاجاق، اوندا دا گئچ اولاجاق.
- سهرابين گؤزل اوريى وار، گلن گلينباجى ديريني اوريينه وئره جك.
- دئ ده، دئ ده به... نخجوانليلار دئميشكن، - اؤزومو ساخلايا بيلمديم.
- فرمانده بيزه ياخينلاشدى:
- نسه، صحبت قورتاردى، نئجه چتين يوللار آشدنينيز، شكر، ساغ-سالاماتسينيز، بير آز زينالين آياغى...

- ياخشىيام، فرمانده، بىر آز جىزىلىب، باغلاڭلىق، سارىدېق، كئچدى گئتى.

- اۋزونوزو قورويون، اۋزونوزو قورويون كى، حق ايشىمىزى باشا چاتدىرا بىلك.

- انشالله، فرمانده.

- دىنجلين...

سوسدوق... من گۆزومو گۆيده اولدوزلارا دىكىب فكره گئتمىشىدوم. بو زامان اولدوزلارنى اچىندىن چوخ پارلاق بىر اولدوز اوچدو. اورىم اسدى. نىم دئىردى كى، اولدوزون اوچدوغونو گۆرسن، كىمسە اۋلموش اولور، تانىدىغىن، بىلدىن...

من نماز قىلان ايدىم. اما حربە گلندن بو گونه كىمى ساخلامىشىدوم. اچىمده كى نگرانچىلىق منى دىدردى، «اوچدو، ان پارلاق اولدوز اوچدو». جىبىمده گىزلىتىم بالا جا يايلىغى چىخارىب اوتون اوستونه سردىم، اوستومده كىلرى چىخارىب، نمازا اوتوردوم. من قىلدىغىم نمازىن آدى يوخويدو. بو ائله بىر نمازىدى كى، بوتون نمازداكى دعا لارى اوخويوب، گئدىردىم. من اللها يالوارىدوم كى، بو اوغوللار حق يولوندا وورشور، بو سويوق دوزلرده، بو يوكسكلىكلرده بىزى چكىب گتتىن غيرت حسىمىزى آرتىر، لازىم گلسه شهىدلىك زىروه سىنه ده اوچالمالى اولساق، بىزى تصادفى بىر اۋلوم ياخالاماسىن، دشمنه قان اوددوراق، دؤيوش ميدانىندا اۋلك.

داها گوڤه باخماغا اورک ائلمدیم، گۆزلریمی یومدوم. صبح تئزدن علاوه قوه لر گلدی، اونلاری پستا یئرلشدیردیک، آرتیق شوشا استقامتینده کی بوتون یوکسکلیکلر، پستلار اوغروندا قانلی دؤیوشلر گئتدی باره ده خبر آلمیشدیق. بیزیم قوه لر ده او استقامته گئدیردی.

بیز آلدیغیمیز امره اساساً ایرلیلییردیک. استراتژی جهتن اساس اولان کندلردن بیرینه گیردیک. بیز اون ایکی نفرله قفیل ارمنیلرین پوسقوسونا دوشدوک. هر طرفدن محاصره یه آلینمیشدیق، قانلی دؤیوش گئدیردی، ارمنی سلاهلیلاری آراسیندا دا خیلی ایتکی واردی، اونلارین مییتلری بیزیم یان-یؤرمیزده ایدی. یاخینلیقدا کی قایانین دؤشونه دوغرو یئرلییب، اورادا یئرلشمک اوچون چالیشساق دا، ارمنیلر یاخیندا کی یوکسکلیکدن بیزی ووروردولار. سلاحیمیز توکنمیشدی. من اطرافیمیزدا کی مییتلره، بیر آز بیزدن کناردا سلاحلاری دوشوب قالمیش ارمنی جسدلرینه باخاراق:

- فرمانده، اجازه وئر، اونلاری ائله اؤز سلاحلاریلا ووراق.

- اونلارا یاخینلاشمایین، بیلیرلر کی، سلاحیمیز یوخدور، اما قاراپالتارلیلاردان-بیزدن ایت کیمی قورخورلار، یاخینلاشماغا اورک ائتمه یه جکلر، اما بیر-بیر، تک-تک بیزی اؤلدوره بیلرلر.

- سول طرفده کی ارمنی تک تیر اندازی سراسر آتیر.

- اوندا ساغدا کیلاری گۆتوره جم.

من سورونه-سورونه ارمنی جسدلرینه یاخینلاشیب، اوست گئییمی چیخاریب یئره سردیم، ارمنیلرین ساحلارینی، اوستلرینده کی گولهلری، نه وارسا آراسینا ییغدییم، بوکوب آرخامجا سورومه یه باشلادییم. گئری دؤندوم، آرامیزدا پایلاشدیق.

...اوچ گون ایدی کی، اوردا محاصره دیدیک، سو اوزینه سحر تئزدن یارپاقلارین اوستونده کی شئه دامجیلارینی یالایردیق، اوتلاردان یئیردیک.

دشمن مقاومتیمیزین ضعیفلدیینی دوشونوردو، بیز سیغیناجاقدان چیخمیردیق، قایانین آلتینا گیرمیشدیک. آخشام عبدالله منه دئدی:

- گلسنه بیر قالخاق یوخاری.

- پیس اولماز، اما نئجه؟

- دشمن بیزیم ضعیفلدیییمیزی دوشونور، قوی ائله دوشونسون. بیز ایشیمیزده اولاق.

- یاخشی فکردی، اما... نئجه...

- بئش نفر بورادا قالاغاق، اونلار آتاندا جاواب وئره جک، بئشیمیز گئدجیک. بوردا قالساق اولجیک. اوندانسا او یوکسکلییه اونلارین عقلینه بئله گتیرمه دن، او تیکانلیقلا سورونوب قالخاق، آلاق.

- من حاضر.

مصلحتیمیز فرماندهین ده عقلینه باتدی. بیز آلتی نفر ائله ارمنی جسدلرینین یانیندان گؤتوردویوموز ساحلاردان دا دؤردونو گؤتوروب،

ظفر بيزيم ظفر يميز دير

ساعت ۸-۹ ده يواش-ياواش، سورونه-سورونه يوخارى قالخماغا باشلاديق. بيز بيليرديك كى، بو گنديش اولومدور، اما غيرت، ايچيميزدن هانسيسا بيز قوه داها امكان وئرميردى كى، اوتوروب گوزليك. بيز عبدالله نين الينين اشاره سيله يئرييرديك، جينقير يميزى بئله چيخارميرديق، ائله يئرييرديك كى، گئجه نين قارانليغى آياغيميزين خيشيلتيسيني بئله دويموردو...

بيز تپه ليين ديبيله يوخاريا چوخ احتياطلا قالخديق، ايكي يئرده قالانميش اوجاين قيراغيندا اوتورموش ارمنى حرچيلرينى گوردوك. عبدالله اليه اشاره ائلدى:

- اطرافى گوزدن كئچيرين.

يوكسكلين اوستونده - عسگرلردن اون متر آرايدا بيز يئر گورونوردو. عبدالله اليه منه اشاره ائدى كى، سن اورانى نظارتدن بوراخما. دالبالدال آنديغيميز ايكي ال نارنجكسى اوجاين اطرافينا ييغيشانلارى محو ائلدى، بيري دئيه سن، ساغيدي، اونو دا تئز ضررسيزلشديرديك، سسه چؤله توكولنلرى نارنجك آتشرينه توتدوق. اورادا سامر شهيد اولدو. بيز اونون جسدينى كنارا چكديك. هر شئىي اونودوب ايچريدن كيمسنيين چيخماسينا امكان وئرميرديك، ايچريدن ده سس گلמידى.

- بوردا، دئيه سن، ائله ايگيرمى-ايگيرمى بئش نفر اولوب.

- بيلمك اولماز.- عبدالله ديللندى. عبدالله سامرين شهيد اولماسيندان برک سارسيلميشدى.

هر بيز يميز غضب ايچينده ايديك. عبدالله:

- كئاردان قاپىيا ياخىنلاش، اىچرى گۆز ياشاردىجى آت.
امره عمل ائتدويم. بو زامان بوغوق بىر سسله چۆله چىخان ضابطى گۆردوم،
چكديم، آلتىما سالدويم. گۆزومو قان توتوموشدو، سامرىن اۆلومو اىچىمدەكى
انسانى حسلىرى يئمىشىدى.

او واخت اۆزومه گلديم كى، چكىب اونو اليمدن آلدىلار، من اوندا ساغ يئر
قويمامىشىدويم. اىچرى تمىز ايدى. عبدالله اوشاقلاردان بىرىنه:
-آشاغى دوش، خبر ائله، يىغىلىن گلين...

عبدالله بو سۆزلىرى دئىردى، اما گۆروردوم كى، گۆزلىرى پارىلدايىر،
آغلايىردى.

بىزىم گۆزلىلمز حملة مىز عملياتىن اوغورلا باشا چاتماسىنا امكان
وئرمىشىدى. يوكسكلىكده ارمنىلرىن سىغىناجاغىندا ارزاق، سو، هر شئى
واردى. عبدالله بىر شوشه سو ايله شهيد اولموش سامرىن دۆرد گوندور
سوسوزلوقدان قوروموش دوداقلارىنى ايسلاداراق:

-سن شهادته يوكسكلىدىن قارداشىم، - دئىيب، قالان سويلا دا اونون اوزونو
يودو. - مبارك اوزونه جننتىن سويو سىپلىسىن، - دئىيب هۆنكوردو.

سونرالار بىلدىم كى، اونلار بئش ايل بىر يئرده خصوصى تعيناتلىلاردا تعليم
كئچىبلر، بىر يئرده بئش ايل دؤيوشوبلر، حرب تعليمينه يىلنىبلر.

- سىز ده منىم قارداشلارىمىسىنيز، اما دوزگون باشا دوشون، تىكمىزى بئله
بئش ايل بىر-بىرىمىزله بؤلوشموشوك.

- سنين كيمي دوستلارا جان قرباندى، فرمانده. او، شهادته قووشدو. الله او سعادتي بيزدن اسير گمه سين، - دئيب يانان ايچيمي توكدوم.

- بيزيم آرزولار يميز واردى.

گوزوم سامرين ياخاسيندان گوزونن بايراغا ساتاشدى، چكيب چيخارديم.

- سامرين بايراغى بو يوكسكليكده دالغانسين گرگ.

بيز دشمنين دمير محجرده كى بايراغيني قيريب چيخارديق. سامرين ايپك كيمي يوشاق بايراغيني سانجديق.

اوشاقلار يوخارى گلنده سامرين شهيد اولدوغونو بيلديلر. هر كس قليبيله ياناشى، دوست ايتكيسينين آجيسينى دا سانكى ايچينده چكىردى... بيز يوكسكليگى آلدیغيميز او گئجه صبحه قدر ساميين جسدنين يانيندا اوتوردوق. عبدالله دانشيردى:

- خصوصى تعيناتلار ين حربى تعليمى كئچيريليردى. اوندا بيز سامرله اوچ ايل ايدى كى، حربى تعليم لرديديك. بيزيم چوخ گوزل معلم يميز واردى. هر بير سري بيزه اينجه ليكلرينه قدر اوريديردى. خصوصى تعيناتلار ين، اوزونوز بيليرسينيز، ائله مقاملارى وار كى، اونلارا ييه ليريديك. بيزه ياشما دئيرديلر. تركيبي يميز ضابط، گيزير، چاووش و عسگرلردن عبارتيدى. سامرله من چاووش ايديك. هر جور دؤيوشلره، حربى يارديم تعليملرينه ييلنميشديك. بيزيم ياشما-دا ائله اوغوللار وار كى، عراق، افغانستان، بيرينجى قاراباغ، ايکينجى قاراباغ محاربه لر يين اشتراكچيسى اولوب. سون واختلار اوريل دؤيوشلريندن سونرا داها ايپه-

ساپا ياتميرديق، غيرتيميز يول وئرميردى. حربى رهبرلىك گلميشدى، گوروش كئچيريليردى، سامر اوردا فرماندهه سانكى يالواريردى كى، سيز عالي باش كماندانى راضى سالين، امر وئريلسين، قاراباغ گيرك. بيز باخ بو دسته ايله او قاراباغى آلماساق، اوندا بو شرف بيزه حرام اولسون. كيشى قان-قان دئيردى. اوندا فرماندهه اونو چينيندن قوجاقلاييب دئدى:

- ائله بيز ده او گونو گوزلييريك. بير آز صبرلى اولاق.

- بو دؤيوشون باشلاناجاق گونونه قربان كسه جم.

سامر محاربه باشلايان گون-صبح تئزدن بيز امرى آlanda ماياللاق آشا-آشا پادگانين حيطينده جوولان ائديردى. دلى-دولو قارداشيم، بارى او ظفر گونونه قدر...

- بو دؤيوشدور، فرمانده، ايرلى چيخديم، بيز تئاترا گلميشيك، دشمنله دؤيوشه گلميشيك، بو محاربه دير، محاربه. محاربه ده اولوم اولاجاق، بيز ده اولجىيك. سن فرمانده سن، هر بيريميزين ايتكيسينه دؤزه جكسن، - اشاريله ارمنيلرين جسدلرينى گؤسترديم، - سامرين قانى يئرده قالمادى. اونسوز دا محاربه قربانسيز اولمور، وطن يولوندا قربان اونون مرد اوغوللاريدير. وطن يولوندا جانيميز فدادير. او شهادت شربتيني الله بيزه ده نصيب ائلسين، اولنده بيله سن كى، نه اوچون اولورسن.

- صداقتيميز شرفيميزدير. وطنه صداقت ائله بونونلا اولچولور. بيز بونو بيليريك. وطن، باشين ساغ اولسون! سن وار اول! - مراد يئرinden قالخيب قوللاريني اطرافا آچاراق - بو تورپاق اوتوز ايل ايدى كى، دونوزلارين

آياقلاری آلتیندایدی. بيز گلمیشیک. بيز بو گونه کیمی نه زحمتلر چکیب محاربه نین طالعینده ان بؤیوک یئنیلیکلره امضا آتمیشیقسا، محض ایچیمیزده کی - سامرین ده ایچینده کی او وطن عشقی سایه سینده دیر.

- من بو آلچاقلارین جسدلرینی بورادا گؤرمک ایسته میرم - دئییب صابر قالخدی، - بيز هانسی یوللا بورا چیخدیقسا، نئجه چتینلیکله بورانی آلدیقسا، اونلار دا او یولدا قورد-قوشا یئم اولمالیدیر. تۆکون بو جسدلری بو یوکسکلیکدن، اونلارین جسدی بئله بو یوکسکلیکده قالا بیلمز.

من عبدالله ایله ارمنیلرین سیغیناجاغینا گیردیک. بو زامان قولاغیمیزا سس گلدی، چئوریلدیک. بی سیم دن ارمنیلر تلاشلا نسه سوروشوردو. من ارمنیجه بیلمیردیم. عبدالله یاخینلاشدی، آپاراتی گؤتوردو، اولجه قولاغینا کئچیردی - «یاشما گلیر، گۆزله» دئییب، ارمنیجه ده بو سؤزو تکرار ائلدی. ارمنیلرین های-کویو ایچینده عبدالله اونلارین آپاراتینی آیاغینین آلتینا سالیب ازدی.

ایچریده - تپه نین ایچینده دیغالار اؤزلرینه یاخشی شرایط یاراتمیشدیلار. بيز اونلارین دا یئمکلرینین تونکندینی گؤردوک.

- چوخدان دیر، دئیسه سن، یاردیم آلماییلار.

- بیر-ایکی کنسرو، سو وار.

- کنسرولری گؤتور، بؤلون یئیین، سویو احتیاطلا ایشلدک، سحر امری بیلجییک.

... بیز گونلر ایدی کی، یئمک یئمیردیک، اوشاقلار نه واردیسا آرالاریندا بۆلدولر، اما هئچ کیمین بوغازیندان کئچمیردی ائله بیل. سامرین اوستونه سالینمیش بایراقلار اوزونو اؤرتموشدوک.

- منه قالسا سامری بو یوکسکلیکده دفن ائدردیک. بو یوکسکلییه ده اونون آدینی وئردیک: «سامر یوکسکلیگی».

سامر بیر مسلمان کیمی عزیزلرینین اویدوغو تورپاقدان دفن اولونماسینی وصیت ائلمیشدی، - عبدالله قیریق-قیریق کلمه لرله - قارداشی واردی، جاوان رحمته گئدیپ، دئییه سن، اونولا ایکیز تاییدير، یانیندا اؤزونه تورپاق دا ساخلاتدیریب، بیر گلمیشیک، بیر ده بیر یئرده او یویا جاقیق دئییردی...

سوسدوق، دانیشماق اوچون سؤزوموز ائله بیل بیتیمیشدی...

صبح تئزدن گونش شعالاری یوکسکلین باشینا ائله شیغمیشدی کی، کۆلگه لیک گزدیک.

-سامرین جسدینی ایچرییه، سیغینا جاغا چکک.

هئچ نه دئمیدیم. چئوریلدیم، زنگزور استقامتینده گلن بولودلارا باخدیم، اوزاقدایدی. بیز سیغینا جاغین هر یئرینی الک-ولک ائلدیک، هئچ نه یوخویدو. خبر گلمیشدی کی، قوه لر گلینجه اوچ گون ده اورادا قالما لیبیق...

من سیغینا جاقدان سامر اوچون یئر ائلدیم. چۆله چیخاندا حیرتدن گۆزلریم بۆیودو. گونش بیر آندا یوخا چیغمیشدی سانکی، قاتی چن، دومان یورغان کیمی یوکسکلین اوستونو توتوموشدو:

- سنه اينانمايان كافردير، ائي بؤيوك يارادان! چترين ده چندن اولدو شهيد يميز اوچون. من تام امين اولدوم كي، الله ين سئودبي قوللاردان بيري اولدو سامر. اونون جننتده اولدوغوندان تام امينم. الله يم، بيزه ده بئله دؤيوش يولوندا شهادته قوووشماق نصيب ائله!

من صابرين بو سؤزلرينده بؤيوك حقيقت گؤروردوم.

- بورا لاجيندي. داغلارين گونشي، چني، دوماني ايستديي آن سني ياخالار. كرمي داغلاردا چن-بورانا سالان، اورادان دا ساغ چيخاران اللهدي.
- سامر ده ائله حق عاشيغيدير. والله، گؤزل عائله سي واردى، بير قيز اوولادى قالدى.

- سامر قهرماندى، اصل قهرمان، اوريل دؤيوشلريندن اوزو برى سامر تامام ديشميشدى...

عبدالله دانيشيردى - اوريل دؤيوشلرى زاماني - ۲۰۱۶- جي ايلده حربى بيرلشمه لر آراسيندا توققوشما اولدو. آذربايجان و ارمنستانين، بير ده بو قاراباغداكى ديلغيرلارين حربى بيرلشمه لرى آراسيندايدى. ۱۹۹۴- جو ايلدن برى بلكه ده ايلك، آغير، شدتلى دؤيوشلر ايدى.

- ۲۰۱۰- جو ايلده چابلى ياخينليغيندا بيزيمكيلرله قاراباغداكى او شرفسيزلر آراسيندا دا توققوشما اولموشدو.

- هه، اوندا الهام على اف، ساركيسيان و مئدوئديئو گؤروشدو، بو گؤروش اوچطرفلى صلح دانيشيغى ايدى، اما نتيجه سي اولمادى.

- مبارز ابراهيمو و اوندا شهيد اولوب.

- مبارز ابراهیموو دشمنین ایچینه گیریر، ۵۰ مورداری اولان سلاح آنبارینی پارتلادیر.
- پارتلاییشدان سونرا چیخا بیلیمیر، محاصرهده قالیب، سونا قدر دؤیوشوب، بئشینیی یئرینده اؤلدورور، دؤردونو آغیر یارالاییر. مبارز ائله چایلی کندینده پوسقویا دوشوب.
- آلقاقلار کندین ایچینده تیکانلی مفتیلردن عبارت استحکام قوروبموش، اونو کئچه بیلمه ییب، اوچ گلولة یاراسی آلیب.
- جمهور باشقانی ایگیدیمیزه «محاربه قهرمانی» آدی وئردی.
- سامر ده آوریل دؤیوشلرینده دشمنه قان اوددورانلاردان بیریدی. دؤیوش بیزیم ساحلی قوه لرین غلبه سیله نتیجه لندی. ترترده تالیش کندی اطرافینداکی یوکسکلیکلری، جبراییلدا لالتپه یوکسکلیگی، جوجوق مرجانلی، گورانبویون گلستان کندی، ترترین قازاخلار کندی، سوقووشان کندی استقامتینده بوتون یوللاری اله کئچیردیک، اوندا ۲۰۰۰ هکتار یئریمیزی آزاد ائتمیشدیک.
- اوندا ارمیلره پ ک ک عضولری ده کمک ائدیرمیش.
- سامر کیمی اوغوللار هامیسینین دیزینی یئره ووردو.
- بیزیم بو یولدا شهید اولان هر بیر سامریمیزین خاطره سی عزیزدیر.
- بو خبری اونون عائله سینه نئجه وئره جم؟... - عبدالله اینیلده دی، اوندا بیر داها بیلدیم کی، سامرین ایتکیسی اونون اوچون آغیر ایتکیدیر.
- اونا یاخینلاشدیم. یانیندا دیزیم اوسته چؤملدیم.

ظفر بيزيم ظفر يميز دير

—فرمانده، كاش بو محاربه غلبه ايله نتيجه لسنين، سامرين عائله سینه بو خبری من آپارارام، ايشدير ممكن اولماسا، منيم شهيد اولماغیمی عائلمه شخصاً اؤزون خبر وئرسن، دلی سهرابين روحونو شاد ائتميش اولارسان. دومان يوكسكليگی يورغان كيمي اؤرتموشدو، اطراف گؤرونموردو. عبدالله ائله بيل داريخدی، دلی كيمي يئریندن قالخدی، اوستوموزه جومدو: — واللاهی-بیللاهی، غلبه نین سونونا كيمي بيرينيز اؤلسينيز ها، جسدينيزی اودا آتارام...

— اولدو، فرمانده. جانیمیزی دا، جيسمimizi ده وطنين غلبه سی نامينه قوروياجاغیق...

محاربه بيزيم غلبمیزله قورتاردی، عبدالله قاضی اولدو، آياغينين بيرینی شوشانين آزاد اولوندوغو گون ايتيردی. مراد شهيد اولدو، من، دلی سهراب ياشايرام، آرابير شهيد اولان دوستلاريمين عائله لرینه باش چكیرم... ايچيمده ايتكيلريميزدن دوغان داغ بويدا كدر وار. او كدری ظفر شربتینه قاتيب ايچمك طالعيميزه يازيليميش...

آتا يوردو

قىزغىن دۇيوشلر گئىدىردى. ۶۰-۸۰ نفرلىك دستەلەر بۇلونوب، تەين اولونان استقامتلردە، گونلرلە پىادە ايرلى يئىرىدىك. نەھایت، فضولى - شوشا استقامتىندە داغىلمىش، يئرلە يئكسان اولونموش كندلرىن بىرىندە آخشامىن دوشمەسىنى گۇزلىيردىك. ايكى تالا ايله تپە نىن آراسىندا خىلى دشمن قوهرلىنىن اولدوغو بارەدە مەلومات آلمىشدىق. اونلارنىن چوخو بلکہ دە پستلارى، يوكسکلىكلرى اله كئچىردىمىز زامان قاجىب، سونرالار بىر يئردە بىرلشمەيە نايىل اولموش دشمن قوهر ايدى. هم دە همىن قوهرلىن هلە ايرلىدە دشمن اليندە اولان اراضىلردن حربى ياردىم آلا بىلجە يى، بىرلشىب يئنىدن عكس-هجوما كئچە جىي دە مەمکن ايدى.

بىز اىگىرمى نفرلىك گروهلا اونلاردان ۱-۲ كىلومەتر آرالیدا - همىن داغىلمىش ائولردن بىر آز آرالیدا چۆككلىكلردە اوزانمىشدىق، هاوا بختىمىزدن توتقون ايدى، ياغىش ياغماسا دا، هاوادا بىر رطوبتلىك واردى،

سانكى قارشيدان گلن پاييز مهى آرتيق اؤزونو گوسترمكده ايدى. بورا صح تئزدن گليب چاتميشديق، چيخماق غيرى-ممکن حساب ائديليردى. آخشاما كيمي گؤزلمك امرى ألميشديق. دسته ميزده مراد ادلى عسگر يميز واردى، بو يئرلردن ايدى. قاچقين دوشندن سونرا دونيايا گلميشدى. اونونلا بيرليكمده چوخوردا اوزانميشديم.

- باخ، بو يئرلر آتامين آتا يوردودور.

- بيلميرديم.

- باكيذا دوغولسام دا، نندسه، هئچ اورالاردا بوراداكى كيمي اؤزومو راحت حس ائتمدييمه اينانيرسان؟

- البته، تورپاقدى، چكيب ده.

- باخ، بو قورو تورپاقدان اوزانميشام دا. هئچ آتامين بئله عقلينه گلمزدى كى، بو يئرلره منيم آياغيم اوندان قاباق ديهجك.

- نيه كى؟

- ائله دئييردى كى، بير آز دا گؤزله يه جم، بو آتشكس بير شئى ائلمه سه، نسلين اوشاقلاريني ييغاچام، پارتيزان دسته سى ياراداجام، اونلارين بو يئرلرده گونونو گؤي اسكييه بورويه جه يم، مجبور اولوب بورالاردان قاچاجاقلار. اولوم كولونو بورالاردا گئجه لر باشلارينا اود ال يه جك، گئجه سى-گوندوزو اولما ياجاق. من ياشاماديغيم يوردومدا قويما ياجام ارمنى ديغاسى ياشاسين.

- ائله يه بيلردى؟

- نيه ائلميردى كى؟ آوريل دۇيوشلريندن سونرا هر كنده گئندده
ائشيديرديم، قوهوم-اقربانين عسگرليك چكميز اوشاقلاريني باشينا
يغير، انام دئير، بو قان-خطا توره دجك.

مراد گوردوم كى، گولور.

- گولورسن، - دئديم، - جاني ييغلييميز دا بوغازينا. صبرى توكنييميز
ده... گؤزله، گؤزله، اورتادا هئج نه يوخ، يورد گئديب، غيرت گئديب، خاطر-
حرمت گئديب. قيناق ادامى ايسته ينده قاتل ده ائدير...

- اونا گولمورم، انام...

- نه اولموش كى، اونا؟

- منه دئيردى كى، كيشى دوز ائليير، والله، من ده قوشولا جامام اونا.

- غيرتلى انادير.

- بيرينجى قاراباغ دۇيوشلرينده انام جبهه ده اولوب، طب باجيسى اولوب،
كنديميز دشمنله اوزبوز ايدى، هر گون اتيرميشلار، خانكندى طرفدن ده
شوشايا چوخلو قوه يئرلشديريليرميش. بيزيمكىلر او واخت ايكنجى دفعه
دۇيوشه گيريب، خانكندى يولونو توتماق ايسته ييلر. دايم يونوس دا
اوردايميز... انام بيليب، گيريب خسته خانايا، ييغيب بير كيسه داوا-
درمان، باند، الكل، اليه نه كئچيسه قويوب چانتايا، كنده شوفر عباس
وارميش، اونون سيني-سالخاق ماشينيلا جبهه يه كيمي گليب. اورادا
دئيبميش كى، من گئرى دؤنه بيلرم. باش حكيم منى شكايه ائديب
توتدوراجاق، دولتين املاكىنى اوغورلاميشام. ها من دئيم بونلارى جبهه يه

آپارميشام، ثبوت ائليينه كيمي توتوب ساخلايا جاقلا. اوندانسا ائله بورادا، دؤيوشلرده بير خيري ديسين، بير شئيه ياراييم، بلكه او يولو باغلاديق، غلبه ده بيزيم اولدو، اوندا يقين اوزه چيخاجاق كي، بو قدر داوا-درمانى نئيله ميشم. دايم دانيشيردى كي، الله سيز قيزى، الله سيز، منيم سؤزومو دينلمه دى، سونرا دا باش ائله قاريشدى كي، گئرييه دؤنمه يه مجال تاپماديق، بيزه او قدر لازيم اولوردو كي، دؤيوش، يارالى... چوخوموز اونون سايه سينده ساغ قالديق... اما بئله باخاندا سن آنامى گورميسن، ائله بير ضابطه لى قادين دا دئييل. آتام دئييردى كي، بوش اولاندا، لازيم گلنده سلاح دا آليردى اليه.

- سونرا نولدو؟

- نولاجاق، روسلارين آرخاسيندا دوردوغو ارمنى شرفسيزلر نيه ناييل اولدولارسا، آرادا حقلار يميز يئييلدى، باخ نتيجه سى ده بو... - مراد خارا با يوردو گؤستردى.

- كفينى پوزما، گل ميشيك داها، قايدان دئييليك، الدن ده وئرن دئييليك. تورپاق بيز يمسه، يئنه بورالارى اللريميز له گلستانا چئوير جييك.

- انشالله، البته، آتاما سؤز وئرميشديم. كنديميزين اورتاسيندا، دئدى او للداغين سينه سينده ايمده اوچرنگلى بايراق، شكليمى چكيب اونا گؤندره جه يم... اما ائله اوميد سيز ايدى كي، دئييردى، او گونه يئددى قربان كسرم الله يولوندا.

- دئنن قربانلار ينى حاضر لاسين، بيز ده گليب بير قسمت داداريق.

- انشالله، انشالله. بىر بو محاربه بىزىم غلبه مېزله قورتارسىن. سىزه سۆز
وئىرىم. بوردا بىر ائو تىكه جهىم، هر بىرىنىزه ده بىر قو توكوندن يورغان-
دۆشك دوزلتدېرىب ووردوراجام يوكه. اوندا گلنده بئله سويوق داش-
تورپاق اوستونده ياتمايىق.

- انشالله، الله آرزونا چاتدېرسىن. او حسن، سردار - اونلار، شهيدلر كى وار
ها - اونلار يىن آدىنا او داغلاردان بورا بىر بولاق چكىب گتيره جهىم، گونبزلر
تىكديره جهىم، هامىسىنىن آدلار يىنى حك ائلتديره جهىم.

- او بولاقلار هر يئرده اولاجاق، امينم، مراد، بىزىم حق ايشىمىزى خلقىمىز
دېرلنديره حك.

- بىز بو تورپاقلارا ۳۰ ايلدن سونرا ايلك آياق باسان تورك بالالار يىيق...
خالق بىزىم، دولت بىزىم، تورپاق بىزىم.

- من بو كندلرين يئنى معمارلىق اوسولو ايله تىكىلمه سى اوچون پلان-
برنامه حاضرلاياچام. باجىم زيور معمارلىقدا اوخويور، قورتارماق اوزره دېر،
دئمىشم حاضرلاسىن. بوتون ائولرين اوزو ده شوشايا دوغرو اولسون.
آچىلان قاپىلار او استقامته آچىلسىن - قاراباغىن گونش گوزو شوشايا.

- من او شوشايا ايلك گىرنلردن اولاجام.

- بو هانسىمىزىن آرزوسو دئىيل؟!

- شهيد اولماقدان قورخمورام، شوشانى گورمه يىب اولمكدن قورخورام.

- بىز اولوم اوچون يوخ، آلېم اوچون بو يولدا يىق، گوجونه گون. نىتىن
هارا، منزىلېن ده اورا.

- انشالله.

مرادلا ايکيميز ائله چؤککليکده اللريميزی ایرلی اوزاډيب، قوللاريميزين اوستونه باشيميزی قويوب زامانين کئچمه سيني گؤزلييرديک.

بو زامان مئشنين ياخينليغيندا ايکی قارالتی گؤزومه ديدی، بير-بيريميزه خبر اؤتوردوک. اونلاری هر کس گؤرموشدو. سونرا اونلارين سايب چوخالدي، اونلار مئشه دن چيخيب، تارلانين بؤيرويله بيزدن خبرسيز داغينيق، کندين اورتاسيلا بؤيروموزدن کئچيب گئتديلر. فرمانده ايکی نفرين اونلاری تعقيب ائتمه سی امريني وئردی:

- توخونمايين، هارا گئتديکلرينی، نه مقصدله گئتديکلرينی اؤيرنين. جانلی ديري گتيرين.

- اولدو، فرمانده.

فرمانده منيمله مرادی گؤندردی. بيز اوزريميزده کی يوکون بير قيسمینی اوردا قويوب اونلارين آرخاسيلا گئديرديک. بئش-آلتی ارمني راحتجا کندين بؤيرونده کی توزلو، آرتيق ايللردير گئديش-گليش اولماديغيندان اوت، تيکان باسमيش يولون او تايينا کئچديلر. بيز ده اونلاری تعقيب ائديرديک. اونلار بير يئره چاتاندا دايانديلار، غريبه بير سس چيخارديلار، سانکی دونوز کوللوغا گيرميشدی. سونرا او دونوز خورولتوسونا بنزر بير سس ده گلدی. همين سس گلن طرفدن بيري چيخدی، ارمني حربچيسیدی. اونلارا ياخينلاشدی، مرادلا من اونلارا دقت کسيلميشديک. اونلار ارمنيجه دانيشيرديلار:

- وضعیت؟
- گۆزلیبیریک. بیر خبر یوخدور.
- چوخسونوز؟ یانینیزا ییغیشان وار؟
- یوخ، قاچان چوخدور، ساخلایا بیلیمیریک.
- نئچه نفرسیز؟
- اون دوققوز.
- سلاحینیز وار؟
- بیر خمپاره میز وار، بیر ده ائله اوستوموزده کی.
- آخشاما کیمی گۆزلیین، آخشام بیلرشیب، مئشه دن چیخیب، آرازبویو استقامتده گئدجیبیک.
- تورکلر او استقامتده اولمامیش اولماز.
- اونلار یقین کی، ایران-آذربایجان سرحدینه دقت وئره جکلر.
- بیزیم وظیفمیز؟
- باجاردیقجا آرخادا قالیب، اونلارین دسته لرینی ایرلی بوراخیب، آرخادا یئرلشنلری محو ائتمکدیر.
- گوجوموز یئته جکمی؟
- ایرلی گئدنلر خت-لیلاردیر، اونلار آدامیئنلردیر، اونلارین الیمیزدن آلدیغی پستلاردا یئرلشدیریپلنر ایسه عادی ملی اوردونون عسگرلریدیر.
- اونلاری یئرینده جه، گۆز آچمامیش او مسئله.
- بو چتین اولاجاق، قیراجاقلار بیزی.

- قیرا بیلمز لر. بیزده حرفه ای تک تیر اندازلار وار، اونلار دا بیر جوره آدمایییر لر - ارمنی خیریلتیلا گولدو.

- سیزده ارزاق اولمالیدی.

- وار، اما اؤزوموزه.

- مئشه ده قورخودان اوجاق دا یاندیرا بیلمیریک، سوسوزوق، ارزاقسیزیق... فرماندهین امری وار، بونلار گوؤتوره بیله جکلری قدر ارزاق گوؤتورسون. اونسوز دا صباح سحره بوردان چیخیرسینیز، او طرفده، امر اولونان استقامتده هر شئله تامین اولوناجاغیق. آج قالما یا جاغیق.

- اوندا گلین منیمله.

اونلار ارمنینین آرخاسینجا ایچری کئچدیلر.

مراد اونلارا ساری باخیردی، ناراحات ایدی:

- نه ائدجییک؟

- ایرلییه، آنجاق ایرلییه! باخاق گوؤرک بونلار هارادا یئرلشیب.

اونلار دا ارمنیلرین آرخاسینجا ۵۰ متره قدر ایرلیله دیلر، اورادا یوخ اولدولار.

مراد دقتله ایرلی، من ده اطرافا باخیردیم. آز کئچمه دی، ائله بالاجا تپه

کیمی یئردن، یاشیل یارپاقلی، بالاجا کوللوقدان آچیلان قاپیدان عسگرلر

چینینده کیسه لر چیخدی لار. آرخالارینجا ایکی-اوچ ارمنی گؤروندو.

اونلارین یانینا دا بیغیشان ارمنیلری مراد دقیق سایدی.

- اون دوققوز.

- خبر وئرک.

مراد:

- اؤزوموز بونلارين عهدہ سيندن گلريك.
- نئجه؟
- بيلميرم، اطرافلى باخاق، يوخلاياق.
- بس بونلار؟
- بيزيمكيلره يوللاياق.
- دئيرسن...
- اونلارى دوشونورسن بوراخاچاقلار؟
- بونلارى بوراخاق گئتسين، هله بير...
- سونرا...
- باخاق، گوؤرك، سلاح-مهمات نلرى وار.
- ياخشى.

اونلار گئرى دؤندولر. من نگران ايديم. باشقا يوللا دؤنه بيلرديلر. اما بو ايكي قوه نين بيرلشمهسى اوچون اليميزدن گلنى ائتمليديك...
آرا ساكتلشدى، بيز اطرافى يوخلاديق. ايكي عسگر آزالى مسافهده گوؤز تچيدى، قالانلار ايسه همين او تپه نين آلتينداكى يئرالتى سيغيناچاغا دولموشدو... تام امين اولدوق كى، بونلار بورادادير. مرادلا ايکيميز گوؤز تچيلرى آرادان گوؤتوروب، سيغيناچاغين آغزينا گلديك، اليميزدهكى خمپارالارى چکيب آچديق، قاپينين يئرینی تاپيب چکديک، آچيلدى،

ايچريده، ضعيف شام ايشيغيندا دونيادان خبرسيز، سلاحلاريني يئرده قويوب ياتميش دونوزلاري گوردوك.

- نئينيك؟

- گوزله.

- فكرين؟

- سن حاضر اول.

من ارمنيدن گوتوردويوم ساحي حاضر توتوموشدوم.

- چاليشاق سس چيخماسين، گئدنلر دويوق دوشه بيلر.

- دئيرسن...

- سس سالاجام، قايپيا چيخانلاري گوتورجييك.

خيسينلاشان سسه ارمنيلردن بيرى ايچريدن:

- كيمدير؟

- من، آرتور. - مراد سن دئمه، آرادان گوتوردويو ارمنين آديني

اويرنيميش.

- نه وار؟

- بيزى اوز ائدين، اوشويوروك.

- گليريك.

ايكيسى چؤله چيخيب گؤزتچى نقطه لرينه گئدركن باشينين اوستونو

آلديق.

- اون بئش نفر قالدى.

- ایندی نه؟

- ایچری گۆز یاشاردیجی آتاچاغیق.

- سونرا...

- قاپینی باغلایب، ایچریده حسابیمیزی آپاراچاغیق.

- حاضرسان؟

- حاضرام.

مراد گۆز یاشاردیجینی ایچری آدی، عالم قاریشدی، ایچریدن چیخماق ایسته‌نین لئشینى سردیک. بیز لئشلى قاپینین اؤنونه داغ کیمی ییغمیشدیق...

- اون ایکی.

- اوچو یوخدور.

- ایچریده دیر. احتیاطلی اول، - الیمله اشاره ائتدیم.

دایانیب گۆز لمه‌یه باشلادیق. بلکه ده یاریم ساعت گۆز لدیک.

مرادین ارمنیجه گئتدیگ دئمه‌سی ایچریده کی اوچ ارمنینی آلدادیمیش.

بیز گیزلنمیشدیگ. اونلاردان بیرى چیخدی، اطرافا باخدی، تام آرخیین

اولدو کی، گئتمیشیک. سونرا ایکسی ده چیخدی. بیرى ضابط ایدی.

گۆردویوموز آدامییدی.

- کیم اولدو بونلار؟

- اجلافلار، بیزیمکیلر، قاچانلار، آلداتدیلار بیزی، ارزاقلاری توکنیمیش،

تورکلردن قاچماغا یئرلری اولماییب، بیزی - اجلافلار...

- اونلارا قان اوددوراجاغام.
- فرمانده، بيز اوچ نفر قالميشيق.
- فرمانده جاواب وئرنه قدر مراد اونون اوستونه شيغيدى، من ايلك چيخانين گيجگاهينا ضربه نى ائنديريب او بيريسيني تودوم.
- هر شئى ائله آنيدن اولدو كى، فرماندهين يئره ييخيليب قالميش جسدى، منيم قولونو قامارلايب، اللرينى، قوللاريني سينديريب، ديز چؤكدوردويوم حربچى، گيجگاهيندان ووردوغوم ائله ايلك ضربه ايله جهنمه اصل اولموشدو. قوللارى سينديريلميش ارمنيى كنارا چكديك. دهشتلى قورخو ايچينده يالواريردى:
- اؤلدورميين منى.
- نيينيز وار بوردا؟
- ايكي خمپاره، چوخلو مرمى، نارنجك، ارزاق.
- هارادادير؟
- ايچريده.
- اورا نيه ييغميسينيز؟
- بورا اوللر ارزاق بازاسيدى، پستلاريميز گليب بوردان آپايرديلار.
- سيز...
- فرمانده بورانين يئرني بيليردى، اونلار قويوب قاچاندان سونرا ايرلييله بيلمديك، بوردا گيزلنديك.
- مراد گولدو:

- يئمك، ايچمك، سلاح، نيه قاباغا گئدسينيز كى؟...
- بيز امر آلميشديق، بيرلشمليديك، امكان گؤزله بيرديك.
- اونلار يئرلشن كوورديناتورون يئرلنى بيليرسنى؟
- بيليرم.
- نقشه وار؟
- وار.
- هانى؟
- ايچريده، ميزين اوستونده دير، سيز...
- بيلديم، گير ايچرى گوروم.
- بيز ايچرى گيرنده گوزلريمه اينانماديم. بو بؤيوك بير يئرالتى پادگانيدى، ايچى دولو ارزاق، سلاح-مهمات.
- او مئشئين آراسيندا اولان قوه لرلن بو بازادان خبرى وارمى؟
- وار، اولماسايدى گلمزديلر.
- دئمك، بيرلشجكدنيز. استقامتينيز؟
- آرخاداكى او الوئريشلى پستو يئنيدين اله كئچيرمك امرى آلميشيق.
- او مئشه ده كيلرلن اينده نه وار؟
- حربى ماشين، ايكى تانك وار، خمپاره دا وار. اونلار اولدن حربى تئكنيكانى مئشه ده يئرلشديرميشديلر، يوكسكليك اليميزده قالسايدى، اورا گؤندريله جكدى.
- قسمت اولماز، انشالله.

بيز ارزاغين يئريني تثبيت ائديب، ارمنيى ده گوٲوروب گئرى دؤندوك،
قارانلىق دوشوردو...

اورا چاتاندا حيرت ايچينده قالديق. ارمنيلرين ارزاق دولو كيسه لرى
داغيلميش بير ائوين ايچينده كى چوخوردا ايدى.

- نئجه اولدو؟

- اونلار دؤنركن سيز دؤنمدينيز. درحال باشلارينين اوستونو آلديق، آند
ايچيب آمان ائتديلر كى، سيزى گؤرمه ييبيلر.

-نگران ايديك.

-باشا دوشدوك كى، گليشينيزين گئچيكمه سينين سببى وار.

ارمنيى گوسترن فرمانده بيزه ياخينلاشدى. مسله نى بيليپ، ارمنيى
وئردىي نقشه نى اوزانيقلى حالدا يئره سردى، دقتلى باخدى.

- بئله ائديريك، ارزاقلارى توكنيسه، گوجلرى ده آزاليب، اولجه حربى
تئكنيكالاريني اله كئچيرجيك، ايچريلرينه سيزاجاغيق، بو يئتميلرين

پالتاريني گئيينيب، ايچريده گوٲور-قوى ائديب، ايشه باشلاياجايق. اونلار
آزاد، آسوده بورالاردا دولاشيرلارسا، دئمك گليشيميزدن خبرسيزديرلر.

حاضر اولون، او پالتارلارى آلتينيز گئيينين و قولونون اوستونده كى خطه
اشاره قويون، قفيل دؤيوش اولار، سيزلرى سهو سالماياق.

آلتى نفر مييتلرين پالتارلاريني گئييندى، كيسه لرى بوشالديب، ايچينه
چور-چوبوق دولدوردو، چينينه آليب ايرليديكجه بيز ده اونلاردان آراليدا

سورونه-سورونه، اونلارين آرخاسينجا مئشه يه، اوردان دا دوزنلييه

چىخىدىق. گۆزوموزە اينانمايدىق. تانكلارنىن اوستونە آغاجلارى قىرىب تۆكموشدولر، لولەسى ايسە آيدىن گۆرونوردو، ايكى-اوج خمپارە آتان دا يارپاقلارلا، آغاج قول-بوداقلار ييلا اۇرتولموشدو. ايكى حربى ماشين دوزنلىين او اوزوندىدى. گۆرونور او طرفە گئدن يول واردى و قاچاقچ دوشسە، قاچىب ماشينلارا دولاجاقدى.

مرادلا من فرماندهين امرينه اساساً حربى يوك ماشينلارينا سارى حركته كئچدىك. ماشينلارنىن يانيندا هئچ كيم يوخويدو، ياخشى-ياخشى ايچىنى يوخلادىق. اوردا ايكى يوك ماشينى استقامتئينده حاضر اولدوق.

فرماندهين امريله توپچو صنعان ايله ناطق آر خمپارە آتانلارنىن آرخاسينا كئچميشدى. بيزده بير ميرى واردى، تانك اوچون اۇلوردو، اولجه تانكچى اولماق اىستىييميش، سونرا ديشىب فكرينى، ايلك عسگرى خدمته ده تانكچى اولموشدو. او دا تانكىن يانيندا ايدى...

بيز دشمنين ۳۰۰-ياخين قوه سىنى اۇزلرينين حربى سلاحلار ييلا محو ائلدىك. ايچرىدن قاچىب حربى ماشينلارا دوغرو گلنلرى ده مرادلا من ضرر سىز لشديردىك.

گرگين دۇيوش قورتاراندا آنلادىق كى، بيز دۇرد ساعتير دۇيوشوروك... دشمنين اسير دوشنلرى ده چوخ اولدو، كماندير ارمنيجه اونلارا تابع اولسالار ساغ قالاچاقلارنى بيلديرىدى.

صبح آچيلانا ياخين بيز اوچ ياراليميزلا بيرليكه آرخادان كمكه گلن قوه لره ساغ-سالامات اله كئچيرديييميز غنيمتلرى، اسيرلرى تحويل

ظفر بيزيم ظفر يميز دير

وئردىك. اورادان دا ارمنيلرين حربى مهماتى، ارزاغى اولان يئرى
گؤستردىك. همين بازاذا اوچ ساعت دىنجليب قالخديق. امر گلميشدى، بيز
شوشا استقامتينده حرکته كئچمليديك. مراد دئدىبى كىمى، آتا يوردو
كندىدن خىلى آرالى يوللا گئدركن چئوريليب كندلرى استقامتینه
باخراق:

- سؤز وئريرم، گئرى دؤننده مطلق سنين ايچىندن كئچهجه يم، اؤپوب
قوخلاياجاغام سنى - دئىنده سسى تىترىردى.

وطنین «دلیلر»ی

کئچدییمیز و ایرلیدییمیز اراضیلرده دشمن گلدییمیزی بیلن کیمی هجوما کئچیردی، اما قارشیمیزدا دؤزوم گتیرمه یرک یا تسلیم اولوردو، یا دا قاچیردی. نوبتی عملیاتا او یغون حرکت ائدیردیک. یاریم ساعت واخت وئرلیمیشدی کی، دینجیمیزی آلیب ایرلییه گئدک. اطرافدا یانان، محو ائدیلن حربی تکنیکالار واردی. دشمن حربی حصه لرینی، حتی یارارلی- یارارسیز سلاح و مهماتلارینی قویوب قاچماغا مجبور اولموشدو.

ایرلیده ۹۵۱ دئییلن استقامتده یئر بیردیک. قارشیدا بؤیوک پست اولدوغو باره ده معلومات آلمیشدیق. دشمن حربی و جانلی تکنیکا ایله محکم تامین اولونموشدو. استراتژی جهتن ان اؤنملی پستلاردان بیر ایدی و دشمن او پستو وئرمک اوچون اشغال آلتیندا اولان اراضیدن ده خیلی قوه ایله یاردیم گؤندریردی. دفعه لرله ایرلی یئریمک ایستسک ده ایتکی وئریب گئری چکیلیردیک. پستو هئچ جور اله کئچیرمک ممکن دئییلدی. چونکی اونلار بتن پیلته لرین آلتیندا قورولموش خصوصی استحکاملاردا محکم لنمیشدیلر. بیز دفعه لرله او استقامتده مبارزه نی داوام ائتدیرسک ده،

همين استحکام محکم قورونوردو. اونلار اوردان بيزيم تانکلارا آتش آچيرديلار، قايديب يئنه همين بتن پيلتهلرين آراسينا گيريرديلر. بيزي همين استقامتمده علاوه قوه کيمي او پستون آلينماسينا جلب ائلميشديلر. ياريم ساعت دينجليب يئنيدين ايرليديک. پستا خيلي قالميش بو استقامتمده کشفیاتچی گروه گؤندريلدی. اوشاقلار گئدن طرفدن سسلر گلنده بيز اونلارين گؤندريلن کشفیاتچيلار اولدوغونو ظن ائتديک. اما دقتله نظردن کئچيرندن سونرا قارشيدا دؤرد نفرليک گروهون ارمني اولدوغونو تخمين ائتديک. اونلار بيزدن خبرسيز، لاپ يانيميزدان کئچمک ايسترکن خيديراف اورخان، مناف اف دورسون تفنگله سون درجه سراسر آتش آچاراق اونلاری يئره سردی. بيريني ده ديگريميز اولدوردو. اونلاردان تک بيری قالدی. فرمانده اونو وورماماغي امر ائتدی، اما ارمني اينده کی خصوصی سلاحلا بيزيم اوشاقلاردان بيريني آغير يارالادی. اونو ووروب ايندن سلاحی سالديق، فرمانده يارالی فرماندهين قيوريليب آچيلديغيني گؤردوکده دؤزمه دی، بير ضربه ايله ارمنينين آغيز-بورنونون قانيني بير-بيرينه قاتدی. قورخودان و دهشتدن ديلي توتولان دشمني آييلتماق دا گئج اولدو.

گيزير بهرام نفرتله، اما يونگولجه اونو تپيکله دی:

—قالخ، ديغا اوغلو ديغا. بورا ياتاما گل مميسن.

ارمنى زاريدى و گۆزلىرىنى آچاندا بهرامى باشينين اوستونده گۆروب بير ده گۆزلىرىنى يومماق ايسته ينده بهرام سيلله سيني ايشه سالىدى. پالتاريندان توتوب قالديردى، اوتورتدو.

—اؤزونو بيجلوييه قويما، ارمنى تولكوسو. قانينى ايچه جيم سنين.

حقيقتا ده ارمنى اؤزونو بيجلوييه قويورموش، بهرامين بير سيللسيله دىلى آچيلاندا ايستر—ايستمز بيزى گولمك توتدو:

—كۆپك اوشاغى، سيزين دابباقدا گۆنونوزه بلديك. هه، دئه گۆرك نه سولنيرسينيز بورالاردا؟

—بيز... بيز ائوه گئديرديك.

—هارا گئديردينيز؟

—ائوه، يعنى او طرفه.

—ائوينيزى بئله باشينيزا اوچوردا جاغيق. ائوينيز قاليب كى...

— منيم گناھيم يوخدور.

— ابليس اولاسان، شيطان اولاسان، گناھين اولمايا، او معلوم مسئله. —

فرمانده اونا باخدى. باخيشلار ييلا ساكتجه سانكى دليسوو بهراما صبرلى

اولماغى بيلديريدى. بهرام يارالى عسگر يميزه سارى باخدى، سونرا دا

دشمنه...

— اونون قصاصيني سنده قويما رام...

رنگى آغارميش اسير بهرامدان نئجه قورخموشدوسا، فرمانده صحبتته

قاريشان كيمي سورونه—سورونه اونا ياخينلاشدى، يالوراماغا باشلادى.

- بيز عسكريك.
- بيليريك، عسكرسينيز. اؤزو ده شرفسيزلردنسینيز. اونو دا بيليريك. هارا گئديردينيز، اونو سؤيله.
- بيز...
- بيبييلدمه، يالانيني گئج-تئز بيلجيبك، كشفياتچيلاريميز ايندى قايداجاق.
- اسير آنلادی کی، يالان دانیشسا، دريسيني بوغازيندان چيخاراجاقلار.
- قاباقدا پستدان گليريك.
- ۹۵۱-دن؟
- اورادان گليريك.
- هارا گئديردينيز؟ - فرمانده سسينی يومشالتدی. - دوغرو سؤيله کی، جانيني قورتاراسان.
- منی ساغ بوراخمازسينيز... - بهراما ساری باخدی.
- فرمانده منم، امری من وئریم. سن دوغرو دانیش، بو اوشاقلار يالانيني توتسا سنی دیری-دیری يئيهجک، خبرين اولسون، اللريندن آلا بيلمرم. بو طرفلر بيزيم نظارتيميزدهدی، سيز بوردا نئجه پيدا اولدونوز؟ اونو سؤيله هله بير...
- ياخيندا يول وار.
- هانسی يول؟ پستا دوغرو بوتون يوللار اليميزدهدير.

-یئرالتی - ارمنی خیریلدادی. - تپهلیکدن اورا کیمی ایکی یوز مترلیک قازما یولو وار.

-دئمک بورادا دا گورشنلیک ائلمیسینیز، - فرمانده گولدو.

اونون ساکت دانیشیغی اسیری اورکلندیرمیشدی:

- منی اؤلدورمیین، او یولو سیزه گؤستررم.

-سؤز وئیریم. اما بیزی آپاریب باتاقلیغا سوخماق ایسترسنسه، سن اؤل،

اؤلومون بئله دهشتلی اولار، - دئییب یئنه باشیلا بهراما ساری اشاره

ائتدی.

-یوخ، فرمانده. نیه دئسن آند ایچرم.

فرمانده آذریایجانجا:

-سیزین آندینیز دا اؤزونوز کیمیدیر. سیزه اینانماق...

بهرام فرماندهه یاخینلاشدی:

-اینانمایاق بونا.

فرمانده ساکت سسله:

-اوشاقلار گلسین... صبرلی اول.

کشفیاتچیلار گئری قایدیب، پستون تپهلیک طرفدن ارمنی عسگرلرینی

گؤردوکلرینی، قفیل ده اولناری گؤزدن ایتیردیکلرینی سؤیله ینده فرمانده

یئنیدن ارمنیه یاخینلاشدی.

-سنین وظیفه ن او کئچیدی بیزه گؤسترمدی.

-سونرا؟

—دئدیین کیمی اولسا، ساغ قالا جاقسان.

—فرمانده سؤزودور؟

—سنین بو گۆردوکلرینین هر بیرى فرماندهدیر، سنین مدافعه ناظرین بئله اونلارین الینه سو تۆکمه یه یاراماز، دیغا.

—اونلار منی اؤلدوره جک.

—سن سؤزونده درست اول، قاچماغا—زادا جرات ائلمه، یوخسا من جوابده دئیلم.

فرمانده وارلیغیندان اولموش ارمنی دیغاسینی دورتمله دی:

—قالخ، قالخ، دوش قاباغا. بهرام، اونا گۆز—قولاق اولماغی سنه تاپشیریرام. اما دئدی کیمی اولسا، تئلینه بئله ضرر دیمه سین.

—اولدو، فرمانده.

دسته قالخدی. تپه استقامتینده یئریمه یه باشلادیق. یاغیش یاغیردی. تپه نین سولوندا — بونلارا سنگر دئمک اولمازدی، بلکه ده ایللر اول قازیلیمیش آرخلار ایدی، ایچینده یاتماق اولاردی، — همین یئرله قدر یئریدیک. ارمنی ده ایرلیده بهراملا یاناشی ایدی. گۆزو اوندا ایدی. بیر—ایکی دفعه آیاغی بودره ییب ییخیلدی دا...

تپه نین اطرافیندا همین یئرله بیز یئرلشدیک، پستا یئنیندن هجوم کئچدییمیز باره ده خبری بی سیمچی بیزه بیلدیرنده فرمانده امر وئردی: —بو تپه لیکن کیمسنی ساغ چیخماغا قویمایین.

يئنى گۇندريلن كشفياتچى مسيم خبر گتيردى كى، آرخادان دشمن قوه سى بو استقامته گلير. بيز آرخلارا دولوشدوق. او تپهليك استقامتمده دشمنى ال آتماغا قويماشق دا، آرخادان دا دشمن بيزى محاصرهه آلميشدى و بيز بو بارهده آرتيق آرخايا خبر وئرميشديك. موقعييميزده محكملىنىب بو استقامتمده دۇيوشوردوك.

همين يارالى فرمانده ايكي گون ياغان ياغيشين ياراتديغى سويون ايچينده - آرخين ايچينده بيزيم يانيميزدا محاصرهه قالدى. اطرافيميزدا جسدرلى گۇرونن ارمنيلردن سلاحلارى ييغماق اوچون بهرام اسير ارمنيى گۇندردى:

-بیرجه آددیم او یان-بو یان ائلسن، مییدینی بو چۆلرده چاققالار داغیداجاق.

قورخوش ارمنى بئش-آلتى سلاحى گتيريب آرخين ايچينه آتدى. ارمنيلر اونو وورموردو، دئيه سن يانيلميشديلار. آرخين ايچينه اؤزلرينكيليرين اولدوغونو دوشونموشدولر. بير-ايكى دفعه ارمنيجه سسلنديلر. بهرام اونا:

-جاواب وئر، دئنن چيخا بيلميريك، دشمن آتير.

بهرامين دا ارمنيجه بيلدييندن امين اولان ارمنى اونون دئدينى تکرار ائلدى. بوغوق سسله جاواب وئردى. آرتيق دشمن بوردا ارمنى دۇيوشچولرين ده اولدوغونا امين اولوب بير-ايكى دفعه هجومه كچمهيه جهد ائلسه لر ده، اطرافدان آچيلان آتشلر نتيجه سينده تلفات وئريب

گئری چکيلديلر. دشمن قفيل او اراضي گلوله ياغيشين توتاندا بهرام ارمنييه:

-گورورسن، اجلاف سلاحداشلارين سيزی ده آتسه توتور. تکی ايستديکلرينی الده ائتسينلر. جانی جهنم بونلارين.

ارمني ساکتجه باشینی يئللهدی. بونولا دا بهراما حق قازانديرديغینی بيلديردی:

-اوردا بيزدن اولمايانلار وار. ساحلی مزدلولار. ايچيب بير-بيرینی ده قتله يئتيريديلر. هئچ نه اولماميش کیمی ده داورانيرديلار.

-سيزده کيشيلیک اولماييب دا. اؤزگنی گتيريب اؤزگه مالينا شریک ائلميسينيز.

ارمني قورخوسوندان سوسوردو.

دشمن توپخاناسی آتشی آلتیندا هر ياندا قوهلريميز هجوما كئچميشدی. بيز تپه ليكدن چيخيب قاچماغا اونلارا امكان وئرמידیک. ياراليلاريميز دا واردی. طب ايشچيسي شهریار، كمكچيسي داداش اورتادا ایدی. ساحيميز قورتاریردی، ارمني اسير اونو اولدورمك اوچون جانفشانليقلا ارمني جسدلرينين يانيندان ساحلاری توپلاييب گتيريردی. پستون آلينديغی خبرینی ائشيدنده سئوينجيميزين حدی-حدودو يوخ ایدی. آرتيق ايچريدن کيمسنين چيخماديغینی گورن فرمانده يئرینده يوخلاماق اوچون ايکی آدام گؤندردی. اونلار همين يئرالتی يوللا گئدرکن ارمنيی بلدچی کیمی گؤتوردولر. فرمانده اونون اوزونده کی قورخونو گؤروب:

سنى اۆلدورمىچىمىزە امين اول. يولو گۆستر و ساغ قال. آلتى ساعتلىق دۇيوشدن سونرا موقتى آتشكس اولدو. بيز دۇيوش گئدن بۆلگه لردە نه قدر شهيدلريمىز اولدوغونو بيلمىردىك. اما دۇيوش او قدر دهشتلى اولموشدو كى، تانكلار، توپلار آلتيندا ايتكىسىز اولماغىمىز اينانيلاسى دئيىلدى. سوقوووشانين آشاغىسىندا - همين ۹۵۱-جى استقامتinde اولان ياراليلاريمىزى، شهيدلريمىزى دۇيوش ميدانيندان چىخارماق اوچون وار گوجوموزله حركتە كئچدىك. ياراليلارى، شهيدلرى موپكا (ماشين يوولان يئر) دئييلن يئرە ييغىردىق.

ارمنيلرين محو ائدىلميش سلاح-مهمات آنبارينين ياخينليغىندا اولان شهيدلريمىزى ميداندا چىخارماق ايستركن گۆردويوم منظرەدن سارسىلدىم، سلاحىمى يئرە قويدوم، اونو اورداجا اونوتدوم. اصلينده وئردىمىز شهيد ايتكىسىندن، آغير ياراليلاريمىزىن وضعيتىندن او قدر سارسىلمىشىدىم كى، نه ائتدىمىزى بيلمىردىك، دۇيوش ميدانيندا جانلى-جانسىز هر كسى چىخارماغا چاليشىردىق، كىمىنى دشمن اينده قويماق اوچون باشىمىزى ايتىرمىشىدىك. دوستوم عباس اف اورخانين جسدنى گۆرنده يانيندا دىزى اوستە چۆكدوم. اونون آچىق ياخاسىندان قانا بولاشمىش بايراغىمىزىن بير حصهسىنى گۆروب اوزومو ساخلايا بيلمىدىم. دونيا منه دار گليردى. حرصدن، غضبىدن گۆردويوم ايگيد اوغوللاريمىزىن سكوت ايچىنده قالان جسدلرىندن باشقا هئچ نه گۆرموردوم.

نهایت، اونلاری مویکا دئییلن یئردن ده گۆتوروب، هامسینی ماشینلارلا آرخایا یولا سالیب آرخالارینجا باخاندا حس ائتدیم کی، سلاحیم اوستومده یوخدو. اورخانین اوستوندن گۆتوردویوم قانلی بایراگی دشمندن آزاد ائتدیمیز بو سمتده کی تپه نین اوستونده بیر آغا کئچیردیم، بایراق بو توستو، دومان ایچینده، قانلی میدانین اوستونده ائله عزمه، وقارلا دالغانیردی کی، ایچیمده غریبه بیر راحتلیق دویدوم، سانکی اوندا داها دریندن درک ائتدیم کی، بایراقلاری بایراق ائدن اوستونده کی قاندر. سوقووشانی بو اوغوللار قانیلا، جانیلا آلدی، او شهید اوغوللار... قالخیب سلاحیمی آختاردیم، یوسیفین شهید اولدوغو یئرده، سلاح-مهمات آبارینین یانیندا سلاحیمی تاپدیم... من سانکی اطرافی گۆرموردوم. بئینیم اوغولدا بیردی...

بیز او پستو آخشام تامیله دشمندن آزاد ائتدیک، چینیمدن آلدیغیم یارایلا منی حربی خسته خانایا گۆندرمک ایسته دیلر، راضی اولمادیم، قطعیتله اورخانین قصاصینی آماق اوچون سونا قدر ووروشاجاغیمی دئدیم.

پستون اوستونده بیزیم آل-بایراغیمیز دالغانیردی، تپه نین یاماجیندا دا اورخانین بایراگی آب-هاوایا غریبه بیر رنگ قاتمیشدی. سانکی وطن اوغروندا قربان گئدن اوغوللاریمیزین روحو ائله اورخانین بایراغینین یانیندا دولاشیردی. منه بئله گلمیردی، من اونلاری گۆروردوم. من عقلیمی ایتیرمیشدیم، من اوتوردوغوم یئرده گئجه نین آی ایشیغیندا او

روحلارین بایراغین اطرافیندا یاللی گئتدیینی گؤروردوم. من بونو گؤروردوم. من دلی اولمامیشدیم، من اونلاری ساکت-ساکت اوتوردوغوم یئردن سیر ائدیردیم. اوردا منیم اوزونو اوللر گؤرمدیم شهیدلر ده واردی، آند ایچیرم کی، اونلار اوردایدی، یاللی گئدیردیلر. او بایراغین اطرافینداکی غریبه بیر نور ایشیغیندا من اونلارین اوزونو آچیق-آیدین گؤروردوم. قفیل سسه چئوریلدیم. باباخان ایدی:

-فرمانده چاغیریر.

بایراغا ساری باخدیم. اورخانین بایراغی دالغالانیردی. اطرافیندا کیمسه یوخ ایدی. «بسم الله» دئییب قالخدیم. اللریمله اوز-گؤزومو اوووشدوردوم، بیر ده دقتله باخدیم...

باباخان:

-نسه اولوب؟

-یوخ. - دئدیم. کیم منه اینانا جاقدی کی...

آرخایا چئوریلیب دفعه لرله باخدیم، باباخان:

-کیمسه گؤرموسن او طرف ده؟ یوخدو هئچ کیم، هامسینی قیردیق. نه تپه التیلاری قالدی، نه تپه اوستلری.

-اونلاری جانییلا، قانییلا آلان اوغوللار بورادادیر، من اونلاری گؤرورم.

باباخان:-من ده گؤرورم. - باباخان پیچیلدادی. - اما کیمسه یه دئمه،

بیزی دلی بیلرلر. کیمسه اینانماز. کاماندار دا گؤرموشدو. یارالانا جاغینی، او

آرخین ایچینده سودا یاتا جاغینی یوخوسوندا گؤرموشدو.

من اورخانين بايراغينا ساری بير ده چئوريلديم، بير ده باخديم، غيری-
اختیاری:

سن ده، من ده، اونلار دا، هر کس بونو گورور، اينانير... گوردويوموزو
دانشمايق...

فرمانده وئرلين امره اساساً ترتر استقامتينده گندجيميزی بيلديردي. بيز
اورادان آرالاناندا من چئوريليب اورخانين بايراغی سانجيلان سمته باخديم.
بايراق سانجيلان يئرده سانکی کيمسه واردی... من يئنه گوردويومو
گوردوم و بير داها ديلمه گتيرمرم. نئم دئيردی کی، مقدس بيلديين
يوخولاری دانشما. گناهدير. سنه گورونوبسه، دئمک، الله ين سئودیی
بنده سيسن... منيم ده واقعیت ده گوردويومو يوخو کیمی قبول ائتمکدن
ساوایی باشقا چاره م يوخويدو... باباخانين «من ده گورورم، کيمسه يه دئمه،
بیزی دلی بيلرلر» سؤزلرينی خاطرلاديم...

اطرافيما باخديم، نر کیمی اوغوللاری ايتيرميش قارداشلاريمين يئنه ده
دشمن اوستونه، اولومه دوغرو نئجه وقارلا گئتديکلرينی گوروب دوداغيم
قاچدی:

بیزدن ياخشى دليمی وار؟ الله بيزيم کیمی «دلیرلی» بو وطندن اسکیک
ائلمه سين! اسکیک ائلمه سين کی، دشمنده قصابيميز قالماسين. ظفر
بايراغينين اطرافيندا ياللی گئدن اوغوللاری دایما گوره بيلک. بو يوردون
دليسينه ده، اولوسونه ده جانيم قربان.

شوشا اوغروندا

بىزىم بۇلوك شوشايا دوغرو حركت ائدردى. آرخا طرفدن عملياتا كئچمكله اصلينده ارمنيلرين دقتىنى اوزوموزه چكمك، داشالتى طرفدن عسگرلريمىزىن هجوما كئچدينى گيزلتمك ايدى. من اوزل قوه لرين بۇلمه سينده حكيم ايدىم. ايلك حربى حصم اولجه خصوصى تعيناتلى دئيلىدى. نخجواندا حربى حصه دن خصوصى تعينات ليلارين اولدوغو حربى حصه يه گۇندريلمىشديم. محاربه باشلايانا كيمي اوردا خصوصى تعليملر كئچيردىك.

محاربه باشلاياندا ايلك گون بىز هله دؤيوشه گۇندريلمدىك. بىر نئچه گون سونرا هيجان سيقنالى وئريلدى. ييغىشديق. هر كسىن اوزونده بىر سئوينج واردى كى، بىز ده محاربه يه گئديرىك.

بىز طياريله باكييا گتيريلدىك، اوردان دا صبح تئزدن گتيريلن نخجوان خصوصى تعيناتلى دسته لرله دؤيوش بۇلگه سينه گۇندريلدىك. ايلك گوندىن

قانلى دۇيوشلرە گيرديك. خوجاوند اوغروندا دۇيوشلر گئيدردى. ياشما-نين حكيمى يارالانديغى اوچون منى اورا كئچيرديلر.

خوجاوندن ائديللى كندينده، تپهليكهده كى قبيريستانليقدا يئرلشميشديك. كندى دشمنلردن آزاد ائلميشديك و او استقامتمده دۇيوش گئيدردى. ارمينلر او تپهليگى خمپاره لرله آتسه توتوردو.

كندده تپهليكهده گونلرله مدافعه موقعىي توتوموشدوق. ارزاق، مهمات، ماشينلار يميزى ووروردولار، بونا گۆره ده تامينات يميز دا آزالميشدى، قيتلىق واردى. كندين ايچى آيدىن گۆرونوردو. بيز يوكسكليكه اولدوغوموزدان، كند ده بوشالدىغىندان ععارفله ايكي يميز كنده دوشمك اوچون فرماندهن اجازه ايستديك.

كنددن ارمينلر چيخميش اولسا دا يوخاريدان باخاندا مال-حيوان، تويوق-جوجه گۆرموشدوك. اما دوشمك، كنده گيرمك تهلوكه لى اولدوغوندىن اجازه وئريلميردى. آجلىق، گرگينلىك ده بير ياندىن بيزى ناراحت ائيدردى. اورخانلا بيرليكهده گوج-بلا ايله فرماندهن اجازه آليب دوشدوك كنده، بير-ايكى هيندوشكا (هشدرخان)، تويوق توتوب چيخديق. بيز ائله ائودن بير آزالانميشديق كى، توپلا همين ائوى ووردولار. اوندان سونرا بيلديك كى، فرمانده داها كنده دوشمه يه امكان وئرمه يه جك. توپلا وورولان ائو طرفدن توستو قالخيدردى.

-بونلاردان دئيه سن كندده قالان اولوب.

-اينانميرام. بونلاردا كيشيلىك هانى؟!

گتيردىكلريمىزى بيشيرىكن نىخجوان خىصوصى تىعىناتلى دىستىدىن اىكى
ىسىرىن كىندى دوشوب بىر ارمنىنى گتيردىنىنى گوردوك. ۵۰-۶۰ ياشلى
ارمنى كىندى قالىمىش، اوزونو شوبىهلى اپارماغىندان حس ائلىك كى،
دويوشچودور. اما گىزلىدىدى، دىندىرىكن ده جانلا-باشلا ساتقىنلىق
ائلمىسى نىرتىمىزى جوشدوردو. فرماندى:

- كىندى آدام وار؟

- وار، وار، باخ او آغ ائوده خىلى ارمنى وار، اورادا گىزلىنىلر. گىدىك،
اىستىرىسن اونلارى اوزوم يانىنىزدا اؤلدوروم.

ساغ قالماق اوچون بو قدر آلچالان، اوز آداملارنى بئله مو ائلمىه حاضر
اولان بو تىپى بىردىن-بىره آز قالىدى اوزوم اؤلدوروم كى، بىر آلچاق دا بو
دونىدا آزالسىن. بو درجىده ساتقىنلىغى دىشمىمدى بئله گورمىك منى آغىر
گلىدى.

..اورادا بىز اىكى گون قالىدىق، دىشمىن آرتىق يىرىمىزى بىلمىشدى. بىز قىر
داشلارنىن آرخاسىندا گىزلىندىمىزدىن قىلەر باش داشلارىنا دىير،
اطرافداكى تورپاغى قالىدىرىب اوستوموزه توكوردو.

چاناخچى كىدى استقامتىندى يىرىمىه باشلادىق. آغىر دويوشلر گىدىدى.
فرماندى، سونرالار شىهد اولموش سرهنگ انارىن تابىلىندى اولان
گروهىدىم. بىزىم بىر گروهوموز توغ كىدى استقامتىندى دويوشدىدى.
اورادا آغىر دويوشلر گىدىدى. بؤلوك فرماندى افندىئو عادل اوردا شىهد
اولدو، فرماندهىن ياراسىنى سارىماق اوچون اونا سارى گىدىن طب

ايشچيسى ضامين ده همين دؤيوشده شهيد اولدو. فرماندهي ميزين شهيد اولدوغونو ائشيدندن قلبيميز آنجاق نفرتله دولويدو، يارالي، يورغون بيلينميردي، هاميسي ووروشوردو، ائله اوغوللار واريدى كي، آغير ياراليدي، قانيني ساخالاي بيلميرديم، اما يئنه ده دؤيوش ميدانيندا ايديلر. حكيم كيمي اليمدن گلنى ائتسم ده، اونلار منه يالواريديلار كي، بيزه آغريكسيجي اينه وور، دؤيوشدن قالماباق. بعضا ائله اولوردو كي، بيليرديم او دؤيوشه گنده بيلمز، دينلميردي منى، فكري ائله ايرلييه گئتمك ايدى. شهيدلر وئرديكجه ايسه بو خصوصى تعيناتليلار داها دا غضبلى اولوردولار، دشمنى يئتمك اوچون ساغ، يارالى اولماغين اونلار اوچون فرقى يوخويدو. منيم وظيفه م ياراليلارا كمك ائتمك، آغير ياراليلارى آرخايا چاتديرماق، يارالاريني ساريماق ايدى، اما اونلار گؤروردوم كي، اوزرلرينه دوشن وظيفه اوغروندا اولوم ده اولسا يئرینه يئتيرمكدن ساوايى هئچ نه باره ده دوشونمورلر. من خصوصى تعيناتلى عسگرلريميزين دؤيوش ميدانلاريندا اونلارلا قله ياراسى ايچينده دؤيوشه قاتيلديغينين شاهديديم. بلكه ده بير بازار اولسايديم، او دهشتلى دؤيوش صحنه لرينده نئجه عزمه، نئجه قدرتله ووروشان گؤردويوم او وطنپرور اوغوللارين قهرمانليغيني قلمه آلا بيلرديم، سؤزله افاده ائده بيلرديم. اما انسان اوغلونون شاهدى اولدوغو ائله صحنه لر وار كي، اونو قلم بئله تصوير ائده بيلمز. او انسان اوغلونون گؤز بييينه، يادداشينا ابدى حك اولونور و اونو تصوير ائتمك ممكن دئييل، گرک اونو گؤزونله گؤره سن كي، سنده تصور يارانا بيلسين. محض بيزيم بو خصوصى

تعييناتلىلارلا نىنكى ارمنستانى، والله، بوتون دونيانى آلماق اولار... اونلارين اوزامان قورخامدان اولومون گوزونه باخا-باخا ايرلى گئتديكلرى صحنه لر، الباخا دويوشلرده اونلارين عزمى، اراده سى... من او دويوش صحنه لرينده - خمپاره، آر پى جى آتشرى آلتيندا دويوش ميدانيندان چكىلمه ين، مرمينين، توپلارين پارچالارا آييرديغى اوغوللارى، اونلارين يانيندا گوردوكلرى صحنه دن قورخوب قاچمايان، عكسینه يارديما احتياجى اولانا يارديم ائدن، دوست ايتيريب اوزينه اونلارلا ارمنى قانى ايچن اوغوللارى گوروردوم... من ده داها او من دئييلديم. اونلارين عزمى، اراده سى اورييمى داغا دونديردى، ائله ياراليلاريميز اولوردو كى، اونون حياتينى قورتارماق اوچون دفعه لرله او يوكسكليكن ائتير، چينيميزده آشاغى دوشورور، صحرا خسته خاناسينا چاتديريرديق... عادى گونلرده بلكه ده اورانى بيرجه دفعه اوزاقباشى قالخيب دوشه بيليرديك. الهى بيزه ائله بير قوه وئرميشدى كى، ائله بيل اونون الهى اليميزده، گوجو قولوموزدايدى. او گوجو، او جسارتى بيزه وئرن حق ايشيميز اولدوغونو بيليرديم. بيز كيمسه نين تورپاغينا قصد ائتميرديك، دوردوغوموز يئرده جان آلميرديق، بيز اوتوز ايل دشمنين خارابا قويدوغو وطنيميز اوچون اولوب-اولدوروردوك. تورپاغا اولنده بئله امانت قويولان، اوز يوردو آزاد ائديلنده نعشيني گئرى آپارماق وصيتى ائدن ننه، آتا، بابالاريميزين وصيتيني يئرینه يئتيريرديك. انسان اوغلو بو قدر گوجه، ديانتته اولباشينا صاحب اولاييلمزدى... ايمان، حق يولوندا قيلينجلارى پارلايان قوه لر گليب يادىما دوشوردو...

ائديلى كندىنى تاماميله دشمندن آزاد ائديب، كندده حكيمخانا آچمالي اولدوق. ياراليلارى اورا گتيريرديلر. ايگيدلريميزين بيرينين كوريننده تركش اوچ دنه ايرى دئشيك آچميشدى، قانى آخيردى، اونون خسته خانايا گؤندريلمهلى اولدوغونو، درحال گئتمهلى اولدوغونو سؤيلديم. او اصرار ائديردى:

-من خسته خانايا گئدن دئييلم.

- ياران آغيردير، باشقا چاره يوخدور. بو يارايلا گئتمه ليسن.

-گئده بيلرم، آغريكسيجى وور، دؤزرم.

اوچ اوشاغي اولدوغونو بيليرديم. سونونجو اوشاغىنى گؤرمميشدى. ساليانلى ايدى. مجبور اولوب ياراسىنى باغلاديم. گئرى دؤندو. سونرالار يارالانديم، محاربه قورتاراندا سونرا سوسىيال شبكه لردن اونون شهيدليك زيروه سينه يوكسلدينى بيلنده چوخ پيس اولدوم. غرور دويدوغوم اوغولويدو.

فرماندهين امرينه اساساً تخليه گروهلارى دؤيوشدن ياراليلارى چكيپ چيخاريردى. بونونلا بئله، بيز حكيملر لازيم گلنده هم ده دؤيوشوردوك، دؤيوش زامانى دا، سونرا دا بورجوموز دشمن اوزرينده غلبه ده گوجوموزو اسيرگممك ايدى.

بير مدت سونرا ائديلى كندىنى ترك ائتمهلى اولدوق. ايرلييه دوغرو حركت ائديرديك. ان آغىرى، يادداقالان دؤيوش شوشا اوغروندا دؤيوشلر اولدو. مين كيلومترلرله يوكسكليكه اولان شوشا اوغروندا مبارزه ميز داستانلارا سيغمازدى. اوردا جغرافى شرايط ائله ايدى كى، تخليه يوللارى

یوخویدو، بیز اورا جیغیرلارلا گئدیردیک. بیزیم یولوموز قیرمیزی بازار طرفدن ایدی. اورادا دا قانلی دؤیوشلر گئدیردی، دشمن مقاومت گؤستریدی.

چاناخچیدا ایدیک، صبح تئزدن امر وئریلدی کی، اون اوچ کیلومترلیک یولو قطع ائتمه لی، دشمن آرخاسینا کئچمیلیک. بیز گئجه یکن لاجین- شوشا یولونو توتمالییدیق. داشالتی استقامتینده دشمنی چاشدیرمالییدیق. اوچ یوز نفرلیک هئیتنن-یالینیز حکیم من ایدیم، کمکچی ده یوخویدو- یولا دوشدوک. ۲۴ ساعت یول گئتدیک. هاوا یولویلا اون اوچ کیلومتر اولسا دا بیز دره لی، تپه لی یوللارلا یئریردیک، بئله باخاندا یول داها اوزون ایدی. اوزریمیزده داشیدغیمیز تکجه تانک علیه ینه حربی مهمات واردی، بیر ده سویوق سلاح-مهمات. من صحرا چاننامدا، تک حکیم اولدوغومدان خیلی طبی آوادانلیقلار گؤتورموشدوم، کاسکا، جلیقه ده اوستوموزده او آغیر یوکلہ ایگیری ساعت یئریمیشدیک. دایانمادان ایرلیبیردیک، الله ین وئردیی قووه یله یئریردیک، ۰۵۲-نین، داخلی قوشونلارین، نخجوان اوردوسونون عسگرلری - بیرلیکده ایدیک. بیز دره نین دیبیله گئدیردیک، ارمنیلر بیزی گؤرموردو. بیز یولو نظارته گؤتورموشدوک، هر گون بیر آز دا ایرلی گئدیردیک، شوشایا داها دا یاخینلاشیردیک، دشمن بیزدن خبرسیز ایدی. بیزیم گئندیمیز یول ائله بیر یولویدو کی، ماشین گئتمیردی، ارزاق و مهماتی بیزه آتلا گتیریردیلر.

آیین دؤردونده دشمن خبر توتدو کی، بیز شوشانین اطرافینداییق. قاباقدان اولان قوه لیریمیزی خمپاره آتشینه توتماغا باشلایان ارمنی گوجلومقاومت گؤستیریدی. فرماندهدن خبر گلدی کی، اونلارا کمکه گئتملیک. شوشانین هر یانی دومانلی اولدوغوندان درونلاردان (پهباد) استفاده غیری- ممکن ایدی. بایراقدار دا ایشلمیردی. اوردا آنجاق بیز خصوصی تعیناتلیلار قالمیشدیق. آخشام فرمانده امر وئردی کی، همین استقامتده ایرلیملیک. بیز حرکت کئچدیک. قاتی دومان اولدو، ایرلینی گؤرمک اولموردو، ارمنیلرین سسی گلیردی.

افسر امین اف گلدی. او، شوشا-لاچین یولونون کناریندا خیلی شهید و یارالی اولدوغونو، هامیسینی اورا ییغدیغیمیزی، کمکه احتیاجی اولدوغونو بیلدیردی. من اونونلا همین یئره چاتدیم. یارالیلار چوخ ایدی، مینایا دوشنلر ده واردی، الیمدن گلنی ائدیردیم. اونلاری دوشدوکلری آغیر وضعیتدن چیخارماق اوچون چالیشیردیم... اونلارین هله کی، آرخایا گؤندریلمه سی غیری-ممکن اولدوغوندان ایلک طبی یاردیم گؤستیردیم. یارالی چوخ ایدی، ایرلییه دوغرو یئریمک چتین ایدی، آنجاق اونلار هر شئییه دؤزوردو...

فرماندهین امریله یئیندن بیر قدر گئری قایدیب اورداکی قوه لرله بیرلیکده تپه لیه دوغرو قالخماغا باشلادیق. اورادا موقعلندیک، قارانلیقدان آرتیق اورادایدیق. لاچین - شوشا یولوندا دشمن حرکتینی کسمیشدیک. سحر یوخاری قالخدیق، اورادا دؤیوش اولموشدو، خیلی یارالیلاریمیز

واردی، بوردا یول یوخ، ماشین یوخ، چالیشیب اونلارین یارالارینی ساریبیردیم، ساکتلشدیرمه یه چالیشیردیم، اونلارا قوه لریمیزین آرخادان گلدینی دئییردیم. بوتون طبی آوادانلیقلاریم قورتارمیشدی. اورادا ایکی آیاغینی ایتیرمیش، اوزونو قلهپه داغیتمیش یارالی عسگریمیز واردی. سیستم، درمان قورتارمیشدی. ائله بو واخت عسگرلردن بیر ارمنی چانتاسی گتیردی.

- حکیم، بو سنه لازیم دئییل؟

باخدیم، طبی چانتایدی. نئجه سئویندیم، جلد یارالییا سیستمی قوشدوق، یئرینی راحتلایب اوزونده کی قانلی سارغینی دیشدیم. تمکینلی دؤیوشچو ایدی...

- گؤزوم چیخیب.

آچدیم، گؤزو یئرینده ایدی.

- یوخ، یارادیر.

تمیزلدیم، سیستم آخدیقجا اؤزونه گلیردی. یاواش-یاواش حیاتا قایدیردی. الله سانکی بئله بیر مقامدا اونا کمکه چاتمیشدی. ان آغیر یارالی او ایدی. دؤیوشچولردن بیرینین اینده سو قابی واردی، چکیب آدیم، قورتوم-قورتوم یارالییا ایچیردیم. نهایت، اؤزونه گلیردی. مئنشین هر یئرینده اوزانمیش یارالیلاری گؤروردوم، هر طرف یارالی ایدی. بوتون قایغیملار، دوغمالیغیملار اونلارین ساغ-سالامات قالماسی اوچون چالیشیردیم...

۸۰-۱ ياخين يونگول و آغير يارالی واردی. اونلاردان آيریلیب ایرلییه دوغرو گئتمه لی اولدوغوموز زامان فرمانده بیر-بیرینه دایاق اولمالارینی، صبرلی اولمالارینی بیلدیریدی:

-آز قالیب، دؤزون بیر آز. یولو آچماق اوچون ایرلی گئتملیک. بورالار بیزیم نظارتیمیزده دیر. تئزلیکله اساس یولو توتوب سیزی بورادان چیخاراجغیق.

اونلاردان آيریلیب او بیرى بؤلویه گؤندریلدی، همین بؤلویون حکیمی شهید اولموشدو، نظر یئتیردییم هئچ بیر یارالینین اوزونده، گؤزونده قورخو، تشویش گؤرمدیم. بو قدر دؤزوم، دیانت هاراداندی بونلاردا، تمکین، سارسیلماز اراده، صبرله سلاحلانمیش قالیب اوردونون عسگرلی اولدوقلارینا امینلیکدن ساوایی هئچ نه سئزدیم...

...بیز چوخ چتینلیکله، احتیاطلا، یاواش-یاواش یئریردیک. دشمن بیزیم آرخادا اولدوغوموزدان خبری اولمادیغیندان بوتون گوجونو او بیرى استقامته وئرمیشدی. اطرافدا کیمسه یوخویدو، اما قفیل گلوله سسلیرى گلدی، آتیشما باشلادی، دشمن بیزی گؤرموشدو، نارنجکلر داغا، داشا دییب غریبه سسلر چیخاریردی. سلاحدایدیق. هاردانسا قفیل بیر دؤیوشچو چیخدی، بیزه یاخینلاشدی.

-دره نین دییینده بیر یارالی وار، یئرینده کمک لازیمدیر. اورا کیمی گتیره بیلیمشیم، چوخلو قان ایتیریب... اطرافدا دا یارالیلار وار...

سلاحىمى يئره قويدوم، طب چانتامى گۆتوروب دره نين ديبينه دوشدوم،
اوستلى اؤرتولموش شهيدلريمىزى گۆردوكجه ايچيم قان آغلايردى.
اورادا دا قيزغين دؤيوشلر گئتميشدى.

يارالينى بيرتھر چكديم كوللوغا، فندكين ايشيغيندا اوزونو تاپديم، گؤزونون
بيرينى قلهپه داغيتميشدى، باشيندان دا قان آخيردى. ياراسينى سارييب
تزهجه قورتارميشديم، دشمن بىزى هدفه آلدى، فندكين ايشيغيني
گۆروبموش. آندىقلارى خمپاره ياخينليغا دوشدو، بىزى گۆتوروب كنارا
توللادى. خوشبختلىكدن ايتكىمىز اولمادى، جلد اورادان اوزاقلاشديق،
يارالينى دا چكيب چىخارتديق، دشمن تكرر يئنه او يئره خمپاره آتيردى.

آتيلان خمپارالاردان سول قولوندان يارالانان دؤيوشچويه يارديم ائديب،
قولونو سارييب يول كنارينا چكديك. گئرييه دؤنمك امرى آلديم، ياراليلار
واردى. يولو ائله سرعتله گئديرديم كى، يوكسكلييه قالخان يولو ايتيرديم.
مجبور اولوب اوشاقلاردان بيرينى آدييلا چاغيرديم، سس گلدى و من
نهايت يولومو تاپديم... ايكى ياراليمىز واردى، بيرى آغيريدي...

آرخادان علاوه قوهلر گلْميشدى. شوشايا گيريش پلانى يئنى گلن قوهلرين
فرماندهى ايله بيرليكدە مذاكره اولونوردو. بوردا دؤيوشه رهبرليك ائدن
اداره هئيتى توپلاشميشدى، او بيرى اساس قوهلر آشاغيدايدي، لاجين -
شوشا يولوندا ايدي. تك تير انداز قوهلر تپهده ايدي.

هجوم پلانى حياتا كئچيريلدى. شوشايا گيريش اوغروندا دؤيوش باشلاندى.
بورادا افسانوى دؤيوشلر گئديردى، توپخانا، حربى تئكنىكا اولمايان بير

ظفر بيزيم ظفر يميز دير

يئرده هر شئی خصوصی تعيناتليلارين اوستونده کی سويوق سلاحلارلا و قوللارينداکی گوجلە، اورکلرينده کی عزملة باغلی ایدی. گۆزومون اؤنونده دشمنله البياخا دؤيوشلر گئديردی، يومروق داواسی بئله اولدو. بيزيم اوزل قوه ليلردان بير گروهو آرخادان ارمنيلرين سنگرينه گيرميشديلر. شوشانين ايچينه گيرنده ده بيز ارمنيلرين خصوصی تعيناتليلاری ایله قارشيلاشديق. اونلار بيزی گۆزلييردی. او دؤيوشلر خاطرمة ابدی حک اولوندو. من حکيميديم، اما دؤيوشچولرين شجاعتيني گوردوکجه وجده گليرديم، ايمده کی ساحی دا يئرہ قويوردوم...

بو قانلی دؤيوشده همين وخت آلدیغيميز ان گۆزل خبر فرماندهه وئريلن «شوشايا گيرميشيک، ايتکيميز يوخدور» خبریدی.

شوشايا ايتکيسيز گيرميشديک. همين وخت دشمنين سککيز حربي ماشينينين اوردان قاچديغيني دوربينله گوردوک.

بيز وخت ايتيرمه دن ياراليلارين تخليه سینه باشلاديق، اونلاری چييلريميزده دوشوروب آرخايا گؤندريردیک. اونلار ياخينليقدا حربي تکنیکاميز اولماديغيندان خيلي يولو پياده گئتمه لی ايدیلر. هر کس دؤزوم، متانت نماييش ائتديريردی...

موقتی ساکتليک ایدی. قوه لريميزين شوشايا گيرديينه سئوينيرديک، ياراليلاری يولا ساليب، مۇقعده محکم لنميشديک، دار بير يئر ایدی، بيرتهر

اوزانمیشدیق. فرماندهیمیز او زامان او قدر گۆزل، شیرین خاطرهلر دانیشیردی کی. بو یاخینلاردا قیزینین تویو اولاجاقدی.

اونو دینلییردیگ. یاواش-یاواش یاغان یاغشین دامجیلارینی اودوردوق... گئجه نین بیر یاریسی قفیل توپ مرمیسی یانیمیزا دوشدو، قولقلاریم توتولدو، مرمی سول طرفیمن قولوما دیمیشدی، بیرتهر آرخایا چکیلدیم، یارالیلارین سسی گلیردی. چانتا دا دارماداغین ایدی. یگانه بیر مورفین واردی جیییمده، اونو سیندیردیم، چتینلیکله یئرده آچیلیب قالمیش سرنگ گۆتوروب اؤزومه ووردوم، اونلارا یاردیما قاچماق ایستیردیم. یاخیندا بیر شوکدا اولان عسگری چاغیردیم، اوندان کمک ایستدیم، او ایسه یارامی گؤروب هیجاندا اسیردی، مجبور اولوب بیرتهر اؤزوم ووردوم. فرماندهین قلیه اوریندن دیمیشدی... گونلرله، آیلارلا بیر تیکه چؤریمیزی بؤلوشن ۴۸ یاشلی ضابط، بؤیوک اورک صاحبی رامیزین ایتکیسی بیزه چوخ آغیر تأثیر ائلمیشدی، خصوصی تعیناتلی ضابطلرین ان باجاریقلیسی، گوجلو، جسارتلی بیر انسان بیزی شوشایا گتیریب چیخارمیشدی. شوشا عملیاتیندا اونون بؤیوک رولو واردی.

یارالیلاریمیز، شهیدلریمیز واردی. گیزیر حسن اف جاوید آغیر یارالییدی، گوجوم چاتانلاری قورتاریردیم، یاغیش بیر یاندان، یارالیلارین اینیلتیسی... سحره قدر او وضعیتده چالیشدیق.

صبح تئزدن ایدی. شهیدلریمیزین آراسیندا ساکت، اوزونده غریبه بیر تبسم اولان فرماندهیمیزین نعشینه یاخینلاشماغا اوریم گلمیردی، ایچیم

قان آغلايردى... اورادا معين قدر قوه قويوب، ياراليلارى دا گوتوروب، او بيرى بولمه نين فرماندهينه گلن امره اساساً همين استقامتدن گئرى قايتماغا باشلاديق. يولوموز مينالانميشدى، داغلاردا هله ارمنى قوهلرى قالميشدى، تهلوكليدى. ايچيميزده مينا تميزلهين متخصص واردى، اونون واسطه سيله يولو تميزله يهرك يئريرديك. هر آن قارشيميزدا دشمن قوهلرينى گوروردوك. آتيشمالار اولوردو.

قايتديغيميز زامان ايگيرميه ياخين ارمنى حرب چيلرينى گوروب مدافعه موقعى توندوق، ارمنيلرين تۇر-تۇكونتولرينى تميزلركن ياخين دوستوم جاويد يارالاندى، ياراسى آغيرييدى، اما او قدر جسارتلى، قورخمازيديكى...

دشمنى محو ائديب، بير يئره ييغليديق. من يارالانميشديم. جاويدين ياراسىنى آچيب يئنينن باغلاماق ايسته سم ده امكان وئرمه دى، قويما دى، اما اونا يارديم ائتمليديم. مجبورن سارغيسىنى آچديم، تزه لديم، گئريه آپارديغيميز ياراليلارين وضعيتى ده آجينا جاقلى ايدى، حقيقتا دهشتلى منظره ايدى، چوخ آغير ياراليلار بئله اينيلدمه دن، متانتله دؤزوردولر. يئنينن يولا دوشدوك. يونس اف تيمور مين يولونو تميزلييردى، بيز ده دالينجا حركت ائديرديك. دشمن هله داغلاردايدى، قالدېغيميز يئره چوخ قالا بيلمزدېك، حركت ائتمىي مقبول بيلميشديك، قالسايدىك محو اولاردىق.

يولدا داغدان آخيب گلن سو آرخينى گوردوك، ايچديك، يارامدان قان
آچيلميشدى. وضعيتىمى بيلمك ايستىرديم. حسن اف جاويد يارالى
اولدوغومو گوروب اوزونون ياراسينى گؤستمك ايستىردى.

- من حكيمم، يارانا بير ده باخيم،-دئيب طلب ائتديم.

نهايت، جاويدين ياراسينا باخديم، اونلار دا منيم يارامى محكم ساريديلار،
گوجسوزلشىرديم. يئنيدن يولوموزا داوام ائلديك. ياراليلار يورولموشدو،
دايانماق ايستىرديلر. اونلارا ساغ قالماق اوچون امكان وئرمىرديم:

-بىز خسته خانايا چاتماق اوچون يولوموزا داوام ائتملىك.

اونلارا اوزومون ده آغير اولدوغومو دئىرديم:

- بير ليكده يولوموزا داوام ائدجىك، يولداشلىق نامينه، بير ده اوتورساق،
قالخا بيلمريك.

ياراليلارين بير-بيرينه قايعيسى، كمكى ايله حرکته باشلادىق. خبر وئريلن
يئرده حربى ماشينلارى گوردوك. ماشينلارا اوتوردوق. سوروجو خبردارلىق
ائتدى:

-مئشه يه گيرنه كيمي يول قورخولودور.

-اولسون، - دئديك.

ماشين گوجلە گئيدردى. بؤيوك تهلوکه لرله گليب سيار خسته خانايا
چاتديق، اورادان آغير ياراليلار آرخايا گؤندريلنده من ده گئرى گؤندريلدیم.

ظفر بیزیم ظرفزیمیز دیر

حکیملرین سیی نتیجه سینده ساغ قالدیق. او دؤبوش یولوندا هر بیر عسگرین یارالی، ساغ اولوب-اولماماسیندان آسیلی اولمایارق بیر-بیرینه قایغی و دقتی ده منیم ایچیمده بیر تسکینلیک یارادیردی. اوزون زامان خسته خانا دا یاتدیم. قولوم کسيلمه لی اولسا بئله، حکیملرین سعی نتیجه سینده اوچ دفعه عملیات اولوندوم، نتیجه ده قولوم کسيلمه دی. بو گون او محاربه ده گئجه-گوندوز آییق اولان حکیم لریمیزین امیینی ده عمروم بویو اونا گؤره اونوتمارام. اورادا آياقلارینی قلیه آپارمیش، اوندان دا آغیر یارالانمیش ایگیدلریمیزی گؤردوم. شوشا اوغروندا گئدن دؤیوشلرده سکسندن چوخ یارالییا ائتدیمیم کمک دئییل، یادیم اونلارین چکدیکلری زحمت، بو زحمتین یئرده قالماسی دوشنده ایچیمده بیر راحتلیق دا تاپیرام. قانیمیز هدر یئره آخمامیشدی، بیز مظفر اوردونون قالیب عسکرلریدیک.

سومويه دا يانميش بيجاق

ارمنستان-آذربايجان سرحددينده گرگينلىك داوام ائديردي. آخشاملار اوشاقلارلا چايخانايا ييغيشيرديق. آوريل دؤيوشلريندن سونرا هئچ راحتلىق تاپميرديق. ايچيميزى نفرت ائله قارسىييردى كى، بعضا سؤزوموز اؤز آراميزدا اختلافا چئوريليردى، عصبلىمىزى جيلوولاييا بيلميرديك. بير گروه حكومتين يئريتدىي سياستى دستكليير، صلح يولويلا تورپاقلاريمىزىن آليناجاغىنى، بير آز صبرلى اولماغىمىزى بيلديرنده قان دوشوردو. دلى عباس هميشه ساكت، تمكىنلى صلحله بارىشميردى:

ـ، نه آت-ماتت (آوروپا شوراسى). اؤز گوجوموزله او تورپاغى گئرى آلدىق، آلدىق، آلمادىق، جان دا دوشدوسه ها، آرواد-اوشاق بئله توپوره جك اوزوموزه.

ـونسوز دا توپورورلر ده.

—نيه توپورورلر، بيليرسنمی؟ باخ، اوتورموشوق بوردا، ائودكيلر ائله بيلير کی، ييغیلیب بوردا نرد آتیریق، پیوه (آبجو) ایچیریک. ائوه قایدان کیمی اوزومه دئییرلر کی، ارمنی بیزیم ائویمیزده اوتوروب کئف ائلییر، سیز چایخانالاردا، پیوخانالاردا کوللنیرسینیز.

—حق دئییرلر، والله، حق دئییرلر. باخ، آخسام دؤنورم ائوه، اوست-باشیمدان آنجاق سیگارت، بیر ده سیزینله ایچدییم او بیر لبنان پیوه اییی گلیر. ایش یوخ، گوج یوخ. تورپاق قالب آغزی گؤیه، دشمنین آیاغی آلتیندا. من ده الیم جیییمده ساللانا-ساللانا گزیرم، دولتین وئردیی او حرام «یاردیما» گؤزومو دیکمیشم. هر آیین آخیرینی گؤزلییرم کی، او یاردیمی ایتین قاباغینا آتان کیمی قاباغیمیزا آتاجاقلار...

دلی عباس سؤیمه یه باشلا ییردی. هر آغزیندان چیخان سؤیوشون ده نه سرحددی واردی، نه آبری...

بعضا ده گؤروردون کی، دلی عباس دوردو، چیخدی گئتدی... گونلرله چایخانایا گلمیردی...

ژنرالیمیز پولاد هشیموو اؤلدورولن گون دلی عباس گلدی، نه گلدی... اونو ایچری گیرن گؤردوک، اوستوموزه جومدو. هانسی کی، بیز آت-له (آورپا شوراسی) باغلی فکرلریمیزده اونونلا همراي دئییلدیک. الینی چیرپدی میزین اوستونه:

— هه، نئجه سینیز؟ آت دئدینیز او گدالار هانی؟ سنین او بویدا
ژنرالیمیزین امره تابع اولماییب، دشمنین ایچینه گیریپ، اونا کیم
اولدوغوموزو گؤستریپ.

محمود کدرله:

— اونا گؤره ده اولدوردولر.

— اونا اؤزوموزدن اولانلار ائلییب... عباس چیغیردی. — امره تابع اولماییب،
دشمنین ایچینه گیریپ، طلب ائلییب، محاربه نی باشلایاق، دشمنی
یورددان چیخاراق.

— تکباشینا ایشین آخیری دا بئله اولدو. او بیزه چوخ لازیمیدی. اونون
کیمی حربچیلر ۴۰ ایلدن بیر یئتیشیر.

— دیرینی بیلمدیک... اؤزوموز بیلمدیک. او گیرمیشدی دشمنین ایچینه،
یاریردی جبهه نی، نیه آرخاسینجا گئتمه دیلر...

— گوناھسیز یئر اوشاقلاریمیز محو اولاجاقدی.

— ا، منی دلی ائلمین، قربان وئرمدیک؟ هه، وئرمدیک؟ پولاد بیر اوردونو
آرخاسینجا آپارا بیله جک حرمت و عزت صاحیبیدی، ایگیدیدی، بیزیم
کیمی آنا بالاغی آلتیندا گیزلنن دئییلدی.

— عباس، دلیلینه سالما. باس کؤرویو. — ایلقار یئرینده فیسیلدادی. — باشا
دوشوروک، تورپاق، یورد ایتیرمیسن...

—من تكجه تورپاق، يورد ايتيرميشم. من كيشيليك غرومو ايتيرميشم،
اوده بۇيوكلويومو، حرمتيمي ايتيرميشم. من هر شئيمي ايتيرميشم. سنه
نه وار؟ اوتورموسان يانيميزدا...

—بورا منيم وطنيمدير، اورالار دا منيم وطنيمين بير پارچاسيدير. ائويم
اوردا قورولموش اولمايا بيلر. اما ايچيمده بوتؤو وطنين ائوي وار. اونون بير
كريبجي سؤكولنده منيم ده ائويم باشيما اوچور. قارداشيمي آوريل
دؤيوشلرينده من قريان وئرديم.

—بير باخ، گؤر، قاراباغدا دوغولماسا دا، او تورپاقلاردا بيزيم دوغمالاريميز
اليسلاحلي دشمنين قاباغيندادير. — عاكيف اينجيك-اينجيك عباسا
باخدى.

عباس اؤزونده دئييلدى:

—اوندا نبي گؤزلييرسن؟ هه؟ سونلاريني گؤرمورسن؟ هر قايدا بير دول
وار، هر قايدا بير پاپاقسيز كيشيلر...

—عالى باش كماندان...

عباس دلى كيمي چيغيردى:

—يوز نفر ييغيشيب، گئديب او جمهور باشقانى آپاراتينين قاباغيندا دورسا،
سسيميلى اونا چاتديرسا، او دا ايچيميزده كي بو نفرتين تغيان ائتدييني
گؤرسه، بيلر كي، بيچاق سومويه ديرنيب...

—عباس بونو دوغرو دئير. جمهور باشقانى آپاراتينين قاباغينا گئدن
كيمديسه شخسى احتياجلارى، شيكايتلرى اوچون گئندلردير...

۲۰۱۳- جو ایلدن خصوصی تعیناتدا خدمت ائتمیشم. بیزی تابور فرماندهی، باش چاوشوموز مکمل یئتیشدیرمیشدی. هم معنوی، هم ده روحی جهتن چوخ محکم حاضرلانمیشدیق. ائله بیر دسته ایله، والله، شوشانی بئله آلاردیق. ایچیمیزده او حس... - عبدالله باشینی بولادی.

- آوریل حادثه لرینده ترتره خالامگیله گئتمیشدیم. عالم بیر-بیرینه دیمیشدی. اوردا منیمله حربی خدمته اولان عسگر یولداشلاریم واردی، بیر یئره ییغیشمیشدیق. قارار گلدیک کی، یوکسک رتبه لی بیر حربی فرماندهه یاخینلاشاق، بیر گروهدا بیرلشیب، محاربه نین بو آغیر گونلرینده نه لازیمسا، یئرینه یئتیرک.

عباس حرصه:

- نولدو بس؟ آخیرینی دئییرم.

- نولاجاق؟ گئت باخ، نه قدر اوغوللاریمیزی معناسیز یئره توتوب داماسدیلار، ایشگنجه لره معروض قویدولار، نچه سی اوزونه قصد ائلدی. هله ده استنتاج داوام ائدیر. ائله بیل ایشه دوشوبلر، نه قدر ایچینده وطن سئوگیسی گوجلو اولانلار وار، بیر-بیر چکیب استنتاجا آپاریرلار. آز کئچمیر آخیرینا چیخیرلار.

- بیرلیمیز یوخدو، اونا گوره...

- عباس، سن ده بیلیرسن ژنرالیمیز پولاد هشیموو بیزیم اوچون کیم ایدی.

بیردن-بیره دلی عباس چؤكدو میز لرین بیرینه. باشینی میزین اوستونه قویدو، هؤنکوردو...

ائله بیر صحنه یاراندى کی، هامیمیز اونون باشینا ییغیلدیق. نه دئمه یه سؤزوموز واردی، نه ده اونا یاخینلاشیب تسکینلیک وئرمه یه جسارتیمیز. سامر بو سسسیزلیگی پوزدو:

-عباس، سامر اؤلسون، یالان دئمیرم، بیر پارتیزان دسته سی قوراق. بیزیم بو توووز بؤلگه سی اونلارین بورنونون دیبینده دیر. قان قوسدوراق دا اونلارا. دلی عباس باشینی قالدیریپ اونا باخدی.

-سؤزوندن دؤن؟

-سؤزوندن دؤن کیشی دئیل.

عبدالله ترس-ترس قارداشی سامره باخدی:

-بیرجه بو قالمیشدی.

-بیز بو سرحد بؤلگه لردن اونلارین گونون گؤی اسکیه بورومسک، اونلار ترپن دئیل.

عبدالله اوزونه غریبه بیر افاده وئردی:

-اونو دا دوغرو دئییرسینیز. آخشاملار بورا ییغیلماقدانسا، یاخشی حربی تعلیم لر کئچمیلیک. یاخشی بیر بؤلوک یاراتمالییق.

-کیم بیزه او تعلیم لر کئچه جک؟

-تعلیم لازیم دئیل. آرامیزدا حربی خدمتده اولمایان یوخدو.

-یاخشی تعلیم گوؤرمک اوچون اوزل قوه تلی برگشاد عمیدن یارارلانماق اولار.

-برگشاد عمی بیزی دینلمز.

عبدالله تمکینله:

-دینلیر. ان آزیندان اونا گووره دینلیر کی، استعفایا چیخاندان بری یئرینده قرار توتا بیلیمیر. گون گوؤلیر...

عباس یئریندن قالخدی:

-من گئدیپ اونو بورا گتیره جهیم.

عبدالله گولومسه دی:

-دارقورساق اولما. بیر آز صبرلی اول. صباح اونونلا دانیشاجاغام.

-هه، عبدالله یاخشیدیر، اونو دینلیر.

-عبدالله، نه یاخشی اونونلا دوستلوق ائده بیلیرسن. برگشاد دا دلی-دولو آدامدی.

عبدالله صمیمی باخیشلارلا عباسا باخدی:

-دلیلرله منیمکی یاخشی توتور.

عباس عبدالله یا یاخینلاشدی:

-سنه اینانیرام. صباح اونو بورادا گوؤلیریک، - دئییب قاپیدان چیخدی.

برگشاد صباحی گون آخسام هئچ زامان سئومدی، آخساملار آنجاق، اؤزونون دئدی کیمی، «کند آوارالاری»نین ییغیلدیغی چایخانایا گیرنده اوزونو تورشوتدو.

بو زیبیلی آز چکین ده. آدام بورادا بوغولور، باییرا چیخین، - دئییب، بیر صندل گۆتوروب قاپیدان چیخدی. اوشاقلار دا بونا بند ایتمیش کیمی هرهسی بیر صندل گۆتوروب باییرا چیخاندا چایخاناچی محرم دمیر صندللارین چاققیتیسیندان سالونا بویلاندى. آز کئچمه دی، ایکی صندلی دا چکیب باییرا آتدیلا. چایخاناچی محرم هئچ زامان اونون چایخاناسینا تشریف بویورمایان، آوریل دؤیوشلرینین قهرمانلاریندان بیری اولان برگشادی گۆرنده دیلی توتولدو:

بو نه یاخشی گلیب بورا؟

نه فکرلشدیسه مطبخه دؤندو. یاخشی بیر چای دملدی، اونون اوچون ده بیر آرمودو استکان چایخاریب پودنوسا قویدو. یانینا دا یاخشی نغول، شکر، لبلبی قویدو.

استکانلاری پودنوسا ییغدیقجا دوداغینین آلتیندا «منیم چایخاناما آوارا ییغناغی دئییردی. باخسین گۆرسون بوردا نئجه اوشاقلار وار. بیر اؤزونون دئینده بئش ده اونلاردان دئسین».

چایچی محرم اولجه ساموواری آپاریب حیاطده، اوشاقلار باشینا ییغیلدیغی صندللرین یانینداکی داشین اوستونه قویدو. گۆزالتی برگشادا باخدی،

اوشاقلار اونو ائله احاطه يه آلميشدى كى، سامووارين جيزيلتيسنى بئله سئزمه ديلر.

برگشاد ايسه بونو گؤرموشدو. چايچى محرم پودنوسلا صندله ياخينلاشاندا ديللندى:

—امكان وئرين بيزيم محرمه.

«بيزيم محرم» سؤزو چايچى محرمين اوريينه ياغ كيمي ياييلدى...

—خوش گلמיםن، برگشاد.

—خوش گونلو اولاق.

—آمين، آمين الله.

اوشاقلاردان بيرى جلد چايچى محرمه كمك ائتمك اوچون سامووارا ياخينلاشدى.

...آز كئچمه دى عالم قاريشدى. دلى عباس يالان اولدو، برگشاد گئرچك.

آرتيق پلان قورولدو. چايچى محرمين مكاني اولدو «حربى كيميسارليق». چايچى محرم ده اونلارا قوشولدو.

اوشاقلار دئديكلرى كيمي، تئلمانگيلين باغى اونلارين تعليم مركزى اولدو.

آرتيق آخشاملار، بعضا گونلرله ده اوشاقلارينين بوش واخت تاپان كيمي

يوخا چيخماسيندان ائوين باشيپاقليلارى دا ناراحات اولماغا باشلادى.

«حربى سرى» نى ائوه بئله سيزديرمايان اوغوللاردان گيلئينن آتالار

محرمين چايخاناسينا جومدولار. گونلرله چايخانانين قاپيسينا وورولان

قيفيلدان دا هئچ نه آنلاماديلار.

آنلا ديقلاری بيرجه بو اولوردو کی، بو اوشاقلار گئری دؤننده چيممه يه قاچيرديلار.

اوزل قوه تلی برگشاد ياخشی بير حربی گروه ياراديب، آدینی دا «جاناوار بؤلویو» قويدو. عبدالله ایله ائلمیر خصوصيله چئویک و تعلیملرده داها آکتیو ایدی. برگشاد اونلاری یئتیشدیریدی...

دشمنین جبهه ده گرگینلیک یاراتماق ایستدی ایله باغلی معلوماتلاری مطبوعاتدان بیلن برگشاد هاراسا گئدیپ گلیدی.

محاربه باشلاياندا یاراتدیغی «کؤنوللو خصوصی تعیناتلی» دستيله بیرلیکده مکمل حربه ییلنمیش کندین اوشاقلارینی دا گؤتوروب حربی کمیسسارلیغا گئتدی.

برگشاد دشمنین ایچریلرینه بئله گئتمه یه، لازیم گلرسه هر شئییه حاضر بیر بؤلوک یئتیشدیردینی، اونلارین عادی عسگر اولمادیغینی، بوتون عملیاتلارا حاضر اولدوقلارینی بیلدیرنده حربی کمیسسار خفیجه گولومسه دی:

—بونلارین یانیندا برگشاد کیمی بیر جاناوار وارسا، طبیعی باخیریق. مندن خبر گؤزلیین.

محاربه نین ایکینجی گونو برگشاد اونلارا حربی کمیسسارلیغا چاغیریلدیقلارینی ائوده بیلدیرمی تاپشیردی:

—هر حالدا عائله نیز بیلمه لیدیر.

—من ائودن چیخاندا گیزلیجه چیخاجاغام. — عباس برگشادا باخدی.

—نیه؟

—آنام... مندن ده دلیدیر، دئییر سنین کیمیلرینی عسگرلییه آپارمازلار.

برگشاد گولدو:

—اوندا نیه گیزلدیرسن؟ ائله دوشونه جک کی، دلپسن، گئری

قاییداجاقسان. حربی کمیيسارلیغا چاغیریلانلار هامسی آپاریلمیر کی...

—آپارسالار، اوندا حربی کمیيسارا گؤز وئریب ایشیق وئرمز.

اوشاقلار گولوئدو:

—سمایه؟

—هه، فرمانده. دئییه جک کی، اونون باشی چاتمیردی، بیله-بیله کی،

دلیدیر، نیه گؤندرمیسینینز؟

برگشاد میز یلداندی:

—ایشیمیز وار دا بو دلی سمایه ایله.

—یاخشی، نجه ایسترسن؟! اونسوز دا ددن یئتیم بختیار بیلیر.

عباسین گؤزلری برلدی:

—ددم بیلیر؟

—بیلیر، بیلیر.

—کیم دئییب اونا؟

—هئچ کیم. سنی یوسوب، هارا گئتدیینی اؤیرنیب. — برگشاد گولدو.

صاحب ده گولدو:

—قورخوب یقین دلیسینین الیندن بیر خطا چیخار...

– خالقيمين بئله دليلرينه جان قربان!

برگشادين سؤزوندن هامى متاثر اولدو.

بیر گون سونرا برگشاد اون سککيز عسکريله بيرليکده جبههده ایدی. حربی حصهده اونونلا گؤروشن فرمانده زامانیندا آد چيخارميش جسور برگشادلا اوز-اوزه اوتورموشدو.

– سیزی کشفیات بؤلمه لرینین ایچینده یئرلشدیره بیلریک.

– بیز بونا دا حاضریق. بیز، انشالله، نه واخت بو عملیاتا قوشولوروق؟

– صاباح خصوصی تعلیم کئچیريله جک، حربی امکانلارینیز یوخلانا جاق، تعلیماتا اویغون حرکت ائدجییک.

– بیز خصوصی تعیناتلیلاردا یئترینجه حربی سرلری اؤیرنمیشیک.

– آنلادییم. اما سیز کؤنوللورسینیز. یوخاریدان تعلیمات گلیب، یوخلانیشدان کئچجکسینیز.

صبح تئزدن حربی تعلیملره باشلادیق. اونلارین مکمللیگی اورکلرینجه اولدو. تعلیمدن سونرا قرار وئریلدی.

– سیز کشفیاتا گئدنلرین ایچینده یارانمیشلارین، شهید اولانلارین اوزینه گئدجکسینیز.

برگشادی باخمایارق کی، یاشا دولموشدو، اؤزونو «جاناوار بؤلویو» ایله، خصوصی تعیناتلیلاردا خدمت ائتمیش عسگر دوستلارییلا بیرلیکده عملیاتا قوشدولار.

ترتر-آغدره استقامتینده کشفیات بؤلمه سینده یئر آلدیلار. گئجه ایکن لازیم اولان اشیالارلا تامین اولوناراق امری گؤزلییردیلهر. یوخاریداکی یوکسکلیکدن دوشن گروهون یئرینه اولار گئتمه لی اولدوقلارینی بیلسه لر ده، گؤزلییردیلهر. برگشاد کشفیات اداره سینین رئیسینین امرینی گؤزلییردی.

نهایت، ایکی گروه بؤلوندولر. اولارین بیر حصه سی ترتر، یاریسی سوقوووشان استقامتینده عملیاتا باشلادی. برگشاد اولارین هر بیرینی سینه سینه باسدی:

-انشالله، گؤزل سوراغینیزی ائشیده جم. سیزه گووه نیرم...

دسته امره اساساً بؤلمه لره آیریلاراق یولا دوشنده برگشاد دلی عباسین دیگر دسته ده یئر آلدیغینی گؤروب اونا یاخینلاشدی:

- دلی قوچوم. نفرتینی دشمنه یاغدیراندا دلی کیمی داورانما. صبرله، صبرله حرکت ائله.

- اولدو، فرمانده.

دئییلن اراضیه چاتاندا هر شئی بیر-بیرینه قاریشدی، آغیر دؤیوشلر گئدیردی. تانکلارین گورولتوسو، خمپاره لرین ویبیلتیسی دلی عباسین بلکه ده گؤزلمدی بی صحنه ایدی. دشمن و دوست سئچیله بیلینمه یین بیر میداندا دلی عباس اولار ائله گئییمیندن تانیدی. دلی کؤنلو یئره سریلیمیش شهیدلریمیزی گؤرنده وولکان کیمی پوسکوردو. خیلی دشمن

مئيتلىرى باردى. ايكى دۇيوشچوموز خمپاره يە توش گلميشدى، يانيردىلار، دلى عباس كىمكە آتيلدى، ايكى يانان عىگرى يئرە يىخىب تورپاقلا سۇندورمە يە چالیشاندا سامر دە اونا كىمكە يئتيشدى...

ياخىنلىقتا بىر عىگر ايسە يانغىنين شىدتىندن شىهيد اولموشدو.

عباس دا، دۇيوش يولداشلارى دا قورخامدان دشمن اوزرىنە گئىردى. دلى عباسىن گۇزونون اۇنوندە خصوصى تعىناتلىلاردان بىرى سلاخىنى آياق اوستە آتا-آتا دشمنىن اوستونە گئىردى. اونو ووردولار، چۇكدو، اما يىخىلمادى، سجدەدە دوران كىمى دشمن گلولەلرىنىن آلتىندا ھىكل كىمى دايانمىشىدى. بلكە دە ارمنىلر اونا اونلارلا گلولە آتدى، اما يىخىلمادى. اونون شىهادتە قوووشما آنى عباسىن يادداشىنا ابدىلىك حك اولوندو. اوغوللارىمىز مردلىكلە دۇيوشوردو.

قانلى دۇيوش عىگرلرىمىزىن غلبە سىلە بىتدى. دشمندن آزاد ائدىلمىش اراضىلردە قويوب قاچدىقلارى حربى تئخنىكا يلا ياناشى جىسدىلى دە واردى... دلى عباس سانكى يوخودايدى. ايندى آنلايىردى كى، برگشاددان نە قدر دىرلى حربى تعلیملر آلىبلار. بو دستە يە دوشموش «جاناوار بۇلويو» نون بئش عىگرىنى ساغ-سالامات گۇرندە درىندن نفس آلدى.

دلى عباسىن اولدوغو بۇلمە يە ۵۳۰ دئىيلن يوكسكلىگى آلماتق اوچون امر گلدى، سونرا سوقوووشان استقامتىندە حركت ائتمەلى ايدىلر. دستە يە يئنى قوشولانلارىن دا اۇزلىرى كىمى اوركلى اولماسى اونو سئويندىرىردى.

اونلار آرابير بير-بيرىنى قوجاقلايب «سندن نه گۆزل شهيد ايىي گلير،» -
دئىنده دلى عباس اؤزوندىن چىخىردى:

-نه شهيد؟ من دشمندىن قصاصىمىزى آلامىش اؤلكم فكرىنده دئىلىم.
-سن ده دوغرو دئىيرسن. بو غلبه نىن سونونا كىمى ياشامالىيق،
دؤيوشملىك...

-ان آزيندان شهيد اولموش سلاحداشلاريمىزىن قانىنى يئرده
قويمامالىيق، اونلاردان انتقامىمىزى آلمالىيق.

-شهيد اولاندا دا بىلىرىك نىين اوغروندا شهيد اولوروق.

عباسگىلىن دستهسىنه داينماق امرى وئرىلدى. ماشىنلاردان دوشوب
خىلى يولو دا پياده گئتدىلر. دستهلره آيرىلماق زامانى گلدى. اوزل قوه لر
اوردويلا دؤيوشه گئتمىردى، اونلار ساده، گروهلارلا اوستلرىنده اولان
حربى لوازىماتلا، بير ده يوكسك دؤيوش باجارىغىيلا ايرىلىيىردى،
ووروشوردو.

دلى عباسىن گروهو سوقوووشانا دوغرو ايرىلىيىردى. تالىش كندى
ياخىنلىغىندا ماشىنلاردان تۆكولن، اوردان او طرفه ماشىن گئتمدىنى
بىلن حربچىلر فرماندهىن امريله ايكى گروها بؤلونوب آغاجلويقلارين
آراسىيلا، آزالى مسافهده ائله احتياطلا يئرلمىدى كى، يوكسكلىكده كى
ارمنىلرىن دقتىنى چكمهسىنلر.

گروه حرکت ائتديكجه بعضى پستلارين آرتيق آلينديغيني، دؤيوش دوستلار يميزين او اراضيه نظارت ائتدييني گوردوكجه دلى عباسين اوريى داغا دؤنوردو. پستلاردا محكملميش اوردوموزون حربي قوه لرى افسانوى ايگيدليكلى ايله تانينميش اوزل قوه لرى گئيملريندن تانييرديلار. اونلارى گوردوكجه داها دا اوركلنيرديلر. آرتيق هر كس بيليردى كى، گوجلۇ، قوتلى خصوصى تعيناتلار اونلارين يانيندادى، داها دا اوركلنيرديلر.

همين پستلارين يانيندان كئچيب امره اساساً خيلى پياده ايريلهين دسته يوكسكلىين ياخينليغيندان آخان، اطرافى كوللوقلار باسمىش، بالاجا چاپين يانيندا دايانيب ال-اوزونو يودولار و يوللارينا داوام ائتديلر. قاپقارا بولودلار گؤيون اوزونو توتوموشدو. ياغيش ياغيردى، پالتارلارى ايسلانميشدى، اوستلرينده كى يوك آغير اولسا دا يئرييرديلر. نهايت، فرمانده بير داشليقدا دايانماق امرى وئردى. اون دقيقه كئچميش بى سيمچى فرماندهه ياخينلاشدى.

—فرمانده، خبر وئريلدى كى، سيزين دوردوغونوز يئر دشمن طرفيندن آغير سلاحلارلا وورولاجاق.

فرمانده امر وئردى:

—گئديرىك.

دسته قالخدى.

بئش-اون دقيقيه اورانى ترك ائتديلر. بيسم چى اونو دا خبر وئرميشدى كى، آغير سلاخلار ايله هجوم اولانا كيمى گروه او يوكسكليكده اولمايدير. گرگين، آغير بير يول ايدى. ساعتلار جا دره لرله، تپه لرله يئريرديلر. دشمن اونلارى گورمه سين دئيه چراقدان دا استفاده ائده بيلميرديلر. عباسين اولدوغو گروهون وظيفه سى او پستا قالخماق، آرخادان گلن اوردونون تهلوكسيزلىنى تامين ائتمك ايدى.

داغين يوكسكلىينه دوغرو خيلى قالخميشديلار، سامر يورولدوغوندا دا ياندى:

-سيز قالخين، منيم طاقتيم توكنيب، - دئدى.

- اوندا ياواش-ياواش دا اولسا قالخ، بيز ايرللمليك. -عباس نگرانچيليقلا اونا باخدى.

-ناراحات اولما، گليرم.

صبح چاغييدى. آرتيق يوكسكلىيه بئش-اون متر قالميشدى. دشمن اونلارى گورمه سين دئيه سامرين يانيندا اولان رحيم اوزانديغى يئرده قفيل آياغىنى چكدييندن سوروشوب آشاغى دوشدو. سامر «رحيم» دئيه-دئيه اونا سارى قاچاندا قفيل ارمنيلرين آتديغى مرمى دوشدو اورتاليغا، سامرين اوزونو سيبيريب كئچسه ده، ايرلى يئريردى، سينه سينده آغرى، قولاغيندا جينگىلىتى، ظلمله رحيمه كمكه يئتدى. بو زامان ديگر بير خمپاره گليب دوشدو يانينا، قيريلان قايا پارچاسى آياغىنى يئردن اوزدو. قالخماق

ایسته‌ینده سینه‌سینین اوستونده بیر داشی گوردو، سسی ائشیدیله‌جک وضعیتده دئییلدی. خمپاره لرین سسیندن هئج کیم هئج نه ائشیتمیردی. گرگینلیک، آغیرلیق، دشمنه اسیر دوشمک اوچون چالیشیب داشی اوستوندن سالدی، آیاغی آغیر زده آلمیشدی، اوستوندکی بئزله دیزدن یوخاری سیخیب باغلادی، سورونه-سورونه یوخاری قالخدی...

یوکسکلیکده او بیر طرفدن ده یئتیشن گروه بیرلشمیشدی، اوزل قوه تلیلری گورن ارمنیلر سلاحینی آتیب قاچماغا چالیشیردی. البیاخا دؤیوش گئدیردی، دشمن قوه‌لرینین داغیلماسینا امکان وئرمه‌ین اوزل قوه تلیلر اونلارین آتش آچدیقلاری نقطه‌لری ده ضررسیزلشدیریردی...

دلی عباس میداندا نره دؤنموشدو، گؤزلریندن اود یاغیردی، دشمنین مقاومتینی قیراراق، یوکسکلیگی تمیزله‌یب، دشمن بایراغینی ائندیررکن دشمنین دمیردن حاضرلادیغی بایراغی دلی عباس سیم کیمی اییب یئریندن قوپاراندا فرماندهی گولمک توتدو. دلی عباس بیر الینده بایراق، دیگر الینی سینه‌سینه ووراراق دلی کیمی باغیریدی:

—چوخ شکر، الله! بو گونو نه قدر گؤزلمیشم. منه قسمت ائلدین، الله!

فرمانده گوله-گوله اونا یاخینلاشدی:

—شیر کیمی ووروشوردون. او ارمنینی گوردوم نئجه داغیتدین. سیزه ده، منیم قارتاللاریم، والله سیزه ده عشق اولسون. آسین او بایراغی یئرینه! - عباسا ساری چئوریلدی. - سنه دلی عباس دئینده دئن بو دلی عباس

دشمن بايراغى سانجىلان دمير محجرى اللريله موما دۇندرن، يئرینه بايراغيميزى دالغالانديران عباسدير.

فرماندهين گۆزۈ بۇيوك بير جانفشانليقلا بايراغى دالغالانديران عسگرلرده ايدى.

عباس هئچ نه ائشيتميردى، عباسين يانار باخيشلارينا باخاندا عبدالله كندى، چايخانانى، چايچى محرمين سامووارينين ديزيلتيسينى خاطرلادى. يورغونلوقدان، اما غلبه نين وئردى سئوينج حسيندن ممنون دۇيوشچولرله بيرليكه دالغالانان بايراغا باخان فرمانده قفيلدن اوجا سسله باغيردى:

—بو بايراغى دشمنين اشغاليندا اولان بوتون تورپاقلاردا دالغالانديراجاغيميزا
آند ايچيريك.

—آند ايچيريك.

—آند ايچيريك...

يئربئردن سسلر اوجالدى، داغلاردا عكس—صدا وئردى... دلى عباس اؤزونو اونوتموشدو، وقارلا بايراغا باخيردى.

تكجه بو ديغالارا قالسايدى...

من حربى خدمتيمى باشا وورماغا بير نئچه آى قالميش محاربه باشلادى. مىلى اوردونون عسگرى ايديم. محاربه نين ائله ايلك گونلريندن بيز اولدوغوموز حربى حصه دن ماشينلارلا جيرايبيلين اشغالدان آزاد اولونموش كندلرينه گتيريلديك. گۆردويوموز منظره لر دهشت ساچيردى. يول بويو ماشيندان سير ائتدييميز صحنه لر آدمى سانكى واهمه يه ساليردى. هريان

خاراباليقدي، داغيلميش، يانميش، سؤكولموش ائولرين آرابير آغاجلارين آراسيندان بيزه ساري بويلانان خارابا ديوارلارينا باخماق اولموردو. ائله بيل ايچيمده نسه قيريقليق واردى، اؤزومو گناهكار بيليرديم. سانكى منيم مسئوليتسيزلييم اوجباتيندان بو يئرلر خارابازارا چئوريليب. يانيمدا اوتوران رشيد ده ائله بيل منيم دوشوندوكلريمى دويموشدو:

—بير باخ دا، گؤر بو وحشيلر يوردوموزو نئجه خارابا قويوب.

—داغيديب، تالان ائديب، اوستونده ده اوتوروبلار. — پولاد حرصه ديللندى.

—بلكه ائله بيز ده بو ايشده گناهكاريق.

—ندى، يوردوموزو اؤزوموز تالاميشيق؟

—اجلافلارين واختيندا درسين وئرميشيك.

—تكجه بو ديغالارا قالسايدى نه واردى كى؟

—او ديغالارا كيم اولدوغوموزو گؤستمليديك.

—آتام قاراباغ اوغروندا دؤيوشده شهيد اولوب. دوز دئميرسن. نه قدر

گناهسيز انسانلارين قانى آخيب.

—بيزيم اؤز گوجوموزه قالسايدى بو جور اولمازدى. دشمن چاققال كيمي

اولاشاندا اونا صاحب دوران امپرييا واردى. امكان وئرميرديلر كى، دشمنه

كيم اولدوغوموزو گؤستهرك.

—نه جور اولسا دا اؤزوموزه حق قازانديرا بيليرم.

—من بو يوردلارين خارابا گؤر كمينه باخاندا هئچ نيه حق قازانديرا بيليرم،

— دئديم.

-ھامىمىز اۋلىدىك، دئىيرسن؟

-دئىمىرم اۋلىدىك، محو اولايدىق، اما بو گونده گۇرمىيدىك بو يوردو.
-سەھو ائتمىشىكىمى، ھەر ندى بىلمىرم، بىزىم شىر كىمى اوغوللارمىز وار،
بو قىصاصى گىچ-تئز اونلاردا قويماياچاق.

فرمانده گرگىنلىيى آرادان قالدىرماق اوچونمو ندىنسه:

-واخت گلىب چاتىب، بو يوردو بو گون آزاد ائتمك طالعىمىزە يازىلىپسا،
بونو ائدجىيك. آرتىق بو دفعە گىرىيە دۇنوش يوخ. يا اۋلجىيك، يا دا
دشمنى بو يوردلاردان تىمىزلىجىيك.

-بو يولدا جانىمى وئرمەيە حىرام.

-من سىزىن ايگىدلىينىزە شوبهە ائتمىرم، قارتاللارىم. بىز دشمندن آزاد
ائدىلن يوردلارمىزىن ھەر قارىشىنى قوروياجاغىق. ايندى اونلارنى
مئشەلردە تولكو كىمى گىزلندىيى دئشىكلر وار، اونلارى اوردان چىخارماق،
بو يئرلردە اىزلرىنى بئلە سىلمك بىزىم حىرى بورجوموزدور.

-بىز حىرىق.

-ھىچ نده بىر-بىرىمىزى گناھلاندىرماياق. ايللرىمىز بوش كئچمەيب.
دشمن ائلىمىزە ھجوم ائندە بىز تزه مستقىللىينى الە ائتمىش خلق
ايدىك. بىز گۇرون، نئچە جىبەدە ووروشوردوق، بىر ياندان روسىە ، بىر
ياندان ارمنى، بىر ياندان اىچىمىزەكى خاينلر، بىر ياندان كئچمىش
امپىرىيا ھوسكارلارىنىن جىنايتلرى، آزادلىق اوغروندا يولوموزدا دوران
مانعەلر، واحد اوردوموزون اولماماسى... بوتون بونلار او زامان قلبى وطن

عشقى ايله دۇيونلرين آرزولارينا بالتا چالدى. بيز هئچ ده دشمنين اشغالينا بويون اييب اوتورمادىق. دولتيميز اۋزونون اوردوسونو قوروب. بو گون او اوردونون عسگرلرينين نلره قادير اولدوغونو گۇروروك. انشالله، بيزيم ده آرتىق او بالتانى اونلارين بويونا ائنديرديمىز زامان چاتيب.

منيم گۇزوم چۇلده ايدى. قونشوموزدا بير فاخرى داىى واردى. باكييا - اوغلونون يانينا كۇچوب گئندن سونرا اونون حياطينده ايشيق يانميردى. من آرايبر حصارين اوستوندن اونلارين حياطينه باخاندا اوراداكي آغاجلار منه غريبه تاثير باغيشلاياردى. ائله بيليرديم كى، هر آغاج بير آدامدى، قورويوب، هيكل كيمي دا يانيب ايشيغى يانمايان ائوه باخير. اوشاقديم، بير- ايكي دفعه گۇزومه غريبه شئيلر ده گۇرونموشدو. حيطه ائله بيل غريبه بير كدر چۇكموشدو.

آرايبر گئديب اونلارين ايشيغىنى يانديرماق ايستمىشديم. انام قويمازدى:

-اولماز. ايشيق پولو وار. هاردان اۇديجىيك؟

گوندوزلر ده كيمسه سيز حيط منى سيخاردى. سونرالار اوغلو گلدى، فاخرى داىى دا گلدى، سون گونلرينى ائوينده ياشادى، سن دئمه آغيرلاشييمىش، ائوينى ايستىييمىش، انام دانىشيردى:

-فاخرينين نوهسى دئير كى، بابام هر گون آغلايىردى، من گۇروردوم، داريخيردى يوردو اوچون، ائوينى ايستىيرمىش، ايشيغىنى يانديرماق ايستىيرمىش، گئجه لر نم يوخوسونا گليب اونو قينايرمىش كى،

«هامینین ایشیغی یانیر، سن نیه بورداسان؟ یورد-یووا قوردوم کی،
بایقوشخانایا چئوریلین؟»

باباسی اونا دانیشیرمیش. گلین ده دئییر، ناچار قالدیق گتیردیک. فاحری
دایگیلین حیطیندن گلن ایشیق منه ائله راحتلیق وئیردی کی... ایندی
حربی ماشیندا اوتوروب الیمده سلاح، گۆزومو دیکمیشدیم بو خارابا یئرله،
فاحری داینین یوردونو خاطرلاییردیم. الله ائلمیش بو یئرلر منیم
یاشادیغیم کندلر اولسایدی... بو ایچیمه دهشت سالیردی. بیر ائوین
ایشیغینین یانماسینا دؤزمیشدیم، بیر ائلین خارابا قالماسینا هئچ
دؤزمز دیم...

باشیمی چئویردیم، گۆزومو یئرله دیکدیم...

خارابا یوردلار آراسیلا حربی کولونوموز آغیر-آغیر گئیدردی... یوللار
داغیلیمیش، آسفالتی بئله آلتی اوستونه چئوریلیمیش توزلو یوللارلا
یئریدیکجه آرابیر ده گۆزومون اؤنونه کینولاردا گۆردویوم افغانستان
دوشوردو. هئچ بیلیمیرم نیه افغانستان... بلکه بو دا یادداشین هانسیسا
کونجونه ییغیلیمیش خاطرهلردی... آتام افغانستاندا ووروشوب. شوروی
دؤورونده، ۸۰-جی ایللرده... بابام همیشه محاربه یه نفرت ائیدردی. «آدام
ووروشاندا دا بیلر نه اوچون ووروشور، نیین نامینه دؤیوشور». بابام او
محاربه ده بیزیم کئچمیش شوروی حکومتینین آرخاسینجا نلر
دانیشمیردی... من اوندا بونلاری ناغیل کیمی قبول ائیدردیم. بابام حربی
پالتارینی هله ده ساخلاپیردی. نئم اونلاری ائله ازیلییردی کی، «بو پالتار

ظفر بيزيم ظفر يميز دير

ددنى منە قايتارىب، بو پالتارى كفن اوز ائتسە دە منە جنت كۆيىنى قدر
«عيز دير» - دئيردى... سونرالار قاراباغدا باش وئرن حادثەلەر، شوروى
اوردوسونون عسگرلرينين باكىدا بيزيم قانيمىزى تۆكمەسى باباما يامان
تأثير ائلميشدى. بىر سحر بابام او پالتارلارى حيطين اورتاسينا تۆكدو،
نؤيوت تۆكوب يانديردى. نىم سىزىلدايا-سىزىلدايا دئيردى كى، «ايللردىر
بونلارى قورويوب ساخلايىردىم، دىرى يوخويموش كى»...

من اوندا پيس اولموشدوم:

-بابام نيه بو پالتارلارى يانديرىر؟ اوستونده گۆر نىچە اوردئىن واردى.
-بابان نه ائتدىنىنى اۆزو بىلىر، بالا. گۆرونور، او دا منىم كىمى دىرسىز
اولدوغونو آنلايىب.

-بابا، يانديرما اونلارى.

-لازىمسىز شئىلردىر. -بابام دوداغىنين آلتىندا مىزىلداندى.

-بارى اوردئىلرى منە وئرىدىن.

-سنىن اوردئىلرىن بئله اولماياجاق. داها ياخشى اوردئىلرىن اولاجاق.

-كىم وئره جك اونو منە؟

-بو اوردئىلرى وئرنلرىن الى ايله قانى تۆكولن اوغوللاريمىز...

-بس بونلارى وئرن؟

-بو اوردئىلرى كى، كىم بىزه وئرميشدى، اۆزلرى اوتوردوقلارى آغاجىن

كۆكونو قاضىدىلار...

بابام يانان پالتارلارين اوستونه بير قاب دا نۇبوت (نفت) تۆكوب اورادان اوزاقلاشدى. نىم منىم قولومدان توتوب ائوه سارى چكدى:

– گل برى، اوستونه اود دوشر. بونلارين اودو اۋزونو يانديرسين. حاييف منىم امييم.

نىم اوندا «حاييف منىم امييم» دئىنده دوشونوردوم كى، يقين ايلرله عزيزله ييب سانديغىندا ساخلاديغى بو پالتارلارين يانديريلماسىنى نظرده توتور.

سونرالار بابام قاراباغ اوغروندا كۆنوللو دسته لر ياراديلاندا او دا يئنى يارانان مىلى اوردويا قوشولدى. ارمنيلرين تورپاق ادعاسىنا قارشى ائله ايلك چيخانلاردان اولان بابام كۆنوللو بير دسته دوزلديب قاراباغدا گئند دؤيوشلرده دشمنه قان اوددوردوغونو منه نىم دانىشىردى. نىم بابامين داستان يازانيدى...

بابام آلدىغى يارالاردان دونياسىنى ديشدى. آتام هميشه دئىيردى:
– بابانيز قهرمانيدى.

من ائوين تك اوغلويدوم. آتامانى حربي خدمتدن ساخلاتماق اوچون آنام دا چوخ تأثير گؤستردى. اما آتام سوسوردو. دانشگاهى بيتيرديم، حربي خدمته يوللانديم. آتام گلن چاغيريش كاغىذىنى آناما گؤستمه دى:

– انسان بير دفعه ده اولسا كيشىليك درسى كئچمه ليدى. بو درسى اوردودا آلاجاسان. نه من، نه آنان، نه ده باشقا دوغمالارين او درسى سنه

وئرمه يه جک. نئجه کی منه وئرمه ديلر. من بيليرم حرب ندير، گئت بير آز محکملن.

اوندا آتامين دا، منيم ده آغليما گلمزدی کی، محاربه باشلا ياجاق. دشمنين نفسينين دويماماسی، حدینی آشماسی بيزيم صبر يميزی ده داشيردی. بيز هر گون حربی خدمته اولارکن سرحد بؤلگه لریندن آلدیغيميز خبرلردن غضبلنيرديک. دشمنی بو يئرلردن قووماق اوچون هر شئی حاضرايدیک. بودور، آرتیق او زامان گليب چاتميشدی. بيز محاربه يه گئديرديک. شيمال بؤلگه سيندن يولا دوشن کولونون آردی-آراسی کسيلميردی. بيز او يوللارلا ايرليليرديک.

بيزيم کولون جبراييلين بو خارا با کندلرينين آراسيلا حرکت ائتديکجه ايشيق گلن بعضی پستلاری گوروردوک، اونلارين يانيندان کئچيب گئديرديک. آرتیق او پستلار بيزيم اوردونون اينده ایدی. بيز ايرلی گئديرديک.

—خیلی اراضيميز آينيب ...

—آينيب، آينيب، اما هله بورالاردا پورسوقلار وار، اونلاری دا تميزلمليک... — کيمسه سسلندی.

گئجه نين بير ياريسي گليب تعين اولونان يئره چاتديق. اوردا خیلی حربی تکنیکا، ماشينلار واردی. گئچنين توتقون کؤلگه سيندن ده بونو گوروردوک. بيزه ايکی ساعتليق دينجلمک امری وئريلدی. ماشيندان دوشوب، ائله طبيعتين قوينوندا سلاحيميزا سؤيکنيب گوزوموزو يومدوق،

تانک، بتر، ماشین سسیندن یاتماق ممکن دئییلدی. گتیریلن حربی تکنیکالار ایرلییه گؤندریلیدی...

صبح آچیلیدی... بیزی سیرایا دوزدولر. بیزیم بؤلمه جبراییلین آرازبویو کندلری استقامتینده یؤنلیدی. بیزی ماشینلارا ییغدیلا. ساعت یاریمدان چوخ یول گئتدی. سونرا ماشیندان دوشدوک. خارابا کندله باخماق آرتیق عادی حال آلدی. بیز همین کندلرین قبرستانلیقلاریندا گیزلنمیش اولارلا ارمنی فراریلرینی ضررسیزلشدیردی. آمان دیلهینی اؤلدورموردوک، مقاومت گؤسترنین جانینی آلیردیق. خیلی حربی اسیر واردی و اونلاری لازیم اولان یئرده حربچیلریمیزه تقدیم ائتدی. گونورتایا یاخین بیزه یئمک گتیریلدی. بیزه ارزاق و مهمات داشینان ماشینلارا مئشهده آتش آچیلدیغینی بیلدیردی. فرمانده:

—بو شرفسیزلر هاراداسا ایکی کند آراسینداکی او سیرک مئشلیکدیرلر. اورادان چیخا بیلمیرلر، یا دا آراز ساری قاچیب ایرانا کئچمک نیتیندیرلر. اونلار ارزاق گتیرن ماشیندا عسگرلریمیزدن بیرینی یارالایبیلر، بیرینی ده اؤلدورولر. شوهر چوخ باجاریقلی اولوب، ماشینی آرادان سوروب چیخا بیلیب. اول بیلسین کی، مئشهده چیخیب او داغیلیمیش ائولرده ده یئرلشمیش اولارلار. بیز هم مئشه نی، هم ده او ایکی کندی نظارته آلمالییق.

بیزیم ماشینلاریمیز همین کندله ایکی کیلومتره یاخین مسافه قالاندا دایاندى. فرمانده:

—بورادان او یانا پیاده گئدجییک. دسته لره بؤلونجییک. دؤرد استقامتده اونلاری احاطه یه آلاجغیق.

بیزیم دسته یه منی فرمانده سئچدیلر. من ایگیری عسگرله مئشه نین ساغ طرفیندن حرکته کئچدیم. بیز کوللوقلار اولاندا آیاق اوسته یئریردیک، دوزنلیک اولاندا سورونوردوک کی، دشمن بیزی گؤرمه سین. نهایت، مئشه نین چوخ سیرک یئریندن دوربینله اطرافی نظردن کئچیرنده قالینلیقدا توستو گؤردوم:

—مئشه نین سیخ یئریندن توستو قالخیر.

—مئشه نی اودلاییلار؟

—اوخشامیر. اولا بیلسین تولکودن—زاددان ووروبلار، آجدیرلار، یئیرلر. گولوشدوک.

—گولمیین، سیرک مئشه دیر، بوردا تولکودن ساوایی نه اولاجاق کی، قالانلار دا توپ—توفنگ سسیندن چوخدان قاقچیب اوزاقلارا...

—اوندا اورانی احاطه یه آلاق.

—احتیاطلی اولمالیق. اولا بیلسین کی، ارزاق گتیرن شوفرین بیزه خبر چاتدیردیغینی بیلیرلر. یالاندان اوردا اوجاق قالاییب، آرخادا پوسقو قوروب بیزی تله یه سالاییلرلر.

—نیه؟

—سلاحسیز، مهماتسیز، بو مئشه ده نه واختداندیرلار بیلینمیر. بونلار بو ساعت انسان اتی ده یئیرلر...

—هه، اونلارا نه وار کی، قانسیزدیرلار...

بیز، دئدییمیز کیمی، اولجه او توستو گلن سمتدن خیلی آرالی اراضیلری یوخلادیق، سونرا یاخینداکی تامام اوچورولموش، آنجاق اؤزولو قالمیش، خارابا ائولری نظردن کئچیردیک. موسی اوزو کنده ساری اولان، بالاجا، اوچوق ائو طرفدن قارالتی گؤردویونو بیلدیردی:

—گؤردوم، تئز ده یوخا چیخدی.

—تک ایدی؟

—ائله بیل هارداسا اورالاردا یا اوزانیب، یا دا گیزلنیب.

—نیه اوردا؟

—تولکودور ده. بیلیر کی، بیز ایری، سؤکوک دیوارلارین آراسینی یوخلایاجغیق. بئله آلچاق، باغلی یئرلری یوخ.

—فرمانده، اجازه وئرین گئدیم ...

—گؤزلیین، اؤزوم گنده جهیم.

—فرمانده، اجازه وئرین...

—من اوچونوزله گنده جهیم. بیر-بیریمیزدن آرالی مسافهده اولاجاغیق. باخاق گؤرک پورسوق یوواسیندان نه چیخیر.

من جلد اوچ عسگره آرخامجا گلمیی تاپشیریپ کوللوقلارین آراسیلا یئریدیم. بیز همین سؤکوک، آلچاق ائوین یانینا چاتاندا ائوین آرخا طرفینین بوش اولدوغونو گؤروب، عسگرلره ایمله گؤزلمه امری وئریب او

سمته كئچديم. ايكي دشمن عسگري يان-يانا اوزانميشدى. باشلار يانين اوستونو ائله بير گؤز قير ييميندا آلديم كى، قالخماغا امكانلارى اولمادى.

-تسليم اولوروق، - دئييب اللرينى قالديرديلار.

من اوشاقلارا اشاره ائلديم. يئرلرينده قالسينلار.

روسجا اونلارا:

-نئچه نفر سينيز؟

-ايكيمي ييك.

-بوردا نئينير سينيز؟

دشمن گؤزويله يانينداكى كيسه نى گؤستردى.

-ارزاق اوچون گئتميشديك.

-هاردان آدينيز؟

دوشوندم كى، بيزيمكيلردن كيمي سه وورموش اولارلار. سلاحي چكديم.

يالواردى:

-ياخيندا پست واردى، اورادا، قويدا يئر آلماموز واردى...

-او يئر آلمما هارا آپارير سينيز؟ - باشيملا مئشه يه اشاره ائتديم. - اوجاغى

يانديريب سيزى گؤزلييرلر؟

اونلار بير-بيرينه تعجبله باخديلار.

-اورادان خبر يميز يوخدو. من آشابازديم، يئر آلمما قويوسونون يئر ينى

بيليرديم. پستدان آزالى ايدى. هم ده اورادا ايكي گون قالديق، دؤيوش

سنگيدى، سونرا چيخديق، هئچ كي مدن خبر يميز يوخدور.

اوزلریندن ده حس اولونوردو کی، اونلاردان خبرسیزدیرلر.
اونلاری سلاحین قاباغینا قاتیب عسگرلرین یانینا گتیردیم. یئرآلما
کیسه سی چینینده اولان ارمنی اسیرینین گؤرکمینه گولممک ممکن
دئییلدی.

—بورالاردا باشقا بیر سس ائشیتدینیزی می؟

آشباز دئدی اسیر «یوخ» دئینده او بیرى اسیر:

—وار، ائشیتیمیشیک.

من حرصله آشباز اسیره باخدیم.

—اونلارین بیزه خیری اولمازدی. چونکی یئرآلمالا بیز هله بیر مدت دولانا
بیلردیک.

—سونرا؟

—آرازی کئچردیک او طرفه.

—نيه ایندییه کیمی کئچمدینیزی؟

—هر گون بورادان حربی تکنیکا ایرلی یئریر. بورالارا او قدر ده بلد
دئییلیک. من هئچ حربی حصه دن بائیرا چيخمازدیم.

—بو بس؟

—من اونو گؤرنده گئجه ایدی. زاریلدییدى، یاخینلاشدیم، اؤزومله قویویا
آپاردیم. قویودا تک قورخوردوم.

—بونلاری نیه ساغ قویوروق؟ — جمیل دئییلن دؤیوشچوموز حرصله اونلارا
باخیردی.

-بونلار بيزه يئرآلما بيشيره جك. - گولمك منى توتوموشدو.
اونلارى دا گوٲوروب گروهون يانينا گلديم.
اوشاقلار اسيرلره نفرتله باخيرديلار. امكانلارى اولسايدى ديديب
پارچالايارديلار. اوشاقلارى اونلاردان بير آز آراييب پلانيميزى دئديم:
-اونلار بورادا اوجاق قالايب يئرآلما بيشيره جكلر. مئشه دن، يا دا اطرافدا
اولان ارمنيلر او توستويه گله جك، بيز ده ايشيميزى بيلجيك.
-اونلارا اينانما.
-اينانديم، اينانماديم، اونلارى او پورسوق يوواسيندان توستويه
چيخاراييق.
اكرام بير آز اودون توپلايب گتيردى، اونلارين قاباغينا ييغدى.
من اكراما اونلار ائشیده-ائشیده دئديم:
-بونلار يئرآلما بيشيره جك. بيز ده آرالداييق. اونلارى اؤلدورميجيك.
سؤز وئرميشم. اما قاجماغا جهد ائلسه لر، يا دا باشقا بير حرکت، گبرت
گئتسينلر.
ارمنى اسير روسجا ياخشى بيليردى. دئديمى آنلايب:
-اؤلدورميين منى... بيزى... سؤز وئيرم. ترپنرم، بير كلمه ده دئمرم...
-اؤزون بيل، ياشاماق ايستيرسنسه، دئديمه عمل ائله.
-اوجاغى قالايديلار، توستو قالخدى، بيز يوسقودايديق...
خيلى چكدى. اوجاق كؤزه دوشنده يئرآلما لارى ارمنى اوجاغا تؤكدو. بيز
اطرافا دقت كسيلميشديك. گؤزلدويميز كيمي اولدو. آز كئچميش ايكي

ارمنين كولوغون آراسيلا اييله-اييله اونلارا سارى گئتدينى، سونرا ارمنى اولدوقلارنى گۇروب، قالخيب اونلارا ياخينلاشديغىنى گۇردوك. ارمنى اونو نشان آلدېغىمىزى بىلدىندن دىلى توتولموشدو. آز سونرا اوجاين يانينداكى ارمنى غريبه بير سس چىخاردى. اون-اون بئش ارمنى عسگرى چىخدى، اوجاغا چايب، اورادان اللرى يانا-يانا يئرآلمالارى چىخاريب يئمەيه باشلاياندا آرتيق كيمسنىن گلمدينى باشا دوشدوك. اونلارى احاطه يه آلدىق. سلاحسىز ايدىلر. اما دىنج دورمادىلار. اللرىنى قالدیرماغا امكان وئرمدىك. بىچىب-تۇكدوك. آشباز ارمنيه توخونمادىق. او بيرىسى ايسه ائله اونلارلا بيرلىكده مقاومت گۇسترنده جهنمه اصل ائلدىك.

مئشه دن گلن توستو هله ده قالخىردى. اورادا هله ده ارمنيلرين اولاي بىلجىي استثنا دئىلدى. آخشام دوشنده گىردىك خارا با كنده، اورادا گئجلىك، صبحه ياخين قولاغىما سس دىدى. يانيمىزدان كئچىب گئدن كۇلگه لرى گۇردوك. من ارمنيه پىچىلدادىم:

—سوروش كيمسنىز؟ ارمنيه سوروش.

آرتيق او بىليردى كى، اونو اۇلدورمىجىك. امرى يئرینه يئتيردى. اولجه ارمنين سسى گلن كىمى آددىم سسلرى ائشىدىلمز اولدو. آشباز ارمنى بير ده ارمنيه اونلارا مراجعت ائندنه بيرى جاواب وئردى. آنلادىم كى، بونلار دا ارمنيدىر. آشباز ارمنى اونلارين بئش نفر اولدوغونو دئدى.

او، امریمله چیخیب اونلارا یاخینلاشدی. ارمنیلر اونو دئییه سن تانیمیشدی، بیری سئمون دئییب اونو ایتله دی ده. اونلار بیزدن خبرسیزدیلر. باشلارینین اوستونو کسدیرنده بیری سلاحا ال آتدی. جیبینده تاپانچاسی وارمیش. اوشاقلار گۆز آچماغا قویمادیلار. آشباز سئمونو دا ائله تاپانچالی یارالامیشدی. آشباز اونون ضابط اولدوغونو دئییه بیلدی. اونو قان آپاریردی. بوغازیندان وورموشدو. اولومونه تأسفلنن ده اولدو...

درحال همین یئردن خیلی اوزاقلاشدیق. دشمن آتش سسینی ائشیتیمیشدی.

یئنیدن مئشه یه گیردیک. صبحه یاخین توستو گلن سمتده مئشنی یوخلادیق. امین اولدوق کی، اونلار مئشه دن چیخان فراریلر اولوب. بونونلا بئله، ساغ جناحدان حرکت ائدن گروهوموزلا بیرلیکده بوتون ایکی خارابا کندی، یاخینداکی او مئشنی قاریش-قاریش گزیب، تمیزلنمیش اولدوغونو کماندانلیغا خبر وئردیک.

بیز آرخادان گلن قوه لره اولدوغوموز پستون بئش کیلومترلینده یئرلشدیینی بیلدیردیک. بیزیم بورادا قالا جاغیمیزی بیلنده من فرماندهه یاخینلاشدیم.

—فرمانده، اجازه وئرن، بیز ده ایرلیلیک، دؤیوشلرده اولاق.
فرمانده تبسمله:

—سیز بیم دؤیوشمورسونوز؟ بورا دا محاربه اوجاغیدیر دا.
—بیز ده دشمندن آزاد ائدیلن...

-تئلمان، سىز آرخادا قالىب بو لئشلىرىن تۇر-تۇكونتولرىنى تىمىزلىرىكن
-ھاياتىنىزىن نە قدر رىسك آلتىندا قالدىغىنى آنلامىرسىنىز؟ اونلار چاققال
سوروسو كىمى چۆللەر تۇكولوب، گىزلىنىپ، جانلارى اوچون ھر كسى
اۆلدورورلر، اونلارى محو ائتمكلە بىز حربى تىكنىكانىن، ارزاق تىكنىكاسىنىن
يولونون تهلوكەسىز اولماسىنا چالیشىرىق. بو، دۇيوش قدر جسارت، قابلىت
طلب ائدىر. اونلار دشمنى ايرلى قوور، بىز قالان تۇر-تۇكونتولرى
تىمىزلىرىكى، يولو آچىرىق، اوردويا حربى مھمات و ارزاق چاتدىرماق غلبنى
شرطلندىرن عامللردندىر...

-من دۇيوش...

-سن دە، من دە، ھامىمىز دۇيوشوروك، وطن نامىنە، خالق نامىنە، غلبە
نامىنە دۇيوشوروك. لازىم گلسە، يئنە علاوه قوۋە لازىم اولسا، گئدجىيك
ايرلى...

بىز وئرىلن امرى يئرینە يئتىرمكده ايدىك. محاربە نىن بىتدىنىنى او زامان
ائشىتىدىك كى، بىز آرتىق قبادلىيا گلىب چاتمىشىدىق...

كشفياتچى قنى

(- esse تجربه)

محاربه ده ان آغير قوه كشفياتچينين اوزرينه دوشور. اون آلتى ياشيندا شوشا اوغروندا دؤيوشه گيرميشم. او زامان منى دؤيوش ميدانلاريندان چيخارمالارينا امكان وئرممك اوچون آدىمى ديشدديرديم. سونرا اوشاقلاردان بيري دئدى كى، آ قنى، سن بير آد فكرلش، اونو سنه دئيك، او آدلا سنى چاغيراق. اوشاقلاردان بيري گولوب دئدى:

-آدى اوزون دئدين ده. قنى.

«يئددى اوغول ايستم» فيلميندن قنى آدىنى ائشيتميشديم. او فيلمى سئوسم ده قنى آدىندان خوشوم گلمميشدى. منى بو آدلا چاغيرماقلاريني دا ايستميرديم. داها منه قولاق آسان اولمادى. ائله قنى اولدوم، قالدیم قنى.

شوشايا گيرميشديك، او واخت تامينات ايشى گوروردوم، ياشيم آزيدي. اوتوز ايل كئچسه ده او واختدان من اينانيرديم كى، بيز يئنه شوشايا قاييداجاغيق، او تورپاقلارى گئرى آلاجاغيق...

منيم ايچيمده هميشه بير غبار واردى. ۱۹۹۲-جى ايلده قارداشيمى ايتيرديم، شهيد اولموشدو قارداشيم. اونون آغرىسى ايچيمديدى، تكجه وئرديميز شهيدلر دئيل، آياق آلتيندا اولان تورپاق منيم اوربيمده يارايدي. ايستدويم آن گلدى. آلى باش كماندانين امريله دؤيوشه گيرديك، او دؤيوش باشلايندا اوتوز ايل ييغيلميش آلوو ايچيمده وولكان كيمي پوسكورموشدو. اؤمروم بويو تويدا، ائوده حربى پالتار اينيمدن چيخمادى. من هر گون جيسمن اولماسا دا منن دؤيوشوردوم... ان آغير دؤيوشلرده اولدوق، محاربه نين سونونا كيمي دؤيوش يولوندا دايم منيمله چيبن-چيبنه اولان نئجه اوغوللار تورپاق اوغروندا جانيندان كئچدى، نئجه اوغوللارين - ائليكورك، اللهريه، قوللار ييلا داغلار ياراجاق قوهيه صاحب ايگيدلريميزين مين لردن، آتيلان بومبالاردان پارچا-پارچا اولوب داغلارا، دوزلره بدنلرينين، جوشان قانينين سپلندينى گوردوم، اؤز قانييلا وطن تورپاغينى سواران اوغوللارين گؤزلرينى اللريمه باغلاديم، سون مزارا يولا سالديم، نه قدر مرد اوغوللاريميز آياقسيز، قوسوز قالدى، نه قدر قاضيلريميزين دؤيوش ميدانلارينداكى مردلرينين، قورخمازليغينين شاهده اولدوم...

هردن ايچيمده پوسكورن آلوون ايشيغيندا دشمنه نفرتيمين فؤوقونده آرزولارى بو وطن تورپاغيني دشمندن آزاد ائتمك اولان هممسلكلريمين او آرزولارينين يئرده قالماسينا امكان وئرميميز يارالاريمين اوستونه سو چيلبير، اوتوز ايل اينيندن حربى پالتاريني چيخارمايان، بو گون مطلق عالي باش كاماندانين وئرجىي هجوم امريني گؤزلهين، دشمنين باغريني يارماق اوچون ان چتين حيات سيناقلاريندان اوغورلا چيخان اوغوللاريميزين روحونون بو گون راحت اولدوغونا اينانيرام، گئجه لر يوخولاريمدا گؤروشوروك. اون آلتى ياشيندا شوشانين يولوندا نئجه دؤيوشن ايگيد اوغوللار گؤرموشدومسه، بو گون ده ائللريني گؤرمك، داها گوجلۇ، داها چئويك، داها قدرتلى اوردويا، حربى تئكنيكايا، حربى سيرلره بلد مكممل، متشكل بير اوردويا صاحب اولماق اوچون اوتوز ايل گئجه- گوندوز چالیشان ايگيدلريميزين وارليغي، بو غلبنين ابدى اولماسى اوچون اساس تامينات اولان مدافعه سيستميميزين گوجو، قدرتى ايچيمي ساكتلشديرير. اينانيرام كى، داها بيز هئچ زامان مغلوب بير اوردو عسگرى اولماياجاغيق. چونكى بو تورپاغين هاواسى، سويو، چؤريى او شهيد اوغوللاريميزين بيزه امانتيدير. او امانتى قوروماق جانيميز، قانيميز باھاسينا دا اولسا بيزيم وظيفمизدير.

من شهيد اولان اوغوللاريميزى اونودا بيلمرم، اونلارين بير چوخو منيم گؤزومون اونونده شهيد اولوب.

شهیدلیک زیروهسی

(تجربه-esse)

تانری منه شهیدلیک زیروهسینی وئرمهدی، اما دلی کیمی سئودیم تورپاق اوغروندا شهید اولانلار منیم کیمی چوخ ایدی. منی دهشته گتیرن او قدر آنلار اولوب کی... بیطرف منطقه اولان شهیدلریمیزی، یارالیلاریمیزی چیخارماق امری آلمیشدیق. اورادا ایکی ایگیدیمیزین جسدلرینه یاخینلاشدیق، بیر-بیریندن آزجا آرالی استقامتده تک تیراندازلا وورولموشدولار، گونلر ایدی کی، اورادا قالمیشدیلار. اونلارا یاخینلاشاندا دهشت منی بورودو. مردان واردی، ائله بیل یاتمیشدی، اللری بوز کیمیدی، اینانماق اولموردو کی، اولوب... حتی اوزومدن آسیلی اولمایارق بیر نچه دفعه اونو برک سیلکلدیم، «قالخ، قالخ، یاتما، گئتملیک» - دئییب اویاتماغا چالیشیردیم، او ایسه یاتیردی. اونون هفته لرله بیطرف منطقه قالان جسدیندن قوخو گلمیردی، من اونون اولدویونه اینانمیردیم، اونون کمادا اولدوغونا امین ایدیم، ایچیمی داغیدان سسله باغیردیم، «قالخ، قالخمیرسان، بیر سس ائله، بیر ترین،» - دئییب، اونو قوجاغیما باسدیم، بوز کیمی سویوق آلنیدان اؤپرک یالواریردیم کی، «قالخ». او

ظفر بيزيم ظفر يميز دير

زامان اؤزومه گلدیم کی، یولداشلاریم منیم الیمدن اونون بوز کیمی سویوق
سلاحی الیندن بئله قویمادیغی حالدا جانینی تاپشیران، سون آنا قدر
ووروشان ایگید قارداشیمیزی زورلا چکیب آلدیلار. داداشین دا جسدی
عینا ائله ایدی. ارمنی تفتگی آلتیندان دیمیشدی، اوزونون کناریلا آخیب،
ائله یاناغینین بیر طرفینده قورو یوب قالمیش قانینی گؤردوم. آرتیق بیز
اونلارین جسدلرینی چیینلریمیزده گؤتوروب، کیلومترلره یولو یورولمادان
او منطقه دن چیخاردیق. ماشینلارا قویارکن ایچیمدن گلن نفرت دولو
غضبلی بیر سسله باغیردیم. ماشینلاردا ایتکیلریمیز آرخایا یولا سالینردی،
نئچه-نئچه ائولره یاییلان آه-ناله منیم قولقلاریمدا پارتلایردی... بیز بو
قدر ایتکی وئرمه یه بیلردیک. ایچیمیزده روس-ارمنی کشفیاتینا ایشله یین
شرفسیزلر واردی کی، اونلار حربی نقطه لرده ایدیلر، ان یوکسک پستلارا
ییلنمیشدیلر، قارداشین یولا، او درجه یه، او وظیفه یه ساتانلار
ایچیمیزدید، بیز اونلاری گؤرموردوک، اونلار بیزیم قلبی وطن
سئوگیسیله دؤیونن اوغوللاریمیزین قانینا گیریدیلر...

بیر صحنه نی ده اؤلنه جن اونوتمارام. دؤیوش میدانیندا عالم بیر-بیرینه
قاریشمیش، اؤلوم-دیریم میداننی نعلرله دولو ایدی. اونلارین آراسیندا
بیزیم اوشاقلارین جسدلری ده واریددی. او زامان ساحه یه گیرن دونوزلاری
گؤردوک، اونلاردان بیر ی گؤزومون اؤنونده بیزیم شهید اوشاغین یانیندان
کئچیب، ارمنی لعشینه ساری گئتدی، ارمنی لعشینین اوستونده دایاندی،
او صحنه یادداشیما حک اولوندو.

الله ين مينالانميش ائوى

سوقووشان استقامتينده اولان پستلارى دشمندن آزاد ائديب، اوردوموزون بؤلمه لريني اورادا يئرلشديك. اورادان آغدره يه دوغرو استقامتلنميشديك. ائله ايلك گوندن اوزل حركتليرين دشمن ايچينه سيزديغي، اونلارين افسانوى ايگيدليكلى حقينده دشمنين ايچينه ده خبرلر ياييلديغيني ائشيتميشديك. بونو بيزيمله اوز-اوزه گلن ارمنيلر گوردويونو، شاهدى اولدوغونو دانيشيرديلار، اونلار بيزيمله راستلاشاندا نينكى اللرى سلاح توتموردو، سؤز سوروشاندا ديللرى توپوق چالير، توتولوردو. بيزى اولومسوز بيليرديلر، گيرديمىز يئرلى الماميش چيخمازدىق، گيرميشيكسه مطلق اورانى آزاد ائديرديك. بيزدن سونرا همين پستلاردا يئرلشنلر او استحكاملارى نئجه اله كئچيرديمىزه حيرت ائديرديلر.

ارمنیلر ایچینده بیزه اللهسیز دئینلر واردی. اما بیزیم اوستوموزده قرآن کتابی واردی، باشیمیزین اوستونده حق-عدالت صاحبی الله! یارادانین دا شاهدی اولدوغو مقدس آمال اوغروندا دؤیوشه گیریردیک. بیز دشمنه آمان وئریردیک؛ قاچانی قووموردوق، یوردو ترک ائدنه آتش آچمیردیق. بیز بیزه مقاومت گؤسترن اشغالچیلاری محو ائدیردیک. اصلینده اللهسیز اونلارین اؤزو ایدی. گوردویوموز، شاهدی اولدوغوموز ائله حادثه لر اولوردو کی، دهشته گلیردیک. بیر حاشیه چیخیم، بیز پستلارین بیرینی آلاندا اونون یاخینلیغیندا - پستون او اوزونده کلیسا واردی، آلبان کلیساسی. ارمنیلر، اؤزلرینی الله آدامی بیلن او شرفسیزلر کلیسانی مینالامیشدیلا. اونلار بیزیم او کلیسایه گیریب اورادا محو اولماغیمیز اوچون ان آچاق امردن - الله ین ائوینی بئله مینالاماقدان چکینمیشدیلا. آلتی-یئددی عسگرله قایالی، داغلی یئرله یئرینده کلیسانی گوردوک. بیز همین قایالیقدان آشاغی ائنیردیک. یول چتین ایدی و یارالیلاریمیز واردی. کلیسادن بیر آز آشاغیدا چابین یانینا ائنیردیک. یارالیلاری قایالارا باغلادیغیمیز کندیرله آشاغی دوشوروردوک. قایانین قوینوندان، داغلارین یارغانلارینین آراسیندان شهیدلریمیزی، یارالیلاریمیزی دوشورمک اوچون کندیردن استفاده ائدیردیک.

قایانین آراسیلا آرخادان گلن دؤیوشچو یولداشلاریمیز همین ارمنیلرین کلیسانین ایچینی مینالادیغینی کشفیات واسطهسیله اؤیرندی. بیز هجوما کئچمک ایستسک ده فرمانده تمکینلی داورانندی:

- گۆزله یک، صبرلی اولاق.
- گۆزله سک نه اولاجاق کی؟ واختیندا قارشیلارینی آلاق.
- دشمن شرفسیزدیر، الله ین ائوینی بئله مینالاییبسا، اونلارین جزاسینی دا الله بیزیم الیمیزله کسب.
- کشفیاتا گئدن نادرله سیمور گئری دؤندنه باشینا ییغیشدیق:
- کلیسانین آرخاسینداکی مئشلیکدیرلر. آز دئییلر، دوشونورلر کی، اورانی یوخلاماق اوچون گلهجک، کلیسایه گیرجیک، یاریمیز اورادا کیلسیله بیرلیکده محو اولاجاغیق. تولکولر کلیسادن ۲۰۰-۳۰۰ متر آرالیدادیرلار. گۆرونور، کلیساده چوخ گوجلو پارتلاییشا سبب اولاجاق مین لر یئرلشدیریلیب.
- بیز دؤرد نفر آرخادان اونلارا هجوم ائدجیک.
- ئجه، یولداس فرمانده؟
- اونلارین اوتوز نفر اولدوغونو سؤیلدین.
- ئلدیر، فرمانده.
- او اوتوز نفر مینالارین کلیساده، اونون اطرافیندا یئرلشدیی دقیق نقطه لری بیلیمیرلر، اونلارین آرخایا قاچماغا امکانلاری اولمایاجاق، مجبور اولوب کلیسایه ساری قاچاقلار، ایچریده یئرلشدیردیکلری مینالارین یئرینی بیلیمیش اولمازلار. بیز اونلارا کلیسایه گیرمه یه امکان وئرمیجیک. ائله لعشلیرینی کلیسانین حیطینه تۆکجیک. امری یئرینه یئتیرین.

آصف، نادر، سهراب، جیهون، بالاش و من جیزیلان نقشه یه اویغون اولاراق حرکت کئچمیشدیک، دوشمنین گؤزلمدی یئردن اونلارین آرخاسیندا یئر توتوموشدوق. بیز همین یئر سورونه-سورونه، اطرافا باخا-باخا بلکه ده ساعت یارما چاتدیق. دشمنین بیر نئچه گؤزتچی نقطه سینی آشکارلادیق. بو طرفدن آرخایین اولدوقلاریندان اللرینده کی سلاحی یئر قویانلار دا واردی. بیز ایشیمی یی یاخشی قوردوق، مختلیف نقطه لرده یئرلشدیک. ایکی میزده ده تفنگ واردی. همین یئرده یئرلشیب سنایئرله اونلاری وورماغا باشلادیق. دشمن آتشین هارادان آتیلدیغینی تخمین ائده بیلمیردی، بالاش سیخ توپلاشانلارین آرالارینا آدیغی ال نارنجکله اطرافی توستو-دومانا بوروموشدو. اونلار آتش سسلرینین آرخادان گلدیغینی گوروب باشلارینی ایتیرمیش حالدا کلیسایه ساری قاچیردیلار. ساغ قالانلارا دا کلیسایه گیرمه یه آمان وئرمه یین ایگیدلریمیز کلیسانین پارتلاماسینا یول وئرممک اوچون لاپ گلیب کلیسانین آرخاسیندا، تهلوکه لی نقطه ده دورماقدان چکینمیشدیله.

نهایت، مئشه ده اطرافی بیر ده نظارتدن کئچیرنده کوللوق آراسیندا - سیرک بؤیورتکن کوللاری ایدی - نینسه ترپندیغینی گوردوک. سهراب ارمنیجه چیغیردی و اونون اوردان چیخماسا نارنجکنی آتاجاغینی دئینده ایکی الی یالین قاچیب بورادا گیزلنمیش ارمنینی چیخان گوروب باشینین اوستونو آلدی.

-تولکو کیمی گیزلنمیسینیز؟

ارمنینین دیلی اسیردی. بیزیم اونلارین او منفور دیلینده دانیشماقدان ساوایی چارمیز یوخدو.

—مئشهده یئنه قوه لرینیز وارمی؟

بیری سوسسا دا، او بیرسی جانینین دردیندن ارمنیلرین سرینی آچیب تۆكدو:

—بیر کیلومتره یاخین آرخادا بیر بالاجا وادی وار، اوردا یئرالتی پادگان وار.

—پورسوق کیمی یئر ائشیرسینیز.

—نه وار اورادا؟

—سلاح-مهمات، ارزاق.

—نه قدر عسگر وار؟

—آزدی.

—قالانلار هاردادی؟

—بو طرفده، ساغدا...

—دقیق دئه.

—کلیسانین اوستونده، سولدا...

—ساغدا بیزیک.

—سولدا دا...

—اؤلمورسونوز الله ین ائوینی مینالاییرسینیز؟

—سیزین اوردا کشفیاتچینیزی گؤرموشدوک...

—اونا گؤره ده الله ائوینی محو ائلمکدن بئله چکینمدینیز؟

- بونو آوار ایسته‌دی.

- آوار کیمدی؟

- موزدلو دستنین فرماندهی. دئدی، اونلاری کلیسیایه یاخین بوراخمایاجاق.
بورا کیمی سیز گله بیلمز دینیز.

- هارا گئتدی او آواردی، تالواردی ندی؟ - سهراب حرصله اونو تپیکله‌دی.
دئدیم استقامتده‌دی.

- کیمه آرخالانیب اورا گئدیپ؟ اونون آرخاسیندا بیز واریق.

- بونو بیلمیردی. بورالارا بلد دئیل. اونلارین بیر حصه‌سینی سیز محو
اٹلمیسینیز. آوار یقین مئشه‌ده او تایدا گیزلندی یئرده قالیب.

- یانیندا بلدچیلرینیز وار؟

- وار، اما اینانمیریق حرکت ائده بيله. دئمشدیک گؤزله‌سین، خبر
چیخماسا، کلیسیایه گلینلر.

اونلاری قاباغیمیزا قاتیب کلیسانین یانینا کیمی گتیردیک. فرمانده
اولدوزلونون - ضابط اولدوغو بللی ایدی - یاخاسیندان توتوب کلیسیایه
ساری چئویردی:

- باخ. بیز سیز شرفسیزلرین الله ائوینی داغیتماسینا دا امکان وئرمدیک.

ضابط باشینی آشاغی سالیب دورموشدو. مثلاً فرماندهه خبر وئردیک.
بیزه کلیسادن اوزاقلاشیب اوولکی یئرده قرار توتماق امری وئرلیدی.

- ارنیلر بورادا قالاچاق. ایکسی ده... سیز اطرافا یاییلین.

سونرا فرماندهین امرینه اساساً ارمنی ضابطینه یاخینلاشدیم:

-اوتوراجاقسان بوردا. تا سنين او آوارينين گروهو بورا گلنه كيمى. سن ائله يئرده اولاجاقسان كى، سنى گؤرسونلر. بورانين سيزين الينيزده اولدوغونو دوشونسونلر. اگر جينقيرين چيخسا، لعشيني چاققالارا يئم ائدرم.

ضابط سوسوردو. فرمانده اوراداكى ارمنى لعشلىرينين اوست گئييملىرىندن دؤرد-بئشيني گؤتوروب كوللوقدا گيزلتمى و اورالاردا هجومدا حاضر وضعيته گؤزلمى امر ائلميشدى.

آز كئچمهدى يانيميزا گلديلر. فرماندهيميز اؤز ده ارمنى ضابطىندن بئش آدديم آراليقداكى ارمنينين اوست پالتاريني اوزونه سارى چكيب سلاحينى دا اونا توشلاميشدى. ضابط بيزيم كماندولارى گؤروب آنلاميشدى كى، باشقا چاره يوخدو.

بيز اوردان آرايدا پوسقو قورموشدوق. آخشاما ياخين مئشه دن ايكيير- اوچبير چيخان آداملارى بيز آرتيق گؤروردوك. فرماندهه خبر ائلدك. آرخادان اونلارى محاصره يه آلدق. اون-اونبئش آدام اولاردى. گئييملىرى ده فرقى ايدى. ساكتجه گليرديلر. آرخاين ايدلر كى، كليسا اونلارين اينده دير. آصفله ايكييميز سورونه-سورونه فرماندهين سول طرفينده اولدن نشان ائديلميش يئرده اوزانديق، سنايئرلرله ايلك نؤوبه ده آرخادان گلنلى وورماليديق-هانسى كى اونلاردان اوچ-دؤردو لنگ گليردى... قالانلار ضابطه ياخينلاشيردى... او دا ائله بير وضعيته قويولموشدو كى، گويا استراحت ائدير... كليسانين ايگيرمى مترلينده سلاخلار ايشه دوشدو.

باشلاريني ايتيرن آلوارلاردان ايکيسي سنايئرلري ايشه سالدی، اونلاردان بيريני آسيم ووردو.

گورونميش بير وضعت ایدی. بير ياندان ارمنيلرين کليسايه گيرمه سینه، او طرفله کئچمه سینه امکان وئرميرديک، ديگر طرفدن ده يئيدن مئشه يه گيرمه سي اوچون چاليشيرديق...

اوچونو يارالي اله کئچيرديک. اونلاردان بيري آلوار اولدو. لبنانليدي. ارمنيجه قيريلداديردي، فرمانده اونونلا اوز-اوزه اوتورموشدو:

—نه اؤلومون واردی بوردا؟

—کليساني پارتلاتمادينيز.

—بیز الله ائوينی محو ائلميریک. اؤزونوزله بيزی قاريشديرمايين. سنين پلانين اولموش اولار بو؟

آوار اوزونده کی قالخيپ—ائنن دامارلاردان حس اولونوردو کی، غضبليدير.

—منيم پلانيم دئييل. من بورا سوندا گلמידيم، گلديم ده.

—گلدين، قارشيلاديق. بيز قوناقيورور خلقيق، اما قانيچنلره سفرميزده يئر يوخدو.

—سيزی محو ائدجکلر.

—کيم؟ — فرمانده ريشخندله اونا باخدی و چئوريليب ارمني ضابطيني گؤستردی—بونلار؟ يوخسا سيز؟ — اطرافدا لعشلي گورونن مزدلولاری گؤستردی.

—آلوارلار اونلارين اوردوسوندا چوخدور.

—آلوارلار اونلارین اوردوسوندا اولابیلر، چوخ دا اولابیلر، آز دا اولابیلر، اما الیله تک تیرانداز زاهدی گؤستردی — بئله اوغوللار اولابیلمز. بیر گؤرکمینه باخ، سنی دیری-دیری یئیر.

آلوار زاهدین اونا دیکیلن قانلی باخیشلارینی گؤروب ندنسه یئنه ده داش کیمی، اوزونده کی افادنی دیشمه دن:

—یئیر یئسین، بیر دفعه لیک قورتاراق.

—یوووخ، ائله-بئله یئیلیمینه امکان وئرمریک. هله گونلرین وار...

—ایشگنجه وئر جکسینیز؟

—سن دینسیزه اوخشاییرسان. گوردویوم قدر، بو شرفسیزلرین اؤز کلیسالرینی مینالاماسینا قیزمادین، بئله گورونور کی، لبنان ارمنیسی اولسان دا دینندن خبرین یوخدو.

—ائشیتدیم، بو کلیسا سیزه مخصوص.

—آی ساغ اول. دوغرو سؤزوندور. بیزیم دده-بابالارین عبادتگاهیدیر.

—سیز خریستیانسینیز؟

—انسان اوغلو بو گونه قدر وار اولدوغو مدته الله هانسی دینی گؤندریسه، اونا ستایش ائدنلریمیز اولوب. بیزیم دینیمیز نه عیسنی، نه موسی نی، نه توراتی، نه انجیلی انکار ائدیر. اما سیزینکیلر اوچون نه الله وار، نه دین.

بیرجه سیزلرین ایستدی حیاتا کئچسین. الله لارینی دا باسیب کئچرلر.

آلوار ماراقلا اونا باخدی:

—دوغرودان بو کلیسا سیزه مخصوصدو؟

-بو كليسا انسانليغا مخصوصدو، ارمنيه يوخ. ارمني ديندن دئديم ها، آنجاق اونا ياراياندا استفاده ائدير. سن بونلارين كليسالارينين چيركين سياستيندن خبرسيز دئييلسن.

-اونلار دده-بابا تورپاقلاريني قورودوقلاريني دئيرلر.

-هانسي دده-بابا تورپاغيني؟ بو تورپاق اونلارينديرسا نيه هر يئر ويرانه دير؟
باخ او چايين كنارينا، نيه بو ائولرده انسان ياشامير؟ چونكي بورالار بيزيم
دده-بابا يوردوموز ايدي. سنين بو ارمنيلرين سن گلن يئردندير،
آلوارلارداندير...

-من مسلمانام.

-سن مسلمانسان؟ دينيميزين آديني باتيرما.

-من لبناندا ياشايبيرام، انا ائرميني نسلي اولوب.
سود ووروب اوزونه چيخيپ، سومويونه توپوروب...
پولو ياخشي وئريرلر..

-حاييف، قازانديغيني اؤزگه لر يئيه جك...

-مني اؤلدورمه، اوزينده چوخلو پولونوز اولاييلر.

-بيز پارا اوچون ووروشموروق. وطن اوچون ووروشوروق. آياقلار آلتيندا
قالان معبدلريميز، ائو-ئشيميز، تورپاغيميز اوچون ووروشوروق.
ارمنيلر ده بونون اوچون ووروشور.

-اما آلوارلاري پوللا ساتين آلاق. كيشي اولان وطني اؤزو قورويار.

-هه، بونو دئيه بيلمرم... بيلدييم قدر سيز توركلر...

-بيلديين ندير بيلميرم، بيلمك ده ايستهيميرم، اونو بيل كي، تورك دشمنده قصاص قويماز، نينكى تورپاق، يورد...
آوار فرماندهين غضببندنى، ندنسه چكينرك:
-ائله بيلدييم بودور، اونو دئيرديم...
-باخ، توكولن قانيميز يئرده قالمادى.
آوارين ارمنى ضابطينه ديكلميش باخيشلاريني تودوم:

-سنى گوردونمو نجه تله يه سالديق! اونون اليه، باخ بو ارمنى ديغاسينين اليه. آغزىنى كي باغلاماميشديق، سس-كوى سالا بيلردى، مئشه دن چيخمايا بيلردينيز. ساغ قالا بيلردينيز، جانيني قورتارماق اوچون بير بؤلوك عسگرى قربان وئردى، بونلارين خصلتى بودور. اونلارا بو تورپاقلاردا دده-باباميز يئر وئردى، بو گون او يوردون صاحبلرينين بالالاريني دوزلرده قويدولار، يورد-يوواسيندان قوودولار. اما اونوتدوقلارى الله ين بو يئر اوزونده انشا ائديلن بير ائوينين بئله ضرر چكمه سى اوچون بيز ساعتلاردى بوردا گوزلييرديك. عبث يئر ده گوزلميشيك. باخ، بو جاني گئدن خصوصى تعليم گورموش دسته نى ده محو ائلكله ان آزى نچه شهيد اولاجاق قارداشيميزين جانيني قورتاردىق. بونا الله يول آچدى. ايندى بيز او مين لردن بو كليسانى تميزله ييب سونرا چيخاچاغيق.

آرخادان گلن قوه لرله آوارى و ارمنى ضابطىنى گوندرديك. آرتيق كليسانين مينالانميش اولدوغونو خبر وئرميشديك. خصوصى متخصصلر كليسانين ايچيندن بئش مينا چيخاريب، جانلاريني تهلكه قارشىسيندا

قوباراق، كليسادن خيلى اوزاقلاشديرىب اونلارى ضررسيزلشديرنده بيز آرتيق ايرليده كي پستلار اوغروندا دؤيوشوردوك. اليميز، اوزوموز، آياقلاريميز يونگول يارالانميش اولسا دا، گئرييه دؤنمك كيمنسين عقلينه بئله گلמידى. بيز ايتيرديميز قارداشلاريميزين دا يئرینه ايكي قات دؤيوشمه لى اولدوغوموزو بيليرديك، تورپاقلاريميزى ايلديريم سرعتى ايله آزاد ائتمك وظيفه سيني يئرینه يئتيريرديك، اشغال اولونان سون نقطه يوكسكليگى بئله دشمن ايندن قورتارماق اوچون ايرليليرديك.

ايچيميزده كي انتقام حسى، مينالارا دوشوب پارچا-پارچا اولان شهيدلر يميزين ايتكيسى بيزى ائله بير حده چانديرميشدى كي، بيز آنجاق سونا قدر دشمنى محو ائتمكله غضب يميزى سؤندوره بيلرديك.

هادروت قصبه سيني و اون بئش كندى آزاد ائتديك. ائديشه، دودوكچو، جيرا قوز، خيرمانجيق، آغبولاق، داشباشى، گونشلى، چينارلى، زوغالبولاق كيمي اون بئش دهه-بابا تورپاقلار يميزى دشمندن آزاد ائدركن شهيدلر وئرديك.

مارتونى و هادروت رايونلارى بازاسيندا ياراديلان خوجاوند اوغروندا دؤيوشلره قاتيلميشديق. آغدام، آغجابدى، فضولى، جبراييل، قبادلى، لاجين، شوشا و خوجالى ايله همسرحد اولان هادروتون ۱-جى قاراباغ دؤيوشلرى زامانى وئردى يوزلرله شهيدين انتقاميني آلميشديق، ۲۰۲۰-جى ايلين اكتوبروندا هادروت قصبه سى، رايونون اوتوز بئش كندى، خوجاوند آرتيق اشغالدان آزاد ائيلميشدى.

ھادروتون آزاد اولونماسى اوغروندا گئدن نوبتى دۇيوشده چوخ آغير ايتكىلر يىمىز اولدو. اوچ شهيد وئردىك، ياراليلار يىمىز دا چوخ اولدو. ۷۰ دۇيوشچو يولداش يىمىز ۳۳-او ساغ-سالامات ايرليليركن هر بير يىمىز گۇزونون اؤنونده جاناوار كيمي اوغوللار يىمىز داش كيمي دوشموش، ترپنمه يىن ووجودونو، اوزلرينده كى تبسمو، اوشاق معصوملوغونو، سانكى آنا لايلاسينا اويوموش كۆرپه اوشاق جيزگيليرنى جانلانديريردىق، ايرلى گئديردىك، غلبه امريله ياناشى، گۇز ياشلار يىمىز اوزوموزده كى ماسكالارى ايسلادا-ايسلادا، آغلايا-آغلايا گئديردىك. نوبتى پستا ۵۰۰ متره ياخين مسافه قالاندا حس ائتديك كى، دۇرد-بئش كيلومتر دن چوخ داغلى، داشلى قاياليقلارلا گۇزوموزده ياش، ايچ يىمىزده يانغى يئر يىمىشيك. آرتيق امر گلدى كى، دورمال يىيق.

عملياتا باشلاماق اوچون فرماندهين نوبتى معلوماتلار يىنى دىنلييردىك... دشمن آزاد ائديلمىش اراضيه يئنىدن هجوما كئچمىشدى. همين دۇيوشده يارالانسام دا جيبىمده كى آغريكسيجىنى اؤزومه ووردوم، ياراما سارغى قويوموشدوم... حكيم ديلدار اوستونده طب لوازيما تى، سلاح، ۴۰ كيلوگراما قدر يوكله يئر يىردى. بيزيم اوچون جانيندان كئچمه يه حاضر اولان، هر بير يىمىز اوستونده اسن تيمىن فرماندهى، اصلا شاماخيدان اولان افسر و آصف آزايتوين شهيد اولماسى بيزى برک سارسيتمىشدى. بيزيم ساغ قالماغىمىز اوچون اليندن گلنى ائلين فرمانده يىمىز دشمن

آذوقه لری اله دوشنده يال نیز سو ایچدیینی، ارمنی یئمیینه ال وورمادیغینی
گؤردیک.

جبراییلدا گئدن دؤیوشلرده آغیر یارالانديم، اورادا ائله یارالیلاریمیز واردی
کی، من اونلار کیمی یارالی دئییلدیم. اوشاقلارین یانیندا اولمالیدیم.
بیزیم اورادان ایرلیمه ییمیزه امکان وئرمه یین یاخینداکی تپه لیگی
تمیزلمک لازیم گلدی. دشمن آتشری دایانمیردی. یارالیلاریمیز واردی،
دشمن کئچمه یه امکان وئرمیردی. امدادگر عبدالله الینده کی طب
چانتاسینی او طرفه آتدی. دؤیوشدن چوخ اوشاقلارین ساغ قالماسی اوچون
الیندن گلنی ائتدی. او گونلر، او آنلار قانلی دؤیوشلر ایدی. توپلارین،
تانکلارین سسیندن عالم تیتیریردی. بیز اورادا ارمنی اهاالیسینین
چیخماسینا امکان وئردیک. اونلارا هئچ کیم سلاح قالدیرمیردی. نوامبرین
۱۰-دا خوجاوندیدیک، خبر گلدی کی، غلبه بیزیمدیر، آتشکس اولوب.
محاربه دایانیب. ائله او کنده خبر آلدیق، ۱۰ نوامبر صلح مقاویله سینین
باغلانديغینی ائشیتدیک. کنده اؤزوموز بایرام ائدیردیک...

ظفر بیزیم ظفریمیز دیر

محاربه نین ایلك گونلریندن جبههده اولموشام. بیزیم دسته چوخ یوکسک شکیلده حربی بیلکله مالک دستهلردن ایدی. بیزیم حربی تاکتیکامیز، دؤیوش مانورلریمیز، دشمن اوزرینه یئریمه تاکتیکامیز، محاصرهیه دوشمک احتیمالینین چوخ اولماسیندان دوغان اؤزونو مدافعه امکانلاریمیز – هر شئی اؤزوموزه حواله اولونموشدو. آرخادان بیزه گله بیله جک یاردیم، کمک دئییلن بیر شئی آرخالانمیردیق. یاشاماق دا، اؤلکم ده، غلبه ده – هر شئی اؤزوموزون امکانیمیز داخیلینده ایدی.

ایللرله حربی تعلیملر کئچمیش هر بیر حربچیمیزین ایتکیسی بؤیوک فلاکت ایدی. آرتیق هر بیریمیز بو ایدتیا ایله یاشاییردیق کی، بیز حرب اوچون دوغولموشوق، وطن نامینه داشیدیغیمیز جسمانی و معنوی نییمیز وار، بو یولدا قربان وئرمهیه حاضریق.

ایلیک گوندن کشفیات گروهلاریمیز دؤیوشون، عموماً محاربه نین بیزیم خیریمیزه حل اولونماسی یولوندا بؤیوک ایگیدلیکلره امضا آتیردی. بیز دشمنین ان استراتژی حصه لرینی، حتی مین کیلومترلره یوکسکلیکلرده یئرلشن پستلارینی بئش-اون نفرلیک دسته لرله بورونلارینین دیینه قدر گئدیب قفیل اونلاری ضررسیزلشدیره رک آلیردیق. قوشونلاریمیز آلدیغیمیز پستلاردا، حربی نقطه لرده یئرلشیردی و بیز ایرلی یئریردیک. بعضا قفیل گئدیش نقطه لریمیز دیشدیریلیردی. بیز اون کیلومترلره یولو پیاده قطع ائدیر، امری یئرینه یئتیریردیک.

نوبتی حمله میز سوقووشان استقامتینده ایدی. اوراداکي بیر سیرا یوکسکلیکلری اله کئچیریب ایرلی یئریردیک. منیم اولدوغوم دسته دشمنین ایچینه گیرمیشدی. بیزدن قاباقدا دا معین استقامتلرده یئرین قوه لریمیز واردی. بیز بئش نفرلیک گروه هدفه چاتماغا آز قالمیش همین استقامتده دشمن حربی سریمیزی اله کئچیریب قارشیمیزی کسمیشدی. صبریمیز توکنمیشدی. دوالفقار ساغ طرفیمیزده یئرینی محکم لندیریب بیزه قارشى آرامسيز آتشلردن یئریمه یه امکان وئرمه ین ارمنی تفنگینی گورموشدو و جان آتیردی کی، آتش آلتیندا اوزونو قارشیداکي بالاجا چؤککلییه آتسین. اورادان طبیعی کی، همین تک تیر انداز آچیق-آیدین گورونوردو. اما او دا حرفه ای ایدی و بونا امکان وئرمیردی. اما ذوالفقار قوش جددلیگی ایله همین چؤککلییه اوزونو آتا بیلدی و آز کئچممیش همین استقامتده آدیغی خمپاره تفنگی سوسدوردو. باخمایارق کی،

همین تک تیر اندازی وورمودوق، اطرافدا چوخلو سایدا دشمن قوه لر واردی و آتش دایانمیردی.

فرمانده بو کشفیات پلانیمیزدان دشمنی خبردار ائدن خاینین یئددی آرخا دؤننینه کیمی سؤیوردو. بیز اونون نه قدر غضبلندیینی حس ائدیپ سوسوردوق. دشمن ائله بیل بیزیم یئرلشدییمیز نقطه لری آیدینجا گؤروردو. فرمانده دلی اولموشدو:

—بو ارمنی آلچاغین کیم اولدوغونو اوزه چیخاراق، اونو اللریمله بوغاجام.

—فرمانده، اولا بیلسین کی، بوردا باشقا سببلر ده وار.

—نه سبب، نه سبب؟ — فرمانده دلی کیمی قیشقیریردی. — بیز اوتوز ایل

ایچیمیزده دشمن بالالارینی دا بؤیوتموشوک. داییسسی، خالاسی ارمنی اولانلار بیزیم حربی حصه لریمیزه سیزیب.

عبدالله غضبله:

—اونلارین قانینی ایچرم.

—هله بیر دور، من ایت قانی ایچمرم. من اونون قانینی ائله اؤزو کیمی

چاققالارا ایچیرده جم...

اوشاقلار آرتیق حقیقتا ده بو استقامتده دشمنین اطرافلی معلوماتا مالک

اولدوغونو حس ائلمیشدی.

سول طرفه گؤندریلن کشفیاتچی گئری دؤندو:

—فرمانده، اورادا باشقا قوه لریمیز ده وار، او گروهون دا یئریمک امکانی

بوخدو، قارشیدا دا اوشاقلار وار... طالعیندن خبرسیزیک.

فرمانده آبیش اف بیزه ساری باخدی:
-بیزیم قارشیمیزی کسن دشمن، گورونور، اونلارا تسلیم اولمایان
قارداشلاریمیزی محو ائتمه یه چالیشیرلار. آرتیق دؤزه بیلیمریک. بیز بو
اودلو میدانان کئچیب ایرلیله ملیک.
هامیمیز امره حاضر شکیلده اونا باخیردیق.
-بیز دایانمایب بورادان کئچجیک، ایشدیر تهلوکه آرتسا، کووردیناسیا
ایله یئرمه یه باشلایین. قارشیدا یئنیندین بیر یئره ییغیلاریق. داغلیشین و
ایرلیلیین.
بیز وئرلین امره اساساً تک-توک، اورادان-بورادان، دشمنین گاه گؤزوندن
اوغورلاناراق، گاه دا اونلاری ضررسیزلشدیره رک محاصره دن چیخماغا جان
آتیردیق. ائله آنلار اولوردو کی، البیاخا دؤیوشوردوک. دشمنین بورالاردا
اؤزونون اوزل حرکاتچیلارینی یئرلشدیردی حس اولونوردو. مکمل حربی
تعلیم لر کئچمیش اوچ ارمنی ایله اؤزوم البیاخا دؤیوشه گیرمیشدیم و
ساحل منه یاردیم ائتمه سیدی، اونلارلا آخیرا قدر دؤیوشه بیلیمزدیم.
ساحلله بیرلیکده اونلاری محو ائدیپ سورونه-سورونه ایرلیلییردیق. قفیل
هاردانسا فرمانده اؤزونو یئتیریب منی آرخایا، بیر یئره چکدی. اولکی
اولدوغوم یئره خمپاره دوشدو، فرمانده منی چکمسیدی، اوردان
اوزاقلاشدیرماسایدی، پارام-پارچا اولاردیم. ساحل مندن ایگیرمی متر
کناردا ایدی...

یئیندن قوه لریمیزی بیرلشدیره بیلیمشیدیک و بیر یئرده ایرلیبیردیک، ایکی یئرده دشمن ییغیلان نقطه لری داغیدیب ایرلیلدیک. بیز یئریردیک، بیر خطده اوشاقلاردان بیری یاخیندا پارتلایان مین سسینه چئوریلدی. خوشبختلیکدن بو اراضیلرین مینالاندیغینی دا بیلدیک. فرمانده آرتیق احتیاطلی اولماغیمیزی بیلدیردی. ایرلیلدیکجه گۆردویوموز صحنه لر بیزی دهشته گتیریدی. ارمنیلرین مین یئرلشدیردی استقامتده اوچ شهیدیمیز واردی. آنلادیق کی، بونلار کشفیاتا گلیمیش اولمالیدیرلار.

همین یئرده دشمن بیزی هر طرفدن آتسه توتدو، سول جناحدان گلن اوزل حرکاتچیلاریمیزلا بیرلشدیک. قوه لریمیز آرتدی. قانلی دؤیوشلر اولدو. آتیلان نارنجکلردان، یاخیندان یاغان توپ مرمیلریندن ائله دهشتلی بیر منظره یارانمیشدی کی، انسان الی، قولو، بدنی پارچالارا آیریلیب اطرافا سپه لنیردی. دشمن گۆردویو منظره دن قاچیب قورتارماق اوچون اؤزو ده بیلمه دن قاچیردی و بیز ده اونلاری محو ائدیردیک. بیر ساعت یاخین قانلی دؤیوشلر گئتدی. آرتیق آرخادان بیزیم عملیاتین دشمنه سیزدیغیندان خبر توتمودولار. و علاوه قوه لریمیز حربی تکنیکا ایله هجومه کئچمیشدی. بیز اطرافدا یاخینلیقدا گئدن دؤیوشلرده تانکلارین، توپلارین گورولتوسونو ائشیدیردیک.

دؤیوش ندنسه قفیل سنگینده بیز یارالیلاریمیزی و شهیدلریمیزی میدانان چیخارماق ایستدیک.

فرمانده قویمادی:

—هله بير دورون. بو، دشمنين حيلهسى اولاييلر. بيز شهيدلري گوتورمكله دشمنين قوردوغو تله يه دوشه بيلريك.

آصف:

—فرمانده، بيز ايگيدلريميزي بورادا قويماياجاغيق.

فرمانده:

—بيز اولوموزه ده، ديريميزه ده صاحيبيك. بير آز صبر ائدك، بونلارين پلانيني بيلك.

—من بير يوخلاييم.

فرمانده طاليبين رفتارينا بلد ايدى. بيليردى كى، يئرینده دورماياجاق.

سرت بير سسله:

—من داها شهيد ايسته ميرم.

—كيم دئير كى، چاققالارا بورادا جان وئرجهم؟ بير باخيم گوروم نه وار، نه يوخ.

طاليب سوروندو، بيزدن آرالاندى، ياريم ساعت چكدى، نه گلوله، نه آتش

سسى واردى. طاليب گئرى دؤندو. قارشيدا، قصبه دوغرو استقامتده اوتوز-

قيرخ ارمنى، آر پى جيلرى، تك تير اندازلارى اولدوغونو خبر وئردى.

—او استقامتده دئيرسن؟

—فرمانده، اوچوموز بسيك.

—نئجه؟

—تك تير اندازلارى و او آر پى جى نقطه لرینی سوسدوراق...

—شھیدلریمیزی نئینیک؟ یارالیلاریمیز وار...

—سیز بوردا قالین. بیز اوچ نفر بسیک. چونکی قارشیدا دشمن لعشلیرى

واردی، گۆرونور، بیزیم گروهلاردان آرالارینا سیزانلار وار.

—بیزیمکیلردن واردیمی؟ — فرماندهین سسی تیتیرییدی.

—یوخ، فرمانده، بیزدن کیمسه یوخدو. اما البیاخا دؤیوشده اؤلدورولموش

ارمنی جسدلری واردی.

—دئمک، بیزیمکیلردن ایرلیلهینلر اولوب، اما هانسی استقامته؟!

—فرمانده، اجازه وئر، او گۆردوکلریمیزی آرادان گۆتورک، خبر وئریک.

فرمانده:

—بیز شھیدلری قویوب گئده بیلمیریک، یارالیلاریمیز دا وار. اونلاری

اورتادان قالدیرسانیز، گئری دؤنمیین، ایرلی گئدین. نادر، گروها رهبرلیک

ائله. بیزیمکیلرله لازیم گلسه بیرلشین.

—اولدو، فرمانده.

—طالب، نادر، ارسطون بیزدن آرالاندیلار.

فرمانده یئرینده قرار توتا بیلمیردی... چابالاییردی...

اوردا غریبه بیر معجزه اولدو. قفیل گۆز-گۆزو گۆرمهین بیر دومان گلدی...

فرمانده پیچیلدا بیریدی:

—گۆزه گۆرونمز بیزه کمکه گلدی. بو دومان بیزی قورتاراجاق.

—فرمانده، دوماندان استفاده ائدجیبیک. - تئز اولون، یارالیلاریمیزدان اؤزو

یئرینه بیلنلر اؤزلری یئرینه جک، شھیدلری بیز چیخاردا جاقیق.

تئز بیر زاماندا سورونوب شهیدلری گۆتوردوک. دوشمن ائله بیل آدانمیشدی دومانا، اینانمیردی کی، بو دوماندا ال-قول آتا بیلک. بیز شهیدلری ده گۆتوروب آشاغیا دوغرو سوروننده دشمن گۆردو. آرتیق اورادان خیلی آرانمیشدیق. سالخیم کیمی ساللانان دومان قفیل ده یوخا چیخمیشدی.

یارالیلاریمیزدان الی سلاح توتان دؤیوشوردو. بیز همین استقامتده ارمنی پستلاریندان بیرینی محو ائدیپ پستو تمیزلدیک. اورادا و آصف یارانندی. قانی دایانمیردی. نووروزلا ایسلام اونو یاراسینی ساریباراق بیر ۲۴ ساعتلیق یولو مین بیر اذیتله گئدرک اونون حیاتیینی خلاص ائتدیلر.

بیز، نهایت، یارالیلاریمیزی دا، شهیدلریمیزی ده دؤیوش میدانیندان چیخارماغا موفق اولموشدوق. چوخ یارالیمیز واردی، مکتبلرده یئرلشدیریلدیک. هامییا یاردیم ائدیردیلر. ایلکین یاردیمدان سونرا اورادان آیریلاندا سلاحداشیم، یاخین دوستوموز، شهرتی عالمه یایلمیش قاسم اف علینی گۆردوک. یارالی دوستو مقصودو یولا سالیردی. اونون یارالانماسی علی یه چوخ تأثیر ائلمیشدی.

– منی قویوب گئدیرسن؟

مقصود:

– قاییداجام، – دئدی.

اونون سونرا شهید اولدوغونو ائشیتدیم. تئز-تئز عسگرلره زنگ ائدیردیم، حال-احوال سوروردوم، قایغیلارینی چکیردیم.

عسگر یولداشلاریمیزدان بیرى ده ائله سون دؤیوشده شهید اولموشدو. آناسینا یازدیغی مکتوبو جیبیندن چیخاردیق. بو مکتوب بیزی گلوله‌دن ده برک یارالادی.

اونلارین جسارتی، قورخمازلیغی، دشمن اوزرینه قورخمدان گئدیشى، او شهیدلرین نجه دؤیوشدویو بیز ساغ قالان آدمالارین گؤزونون قاباغیندا اولموشدو. اونلار شهادته یوکسه‌لن واختی بئله قورخمدان دشمنه قان اوددورودولار.

منطقه‌ده قارداشیم علینین شهید اولدوغونو ائشیدیب دایانمادیم، انتقام حسى ایچیمی یاندیردی...

فرمانده مکتبین حیطینده‌کی داغیلیمیش بیر نیمکتین اوستونده اوتوروب فکره دالمیشدی. گروهان ساغ قالانلاریمیز اونون باشینا ییغیشمیشدیق. سانکی باشینی قالدیریب بیزه باخماغا قورخوردو. وئردییمیز شهیدلر اونو سارسیتمیشدی.

اورادا بیزیم قازاخلی اوشاقلار واردی، ختایی آدلی بیر عسگر چوخ دیللی-دیلاور ایدی. سکوتو او پوزدو.

—فرمانده، نادرگیلی تاپمالیییق.

—اونلاری ایتیرمیشیک کی، تاپاق. — من دؤزمدیم.

فرمانده:

—بیز اونلارلا انشالله شوشادا گؤروشجییک. ایندی امر گلیب، بیز خوجاونده دوغرو حرکت ائدجییک.

—بیز بئش نفر قالمیشیق.

فرمانده، نهایت، باشینی قالدیردی، اوزونون دؤرد یئرینده یارا، چاپیق واردی، قان قورویوب قالمیشدی:

—قارشیدا علاوه اوشاقلاریمیز اولاجاق. حاضرلاشین...

بیز مکتبین حیطیندن چیخدیق، قاپنین آغزینداکی وانته اوتوروب آرخایا بئله باخمادان یولا دوشدوک. قفیل رابطه چی خطه قوشولدو و اونون باغیرتسی ماشینا یاییلدی، آز قالا وانتین شوفری ماشینی آشیرمیشدی... بیر-بیریمیزه دیسک ده گؤزوموزو رابطه چیه دیکمیشدیک. او ایسه فرماندهی بئله اونودوب باغیریردی:

—سوقوووشانی آلمیشیق...

سئوینج گؤز یاشلاریمیزی سیلمک بئله آغلیمیزا گلمه دن بیر-بیریمیزله سیخ اوتورموشدوق، اللریمیزی قالدیرماغا امکان اولماسا دا، باشیمیزلا قوجاقلاشیردیق...

فرمانده سانکی بونو بیلیرمیش کیمی ساکتلیکله قارشیدا اوتورموشدو، ایرلی باخیردی.

—فرمانده، بیز سوقوووشانی آلمیشیق...

—بیز شوشانی آماغا گئدیریک. سوقوووشانی آلارکن وئردیمیز شهیدلرین انتقامینی آماغا گئدیریک... بیز یاریمچیق قالمیش ایشیمیزی تاماملاماغا گئدیریک...

سهراب منیمله یاناشی اوتورموشدو، او، قارداشیمین شهید اولدوغوندان خبردار ایدی، منی برک قوجاقلامیشدی. اونون منی قوجاقلاماگی ایچیمه بیر قور سالدی... من آنامی دوشونوردوم. بو ساعت اونون نه قدر سارسیلدیغینی بوتون وارلیغیملا حس ائدیردیم. گۆزومو ماشیندان چۆله دیکیب ایچیمده کی بؤیوک ایتکیله باش-باشا ایدیم. آغلاماغا، باغیرماغا، ایچیمده کی قارداش ایتکیسینی بیان ائتمه یه گوجوم چاتمیردی، اورک ائلمیردیم... بو گون نئچه شهیدی، یارالینی آرخایا یولا سالمیشدیق، نه قدر قاپیلاری فاجعه لر آچدیغینی، آنام کیمی شهید آنالاری اولدوغونو دوشوندوکجه ایچیمده غریبه بیر صبر حاکم ایدی، منیم آنام دا او شهید آنالاریندان بیریدیر. ماشین یولون کناریندا دایاندی، قالان یولو پیاده گئدجیمیزی فرمانده بیلدیرنده ماشیندان دوشدوک. سیرایا دوزولدوک. فرمانده:

—قارداشلاریمیزین آرزوسونو یئرینه یئتیرمک بیزیم بوینوموزا دوشوب... الله اولنلارا رحمت ائلسین. سهرابین بوغازینا دولان قهری ساکتجه بوغراق دئدیکلرینی ائشیتدیم.

—فرمانده، محمودون قارداشی شهید اولوب.

فرماندهین بنیزی آغاردی.

—نه واخت؟ هارادا؟

—هادروتدا... صاباح اونون دفنیدیر.

فرمانده منه ياخينلاشيب بويونومو قوجاقلادی، اونون نئجه چيرپينديغيني حس ائلديم. قولاغیما پيچيلدادی، او پيچيلتی بير پارچا کؤز کیمی منی يانديردی:

—سنى آند وئريرم، اؤزونو قورو، آنانين يانينا گئتمه يه، قارداشينا گؤره اونا باشساغليغی وئرمه يه اوزوم اولسون! منه ظلم وئرميين!
من غيری-اختيارى اولراق:

—بیز وطنه امانتيك، فرمانده! آنالاريميز بيزی بو حق يولوندا دؤيوشه گؤندرنده شهيد اولاجاغيميزی بيليردی. وطن ساغ اولسون!
عسگرلر يئر بيئردن «وطن ساغ اولسون!» — دئينده فرمانده بير داها منی سينه سينه سيخيپ آرالاندى:

—منيم داغ اورکلى ايگيدلريم! سيزينله بيرليکده بيز بوتون ايگيدلريميزين قصاصيني آلاجاغيق. ۳۰ ايل دشمن آياغی آلتيندا اينله ين تورپاقلاريميزی آزاد ائتمکله، غلبه بايراغيميزی او تورپاقلارا — سوقووشانا اولدوغو کیمی شوشايا، خانکندیيه سانجماقلا بو انتقامی آلميش اولاجاغيق. اونلار وطن اوغروندا جان وئريلر. او شهيدلرين ايستک و آرزولاريني حياتا کئچيرمک اوچون اؤز جانيمدان بئله کئچمه يه حاضرام.
—بیز ده حاضریق... — دئييب باغیرديق.

فرمانده سوسوردو، بير کلمه بئله داها دانيشمادان بيز ايرلييه دوغرو آددیلاماغا باشلادیق...

اٹلويں لر حق - عدالت اوغروندا

اٹلويں روسيه نين اوجقار يئرلريندن اولان كراسنويارسك ولايتينه ايشلمك اوچون گئتميشدى. دانشگاهى قورتاريب، اؤزونون دئدىي كيمي، فرلى بير ايش تاپماديغيندان عميسى اوغلوپلا بيرليكه اورايا تيكينتيده چاليشماق اوچون يوللانميشدى. تيكينتي ايشلرى اوزره مهندس ايدى. بوردا عميسى اوغلو واحدين بؤيوك تيكينتي شركتى واردى و اٹلويں ده بورايا گلن كيمي واحد اونو ايشه دوزلتدى. قازانجى دا پيس دئيلدى، تئز-تئز عائله سينه پول گؤندريردى. آتاسى ولايت اونون اوچون باغ ائوينين يوخاريسيندا ياخشى بير ائو ده تيكديردى. گئج-تئز اونون گئرى دؤنجينى بيليردى. اٹلويں هر دفعه كنده گلنده ائل-اوبا اونون باشينا ييغيشيردى. اٹلويں ده سؤز آراسى اونلارلا حال-احوال توتوب كئچيردى قاراباغ مسئله سينه. بورادا اولماديغى واختلاردا نه كيمي ديشيكليكلر اولدوغونو اؤيرنيردى.

نوبتی دفعه مرخصی یه گلنده کننده همکلاسی مردانلا راستلاشدی. آخسام چایخانایا ساری گئدرکن یولون کناریندا بیر ماشین دایاندی، ایچیندن دوشن مردانی اولجه تانیمادی. آغ، قیساقول کؤینکده ائلی کورک، عضله لری ترلیکین آلتیندان آز قالا پیرتلایب چیخان مردانی تانیاندا اؤزونو اونون اوستونه آتدی. گؤروش دولر. مکتب دن یاخین دوست اولموش دولار:

-هارالار داسان؟

-روسیه دا.

-روسیه دا نئینیرسن؟

-ایشلییرم.

-ایشینین آدی ندیر؟

-تیکینتیده... سن؟

-من حربی خدمتدن سونرا قالدیم...

-جبهه دن نه خبر وار؟

-دشمنه یئرینی گؤسترمیمیزه آز قالیب.

-انشالله.

-ایله بیر دفعه گلیرسن دئییه سن، کنده. اوشاقلاردان سوروشورام...

-ایش چوخدور، امکان یوخدور. واحدین خاصیتینه بلدسن...

-ائله همین خاصیتده دیر؟ خاصیتینی هئچ دییشمه ییب؟

- يوخ. والله، گونوموزو آشيلايير. ايشده بير ترسليك اولسا... سن هارالاردا سان؟ هانسى طرف ده سن؟

- خصوصى تعيناتليلاردا يام.

- ۲۰۰۳-۲۰۰۵ جى ايللرده حقيقى حربى خدمتده اولاندا (مدتن آرتيق حقيقى حربى خدمت حربى قوللوق چولارينين حاضرليغى كورسو) -نون كيچيك چاووشو ايديم.

- سن ده قالا بيلردين...

- او زامان هئچ آغليما گلمه دى. باشقا خياللارلا ياشاديم... قسمت ده اورا آپاردى چيخاردى.

- سن بورالاردان گتمزددين، يقين عمى اوشاقلارى...

- مردان، تصور ائله، بيزيم بؤلگه دن اورادا نه قدر اوشاق وار. هامسى ايش اوچون گنديب، واحد ده اوز چئويرن دئييل، بيليرسن.

- آنام دئييردى، ولايت عمى سنين اوچون ياخشى ائو-ئشيك تيكديريب.

- دؤنمك فكريم وار. بير آز دا اليمى دوزلديم، دؤنه جم... هاواسى دا دوشمور منه...

اونلار آيريلاندا مردان الينى اونون چينينه قويدو:

- بو ساعت بيزيم باشيميز دا، اليميز ده، آياغيميز دا دشمن عليه ينه ايشلمه ليدير. او تورپاقلارى آلماساق، گله جك نسيллер بيزه سؤيه جك.

-مردان، بو گون امر وئرسه لر كي، دؤيوش باشلايير، بير دقيقه ده گؤزلمه دن آتارام بوتون ايشيمي، گلم. ائله اورداكي اوشاقلار دا منيم كيمي دوشونور.

-اوميد ائديرم، آز قالمايب.

-همين آن بوردايام.

-بيليرم سنى. اونا گؤره دئيرم.

اونلار ساغ اوللاشيب آيريلاندا ائلوين بير مدت يئرینه داپاندى، اونون آرخاسينجا باخدى. سانكى مردانلا گؤروشو اونون ايچيندن نيينسه چكيب آپاردى؛ بو آرخايينليقديمي، بو نسه جييينمى، اؤزونمى گون ايدى، بو يوخسا اونون غررومويدو، نيدى... ائلوين بونو آيدينلاشديرا بيلمه سه ده، سانكى حس ائلميشدى بير شئى واردى؛ او دا مردانين باخيشلاريندان توتدوغو ايچيني گميرن حس ايدى؛ وطنى دار آياقدا قويوب اؤزو اوچون خاريجده ياشايانلارا بير پيام ايدى، بير گيلئيمي، بير اوتانجوئريچى قيناقمى، نيدى او باخيشلاردان توتدوغو، بيلميردى، اما ائلوينين ايچيني نسه گميرمه يه باشلادى. چاچانايا گئتمه يه هوهسى قالمادى، آرا يوللا مکتبين قاباغيندان گئرى قايتدى.

بير هفته سونرا باكيدان هاوا ليمانينا گئدركن نخجوانسكى آدينا حربى مکتبين يانيندان كئچيب گئنده، حربى پالتارلى عسگر-طلبه لرى گؤرنده قفيل يئنه ايچى قاريشدى...

روسیه دا ایشه دؤندویو ایلک گوندن همیشه ساکت، تمکینلی تانینان ائلوینی عصبی، ناراحات گؤرن تاي-توشلاری، ایش یولداشلاری ایله یاناشی واحد ده بونو دويدو. بیر آخشام ایشین سونو واحد ائوه گئدرکن یولون کنارییلا پیاده گئدن ائلوینی گؤردو. ماشینی ساخلادی:

-گل، اوتور گؤروم.

-بیر آز پیاده یئریمک ایستیرم.

-گل اوتور دئییرم، - زهملی واحد سسینی قالدیردی.

ئلوین چاره سیز قالیب اونون ماشینینا اوتوردو.

-نتریسن؟

-شکر.

-کنددن گلندن گؤزومه بیرتهر دییرسن.

-شکر، سالاماتچیلیقدی.

واحد قیمیشدی:

-بیلیرم. اما سن نسه بیرتهرسن. یوخسا قیس گئدیب، مجنون دؤنموسن؟

ئلوین اونون نیه اشاره ائتدیینی آنلادی، باشینی بولادی:

-یوخ، یوخدو ائله شئی.

-اوندا نولوب، الله ین بلاسی؟ قاشقباغین یئر سوپورور.

-هئچ نه اولماییب.

-اولوب دئییرم. دئه گؤروم. دئه، ولایت عمیم قایغینیزا قالماسام، جیریمی

سؤکر.

اٲلويٲ سانكي آچيلدي:

-اٲو، آتام، وطن مني يامان چكير.

-داريخيرسان دئيرسن؟

-مرداني گؤردوم، حرييدهدير.

-حربچي اولماق ايستيرسن؟

-محاربه-زاد اولسا... گندهجهيم.

-محاربه اولسا، اؤزوم ده گندهجهيم...

-بيزيم بو وطنه خيريميز ديمهدي.

-كيم دئير ديمهدي؟ هامى ووروشماز كي، هر ساحهده وطنه يارديم

لازيمدي، هم جسماني، هم مادي، هم معنوي... سن بيلميرسن، بو

تيكينتيدن گلن قازانجان حربى تكتيكا آماق اوچون هر واخت وطنه

يارديم ائديرم.

-ايندي سن باخ، من گئديرم كنده، يئيرم، گزيرم، دينجلمهيه گئتميشم،

بيردن مردانلار چيخير اؤنومه. دئير بير-ايكي ساعتليق آناما باش چكمهيه

گلميشديم، گئري دؤنورم حربى حصهيه...

-آنلاديم، غرورونا توخونوب نسه. ولايت عميم ده ائله اولوب. او قولو نيه

بوکولمور؟ دشمن گلولهسى چييين سومويونو دئشيب گيرميشدي.

سينيريني زدلميشدي. شوشا اوغروندا دؤيوشلرده اولوب.

-بيليرم. كيشي ده منه بيرتهر باخيردي. دئير نئچه ايلدي گئتميسن،

بسدي، دؤن ائوينه...

- اوروس قيزينا-زادا ايليشمييندن قورخور يقين.
- يوخ، اينانميرام، خاصيتىمى بيلير، كندده نئجه اوشاق حربده دير اوزل
حر كاتچيلارين تكجه بير كنددن نئجه ايگيد وار.
- سن حربده گنديب نئينه يه جكسن؟
- بيلميرم، ايچيمدن نسه بير سس قولاقلاريمى داغيدير.
- او سسى دينله.
- دوغرو دئييرسن.
- بو يايا كيمي ايشله، ايسته سن گئرى دؤن...
- فكريمده وار.
- نه ايستيرسن اونو ائله. ولايت عميم دئمه سين واحد گدنى آپاردى،
امكان وئرمه دى گئرى دؤنسون.
- ناراحات اولما.
- گئدك بيزه. ميروارى ياخشى دولما بيشيريب.
- باشقا واخت. بير ايشيم وار...
- واحد ماشينى ساخلادى. ائلوين دوشوب اونونلا ساغوللاشدى. ماشين
گئتدى. واحد گوزگودن ائلوينه باخاراق درين كؤكس اؤتوردو:
- بيزيم سهويميزى تكرر ائلمه. قايت وطنه، ائلوين قايت... ناله چكن
تورپاقلار بيزدن تپر ايستير... سنين كيمي تپرلى اوغلانلارا جان قربان...

نوبتى يازدا ائلوين بيردفعه لىك دۇندويونو بىلدىرنده ولايت كىشىنىن چىچە يى چىرتلادى.

—ياخشى ائلمىسن، ائوين حاضر، عائله قور، آنان دا، من ده قوجاليريق.
ائلوين هئچ نه دئمه دى. گلندن اون گون سونرا يئنىدن حربى خدمته يازىلدى. ارادابىر ائوه گليب آتا—اناسينا باش چكىردى. ولايت اونون حربى خدمته اولماسىنى روسيه دا قالماسىندان مقبول بىلدى.

گئت—گئده ائلوين حربى تعليملرده محكملىدى، اوزل حرکاتچىلارین بۆلمه سینه دوشدو. ايلک دفعه تورکيه ده كئچىرىلن حربى تعليملرده فخرى دىپلملارا لايىق گۆرۈلدو. اوردو سىرالارىندا مدتدن ارتىق حربى قوللوقچو كىمى وطنه خدمت ائتدى. كىشيات كورسونو باشا ووروب، حربى حصه نىن كىشيات بۆلويونون مانقا فرماندهى وظيفه سینه قدر قالخان ائلوين ۲۰۱۴—جو ایلده وطنده باش وئرن حادثه لر زامانى هر آن دۇيوشه قاتىلاجى گونو گۆزلىيردى.

آوریل دۇيوشلرى اونلارین ارتىق صبرىنىن توکندىنى ثبوت ائدىردى. قید ائدک کی، آوریل دۇيوشلرىنده او، وطنينه صداقتىنى، سئوگىسىنى دشمنه قان اوددورارق ثبوت ائدىب. او، اصل دۇيوش جنگاورلرىندن بىرى اولوب. محاربه دن بير گون قاباق ائولرىنه گلن ائلوينى قايدا بالاجا ماهجمال قارشىلادى. آتاسىنىن پالتارىنىن بوينونداكى اولدوزو گۆستره رک:

—منيم آتام اولدوز دور.

اوندان كىچىك دلشاد ماراقلا اولدوزا باخىر:

— اولدوزلار نئم دئییر گوئیده اولور.

ماهجمال گور سسله:

— منیم آتام دا گوئیده اولان اولدوزلارداندير.

اثلون کيچیک قيزلارينين صحبتيني دينلييردي.

— بيز اولماياندا آنام دئيه سن بونلارا ناغيللار دانيشير.

— اؤزو ده نئجه ناغيللار. والله، محاربه اولسا، سنين قيزلارين ائله بيرينجی

کنده سس سالاجاقلار کی، آتاميز قهرماندير.

— آنام هميشه منيمله فخر ائدردي. ائله اوشاقلیغيمدا دا. هله حربی خدمتده

اولاندا بير شکیل چکدير ميشديم. کيمين تلفنونا باخيرسان، او شکیل

اورادادير.

— هه. الينده آتومات اولان.

— سن ده گورموشدون؟

— من ده ائله او شکیلدن سنه وورولدوم دا.

— بئله دي. — اثلون گولور. — اوندا آنامی تقدیر ائديم کی، نهايته او شکیل

واسطه سيله قارشىما سنين کيمي بير قيز چيخاردی.

— نه وئجينه؟ ائله دئيرسن، — نازيله اينجیک کيمي ديللندی: — گتيردين

قويدون بو ائوده. بو آرميش کيمي ايکی قيز اوشاغی...

— بو دفعه اوغلوام اولاجاق.

— بيلمک اولماز.

—اولماسا دا، لاپ قيز دا اولسا هاميسى قوچاق اولاجاق. من بيليرم. مندن
كول تۇرمز.

—اوراسى ائلدير. ولايت عمى ده ائله دئيير.

—آتام منده اۇز گنجلينى گۇرور.

—هم ده ياريمچيق قالميش ايشلرينى تاماملایاجاق بيريىنى...

—انشالله، او دا قسمت اولار...

ماهجمال آتاسينين قوجاغيندان دوشمور، نازيله:

—اونو يوردونوز. بو دفعه گندهجك، اوچ آيدان سونرا گلهجك.

گنجه ماهجمال ائله آتاسينين قوجاغيندا اويودو. ائلوين اونو ياتاغينا قويوب
چۇله چيخدى. هاوا هله ايستى ايدى. اما غريبه بير سرينليك هاوانين
روحوندا دويولوردو. نازيله ميزين اوستونو ييغيشديردى. ايوانين باش
طرفيندهكى قاب يوياندا قابلارى يودو، ايشيني قورتاريب ائلوينه
ياخينلاشدى. ايكيسى ده محجره سۇيكنيب گۇيه باخيردى. آى
اولدوزلارى اطرافينا توپلاميشدى. اوزاقدان بئله اونون نوروپلا هماهنگ
اولان اولدوزلار يانيب سۇنوردو...

—سن بايق تلفن دانيشيغيندان سونرا ناراحت گۇرونورسن.

—دئيهسن، بو بيچ ارمنيلىر راحت دورماياجاقلار.

—اونلار نه واخت راحت دوروبلار كى...

خبرلر گلير، آوريل دؤيوشلرينده الدن گئدن يوكسكليكلردن گؤزلرينى
چكمه ييبيلر.

اونلار بو ملتين دينچ حياتينا ياغيديرلار.

اونلارى بو دفعه ائله گونه قوياجاغيق كى، بير ده توركون آدى گلنده
گوراشن كيمى تورپاغين آلتيندا اؤزلرينه يئر گزه جكلر.

الله سيزى قوروسون.

من صبح تئزدن گئده جه يم. اوشاقلار سنه امانت.

بير گونلويه گل ميشدين؟

فرمانده هامينى يئر اينده ايستتير. گؤزلنيلمز گئديش لر اولاييلر.

الله يارديمچينيز اولسون.

نازيله نين تيترك سسينه ائلوين اونا سارى چئوريلدى. چينيندن توتوب
اؤزونه سارى چكدى.

الله ين كمكى ايله بو دفعه بير شئى اولسا، بو دنياينى اونلارا دار
اؤدجويك...

اؤزونو ده قورو.

گئجه كئچير...

اونلار ايچرى كئچديلر. ائلوين اوشاقلارين ياتديغى اوتاغا كئچدى، بالاجا
ماهجمال اللرينى باشينين اوستوندن يوخارى آتاراق ميشيل-ميشيل
ياتيردى. دلشاد ائله اوشاقلغيغيندا اولدوغو كيمى ساغ بؤيرو اوسته اوزاناراق
قولونو باشينين آلتينا قويوب اووجونو آچاراق داش كيمى دوشموشدو.

سانكى نفسىنى بئله اچپىنه چكمشدى. ائلوين اونلار يانيندا اوزاندى. پالتارىنى بئله سويونمادان ايكى مليىنى دويونجا قوخلادى و ائله اونلار يانينداجا يوخو اونو آپاردى. نازيله قاپىنين آراسيندان اونون آرادا بير گلن خورولتوسونو ائشىدنده اهمالجا قاپىنى اؤرتدو. «يورولوب، بير ياندان دا ملكلريندن دويومور»...

صبح تئزدن ائلوين قالخمىشدى. نازيله اوندان قاباق قالخمىشدى. يئمه يى حاضر ايدى. ائلوين سحر يئمه يىنى يئيب قالخدى. نازيله اونو قاپيا كيمي اؤتوردو.

-اوشاقلارى اوياتمادىم. اما دويونجا اؤيدوم...

-سنى سوروشاقلار...

-دئنن آتان گئجه دوروب، سيزه اولدوز ييغماغا گئديب...

ائلوين سسپندهكى غريبه كدرى نازيله حس ائلدى.

-سن هميشه گئديب-گليس. اونلار آرتيق بونا اؤيرنجه ليدير. ناراحت

اولما!

-اوشاقلار سنه امانت.

-گؤزون آرخادا قالماسين.

ائلوين ماشىنى حيطدن چىخاردى. نازيله داروازانى اؤرتوب صبحون

تورانليغيندا يوخارى قالخدى. يوخوسو عرشه چكىلديندن بير ده ياتاغينا

گيرمهدى...

اثلون حربى حصه يه گلنده آرتيق اوردا گوردويو دؤيوش روحونو بير آندا حس ائلدى. ارمنيلر هجوما كئچميشدى. اوزل حرکاتچيلارين بؤيوك بير حصه سى گئجه ايكن يولا چيخميشدىلار. اثلون اولان گروه سوقووشان استقامتده حربى عملياتا گؤندريلدى. سوقووشان اوغروندا گئدن قانلى دؤيوشلردن سونرا بايراغيميز بو قصبه ده دالغالاناركن اثلونگيلين گروهونا تترين تاليش كندى استقامتينده يئريمك تاپشيريلدى. كماندولار كندين ياخينليغينداكى مۇقعلرده محكملمنميشديلر. كنده گيرمك امرى گؤزلييرديلر. واله كنده سارى باخيردى:

—من بو كندى باشقا واخت اولسايدى بئله تانيمازديم.

—دوغرو دئييرسن. اوريل دؤيوشلريندن بو مشهور كندين ايگيدليگى عالمه ياييلدى.

—كند جبهه خطينده يئرلشير. بو كند اوغروندا او گونلرده گئدن قانلى دؤيوشلرده شهيدلر وئرديك.

—دشمنين ده ايكي قات اوردوسونا ضربه ائنديرديك.

—بورونلاريني اوودوق. ايكي اوريلده ده بو كندين اطرافينداكى بوتون يوكسكليكلىرى— هانسى كى، اونلار حربى جهتدن چوخ الوئريشلى مۇقعلر ايدى— او آلچاقلارين اشغاليندان آزاد ائتديك.

—قيريلميشلار كندى قويوب قاچيرديلار.

—بيليرديلر كى، يوردون اصل صاحبلرى قاييدير.

—ارمنستاندان بورا گتيريلن عائله لرى يئنيدين تاليش كندينه قايتارماق اوچون چوخ چاليشيبيلار. حتى بيزيم اوردوموز يئرلشن تماس خطيله آرادا سدلر ده چكييلر.

—بو سدلى آتشدن قورونماق اوچون چكييلر.

—او زامان بير مدت سونرا ۲۰۱۷-جى ايلده قيشدا —فورال آيى ايدى، خوجالى حادثه لر يني ايل دؤنومو عرفه سينده بو كندين همين يوكسكليكلرى اوغروندا يئنيدين تخريباتلار تورتديلر. استراتژى جهتنن قيمتلى بو يوكسكليكلرى اله كئچيرمك ايسته ديلر، پيلوتسوز (خلبانسيز) اوچوش آپاراتى بوراخميشديلار...

—آذربايجان اوردوسونون آييقليغى نتيجه سينده تخريباتين قارشيسى آيندى. تاليش كندينين شمال يوكسكليكلرى آذربايجان اوردوسونون، جنوب طرفى ايسه ارمنيلرين نظارتينده دير. — كنده دئمك اولار كى، بيزيم اوردوموز نظارت ائده بيلير. آتشكس — بيز هميشه رعايت ائتميشيك، دشمن ده بيزيم مردل ييميزى بيلير، كنده آز سايدا دا اولسا ارمنينين ياشا ديغى معلوم دور.

—تاليش كندى گوران بويلا ترترى بيرلشدين اراضيدير.

—اؤلويں آتاسى ولايتين صحبتلرينى خاطر لادى.

—آتام بو استقامتده ووروشوب. آغدره نين كندى حساب اولونوردو. ۱۹۹۲-جى ايلده آغدره رايونو لغو ائديليب، آغدام، ترتر و كلبجر رايونلارى آراسيندا بؤلوشدورولوب. او زامان تاليش كندى ده ترتر رايونونا

بیرلشدیریلن کندلردن بیرى اولوب. ارمنیلر بو کندى ائله ایلك حادثه لر زامانى اشغال ائدیب.

—کند اوغروندا آغیر دؤیوشلر اولوب. بیزیم اوردوموز او کند اوغروندا دؤیوشوب. ۱۹۹۲—جى ایلده ملی قهرمانیمیز ناظم بایرام اف سککیز تانکلا، یعنی تانک بیرلیی ایله هجوم کئچیب.

—تاپقاراقویونلو استقامتیندن بو هجوم پلانى حاضرلانیب و کند ارمنى اشغالچیلاریندان آزاد ائدیلب.

—آتام او دؤیوشلرین اشتراکچیسى اولوب، همین دؤیوش زامانى تالیش کندینده دشمنین سلاح—مهماتلاری، تانکلاری و زرهللی ماشینلاری اله کئچیریلیب. بو دؤیوشده نه ایتکیمیز اولوب، نه ده یارالیمیز.

—بیزیمکیلرین وظیفه حریصلرینین باشی مرکزده مقام اوغروندا مبارزه یه قاریشاندا ارمنیلر یئینیدن بو کندى اله کئچیریلر.

—بیز بو گون اونلارین الیندن بیزه عایید اولان او کندى آلاجاغیق.

—البته آلاجاغیق. ۱۹۹۲—جى ایلده «آغدره عملیاتی» زامانى اردیبهشت — خرداد آیلاری آراسیندا تالیش، ماداگیز و توناشنى، کارمیراوانی، آغدره شهرینی آزاد ائلمیشدیک. بیر ایل نظارتده ساخلامیشیق. بیر ایل سونرا— ۱۹۹۳—جو ایلده آغداما هجوم ائدن ارمنیلر لوله ساز کندیندن جئرابئرت کندى استقامتینده حرکت ائدیر، محاصره یه دوشمک اوچون شهری قورویان حربی بؤلمه گئری چکیلیر، دشمن بورالاری یئینیدن اله کئچیریر.

-آغدره-ترتر استقامتينده بو سونونجو دؤيوشدن سونرا بئش ماي تاريخينده آتشكس اوچون بيشكك آنلاشماسى امضالانير.

-آغدره رايونونو تاماميله اله كئچيرن آذريايجان بؤلمه لرى آتشكس امضالانا قدر اليميزده اولانلارى دا ايتيرير.

-ارمنينين آرخاسيندا روس اوردوسو واردى. بيز ايسه يئنى يارانان اوردوموزلا تكباشينا، هئچ بير علاوه قوه يارديم اولمادان اولنارا اليميزين دوزونو، گوجونو گؤستميشديك.

فرمانده اولارين صحبتينه قاريشير:

-هئچ كئفينيزى پوزمايين. زامان گليب. بيز يئنه اؤز گوجوموزله سوقووشانى آزاد ائتديميز كيمي، بوتون اراضيميزى اولناردان آلاجايق.

-انشالله.

فرمانده گلن امره اساساً گئجه ايكن حربچيلرى نقشه نين قارشيسينا ييغير:

- بيز حربى عملياتلارين اينجه چايين شمال-شرق حصه لرى ايله ترتر چايلارى آراسينداكى موروداغ سلسله سينين شرق اتكلرى استقامتينديك. تاليش كندى داغلارلا احاطه اولونوب. اونون غربينده ۹۰۰ م- قدر يوكسكليكلر اولسا دا شرقه دوغرو گئتديكجه بو يوكسكليكلر آزالير. تاليشدان شرقده داغلارين هوندورلويو ۴۰۰-۵۰۰ م، ائنى تقريباً ۶ كم- ياخين اولان ياستى واديلردير. بو وادى ايسه داها سونرا چيلپاق دوزنلييه

چئوريلير. ارمنيلر ساحه نين دوزخط بويو بوتون يوكسكليككرده يئرلشميشلر. سلسله لر بويو خندكلر قازميشلار، داياق منطقه لريني بيرلشديرميشلر، بو شكيله قوردوقلارى استحاملار ايله مدافعه سيستمى محكمنديرميشلر. تاليش كندينين غربينده ۸۳۱،۲ يوكسكليككر يئرلشير و دشمن بو استقامتده ده خيلى محكملميشدير. ضعيف استقامتلى تاليش كندينين شمالينداكى اراضيلردير. بورا بيزيم نظارتيميزده دير.

—اساس هجوما تاليش كندينين غربينده يئرلشن يوكسكليككر استقامتينده باشلانيب.

—گورونور، غرب داها الوئريشلى حساب اولونور.

—بو استقامتده كى يوكسكليكلىرى گوتورملييك كى، هجوما كئچه بيلك. بيزيم دستيله سرگرد بايرام ايبيش اوون رهبرليك ائتديى گروه اساس ضربنى بو استقامتده ائنديره جك.

—بيز حاضريق...

گرگين دؤيوشلردن سونرا تاليش كندينين غرب استقامتينده مدافعه خطينى ياران حربچيلريميز ۸۴۲ يوكسكليينى اله كئچيره رك پستا بايراغيميزى سانجدى. دشمن بو دؤيوشده يوكسكليكده اولسا دا، گوجلو مقاومت گؤسترسه ده، گئرى چكىلمه يه مجبور اولدو. بؤلمه لر يمميز مهندس—استحكام قوشونلارى ايله بيرليكه بو استقامتدن داغ يولونو

آچاراق، حربى تكنيكاميزين بو استقامتده حرکتينه، گوجلو تکنیکا ييغيلماسينا امکان ياراديردى.

بو استقامتده اوندان چوخ شهيد وئرن، ياراليسى اولان آذربايجان بؤلمله لرى اوغورلو عملياتلاردان سونرا بير يئره توپلاشير. ائلوى نين ياخين دوستو و آصف ده شهيد اولموشدو.

فرمانده شهيدلره گوره چوخ سارسيلميشدى، مبارزه سيندن ده دالا قالميردى:

– بو استقامتده حرکت ائدن قوه لريميزله مدافعه خطينى ياريب، اساس پستو اله كئچيرديك. بو استقامتده حربى تكنيكاميزين يئريمه سي اوچون داغ يولو آچيلىب.

– ايگيدلريميزين قانى يئرده قالمادى.

– ۸۳۱، ۲ يوكسكليگى اوغروندا عملياتا حاضرلاشيريقي. بو استقامتده عملياتا سرهنگ سخاوت باخيشى اف رهبرليك ائدجك. آغير و چتين بير عملياتدير.

امر وئريلن كيمي ائلوين ين ده اولدوغو بؤلمه ايرلى يئريدى. ۸۳۱، ۲ يوكسكليگى استقامتينده يئريمك چتين ايدى. آغير وضعيت ايدى. فرمانده رابطه چى واسطه سييله آلدیغى خبرى اونلارا چاتديريردى:

—هجوم زامانی استفاده ائتدییمیز «BMP-۳»-اون حرکتی ارمنیلرین ۸۳۱،۲ یوکسکلیینده کی دیرکده قوراشدیردیغی دوربین واسطه سیله آشکار ائدیلمیشدیر و ارمنستان مدافعه ناظرلیگی اراضیه حربی کولون گؤندریر.

—گؤندرسین، گلسین، بو سون گلیشلیری اولاجاق.

—هامینیز دقتلی اولون. ایتکی اولمایاجاق.

رابطه چی آلدیغی خبری اونلارا چاتدیریر:

—فرمانده، خبر وار. بو باره ده معلومات آلان آذربایجان بؤلمه لری داغلاردان حرکت ائدن بو کولونو آشکار ائدیپ و آذربایجان هاوا قوه سی طرفیندن بمبالانیپ.

گیزیر عبدالله:

—دئدیم ده، گلسینلر، سون گلیشلیری ده اولدو.

فرمانده دریندن نفس آلاق:

—حرکته کئچیریک.

بؤلمه ایرلیمکده داوام ائدیردی. گرگین دؤیوشلرده محو ائدیلمی ارمنی کولونونون قالیقلاری آذربایجان بؤلمه لرینه مخصوص «بمپ» و «ایمر-۲»-نین حرکتینه مانع اولماغا چالیشیردیلار. بیر نئچه دسته نی گروهلارا بؤلونه رک محو ائتمه یه نایل اولدوقلاری باره ده فرمانده دسته عضولرینی معلوماتلاندیراندا ائلوین یین رهبرلیک ائتدیگی گروه اسیر گؤتوردیو ارمنیدن یوکسکلیکلرده دشمنین محو اولان کولونونون قالیقلا رینین دؤیوشمکدن امتناع ائتدیگی و اورانی ترک ائدیپ، گئری چکیلدی حقینده معلومات آلیر.

اٹلوین ین ده اولدوغو حربی بؤلمه لر تالیش کندینین غرب استقامتینده کی مؤقعلری اله کئچیریر، یوکسکلیکلرده محکملنن آذریایجان بؤلمه لری دشمنین او استقامتده اوستونلویونون بیزده اولماسینی اعتراف ائتمه یه مجبور اولور.

حربی قوه لریمیز دشمنین بو استقامتده حربی قوه لرینی دارماداغین ائدیپ، یوکسکلیکلری اله کئچیریب، بایراقلاریمیزی او یوکسکلیکلرده داغالاندیردیغی زامان تالیش کندینین شرقینده داغلارین دوزنلیکله اوز اولوندوغو یوکسکلیکده کی پستلاری اوغروندا مبارزه داوام ائدیردی. فرمانده اوندان تعلیمات گؤزله یین حربچیلرله هجوم پلانینی مذاکره ائدیردی:

دشمن بورادان جبهه نین تاپقاراقویونلو استقامتینه نظارتی اولدوغوندان بو استقامتده ایکی هجوم عملیاتی حیاتا کئچیریمیشدیر، بیز اونلارین مقاومتینی قیرمالیبیق.

دسته حرکت کئچدی. هجوم کئچن حربچیلریمیزه قارشی مقاومت گؤسترن ارمنیلر خیلی ایتکی وئردی. اٹلوینگیل بو استقامتده مختلف جناحلاردان هجوم کئچیب دشمنین دایاق منطقه سینی اله کئچیردیلر، مقاومت گؤسترن دشمنی پوسقویا سالاراق تام محو ائدیلمه سینه نایل اولدولار.

نوبتی عملیات تالیش کندینین یاماجلاریندان آیری اولان ۷۰۱، ۳ یوکسکلینه دوغرو ایدی. قوه لریمیز سرهنگ اورخان رضائیون رهبرلیگی

ايله همين يوكسكليك اوغروندا هجوما كئچميشدىلر. بو دؤيوشلرى دشمن شمال-غرب مدافعه قله سينده يئرلشديردىي دوربين واسطه سيله ايزلييردى. ۹ ساعت داوام ائدن دؤيوشده آذربايجان بؤلمله لرى سو-۲۵ قيريجى طياره سيندن و «توس-۱۱»-دان استفاده ائدرک يوكسكليگى اله كئچيردى. بونونلا بئله، آغير ايتكيلر وئرن دشمن گئرى چكليسده ده اونون كماندولارى يئنيدن بورايا باسقينا جهد ائدير. آغير دؤيوشلر گئدير. ائلوين آغير يارالانير. سرهنگ على ضامين طهمز اوون دسته سى آذربايجان بؤلمله لرinen كمكينه گلير و يوكسكليك اليميزده قالير. دشمنين خيلى حربى تكنيكاسى محو ائديلير. بو يوكسكليك اوغروندا دؤيوشلرده دشمنين ايكي تانكى پهپادلاريميز واسطه سيله وورولور.

كماندولاريميز دشمنين قوردوغو گوجلو استحكاملارين آراسيلا اونلارين مدافعه خطينى ياراق يوكسكليكله دوغرو استقامتلنميشدى. همين واخت آغير يارا آلميش ائلوينين و شهيد اولان يولداشلارينين اولدوغو گروهون ساغ قالان دسته عضولرى ده بو استقامتده يئريردى.

كۆنوللو دۇيوشچولر

بيز كۆنوللوردن عبارت گروه آزاد ائديلميش اراضيلرده محكملىرىدىك. كۆنوللو گلميشدىك. سېتامبرين ۲۷-دە اوشاقلق دوستلاريم آذرله رحيم صبح تئزدن بيزدن حلاللىق آليب يولا دوشنده اوربيم پارتلايىردى. سونرا آصفدن خبر توتدوم. ائوين تك اوشاغى ايدى، آنا، آتاسينين يگانه پناھيدى. صبح تئزدن يئنه زنگ گلدى، آصف ايدى.

- زائور، من گئديرم، محاربهدير، دۇنمەيه بيلرم.
- ائله دئمە، دۇنجكسينيز، سيزى گۇزلييرم، كيشيسن، گئرى ساغ-
سالامات دۇنەجكسن.

- البتە، من اۇلمەيه يوخ، اۇلدورمەيه گئديرم، يوردوموزو اشغال ائدنلرين بورنونو اووماغا گئديرم، اما يئنه دە محاربهدير، هئچ كيم اورادا حياتينى بيمە ائله مير، بيزيمكىلر دە سنە امانت.

تلفنو سۇندوردوم، يئرمدن قالخىب، باييرا چىخدىم. آلت تومان-كۆينكده اطرافا باخدىم، قايدىب يئرمدە اوزانا بىلمدىم. ايچيمه نئجه قور دولموشدوسا، ائوين قاباغىندان آخان سودان اوووجوما دولدوروب اوزومه چىرپدىم، غريبه بير اسمە توتدو منى، «اوشويورم، يوخ اوشومورم، بو نسه قارا قىزدىرمادير، دولدو ايچيمه. يوخ، بو قارا قىزدىرما دا دئىيل، بو اوتانچ حسيدىر، ددمين قورخوسوندان گئده بىلمدىم، اما بوتون ياشيدلاريمين آخيشىب گئتدىي او تورپاقلار بىزى گۆزلىير»، چئورىلىب ائوه سارى باخدىم، انام دا، آتام دا ياتىردى. ساكتجه گئرى دۇندوم، اينىمى گئىيندىم. جىبىمدەكى اشىلارى كمودومون سىيرتمەسینه قويوب ائودن چىخدىم، بالاجا سىنيق-سالخاق «زىقولى» يە (ماشين آدى) باخدىم، بير ايستىم اونو سوروم گئدىم، انجاق مينمىدىم، تلسىك حىطين قايسىندان چىخدىم. او زامان اؤزومه گلدىم كى، ۸ كيلومتره قدر يولو پياده رايونا كىمى گلمىشم... حربى كمىسارلىغىن قايسى انسانلارلا دولو ايدى. گىردىم

ايچرى:

- منى ده يازىن. من ده گئدىم.

- هانسى كنددنسن؟

- ملاليدان.

- آدىن؟

- زائور ايمانوو.

- آتانىن آدى؟

- عاصم.

- زاتور، فكرين قطعدير؟

- بو دقيقه او گندن ماشينلاردا اوشاقلق دوستلاريم دا گئدير. منيم اونلاردان نيم اسكيدير؟

- هئچ نيين، ماشالله، بوي-بوخون، - حربي كميسسار گولومسه دي، - ايچينده كي غيرت حسي ده داغلار يارار.

حربي تعليملر زاماني محاربه باشلادي، ييغيلديق بير يئر، بير-بيريميزله حلالاشديق... ۲۷ سېتامبر ۲۰۲۰-جي ايل... موروو استقامتينده گندن دؤيوشلره قاتيلان گروهلارين آراسيندايديم. سونرا يوكسكليكلري آليب، ن سايلي حربي قوهلره وئرهرک خوجاوند-فضولي-جبراييل استقامتينده يۇنلنديريلديك. عمليات استقامتي ديشديكجه بيز ده يثريميزي ديشيرديك. هادروتون ايچينده محاربه گئيردي، بيز يوكسكليكلري آلميشديق، ارمنيلر قورخويا دوشوب اورا نجه گيرديميزه اينانميرديلار.

بيزي اورادان بيرباش آغجابدیه يولا سالديلار، بير نچه گوندن سونرا جبراييل استقامتينده بؤلمه لرله او استقامتده بوشالديلان پستلاردا محكم لنيرديك.

خصوصي تعيناتلار يوكسكليكلرين اوچونو بيردن آلميشدي، آرخادان بيزيم قوه لر گليب اورادا يئرلشميشدي. هر آن دشمنين يئنيند هجوما كئچه بيلجينی بيلديميزدن مؤقعلريميزي گؤز بييميز كيمي

قورويوردوق، گئجه خبر گلدى كى، آلتىمىش بئش نفرلىك ارمنيلرين خصوصى تعيناتلىسى يئىدىن آلىنان يوكسكلىكلره هجوما كئچىب. بىزىم اوشاقلاردان دا اون دؤرد نفرلىك اوچ گروه آيرىلدى و ايرلىيه گؤندريلدىك. آرتىق اورادا قىزغىن دؤيوشلر گئدىردى و شهيدىمىز ده واردى. شهيدىن دوستو ماخه الهام واردى، آر پى جى چىنینه قويوب آياق اوستونده دشمنه آتش آچا-آچا ايرلى گئدىردى، اونو گوج-بلا سنگره سوخدوق. «قارداشىمىن انتقامىنى آلمايىدىم»، - دئىيب باغىرىردى. بىز اونا صبرلى اولماغى خواهىش ائدىردىك.

دشمن بىزه سارى گليردى، قانلى دؤيوشلر باشلادى، ارمنى قوهلرينى گئرى اوتورتدوق، اورادان داها گئرى قايىتمادىق، بىزىم بؤلويو ايرلىيه دوغرو يولا سالدىلار. بىز هارادا دؤيوشوردوكسه، نه شهيدىمىزى، نه ياراليمىزى دؤيوش بؤلگهسىنده قويموردوق، اونلار ايسه لعشلىرىنى آتىب قاچىردىلار. بىز هر بىرىمىز بىر-بىرىمىز اوچون ده مدافعچىدىك. آرامىزدا تك تيرانداز تبرىز واردى. هادروتا چاتاندا بىزىم بؤلويه قوشولان يئنى قوهلر آراسىندا اونو گؤرموشدوم و اونو دا ائشيتمىشىدىم كى، اصل تك تيراندازدى، داغلىق يوكسكلىكلرده يئرلشن ارمنىلر يوللارى كسىب دؤيوشمه يه باشلاياركن هاردا آتسه احتياج اولوردوسا، تك تيرانداز، پك قارشىلارينا چىخىردىسا، تبرىز او نقطه نى سوسدوروردو. ۱۵۲ نفرلىك شخصى هئيتى اؤز دؤيوش دوستلارىيلا محاصره دن چىخارمىش و همىن دؤيوشده يارالانمىشىدى. ۲۰۱۶-جى ايلده آورىل دؤيوشلرىنده اشتراك

اٹميشدى، جسور، قورخماز اوغول ايدى. ايلك هجومو فضولى استقامتینده اولموشدو، عكس-هجومون قارشيسینی الارق محاربه نین ايلك گونلریندن دؤيوشده ايدى. هادروتون آينماسیندا، فضولى استقامتینده گئدن دؤيوشلرده ایگیدلیگی ایله سئچيلميشدى، دشمن آینان اراضیلری گئری قایتارماق اوچون هر دفعه عكس-هجوما كئچنده تبریز اؤن سیرالاردا اولوردو، دقیق، سراسر آتیجیلیق قابیلیتی ایله سئچیلن تبریز فضولیدن سونرا ایکی گون یول گلن قوه لریمیزله بیرلیکده جبراییلدا یئرلشمیشدی، اورادا دا قانلی دؤيوشلر گئدیردی.

دشمنی بورادا دا محو ائدیپ شوشی کندینه گلیب چاتدیق. هر یان دومان، چیسکین ایدى. عسگرلریمیز شوملانمیش اراضیله پیاده گئدیردیله. دوماندان دشمن بیزی گؤرموردو. هرلنپ دشمنین یئرلشدیی مؤقع دن چیخدیق. اورادا تبریز دشمنین ایکیسینی محو ائتدی. همین یوکسکلییه قالخدیق، یوکسکلیگی آدیغیمیزی گؤرن دشمن اوستوموزه اود یاغدییردی، اما آرتیق مؤقعلریمیز او یوکسکلیگی اله كئچیریپ، دشمنی محو ائلمه یه قادر اولدوغونو ثبوت ائتدی. اونلار بوتون حربی تکنیکاسینی، اؤلولرینی بئله قویوب قاچیردیله.

ارمنی تانکلاری شوشا طرفه ییغیلارکن خصوصی تعیناتلیلاریمیز همین تانکلاری گروه شکلینده محو ائدیردی، بیز همین یئرلرده محکم لنیردیک، دشمنین حربی تکنیکاسینین بیر یئرده جعملشمه سینه امکان وئرمیردیک. تبریز قارشیمیزی کسن آر پی جی آتشرینی سراسر تیر انداز کیمی

موفقیتله محو ائدیردی. آرامسيز آتشر داوام ائدیردی. دشمن هله ده بعضی استراتژی نقطه لره حاکملىک ائدیردی.

منی ۶-جى بؤلویه وئردیلر. ان هوندور پستلاردان بیریندیدی، دشمن ائکینجى، اوچونجو دفعه جهد ائندنه جانیمیزلا بئله او یوکسکلىکلى قورویوردوق.

آخاما یاخین خبر گلدی کی، یاخینلیغیمیزداکی یوکسکلىک اوچون یئنه دشمنین قوه لری هجوما کئچه جک، اولارین هجوم ائدجی یوکسکلییه ساری یوللاندىق، اورادا اولان قوه لریمیزله بیرلشيب دشمنین مقاومتینی قیردیق، رابطه ایله خبر گلدی کی، آرتیق دشمنی گئری اوتورتموشوق، قاچانلار دا قاچمیشدی. الله وئردیئو وصال واردی، دوستومویدو، یارالانمیشدی. دؤرد کیلومترلىک یولو پیاده قطع ائدیپ اونو حربی خسته خانایا چاتدیرمالییدیم. اونون ساغ قالماسی اوچون هر شئییه حاضر ایدیم. او گون دوست ایتیرمیین نه اولدوغونون سارسینتیسینی کئچیردیم. اونون عائله سی، اوشاغی واردی. وصالی اؤز گوجومله یارالی حالدا خسته خانایا چاتدیرماغا چالیشیردیم. وصال یولدا آغریدان قیوریلیردی، خواهیش ائدیردی کی، اوشاقلاریم باخارسینیز، کمکسيز قالماسین. اوندا ایچیم یانیردی. بیز عائله لی اولمایانلار ایرلییه گئندنه طلب ائدیردیک کی، بیزی ایرلی آپارسینلار، اوشاقلاری اولانلاری یوخ.

اونو خسته خانایا گؤندریب یئنیندن گئری قایتتدیم. امره اساساً ایرلی گئتدیک. هر یئرده دشمن بؤلوکلى واردی. محاصره یه دوشدوک. هر

ظفر بيزيم ظفر يميز دير

طرفدن حالقاميز داراليردى. خيلى ياراليلار يميز، شهيدلر يميز واردى، گۆزوموزو قان اؤرتموشدو. ديشي يميزى قيجاي اراق آسلانلار كيمي دشمنله ووروشوردوق. آر خادان گلن قوه لر ده دشمنلرى محاصره يه آلدغي نيدان خبر توتوب مدافعه اولوندوغوموز يئردن يئني دن دؤيوشه قاتيلديق. نهايت، محاصره دن چيخيب هر طرفدن اونلارى سيخيب آخيري نجي ارمنيه قدر محو ائلديك...

آغير دؤيوشدن چيخميشديق. يورغون و سوسوز ايديك. فرمانده قفيل هاميا قالخماغى امر وئرنده اؤزوندن گوج تاپان قالخدى. فرماندهين سرت، زهملى سسى گلدى:

- هامى دينله سين منى.

سوسوب اونا باخيرديق، دوشونوردوك يئني دن هجوم كئچيريك. قفيل يانيندا دا يانميش دؤيوشچو دوستومو سينه سينه سيخيب چيغيردى:

- غلبه بيزي مدير، بيزيم. محاربه بيتمك اوزره دير.

ائتيتديكلر يميزه اينانا بيلميرديك، ماراقلا، تشويشله، دونوق باخيشلارلا فرماندهه باخيرديق:

- اوشاقلار، محاربه قورتاير، پاشيني انا ديز چؤكوردوك.

- ياريمچيق؟ - ايچي ميزدن كيمسه قيشقيردى. - من هله دوستلار يمين قصاصيني آلاميشام.

- آلميشيق، هاميميز غالبيك، هئچ كيمين قانى يئرده قالمادى، قالمايا جاق دا.

غريبه باخيشلارلا بير-بيريميزه باخيرديق. بيز آلدیغيميز خبرين تأثيرى آلتيندا ايدىك كى، فرمانده امر وئردى:

- قالخين. يئنه بوش دورمايق... قارشيدا هله دشمن وار. او بيرى تابوردان خبر گلدى كى، دشمنين آتش نقطهسى سوسدورولماليدير.

تبريز يئریندن بيرينجى قالخدى. من اونون ايگيدليينه حيران قالميشديم. او ظرفه گئدن يولدا سانكى ماياك اولان اوغوللاردان ايدى. بيز شوشايا دوغرو گئدن بؤلمه لرین ايچينده ايدىك، شهره ائله بير استقامتدن گيرديك كى، دشمن حيرت ايچينده ايدى. مئشه لردن، كئچيلمز يوللاردان دا يول آچميشديق.

آرتيق شوشادا دؤيوشن دشمنلر آنجاق جانلاريني گؤتوروب قاچيرديلار، جانلاريني قورتارماق اوچون ووروشوردولار. ماشينلارا دولوشوب قاچماغا جان آتيرديلار. اورادا دشمن قوه لرى خيلى ايتكى وئردى. همين يئرلرده پرن-پرن دوشموش ارمنى قوه لرینين آچديغى آتشی نتیجه سينده تبريزين وورولدوغونو، اونون گئرييه خسته خانايا گؤندريلدييني انشيتديم.

شوشا استقامتینده قانلى دؤيوشلر گئديردي. دؤيوش روحوموز چوخ گوجلوم ايدى. ايلکين رستملی واردى، خصوصى تعيناتلى چاووشويدو. خصوصى تعيناتلاردا دؤيوشوب. ائوين تک اوشاغييدى. حربى خدمتدن سونرا مدتسيز حربى خدمته يوللانميشدى. اصل قهرمان ايدى.

ايكى يان-يانا پستلار اوغروندا دؤيوشده دشمنين آتديغى خمپاره منى يئریمدن گؤتوروب کنارا آتدى، آياغيم قوپموشدو، باغیرساقلاريم

چيخميشدى، اوانو اللريمه يئرینه ييغماغا چالیشاندا ايکينجى بير مرمى گلدی، يانيمادوشدو. باغیرساقلاریمی ايچرى ييغيب، فورمامى جيريپ يارامين اوستونه باسدیم، قولومون بيرى ده ياراليیدی، ترپهده بيلميرديم. مرميدن قولاقلاريم گورولدايیردی، قلیپه نین ايکيسيندن بيرى سينمه، بيرى ده بۇيرومه دیدی. دۇيوشچو يولداشيم يارالی اولدوغومو گۇروب ياخينلاشدى.

- نئجه سن؟

- پيسم، گئديرم، ترپتميين منی.

- يوخ، سنى بوردا قويماييق.

آغزيمدان گلن قانى توبوردوم:

- شهيد اولورام.

- بورنونون اوستونو قلیپه جيزيب، اوردان آغزينا آخیر...

بو زامان خمپاره گلدی يانيميزا دوشدو. اوانو باشيندان يارالادی. کمکه گلنر اولدو.

آغیر يارالی حالدا منی داغان قيرخ دقيقه يه دوشوره بيلسه لر ده، هله ده آشاغيدا دشمنلر آتيرديلار. دشمنين قويوب قاچديغی بير ماشيندا ديگر ياراليلار يميزلا بيرليکده منی ده آرخايا آپاردیلار. من دفعه لرله اؤزومدن گئيرديم. شهيدليکدن قورخوردوم، اما تک-تنها قويوب گلدیم والدینلریمی دوشونوردوم.

منى اولجه فضولى خسته خاناسينا، سونرا دا آغيرلاشديغيم اوچون باكييا -
آلاتاواداكي مريض خانايا گتيريرلر. حكيملر سايه سينده ساغ قالانلاردان
بيري ده من اولدوم. آرتيق حرب اوچون يارارلى دئييلم، آغريلار جانيمدان
ال چكمير، او آغريلار ايچينده تبريزلري، ايلكينلري... اونودا بيلميرديم...

قارتال يوواسى

پاندى دورونده بير دفعه سايتلارين بيرينده كلبجر دن بير وئريليش حاضرلانميشدى. شرفسىزلر اىستى سودا چيميرديلر. او قدر ايچيم ياندى، ائله بير آه چكديم كى، «حرامينيز اولسون»، - دئيب اوزومو گؤيلره توتدوم، الله يما «يول وئرمه» دئديم. «بيز يازيغيق، اورييميز پارچالانير»، دئديم... يانيمدا اولان نورانى بير قوجا دئدى:

-والله، بو قارغيش اولنارين سومويونه ايشله يه جك.

۱۹۹۳-جو ايل آوريلين ۲-ده كلبجر اشغال اولونموشدو. اورادان كؤچكون دوشن انسانلاردان ۴ عائله بيزيم ياخين قوهوموموز ايدى، بيبيم اولنارين عائله سینه گلين گئتميشدى، بابامين حيطينه ييغيشميشديلار. اولنار بورا گلن گون گؤزومون اؤنوندن گئتمير، اوشاق ايديم، اما ياديمدان چيخمير؛ توز-تورپاق ايچينده، آياقلارى يالين، باشلارى آچيق... هئچ بيرى ده امكانسىز اولماميشدى، اما يوللاردا قاچ ها قاچدا، كؤچ ها كؤچده آياغينداكى آياقبايسىنى ايتيرنلر، تك آياقبايبيلا گلنلر واردى، هئچ بيرى

قويوب گلدى، الينين زحمتيله قوردوغو ئو-ئاشىي ديلميردى، هانسىنى دىندىر دىنسى، «گئتىدى، حيف او داغلار، او سولار، او هاوا، او تورپاق» دىيىردى. هر بىرى ايچىنى ياندىرىپ كۆز ائدن او سئوگيله بىرلىكده اوتوز ايل يانيب كۆسۆ اولدو. سمندر قوشو كىمى ياندىق، سۆندوك، يئىدن ياندىق، ارمىلىر يوردوموزدا توى-بايرام ائدىردى، بىز ده يانيب-ياخىلىردىق. اما بو بۆيوك فاجعه نى اورىينده گزديره بىلمه ين اوغوللار ين بۆيودويونو گۆروردوك. بۆيوكلر يميز «بىز دۆزدوك، سىز دۆزمىين»، - دىيىردى.

كلبجر ائله بىر بۆلگه ايدى كى، اونون اشغال اولونماسى بۆيوك فاجعه ايدى. شوشانىن، لاجىنين اشغالىندان سونرا سرحدلى قوشقونماز زيروه لرله احاطه اولونان كلبجر ين اشغالى بىزه يامان يئر ائلمىشدى.

حربى خدمتىمى كلبجر ده كئچمىشدىم، مدت بيتدىكدن سونرا يئنه حربى خدمتىمه داوام ائتىم. ارمىلىر ين هجوم ائدىجى ايله باغلى شايه لر گزىردى...

فرماندهى الهام عاكيف اوغلو سىتامبر آخشامى پستوموزا گلدى، عسگر لرله گۆروشدو، بىز يمله صمىمى صحبتلر ائدىب گئتىدى. سىتامبر ين ۲۷-سى صبح تئزدن ايدى. پستدايدىق. گۆيده گۆزومه قفيل ايكي نقطه ده طياره گۆروندو، قىرىجى طياره لر ايدى. قامىش داغ، جامىش داغ پستلار ين سارى گليردى. من قامىش داغدايدىم.

صبح تئزدن ایدی، سپتامبر اولماسینا باخمایاراق قار یاغیردی. اوستو آچیق سنگره سؤیکنیب دایانمیشدیم، گویدن گلن اوغولتو سسینی دینلیدیم، او ایکی آغارمانی گوردوم. تقی اف تورالی - گروهبانی چاغیردیم.

آز کئچمه‌دی، قیریجی طیاره‌لر پستلاری ووردو، آتیلان مرمیلردن بیر پارتلادی، دیگری ایلشیب قالدی، پارتلامادی.

هر شئی بیردن-بیره باشلاندی. اوز به اوز ارمنیلرله آرامیزدا آتیشما باشلادی. اونلار آتیردی‌لار، بیز ده آتیردیق. ارمنیلر بیزدن بیر قدر آشاغیداکی پستلاردان بیزی مرمی آتشینه توتمودولار محاربه باشلادیغیندان، ارمنیلرین هجوما کئچدیندن بیزییم خبریمیز یوخویدو. آز کئچمه‌دی خبری آلدیق... محاربه نین قفیل باشلانماسی، دشمنین یئیندن آرغینلاشماسی اونسوز دا چاتلایان صبریمیزی داها دا چاتلادی...

بیر گروه حربچیمیز آلدیغیمیز تعلیماتا اویغون اولاراق ارمنیلرین تورپاغیمیزدا قوردوغو پستلاری اونلاردان تمیزلمک امرینی یئرینه یئتیردیک. ارمنی پستلاریندان بیرینه گیردیک، سیغیناچاقلاری واردی، اون بئش نفر یئرلشه بیله‌جک سیغیناچاغا اوتوز بئش عسگر گوجلہ گیردیک. دشمن آرامسوز آتش یاغدی‌ریدی. خبر آلدیق کی، قارشیداکی پستوموزو دشمن اله کئچیرمک اوچون هجوما کئچیب، اورادا وضعیت آغیردیر.

بیز گئجه‌دن باشلایان دشمن تخریباتیندان خبرسوز اولدوغوموزدان خمپاره لریمیزی دؤیوش وضعیتینه گتیرمیشدیک. یئنه ده بوتون

پستلاردا اولدوغو کیمی، بورادا دا جلد حرکت کئچدیک. قارشیداکي تهلوکه نی دفع ائتمک اوچون اونلارا کمکه گئتدیک، پلان قوروب ایلک نؤبه ده دشمنین اولدوغو پستو آتسه توتدوق، بونونلا دا اونلارین باشینی قارشیدیریب بیزیمکیلرین آر پی جی لری ایشه سالمالارینا شرایط یاراتماغا چالیشدیق. اونلارین یاخینلیغینداکی دشمن سیغیناجاغینی بوش گوروب گیردیک اورا، دشمن سیغیناجاغی وورا بیلردی، اونا گوره ده دقتلی اولمالیدیق. دوشوندویوموز کیمی ده اولدو. دشمن بیزیم گیردییمیز سیغیناجاغی آر پی جی آتشینه توتدو. علی ماخه واردی، او بوردا آغیر یارالاندی.

دشمن سرعتلی هجوم کئچمیشدی، گوردوک کی، گیردییمیز سیغیناجاغا هجوم ائدیلیر، جلد آتشی آلتیندا اولان یئردن اوزاقلاشدیق. دشمن همین سیغیناجاغا مرمی یاغیشی یاغدیراندا بیز خیلی آرالیدا ایدیک.

بیزیم اولدوغوموز یئره یاخین ۵۸/۳۲ ارمنی پستو واردی، اورادان آتشی کسيلمیردی. فرمانده بیزه همین پستو توتماق امرینی وئردی. ایگیرمی نفرلیک ایکی دسته یه آیریلیب گیزلینجه هجوم کئچدیک. بیر گروهوموزلا دا اونلارلا دؤیوشوردوک، آتدیقلاری مرمیلره جاواب وئیردیک و بونونلا دا دشمن اونلارا یاخینلاشان قوه لریمیزی گؤرموردو. دشمنین پستونا گیرن دؤیوشچولریمیزه کمک اوچون آتشی ضعیفلدییدن امکان تاپیب ایرلی یئردیک. بیزه یوکسکلیکدن دوشمه یه امکان وئرمه یین همین پستداکی ارمنیلرین چوخونو قیرمیشدیق. قارشیداکي پستو دا درحال تمیزلمه لی

ايدىك. ۱، ۲-جى گروه دسته لريميز همين پستو آماق اوچون هجوم كئچميشدى. او پستو دا آماليدىق كى، دشمنين آتش نقطه لرى ضعيفله سين، چونكى او پستدان ارمنيلر بيزى ياخشى گوروردو، باخما ياراق كى، يوكسك ديدىك، بيزى آرامسيز خمپاره آتسینه توموشدولار.

بيزيم اوشاقلار او پستا گيرنده دشمن گله جكلرينى بيليميش، اوزلرينى قچميش كيمي گوسترىب، خمپاره لرى آشاغى چكىب، اورادان پستا گيرن عسگر لريميزى آتسه توتدولار. او دؤيوشده بير چوخ شهيد وئردىك. دشمنين نجه خبر توتدوغونو بيلمسك ده، بيلديمىز بو اولدو كى، خيلى ايتكى وئرميشدىك...

اكتوبرين ۵-ده موقتى آتشكس زامانى دشمن علاوه قوه ايله آلدىغىمىز پستا هجوم ائلدى. بئش-آلتى راده لرینده آشاغيدان ارمنيلر پستوموزو يئنىدن آتسه توتدو. بيزه يئنىدن سيغينا جاغا گيرمك امرينى وئرن الهامين كاماندانليغى آلتيندا يئنى پلانلا، ايگيرمى بير نفر ايرلى جومدوق، دشمنين آرتىق لاپ چنه سينين ديبينديدىك، آرتىق پستو آماق اوزريدىك كى، امر گلدى كى، گئرى قايداق. وئرلن شهيدلر، دشمنين علاوه حربى تكنىكا ايله يئنىدن هجوم كئچمه سى، بيزيم يئنىدن چوخ ايتكى وئره بيلجىمىز تهلوكه سى نظره آلينديغيندان بيزه گئرى دؤنمك امرى وئرلدى.

گئرى دؤنمه يه ده دشمن امكان وئرميردى، مدافعه اوچون قايلارين آلتينا گيرميشدىك، باشيمىزى چىخارا بيلميردىك. تقى اف تورالى و محمداف ائلچينى ارمنيلر گوردو؛ اونلارى ووردولار. تورالى بئليندن يارالاميشدىلار،

من ده یارالاندیم. گۆزل اف مقصود واردی، او باشیمدان آخان قانی کسمه یه چالیشیردی، قلیه باشیما گیرمیشدی. او دا وورولدو. بیز یارالی حالدا او سیغیناجاقدا دؤرد-بئش ساعت قالدیق، چیخا بیلمیردیک. قلیه گردان فرماندهینین بئل سومویونه گیرمیشدی، آغیر یارالانمیشدی. ۴۰۰ نفرلیک گریب ۲۰ نفر ساغ چیخدیغیمیز بو دؤیوش بیزیم اوچون ان آغیر، ان سارسیدیجی، ان چوخ ایتکی وئرن دؤیوش ایدی. بیز خیلی دشمن پستلارینی اونلاردان تمیزلسک ده بو پستلاردا وئردیمیز ایتکی ده چوخ اولدو. ارمنی حيله گرجه سینه بیزیم عسگرلین گیردی اؤز پستلارینی دارماداغین ائدرکن، اؤزلرینین قوردوغو پستو داغیدارکن سؤزسوز کی، اورادا بیزیم خیلی قوه میزین اولدوغو خبرینی آلمیشدی. موروداغ یوکسکلیکلرینده ان چوخ شهید وئردیمیز او پست اولدو...

دشمن الیندن تورپاقلاری آلدیقجا وئردیمیز ایتکیلر، عسگرلریمیزین تۆکولن قانی غضبیمیزی داها دا آرتیریدی. علی اف آیدین واردی، بویلو-بوخونلو ایدمانچیییدی. خمپاره اونو گۆزوموزون اؤنونده ایکییه پارچالامیشدی. همین واخت حسن آقا دا شهید اولدو، تزه عائله قورموشدو، دوغولان اوشاغینی گۆرممیشدی، اونون اولومو بیزی چوخ سارسیدیردی.

بیز ایتکیلر وئرسک ده ارمنیلردن خیلی پستلاری آلدیق. پستلارا گیردیکجه گۆردویوموز منظره دن ایرنیردیک. ارمنیلرین گۆرکمی آدامی

ایرندیریردی. ایچیمیزده اؤزونو دوشونن یوخویدو، اؤزوموزو اونوتموشدوق، بیرینین بارماغی کسلیب قانی آخندا عادی واختدا اؤزوموزو ایتیرردیک، اما بو قدر عزیزلریمیزین گؤزوموز اؤنونده شهید اولماسی پسیکولوژیمیزی دهشتلی شکیلده دیشمیشدی، عادی، ساکت دانیشیقلاریمیز آرتیق یوخویدو. هر پستو آلدیقجا، دشمندن قصاصیمیزی آلدیقجا، او یوکسکلیکله صاحب چیخدیقجا بیرجه شئی دوشونوردوک؛ قصاص. من او دؤیوشده ائله دوستلار ایتیردیم کی، اونلارین ایتکیسی، آغریسیلا بیرلیکده منیمله ابدیته قدر قالاجاق.

هردن او یوکسکلیکده خدمت ائتدیم پستلار، آذریایجانین ان یوکسک زیروه لریندن اولان جامیشداغ زیروه سیندن باخارکن باشی قارلی داغلارلا زنگین اولان کلبجرین ایندی اشغالدان آزاد اولوب اؤز سعادتینه قوووشدوغونو دوشوننده گؤزوموز اؤنونه بو یولدا جان قویان، ساغلاملیغینی ایتیرن، ال-آیاغی ساغ اولسا دا، روحی ساغلیغی پوزولان ایگید اوغوللاریمیز دوشور. شهیدلریمیزه رحمت، قاضیلریمیزه جان ساغلیغی، اؤزوم کیمی بو گون ده اولکی روحیه ده اولمایانلارین روحونا ساغلیق دلییرم و هم ده روحا سئوینیرم کی، بیز ۱۹۹۰-جی ایللرده او داغلارین قویوندا اون مینلرله بوزلاقلاردا دونوب محو اولموش آتالاریمیزدان فرقلی اولاراق چوخ خوشبختیک کی، کلبجری اوتوز ایلیک تورپاق حسرتیمیزه سون قویدوق.

كارگاهدا كى ائو

اوشاقلېغيم سرحد بۇلگه لريندن اولان كنده كئچيب. بيزيم كنده ارمنيلرين اشغال ائتدىي يوخارى كندلردن خيلى قاقچين گلמידى. اولار مکتبىن بيناسيندا يئرلشديريلميشديلر. بير مدت همين كنده قالان سويداشلاريميز ياواش-ياواش اۇلكه نين مختلف يئرلرينده ياشايان قوهوملارنين، تانيشلارنين يانينا كۇچوب گئتديلر. همين مکتبىن بيناسيندا اوچ-بئش عائله قالدى، سونرا اولنارى دا مکتبه كى اوشاقلار اوچون اولان كارگاهدا، بيزيم مکتبلرده كى ورزش سالن لاريندا موقتى ياشاملارينا امكان وئريلميشدى. اوللر ائله مکتبىن حيطينده اوينايان سامرله بير كلاس دا اوخويوردوق، نيمكت يولداشيم اولدو، تنفسده قاجيب كارگاهدا اولان ائولرينه گئديردى، يئميه نسه گتيريردى، بۇلوشوردوك، انامين دا منيم اوچون چانتاما قويدوغو يئميه يى سامرله بۇلوشوردوم. بيزيم ائويميز مکتبدن خيلى اوزاق ايدى، سامرين ائله مکتبىن ايچينده ائولرى

اولدوغوندان اونا حسد آپايردديم. بير دفعه بونو گيزلتمديم. اون بئش دقيه ليك بؤيوك تنفس ایدی. ائوه گئديب ايکيميزه ده آما گتيردی، اوتوروب مکتبين حيطينده يئيرديک.

—سنه غبطه ائديرم.

—نيه؟ —تعجبله منه باخدی.

—ائونيز مکتبين حيطينده دير. ايستدين واخت گئديرسن، گليرسن، منيم کيمي اوزاقدا ياشاميرسان، صبح تئزدن يئرندن قالخيب، سويوقدا بورا کيمي گليرسن...

سؤزومو بيتيرمه يه امکان وئرمه دی، قاش-قباغيني تؤکدو:

—سامرمی پاخيليق ائديرسن؟ سامر نئجه ياشايير بيليرسنمی؟ قالخ، قالخ، — دئييب قولومدان توتوب قالدیردی، — گل منيمله. زورلا قولومدان توتوب مکتبين حيطينده کی کارگاها ساری چکدی. او نه دئييرديسه، عمل ائيرديم. کارگاهين قباغيندا، يئره سالينان کهنه پالازين اوستونده آياق قابيلاريمي چيخاريب ايچری گيرديک. غريبه بير منظره ایدی. کارگاه لارين آراسيندا ايلرله آراکسمه لر واردی، هر آراکسمين آراسيندان اوشاق سسی، بؤيوکلرين سسی بير-بيرينه قاريشميشدی.

—سن بئله ائوده ياشاييرسان؟

—يوخ. — دئديم، عمرومه ايلک دفعه بئله ائو گؤروردوم. — بورا ائودير؟

—هله بير گل، گل، — منی اورتاداکی آراکسمه يه ساری چکدی. اورادا کيمسه يوخ ایدی. — بورادا آناملأ باجيم، باخ او پالازين اوستونده، من ده

بو قيريق تخت ده ياتيرام. آياقلاريم چۆلده قالير. هاميميز بوردا يثيب، بوردا ياتيريق. او پيله تنى گۆرورسن، آنام اونون اوستونده يثميميزى بيشيرير.

عقليم كسمه دى كى، سؤزوم سامره توخونا بيلر:

—بورادا انسان ياشايار؟— گۆردوكلريم منى دهشته گتيرميشدى. هئچ قيشلاغا چيخاندا آلاچيقلاردا بئله اولمازدى.

ايچريدن چيخديق. سامر سوسوردو. اونا يازيغيم گلدى:

—گل گئدك بيزه، منيمله قال.

—آنم، باجيم؟ اونلارى تك قويوم؟

—آتان.

—منيم آتام وار؟ ارمنيلىر اولدوروب.

من سامرين آتاسيز اولدوغونو بيلميرديم. اوندا ايكميزين ده سككيز ياشى واردى...

اؤه گليب آتام يالواريرديم:

—سامر گيل گلسين، بابامگيلين ائوينده قالسين.

باباملا نئم بيزيم حيطةده كى كهنه تيكليده ياشاميشديلار. بابام رحمته

گئندن سونرا كيچيك عميم نئمى شهره آپارميشدى، ياي اولاندا

گليردى، اما اؤز ائوينده دئييل، ائله بيزيم ائوده قاليردى. ائو بوش ايدى.

آتام راضى اولمادى:

—اونلار اورادا اؤزلرينى داها راحت حس ائديرلر. بوردا اوتانيب چكينه جكلر...

من هر گون آتاما يالواريرديم. بالاجا باجيم سحر سامرين باجيسيلا بير
كلاس دا اوخويوردو. باجيم راضى اولمادى:

-يوخ، گوللو آجى ديلدى، بيزه يووشمور، بورادا دا يولا گئتمريك...
حرصلنديم:

-سن اونون نئجه بير يئرده ياشاديغين بيليرسن؟ سن سارايدا ياشايبيرسان
اى... - قيشقيريرديم...

آتام باشيني بولايا-بولايا بيزدن اوزاقلاشدى... آتام مباحثه سئومزدى،
بيزدن اوزاقلاشديسا دئمهلى صحبت كسيلمهلى ايدى. سحردين آجيقلى
شكيلده آيريليب حيطندن چيخديم.

او زامان نئجه ده ائوين بؤيويو اولماق ايستيميشديم، سؤزومون
ائشيديلمهسى منى آغريتيميشدى...

آتام سامرين آناسيلا گؤروشوب اونلارى بابامين ملكونه گتيره بيلدى.
كارگاه دا دا قيشدا گوللو آغير خستهلندن سونرا عادلە خالا راضيليق
وئردى. بابام اورتادان چوبوقلا بير چپر ده چكديردى كى، اونلار بوردا
اؤزلرينى راحت حس ائلسينلر.

...سككيزينجى صنفى بيتيرديك، آتام ايكييميزى ده استان مركزينده
آچيلان اوليمپيا ورزش مركزينه مشقلمه گؤندريردى. گولش اوزره
ياريشلاردا ايكييميز ده بو و يا ديگر شكيلده غالب چيخيرديق، هميشه ۱-
جى، ۲-جى يئرلىرى توتوردوق. بدن تربيهسى دانشگاهينا گيرديم، سامر

ایسه حربی فاکولته یه گیردی... آرتیق ایکیمیز ده آتامین مصلحتی ایله حرکت ائتمه یه بورجلویدوق و سامر آتامین سؤزوندن هئچ چیخمیردی، اما من راضیلاشما دیغیم واختلار اولوردو... آتاملا مباحثه میز دوشنده سامر منی ایکیلیکده دانلاییردی:

—کیشینین اوزونه آغ اولما.

—گۆرمورسن، اؤزو دئینی یئریدیر.

—آتادیر، حقی وار.

—من ده انسانام، حقیم وار...

—ئئینیک، آتادیر. سن بیلمیرسن آتا ندیر، الله ائلمه سین، اونون یوخلوغوندا یئری یامان گۆرونور. کاش آتام ساغ اولایدی، نئیلسیدی، راضی اولاریم...

—سنه ائله گلیر، آدام دؤزمور...

—کیشیه آغ اولما.

دانشگاهی بیتیردیک. حربی خدمته یوللانیم، گنجیه دوشدوم. اورادان دا اوچ آی سونرا باکییا گتیریلدیم. سامر حربی فاکولتنی بیتیردیندن حربی خدمته ده ساخلانیلدی.

من باکیدا خصوصی یاریشلاردا یئنه اشتراک ائدیردیم. حربی خدمته کماندو اولان گروهلاردا تعلیمه باشلادیم...

خصوصی تعیناتلی قوه لرده بیر ایلدن آرتیق ایدی کی، حربچی کیمی فعالیتیمی داوام ائتدیریردیم. ان چتین، تهلوکه لی تعلیملرده چالیشیردیم کی، گوجومو، قابیلیتیمی گؤستریم.

ایچیمیزده حربی تعلیملرله یاناشی سانکی باشقا بیر نسه ده ائله بیل بؤیودوردوک. ائله دشمندن انتقام آماق، قصاص عشقی ایله یاشاییردیق. تعلیملرده ائله دهشتلی صحنه لر اولوردو، اونلاری باشا ووروردو و محاربه نی بئله بیلیردیک...

لاکین محاربه تامام باشقا بیر شئی ایمیش. اونون ائله دهشتلی صحنه لری، سارسیدجی، قلبینده عمر بویو داشییاچاق آغیر بیر دردین قالاجاغی مقاملاری دا واردی. بیزیم ایگید اوغوللاریمیز، هانسی کی، اونلارین هر بیرى بیر اوردو، بیر لشکر قوه سینه برابر گوجه، قابیلیته مالک ایدی، بیز اونلاری محاربه ده ایتیردیک. اونلارین قلبینده کی وطن سئوگیسی او زامان داها دا جوشوب-داشیردی کی، بیز ۳۰ ایل اشغال آلتیندا قالمیش کندلری آزاد ائدیپ، او اراضیلره داخل اولدوقجا دشمنین او یوردلارا دیوان توندوغونو، بوتون کندلرین، شهرلرین خارابازارا چئوریلدینی گؤردوکجه هر آددیم آدیغیمیز آنا تورپاق ائله بیلیردیک کی، آیاقلاریمیزی قوجاقلاییر. ائله بیر حساس حس ایچیمیزی چوغلامیشدی کی، بو یوردلارین قصاصینی بونلاردا قویما یاق، اونلارین تورپاغین باشینا آچدیغی مصیبتلری اونلارین اؤزلرینه یاشاداق. آزاد ائتدیمیز، دشمنلرین الیندن آدیغیمیز یئرلرده محو ائتدیمیز دشمن قوه لری آراسیندا اونلارین الیمیزه کئچن رادیو مرکزلی ایله «یاشما گلیر»، «یاشما (آذربایجان کماندوسو) یاخیندادیر» دئینده اونلارین دیل-دوداغینین اسدینی، دیلینین دولاشدیغینی گؤروردوک.

بىز او تورپاقلارى خلاص ائتمەيە گئتمىشديك. يوردلاريمىزى اونلارين يىندن گئرى آلماغا، اونلارين مردار آياقلارينين ايزلرينى بىريوللوق او دوغما ائللردن تميزلمەيە گئتمىشديك.

سر دئيبيل كى، تورپاقلاريمىز ۴۴ گونلوك محاربه ايله بوتون آذربايجان خلقينين مرد اوغوللارينين گوجويله آزاد ائديليب. اورادا مىلى اوردو، داخىلى ايشلر ناظرلارينين اوردوسو، سلاحلى قوهلر، سرحد خدمتى، هاوا قوه لرى، دنيز دونانماسى، ساده خلق... بوتون ملت بىرلشيب دمير يومروغون قوهسينى اونلارا گؤسترمەيە، اونلارين بورنونو اووماغا حاضر وضعيتده بو قانلى مبارزه يە گيرمىشدى. اوتوز ايل ايچيمىزده كؤزرن اوچاغين اودونو، قاقچين، كؤچكون دامغاسينين گؤينرتيسينى غضبه، كينه چئويرەرك اونلارين اوستونه گئتمىشديك.

خوجاوند اوغروندا دؤيوشلر گئديردى. بيزيم وظيفمىز داها مسؤل، داها شرفلى ايدى. باشيمىز كشفيات ايشلرينه، پستلارا، يوكسكليكلر اوغروندا ايلكىن مبارزه يە قاريشديغيندان نه ائودن خبر توتا بيليرديم، نه ده فضولى استقامتينده دؤيوشلرده گروهان فرماندهى اولان سامردن...

خوجاوندن بىر يوكسكليگى اوغروندا دؤيوشوموز قصبه يە ياخين يوكسكليك ايدى. گروهلارا بؤلونوب يوكسكليين اللى مترينه قدر گلميشديك... دشمن گؤز آچماغا امكان وئرميردى، نه آرخادان گله بيله جك قوهلره يول آچماق اولوردو، نه ده دايانمادان آتش آچيلان يوكسكليگى چيخماق اولوردو. جوشقون آدلى ياخين دوستوملا عيني

گروه دا- همين دشمنين اللى متريينديديك. گئجه دن گلوله، مرمى ياغيشى آلتيندا اولدوغوموز يئردن ترينه بيلميرديك. منيم بير طرفيم قصبه يه سارى ايدى و آرايقداكى كوللوقلارلا ايکيميز ده قارار گلدیک کی، مسافه نی بير آز اوزاقلاشديريب، آرخايا كئچك، هانسی کی، دایانمادان آتش آچان نقطنه ی سوسدوراق. ايکيميز ده دئمک اولار کی، اللى متريک بير يئردن اوزاقلاشيب، ايکی يوز متريک مسافه نی قطع ائديب همين يوکسکلييه چيخاندا، ياماجدا، آرخاسيندا ايکی نفر اولان دشمن آر پی جی وورانينى گؤردوک. جوشقون ياواش سسله:

-سن بوردا قال. من ياخينلاشيم...

-اولماز، ايکيميز ده بير گئدجيبک.

-بير يميزه بير شئى اولسا، باری او بير يميز نارنجکله ايشلرينى بيتيريرک.

-ايشى سسسيز گؤرجيبک.

-نئجه؟

-يوخاريدا کيلار آرخاييندير کی، بونلار قارشيميزی کسيب. بيز ده ساکتجه

اورانى گؤتورجيبک، باشقا استقامته آتاجاييق، اوشاقلار قالخا بيلسين.

-فرماندهه بيلديرک.

-هله تئزدير. ايشيميزی گؤرک، سونراسينا باخاريق.

ايکيميز ده بير آندا اونلارين باشينين اوستونو آديق. آر پی جی ووران

آرخاسيندا اولانين بوغازينى قولومون آراسينا سالديم، گوجلو ايدى و آر پی

جی دن الينى چکميردى. جوشقون او بيريسيله البياخا دؤيوشه

گیرمیشدی. قولومون آراسینداکینی بوغوب چئوریلنده ارمنینین جوشقونو
یئرہ ییخدیغینی گؤردوم. قالخیب اونون اوستونه یئریدیم. جوقشونو
النده کی بیچاقلا یارالامیشدی... گؤزومو قان توتدو... جوشقون منه بیر-
ایکی سیلله چکمسیدی، بلکه ده اونو دوغرام-دوغرام ائدردیم...
-یارالسان...

-مندن نگران قالما، تئز اول، کئچ مسلسلین آرخاسینا، دشمن دویوق
دوشه بیلر...

جوشقونون اوزونون بیر حصه سینی ارمنی بیچاگی یارمیشدی، قانی
یاناغیندان آشاغی آخیردی. جوشقون جیبیندن نسه چیخارماغا
چالیشیردی، قانی امکان وئرمیردی. جلد اؤز جیبیمدن سارغی لوازمینی
چیخاریب اونون اوزونون بیر طرفینی کؤنده لنه ساریدیم. قان اوزه
چیخیردی.

-اوشاقلاری فکرلش، جلد اول... کئچ مسلسلین آرخاسینا.

جوشقون گروهون رهبرینه مسلسلین آرخاسیندا اولدوغوموزو بیلدیرنده
من اوشاقلارین هانسی سمتدن یئریدینی گؤروب باشقا نقطه لره آتش
آچماقلا اونلارین قالخماسینا شرایط یارادیردیم...

بیر ده چئوریلنده جوشقونون اؤزونه آغریکسیجی ووردوغونو گؤردوم. الیمله
اوزونو یوخلادیم.

-ناراحات اولما، منیم قانیم قاتیدیر، بیر یئریم کسینده تئز دایانیر، -
دئدی.

اوشاقلار يوكسكلييه قالخيپ، اورانى توتاندان سونرا جوشقونون يارالى اولدوغونو خبر وئرديم. تئز بير زاماندا آرخادان گلن قوه لريميز جوشقونو يوخارى قالديردى، اونون اوزونه اوچ يئردن تيكيش وورولماسيني حكيمدن طلب ائديرديلر. چاره سيز قالان اوسمان حكيم اوزونده كي چاپيغا بئش تيكيش قويدو، آغريكسيجي ووردو... يوكسكليگي ايتكيسيز آلديغيميزدان هامى جوشقونون يارالى اوزوندن اوپوردو...

بير ساعت سونرا اورايا علاوه گلدى... بيز يوكسكليكه ارمنيله مخصوص يئمكلرى يئيركن بير آز مندن آراليدا گلن تانيش بير سسى قولاغيم آلدى. چئوريلديم، دقتله باخديم، آريقلاميش، گؤزلرينين آلتى قارالميش سامرى گؤردوم.

—سامر؟

سسيمه چئوريلدى، منى گؤردو، اولجه دؤيوكدو، سونرا قفيل منه سارى قاچدى... بلكه ده ايلدن چوخ ايدى كي، گؤروشه بيلمدييم سامر هر كسه قارداشيمدير دئيردى و من ده اونو قارداشيم كيمي قارشيلايان يولداشلار يما محبتله باخيرديم.

ياريم ساعت سونرا آيريلديق. سامرين دستهسى اورادا قالدى؛ اطرافى تميزلمك، يوكسكليگي الهه ساخلاماق اونلارين وظيفهسى ايدى.

—اؤزونو قورو.

—سن ده.

—انشالله غلبه دن سونرا گؤروشريك.

—انشالله.

قوجاقلاشدیق، آیریلاندا قولاغیما پیچیلدادی:

—بیزیمکیلر سنه امانت.

—بیزیمکیلر ده سنه امانت.

—امانتین امانتیمدیر.

—امانتین امانتیمدیر.

اونونلا آیریلماق دا منه آغیر گلیردی...

بیز خوجاوندین تامامیله آزاد اولوندوغونو، شهرین الیمیزده اولدوغونو
ائشیدنده زنگیلان استقامتینده حرکت ائدیردیک. ارمنیلر زنگیلانی تسلیم
ائتمک اوچون ارمنستاندان علاوه قوه لر چکیب گتیریردی. آلدیغیمیز
پستلار دفعه لرله الدن-اله کئچیردی و بیز یئنه ده دشمندن آلدیغیمیز
اراضیلریمیزی جانیمیز باهاسینا تمیزلییردیک. آرتیق مقاومت گؤستمین
دشمنه باها باشا گلدینی گؤروب گئری چکیلیردیلر. چکیلرکن دشمن
اؤلولرینی بئله دوزلرده قویوب قاچیردی. دشمن اوردوسوندا فراریلیک باش
آلیب گئدیردی، چوخلاری جانینی قورتارماق اوچون ایران سرحدیندن
آرازین او تایینا کئچمک اوچون گروهلار حالیندا دا حرکت ائدیردی.
فرمانده بؤیوک بیر دشمن بؤلمه سینین آرازا ساری یاخینلاشدیغینی،
لاکین یئرلرینی تثبیت ائتمیین ممکن اولمادیغینی بیلدیرنده من ده
داخل اولماقلا بئش کشفیاتچیمیز دئییلن استقامتده یوللانددیق. ایکی

گروها بؤلونوب ایرلیلیدیک. آرازدان خیلی آرالیدا، صبح چاغی مئشه لیین ایچینده توسو بوروملاری دقتیمیزی چکدی. بیز همین اراضیه چوخ یاواش-یاواش، ساکت بیر شکیلده یاخینلاشاندا مئشه نین دار یولونداکی ایکی نفربر، تانک، حربی ماشینلاری گۆردوک. یوزه یاخین، بلکه ده چوخ دشمن واردی.

اورادان گرانی آرخایا وئریب سرعتله اوچ کیلومتره قدر اوزاقلاشدیق، توپخانامیز همین استقامتده دشمن اوردوسونو دقیق نشانلا محو ائلدی. بیز یئیندن همین اراضیه قایدیب ساغ قالا بیلهجک قوهلری ضررسیزلشدیرمک امری آلدیق. آلتی نفرله بیز همین اراضیده خیلی دشمن جسدینین، یارالیسینین، داغیلیمیش حربی تکنیکاسینین اولدوغونو خبر وئردیک. او گروهدان اولان قاچمیش بئش-آلتی ارمنینی ده یاخینلیقدکی خارابا کندیمیزین ایچینده تاپیب اسیر گۆتوردوک. اونلاردان ساغ قالانلار یالینیز بونلار ایدی. اونلاری اوردونون علاوه گلن قوهلرینه تحویل وئردیمیز زامان بیزه قبادلییا دوغرو حرکت ائتمک امری وئریلدی.

بیز ۲۷-سی صبح تئزدن آرتیق تعلیماتا اساساً گۆسترین استقامتلرده یولا دوشموشدوک. ایلکین دؤیوشلردن سونا قدر محاربهده جانیمیزلا، قانیمیزلا نیه قادر اولدوغوموزو دشمنه ثبوت ائتدیک. قبادلی دؤیوشلرینده حربی دنیز قوهلرینین خصوصی تعیناتلیلاری ایله بیرلشمیشدیک. همین دؤیوشلرده قبادلینین اطرافینداکی یوکسکلیکلرده گوجلو مقاومت گۆستریدیک. یازی دوزو استقامتینده گرگین دؤیوشلر گئتدی. بو عملیاتدا

بیزیمله بیرلیکده حربی دنیز خصوصی تعیناتلیلاری دا اشتراک ائتدی. اونلارین دوققوز نفرلیک بیر گروه، عمومیلیکده ۲۸ نفر اولماقلا اوج کشفیات خصوصی تعیناتلیلاری گروهو، ساغان دا ۱۸ نفرلیک خصوصی تعیناتلی گروهلا بیرلیکده قبادلی شهرینه داخیل اولدوق. اکتبرین ۲۵-ده آخسام بوتون شهر قوه لریمیزین تام نظارتینه کئچمیشدی. قبادلینین هر بیر قصبه سینی، خیردا کندینی، ارمیلرین حربی بازاسی اولان یوکسکلیکلرین آینماسی بیزیله غلبه یه اینامیمیزی بیره-مین آتیریدی. قبادلیدا خصوصی تعیناتلیلاریمیز ۳۰ ایلدن سونرا یئنین آذریایجان دولت بایراغینی اوجالتدیلار.

محاربه نین ده اؤز قانونلاری وار. بو ۴۴ گونلوک محاربه ده دشمنلرین اشغال ائتدی اراضیره ایلک قدمینی باسان کماندو توپسوز، تانکسیز، اما ایلرله آلدیغی حربین سیرلرینه ییه لئرک، قورخو، هورکو، چتینلیک بیلمه دن او یئرله گئدیدی. بیز گونرله آج-سوسوز قالماغا دؤزوردوک. اوستوموزده اؤزوموزون چکیسیندن بئش قات آغیر یوکو گونرله اؤزوموزله داشیماغی باجاریدیق. هر جور چتینلییه ایلرله اونا گوره سینه گرمیشدیک کی، حربچی کیمی اوزریمیزه دوشن وظیفه نین عهدده سیندن لاییقینجه گلک...

هر گون جبهه دن غلبیزی شرطلندیرن مهم خبرلری آلیردیق. آرابیر ائوله دانشماق ایسته سم ده ممکن اولموردو. صاباح باشیمیزا نه گلجینی بیلدیمیزدن ائوله دانشماغا بئله اورک ائلمیردیم. شوشانین آینماسی

بیزده ائله بیر غرور حسی یاراتمیشدی کی، ایچیمیزده اولانلارا بعضا حیفسیلنیردیک کی، نیه شوشایا ایلك قدم باسانلاردان بیری بیز اولما دیق. فرمانده بئله واختلاردا:

—اؤزونوزو نئجه قبالیدا، خوجاوندده، جبراییلدا، کلبجرده، فضولیده حس ائدیرسینیزسه، ائل جه ده شوشادا حس ائدین. بیز بوتؤو بیر اوردویوق، بیز بو غلبه نین جانئیق، هر بیریمیز ده بو جانین بیر پارچاسیق.

محاربه نین قورتاردیغی خبرینی آلدیق، دشمن بوتون اشغال آلتیندا اولان تورپاقلاریمیزدان چیخماغا حاضر اولدوغو بیلدیریلنده بیز آرتیق قبالینین بؤیوک بیر حصه سینی ده آزاد ائتمیشدیک. بایرام ائدیردیک، ارمنیلرین قویوب قاچدیغی کندلردن اوشاقلار ارزاق ییغیب گتیریردی...

—یئیین، یئیین، والله، حلال مالیمیزدیر، بیزیم تورپاغیمیزین محصولودور، — دئییب گولوردولر. غلبه عزمی بیزی ائله بیر حالا گتیرمیشدی کی، ائله بیلیردیک کی، بیر قویونون کبابینی یئمیشیک، یئمک یادیمیزا دوشموردو. من صبح تئزدن دوستوم فارض دن تلفنونو آلدیم، آتاملا دانیشماق اوچون شماره نی ییغدیم. اؤز تلفنومو قبالیدا، کۆرپونون یاخینلیغینداکی دؤیوشده ایتیرمیشدیم. تلفنو آتام گؤتوردو.

—آتا،— دئدیم.

آتامین گورولدايان سسی قولاقلاریمدا جینگیلدهدی.

—نئجه سن، کیشی اوغلو؟

—سنین اوغلونام، آتا.

—سنين بو گوندن بير سۇزونو ايكي ائلينه لعنت.

—آتا، آنام نئجه دير؟

—كيشى اوغلسان، آنا بالاسى اولماقدان ال چك. — سسى خيريلىدادى،

—آنلاديم كى، كۇورليب...

—سنين اوغلونام، آتا، آنام...

—ياخشيديرلار.

—سامردن نه خبر وار؟

—سامر، —آتام سسینه آرا وئردى، —سامر باكىدا خسته خانا دادير.

—ايچيم سيزيلىدادى:

—وضعيتى؟

—ياغينين بيرى... مينه دوشوب...

داها دانيشا بيلمديم، اليم اسدى، ايچيىمدن ائله بيل بير پارچا اود

قوپموشدو، يانديرا—يانديرا سينه مين سول طرفيني پۇشلييردى... بيزيم

آرزولاريميز واردى، اونون آتا يوردونا بيرليكه گئدجكديك... گۇزومون

اؤنونه آناسيني گتيرديم... باجيسى گوللونو گتيرديم...

بيرتهر تانيشلار، دوستلار واسطه سيله سامرله علاقه ياراتديم، سسينده

غريبه بير شوخلوق واردى.

—آزاد، قارداشيم، نئجه سن؟

—سن، سن نئجه سن؟

—ياخشىيام، دف كيمييم. نه واخت گليرسن؟

—سن خستخانادان چيخ، گليرم.

—بیر-ایکی گونه گندیرم ائوه. گل، گل، گۆزله یه جم، قارداشیم...

چوخ دانیشا بیلمدیم، قورخدوم کؤورلدییم حس ائله یه...

فارض یین تلفنونو اؤزونه قایتاردیم، فکری حالدا اوزاقلارا باخدیم، یادیم

سامرین عائله سینین ایلك دفعه گؤردویوم کارگاهدا کی ائولری دوشدو...

ایچیمده غریبه بیر راحتلیق حس ائلدیم، او گون ائله بیل یوخودا

گؤرموشدوم سانکی، آیاغیمین آلتینداکی تورپاق منه ائله گوون وئرمیشدی

کی، اونون جاذبه سیندن چیخا بیلمیردیم...

محاربه دن بئش آی سونرا ائوه گله بیلدیم. توی-بایرام ایدی. آلتیمداکی

کؤنده لنه چاپیق سامرین اورینی سیزلاتدی. یاواش سسله قولاغینا:

—قارداش، بیزی داها کیمسه سئومز.

—سنین چاپیغین، منیم آیاغیم، دئییرسن...

—هه...

—من بئله دوشونمورم، — دئدی...

—یوخسا بیری وار؟

—وار. آیاغیمی دئییل، اؤزومو سئون بیری وار. سنی گؤزلییردیم، گله سن،

قارداشینا چادیر قوراسان...

—اؤلممیشم کی...

سامر خستخانادا ياتاركن اونونلا بير اوتاقتا آغير يارالى اولان دؤيوشچو يولداشلاريميزدان بيرينين باجيسيني - طب دانشگاهيندا اوخويان فيروزه نى سئوميشدى. آتام اونا ياخشى بير توى ائلدى.

توى مجلسيميز توپخانادان چوخ حرب ميدانينا اوخشايردى. سامرين يوزلرله دؤيوشچو دوستو او توپدا هالاي ووروب اوينايردى... گؤزومون اؤنونه قوبوستان قايلاريندا داشلارين اوستونه حك اولونموش دهه- بابالاريميزين «ياللى» رقصى دوشدو. سامرين تويو جنگ ميدانينا بنزييردى...

فيروزه ايله سامر آتامگيلين يانيندا قالير، منيم ايسه يولوم باشقادير... هله دشمن صلحو امضالماقدان بويون قاچيرير. اونون بويونو او كمنده گؤرنه قدر، سامرين آتا يوردو كندلر بوشالمايانا قدر، گؤيچمizde، زنگزوروموزدا نفسيميز گلمينجه سلاحي مى يئره قويمارام...

ماخئر (سازنده) ائلمان

ائلمان صبح تئزدن ائودن چیخدی. نئچه گون ایدی کی، دیپلمونو آلیب کنده گلمیشدی. اؤزونو چوخ آسوده، راحت حس ائتسه ده سانکی داریخیردی. تئز-تئز اونو ناراحت ائدن بو داریخمالارین سببی قازان کیمی قاینایان شهردن چیخیب کنده، ساکت بیر طبیعته چکیلیمه سی اولدوغو حقیقتینی ده قبول ائدیردی.

هوا ایستی اولسا دا، قبانین سرین طبیعتی بو ایستیلیگی تنظیملییردی. تئز-تئز یاغان یاغیشلاردا ایسلانماغا عادت ائدن ائلمان سعدینین ارزاق مغازه سینین قارشیسیندا عارفی گؤردو. عارف دایسیگیلین محله سینده یاشاییردی، اونونلا یاناشی کلاس دا اوخوموشدو. مکتبی قورتاراندا انیلک دفعه ایدی کی، اونونلا گؤروشوردو. حال-احوال توتدو. بو زامان مغازه نین قارشیسیندا بیر ماشین دایاندی. «هوندای» مارکالی ماشیندان دوشن گنج بیر قیز مغازه یا گیردی، ائلمان گؤزالتی دا اولسا قیزا باخدی، کند یئرینده قادینلارا آچیق-ساجیق باخماق قباحت ساییلیردی، تانیدیغی قیز

اولسایدی، کئندن – اوبادان اولسایدی، سالاملشاردی. اما بو قیز بورالارین
آدامینا اوخشامیردی. مغازه دان چیخاندا الینده بیر چانتا واردی، چانتانی
ماشینا قویوب اونلارا ساری چئوریلدی:

–تنگالتینا نئجه گئتمک اولار؟

عاف دوداغینین آلتیندا «بو واخت تنگالیندا بونون نه ایشی وار گؤرن؟ هاوا
سویوق، گوی توتولوب.»

ائلمان گؤزوجه سورخایا باخدی.

–تنگالتینا ایلک دفعه گئدیرسینیز؟

–بیرینجی دفعه دیر.

–اوندا گرک سیزه بیر آدام بلدچیلیک ائتسین.

–سیز یولو گؤسترین، آرخاسینی اؤزوم حل ائدجم.

قیزین ورزشکارا مخصوص گؤرکمی، بیر آز دا باکیلیلار دئمیشکن،
قدشفاسون حرکتی عارفین دئییه سن خوشونا گلمه دی:

–بورا باکی دئییل، خانیم. بورا قبادیر.

–بیلیرم قبادیر... – قیز گولومسه دی. – من بو یئرلری ده قاریش-قاریش
گزه جه یم.

عاف قیمیشدی:

–تکباشینا؟

–تکباشینا نیه؟ – یاخینلاشیب ماشینین آرخا قاپیسینی آچدی. عارف
ایچریده اؤزلری یاشیندا یکی اوغلانی گؤروب اؤزونو ییغیشدیردی.

—اوندا مشكل يوخذو. بو يولون او تايينا كئچين، گئرى دؤنون، قاباقدان يول تنگه يه سارى گئدير. سيزى آپايريب اورا چيخاراجاق.

—ساغ اولون. — ايچريده كى اوغلانلاردان بيرى الينى يئللهدى. ائلمانين گؤزو قيزدا ايدى. قيز فرمانين آرخاسينا كئچدى، غريبه بير جلدليكله ماشينين قاپيسيني اؤرتدو، آچيق پنجره دن اونلارا «ساغ اولون» دئييب ماشينين آغزيني دؤندردى.

عارف دريندن نغسه آليب گولدو:

—سن بير بونون اؤزوندن راضيلينينا باخ...

—ياخشى قيزييدى. — ائلمان غيرى-اختيارى گئدن ماشينين آرخاسينجا باخدى.

—من كنده بؤيودوم، بيزيم عادتيميز وار، بو قبا توريزم مكاني اولاندان هر جور اوزلر گؤروروك. تنگالتينا قيز خئيلاغى، تك، منيم خوشوما گلن شئى دئييل.

—تك دئييلدى.

—آدلاريني كيشى قويوبلار، ماشيني آرواد سورور.

—سورسون ده... بوش وئر.

—سن اؤيرشميسن، نئچه ايللردير باكيداسان...

—آ داها چوخ ماشين سورن گؤرموشم، نينكى باكيدا. هر ياي بورادا دئييلم؟

—ائلمانين گؤزو ماشينين گئتديى يولا ديكيلميشدى.

آز کئچمیش عمیسی اوغلو فارض ده مغازه نین قارشیسیندا گؤروندو. یانیندا بالاجا فریدی ده گتیرمیشدی. مغازه دان آدیقلارینی فریده وئریب ائوه گؤندردی. ائلمان، عارف، فارض یاواشجا یولو او تایا کئچدیلهر.

—شهر ده ایشیم وار.

—من ده گئدیرم، — دئییب ائلمان اونا قوشولدو. عارف آتاسینین کارگاهینا ساری یوللانندی.

ئلمانلا فارض رایوندا خیلی گزدیلر، چایخانادا اوتوردولار. بیر آز دا اورادا واخت کئچیردیلر. گئری — کنده قایدارکن قونشو ماهر کیشینین ماشینینی گؤردولر. ماشینا اوتوردولار، گئری دؤنرکن ماهر ماشیندا اولان چانتانی گؤستردی:

—بونو تنگالتینین یولونون اوستونده کی ماشین تعمیرگاهینا وئریم گئدک. راضیلاشدیلار. ماهر کیشی سئخه یاخینلاشاندا قاپینی باغلی گؤردولر. یاخینداکی اوشاگی سسله دی:

—عابد هانی، بالا؟

—عابد عمی ایندی گلر. یولون اوستونده بیر ماشین خراب اولوب، اونو گلیب اورا آپاردیلار.

—هانسی طرف ده؟

—بو طرف ده، — الیه کندین چیخیشینی گؤستردی.

—بو چانتانی اونا وئرمه لییم...

—ماهر عمی، تعمیرگاه باغلیدیر...

—گۆزله يك؟

—يوخ، هاراديرسا، اوردا گنديب وئرهجم، قايديب بير ده گله بيلمرم، ائوده قوناغيم وار.

ماهر ماشيني اوشاق گؤسترن سمته چئويدى. اوچ يوز متر گتميشدى كى، يولون كناريندا دا يانميش «هونداي» ي گؤرن ائلما قيزى خاطرلادى: «اونون ماشيني اولماسين».

ياخينلاشاندا ماهر ماشيني يولون كنارينا وئريب ساخلادى. تكرى دوزلدىن عابد ماهرى گوردو. قيز دا ماشيندا ايدى، ديلخور گورونوردو. ائلما ياخيندا آغاجين آلتيندا دا يانان ايكي اوغلانى گوردو. قيز ائلما نى گوروب، غريبه بير ياخين آدام كيمي اونا ياخينلاشدى:

—سنين يانينداكى او آدام دوغرو دئيرميش، تنگالتى گؤزل يئردى، اما بورنوموزدان تۆكولدو.

—اولور بئله شئيلر.

قيز اونا گنجلىرى گؤستردى:

—قارداشلار يمدى. خالامگيله گليرديك. دئديك گئدك گزك، آخشامطرفى اونلارا گئديك. بو دا بئله.

ماهر كيشى قيزا:

—سن ناراحات اولما، بالا، عابد بو ايشين اوستاسيدير. كيمه قوناق

گلميسينيز؟

—ئلدار عميگيله.

-هانسی ائلدار؟ بیزیم کندین حکیمی؟

-سکینه نین قیزیام.

-بیزیم سکینه نین؟

ماهر عمی قیزا یاخینلاشدی:

-نرگس دئیلسین؟

قیز شاققاناق چکدی:

-نرگسم، ماهر عمی.

-منی تانیدین، دئمک.

نرگس گوله-گوله اونا ال اوزاتدی:

-تانیدیم، تانیدیم، ماهر عمی.

-یئنه ماشینی آلمیسان تیمورون الیندن؟

آغاجین دییینده کی اوغلانلار اونلارا یاخینلاشدی. ماهرله گؤروشدولر.

-یئنه اودا دوشموسونوز؟

-نرگسین اودونا، ماهر عمی...

-فرمانین آرخاسیندا اویدو، ائلمی؟

تیمور گوله-گوله باشینی بولادی:

-نئینیک ماهر عمی، هره نین بیر دلیسی وار دا...

-من دلی دئیلم، - نرگس بورنونو تورشوتدو...

عابد ماشینی تعمیر ائدنه قدر اونلار بیر یئرده صحبت ائتدیلر. ائلمانین

گؤزو قیزدا ایدی... نرگس ده بونون فرقینه وارمیشدی...

آخسام ائوه گلن ائلمان یئرینده راحتلیق تاپا بیلمه‌دی. گئجه نی باشا ووروب، اونلاردان بئش ائو آرالی ائلدارگیلین قاپیسینی کسدیردی. نرگسین بالاجا قارداشی آصف اونونلا بیرلیکده نفت آکادمیاسینی بیتیردییندن یولدا دوستلاشمیشدیلار. ائلمان سحر اونون قارداشلارینی گزمه‌لی یئرله آپاردی، نرگس ده او بیرری گون اونلارلا بیرلیکده گزمه‌یه گتدی...

اون گون سونرا نرگس گیل گئری دؤنده ائلمان آرتیق اونونلا گؤزل مناسبتلر قوروموشدو. حربی خدمتینی باشا ووروب گئری دؤندو، نرگسه ائلچی گؤندردی، نشانلانیدیلار، ائلمان بؤیوک بیر تیکینتی شرکتینده مهندس ایشلییردی... سفربرلیک اعلان اولوناندا، چاغیریش گلنده تردد ائتمه‌دن گتدی.

اوچ آیلیق حربی تعلیملرده ائلمانین حرب اوچون یارارلی اولان بیلکلیریندن استفاده اولونوردو. آوریل حادثه‌لری سنگیندن سونرا ائوه دؤن ائلمانین توپو اولدو. ائلمان تئز-تئز حربچی دوستلاری ایله علاقه ساخلاپیردی.

محاربه باشلاياندا خبر گلن کیمی یولا حاضرلاشدی. نرگس اونون تئزلیکله آتا اولاجاغینی بیلسه ده، قارشیسینا کئچه بیلمه‌دی... ماختر کیمی حربی خدمت کئچن ائلمان محاربه نین باشلادیغی ایلك گوندن محاربه‌ده اولدو. آغدام، فضولی، جبراییلین آزاد اولونماسیندا شرفله دؤیوشدو. دایما اوستونده اتوماتیک سلاح اولان ائلمان رهبرلیکله علاقه یارادیلماسیندا،

کانالارین دیشیلمه سینده اشتراک ائدیردی. دشمن معلوماتلاری اله کئچیرمه سین دئییه تئز-تئز کدلار قوران ائلمان لازیم گلنده دشمنله ووروشوردو. داخیل اولدوغو بوتون بیرلیک دؤیوشه فضولیده باشلایب. فضولینین کندلرینین دشمندن آزاد ائدیلمه سی اوغروندا، جبراییلدا ووروشوب.

نوبتی حربی عملیات زامانی یانديريلمیش، داغیديلمیش دشمن پستلارینین آراسیلا یئرین حربچیلریمیز خیلی ارمنی حربی تکنیکاسینین سیرادان چیخدیغی حربی حصه نین بیرینه گیریر. آغیر دؤیوشلر اولور.

نوبتی پستا یاخین اراضیده دایانمیش دشمنلری، حربی تکنیکاسینی، نفربرینی گؤرور. اونلارین قارشیسینداکی پستون قاباغیندا دایانمیش دشمن قوه لرین ایچینه سیزان ائلمان، فرمانده اجازه وئرمک ایستمه سه ده، بیر-ایکی هئیتله پستا گیره بیلیر.

دشمنین چوخو ائله سنگرده محو ائدیلمیشدی، پست بوش ایدی. قالانلار دا قاچمیشدی. ائلمان و دوستلاری چانتالاردا خیلی ارزاق گؤرورلر. ائلمان او ارزاقلاری اوردا قویوب گئتمیر، آرخادا اونلاری گؤزله یین، گئجه-گوندوز دوزلرده آج-سوسوز ووروشان، آرخادان یئمک، ارزاق گؤزلمه یین آج حربچی دؤیوش دوستلارینا گتیریر.

همین دؤیوشده دوستو شیخ امیروولا بیرلیکده دشمنه قان اوددوران ائلمانین ایگیدلیگی دیلدرده گزیر.

نوبتی عملیات جبرائیلین مرکزی یولو طرفینده کئچیریلیر. جبرائیلدا مرکزی یولا یاخینلاشان بؤلمه‌لری دشمن گورور. مرکزی یولا چاتماقدا اولان کولونوموزو دشمن داغین آرخاسیندان وورور، دؤیوشچولر جلد ماشیندان تۆکولوشوب مؤقع توتور. ائلمان داغیلیمیش قلیه توتمایان بیر یئر گیره بیلیر، دشمنله دؤیوشه باشلايیر. دشمن هر طرفی مینالادیغیندان اوزاقدان خمپاره و راکت آتیردی. همین واخت وئرلین گراییا اساساً توپلارلا دشمنلری وورمالی اولان هنگین ۳-جو گردانینا یاردیم ائتمه‌لی، اونلارلا بیرلشملیدی.

دشمن حرکت ائتمه‌یه امکان وئرمیردی. گرهان فرماندهی اطرافا سپلنمیش عسگرلریندن خبر توتماق اوچون قویودان چیخیر، اوردان تزه‌جه آرالانمیشدی کی، دشمنین آدیغی خمپاره قویویا دوشور. ائلمان سورونه-سورونه ده اولسا یئرلییب، تپه نین آرخاسیندا موقعلنمیش عسگرله یاخینلاشیر. اورادا خیلی دؤیوشچولری، اوشاقلیقدان دوستو اولان، اونونلا بیرلیکده اولان شاهمرادی، ایش یولدashi اولموش نظامینی ده ساغ گوروب سئوینیر. اطرافدان محاصره‌یه آلینمیش اولسالار دا، همین محاصره‌ده ایتکیلریمیز چوخ اولسا دا، یکی گون اوردا دشمنین محاصره‌سینده قالسالار دا، دشمنین مقاومتینی قیریپ ۳-جو گردانلا بیرلشه بیلیرلر.

گردانین رابطه ایشی عهده‌سینده اولان ائلمان دشمن اونلارین آرخیلا، اطرافلا یاراتدیقلاری علاقیله باغلی معلوماتی الده ائده بیلمه‌سین دئییه وار

گوجويله چالشيرودى. آغير چكىلى رابطة جهازىنى دا اؤز اوستونده هارا گئديردىسه داشمالى اولان ديگر رابطةچيلرله بيرليكنده همين زوغالبولاق كندىنين يوكسكليندن لازيم اولان معلوماتلارى اؤتورمكده داوام ائديردى. شوشايا كيمي گئتمك آرزوسوندا اولان ائلمانين جسارتى ايله گردان فرماندهى فخر ائديردى.

دشمنين گرالارنى توپچولاريميزا وئرركن آچيقلغا چيخمالى اولان رابطةچيلرى دشمن گؤرور، خمپاره ايله ائلمانى وورور، ائلمان ايسه دايدانمادان آتيلان خمپارالاردان قورخمادان آچيقلغا چيخيب گرالارى خبر وئيردى. اورادا بير چوخ دؤيوشچو دوستلارى آغير يارالانسا دا حركت ائتمكده داوام ائديردى.

دشمن پستلارينا دوغرو يارالى حالدا دا اولسا يئرئين ائلمان دشمندن آزاد ائدلميش پستدا دشمن رابطةسىنى گؤرور، اوللارين دا سسىنى ائشيتمك اوچون اورا قالخير. ۳-۴ نفرله بيرليكنده ارمنيلرين اولدوغو سيغيناچاغا قالخير، يورغون، يارالى رابطةچى قوجايندا رابطة اورا قالخير، همين واخت آتيلان بير مرمى گليب قوباغيندا پارتلايير. ائلمان هوشونو ايتيرير، آييلاندا ارمنيلردن گؤتوردويو قوجاينداكى رابطةيه خيلى مرمى ديدىنى يولداشلارى گؤرور.

موج آلان يارالى ائلمان خسته خانايا چاتديريلىر. ياديندا قالان آتيلان راکت زامانى يوكسكليندن آشاغى دوشدويو ايدى. حربى خسته خانان تام ساغالميش حربى حصهيه قايدير، شوشانى گؤرمك اوچون حكيملىرى

دینلمه دن خستخانادان جبهه یه دؤنن ائلمان قیرمیزی بازار اوغروندا قانلی دؤیوشلرده اولور...

فضولی-خوجاوند استقامتینده یئرلشن، دشمنده اولان یوکسکلیکدن آتیلان آتشی دفع ائتمک، همین پستواله کئچیرمک اوچون قانلی دؤیوشه گیریرلر. خصوصی تعیناتلی قوه لر ده کمکه گلیر، اورانی آلمات اوچون جهد ائدیلیر، ایکی شهید وئریب گئری چکیلمه یه مجبور اولورلار.

فضولیه-خوجاونده دوغرو گئدن بیطرف یئرده اولان قوه لریمیزین اوچ استقامتدن یئریمه سی حقینده قرار قبول ائدیلدی. خصوصی تعیناتلیلار ایچرییه سیزیردیلار. آرامسیز آتش آتیلیردی. ائلمانگیل همین او منتظم هجوم اولان یئره داینامادان آتش آچیردیلار و نتیجه ده همین نقطنه ی سوسدورماغا نایل اولورلار، اورا یاخینلاشاندا همین یئرده محو ائدیکلری اوچ-دؤرد دشمن لئشینی گؤرورلر. ایرلیدیکجه ارمنی جسدلرینی گؤروردولر. ائلمان بیر تک تیراندازین کلله سیندن وورور. پستواله کئچیرن قوه لر ایرلی یئریر.

نوبتی استقامتده حرکت ائدرکن ماشینی ائلمان سورمه لی اولور. ماشین عسگرله دولو ایدی، چتینلیکله یئریردی، ماشینین قفیل نیه سه ایلیشیدینی گؤرور، ساخلایب ماشیندان دوشور، ایلیب باخندا تکرین آلتیندا مئیدی فالان ارمنینی گؤرور.

خوجاونده گئدن دؤیوشلرده قاچان ارمنی ملکی شخصلری گؤرسک ده، دینچ اهالییه آتش آچمیردیک، اونلارین قاچماسینا مانع اولموردوق، بونونلا

بئله کندده ائولرین بیرینده گیزلنمیش ارمنی دؤرد عسگریمیزی ووردوغوندان، جانینی آدیق. عسگرلریمیز اونلارین کندلرده کی ملکی اھالیسینه بیر زیان وئرمهسه ده، اونلارین ایچیندن چیخان شرفسیزله ده آمان وئریلمیردی، وئردیمیز شهیدلرین قصاصینی آیردیق، ایگیدلریمیزین مردلییینین دفعه لرله شاهی اولسالار دا، اونلارین انسانلیقدان کنار سیمالاری هامیمیزا بللی ایدی...

فداكارلىق

سىمور حسن اف ايله بىر يئردە حربى خدمتدە اولموشوق. او، ايميشليدە دوغولوب، بۇيوپوب. حربى خدمتىنى باشا ووروب ائوہ دۇندوكدن آز مدت سونرا محاربه باشلاياندا او دا سفربرلىك اعلان اولونان كىمى كۇنوللو جبەه يە يوللائيپ.

حربى خدمتدن سونرا آرابير تلفنلا حال-احوال توتوردوق. نشانلانميشدى، سۇز وئرميشديم كى، تويوندا اشتراك اندجه يم. من ساعتليدا بۇيوموشدوم. سفربرلىك اعلان اولوناندا منە زنگ ووردو:

–وطن بيزى گۇزليير، – دئدى. – سن دە گله جكسنمى؟
–گله جه يم، – دئديم.

–اوندا گل بىر يئردە گئدك. بو گونو آز گۇزلمه ميشيك.
من اونا فضولى اوغروندا دۇيوشده اولدوغومو سۇيلىندە «آفرين، من دە گليرم»، – دئييب كسدى تلفونو.

محاربه باشلانمیشدی و یادی میزا هئچ نه دوشموردو. هر گون، هر آن آتش، قان-قادا ایچینه ایدیک. کماندولارین آزاد ائلدیکلری پستلاردا محکملمک امری آلمیشدیق. قوشونلاریمیز ایرلیدیکجه، آزاد اولونان اراضیلریمیز گئنیشلندیکجه یئریمیز دیشدیریلیردی، لازیم گلنده دؤیوشلره گیریردیک. علاوه قوشون گؤندریلنده بیر گروها دا من رهبرلیک ائتمه لی اولدوم.

گروهومدا اولان آتمیش عسگرله فضولیدن خوجاونده قدر ووروشدوق. هورادیزده بیر پست اوغروندا قانلی دؤیوشلر اولدو. دشمن آغدره طرفدن ده گوجلو حربی تئکنیکا، عسگرله یئنیندن هجوما کئچمیشدی. بو دفعه اولارین کماندولاری دا دؤیوشده اشتراک ائدیردی. بیز پستو وئرممک اوچون عزمه مبارزه آپاریردیک. بیر آددیم دا گئری چکیلیردیک. همین دؤیوشده بئش شهیدیمیز اولدو، اوچو آغیر یارالاندی. دشمن بیزی هر طرفدن محاصره یه آلدیغیندان یارالیلاریمیزی آرخایا کؤچوره بیلیردیک. حکیملریمیزدن بیری ده شهید اولموشدو، بیر طب ایشچیسینین اومودونا قالمیشدیق. او دا الیندن گلنی ائدیردی، اما طبی لوازیماتی چاتمیردی. اوچ گون اوردا دؤیوشده یارالی حالدا قالانلاریمیزدان الی سلاح توتا بیلن یئنه دؤیوشوردو. آیدین واردی، یاراسی آغرییردی، سول آیاغی دیزیندن یوخاری کؤتوک کیمی شیشمیشدی، آیاق قابیسینی چیخارا بیلیردیک، آخیردا کسدیک، قان آخیب آیاغیندا لئهمه باغلامیشدی. یارالیلاری گئری گؤندرجیمیزی بیلندن گیزلتمیشدی، اوچونجو گون خبریمیز اولدو.

رابطه چي تئزليكله بيزه يارديم گلجه ييني، علاوه قوشون قوه لرین بيزی محاصره ده ساخالایان دشمن قوه لرینی محاصره يه آلدیغینی خبر وئردی. بيز ده هر وجهله دشمنین او یوکسکلییه چیخماماسی اوچون جانیمیزدان بئله کئچمه يه حاضر ایدیک. آیدین بيزلردن بیری ایدی. طب ایشچیسی اونون بودوندان دیمیش قلپنین آچدیغی یاران یودو، قلپه قیریقلا رینی تمیزله دی، یئنین ساریدی. آیدین یالواردی کی، اونو آرخایا گؤندرمه سین، آمالی شوشایا قدر گئتمک ایدی. حرب ده بيزه اولان احتیاجی گؤروردوک.

نهایت، دشمن طرفیندن آتش سسلرینین سنگیدیینی حس ائتدیک، کوردیناتورلارا اساساً بمبالانان، توپ آتشینه توتولان دشمن قوه لر ایتکی وئریب، گئری چکیلدی، پستو آلا بیلمه دیلر. بيز ده اونلاری یوکسکلیکدن ضربه لره معروض قويدوق و چوخ سايدا دشمن محو ائدیلدی. همین دؤیوشلرده دشمن بيزیم اون بئش، ایگیرمی مترلییمیزه قدر گلیب چیخمیشدی. عسگرلریمیز یارالیلاریمیزی، شهیدلریمیزی - اورادا آز شهید وئرمیشدیک - بیر یئره بیغاندا او قدر دشمن جسدلری گؤردوک کی، پارچالانمیش، باشی بیر طرف ده، بدنی بیر طرف ده... یوخاریدا اولدوغوموزدان گئدن قانلی دؤیوشلرین دشمنه نجه آغیر یارا ووردوغوموزو گؤزلریمیزله گؤروردوک.

اورادا یارالیلاریمیزدان بیری آرخایا کؤچورولرکن پوتینین چیخاریب زورلا آیدینا گئیندیردی.

سـن كى بئله دۇبوشه گنده جكسن، منيم پوتينيىمى گۆتور – دئيب، اونو آياغيندان چيخارماغى امر ائلدى. حظى آدىلى همين عسگرىمىزىن باشىنى قله داغىتميشدى، بير گۆزو تامام توتولموشدو، قولونون بىرى سينميشدى... آيدىنين ايسه آياغينا دين قله ياراسى آغير اولسا دا، طب ايشچىسى اونون بۇيوك اوره يينه، جسارتينه حيرانليغىنى گىزلمه دى و اوندان آيريلماياجاغينا سۆز وئردى.

بىز آرخادان گۆندريلن كماندانليغىن تركيبينه قاتىلدىق و زنگيلان استقامتينده حركت ائدردىك. خصوصى تعيناتلىلارنى آلدىغى اراضيلرده بىزىم كماندانلىقلا گلن تابورلار يئرلشدىريليىدى، بىزىم دسته ميز ده اورادان بئش كيلومتر ايرليده اولان ارمنى پستوندا – او اراضيده موقعى محكملىدىرك اوچون يولا دوشدوك. فرمانده گئدديمىز استقامتده دۇبوشلرىن داوام ائتدينى، قارشيدا علاوه قوهلرىن اولدوغونو، اونلارنى ايرلى گئدجىنى، بىزىم اونلارنى يئرلنده محكملىنجىمىزى بىلدىردى. بىز امرى يئرلنده يئتىرك اوچون سرعتله گئدىردىك، مۇقعيه چاتماغا چاليشىردىق. بىزىم اولاجاغىمىز مۇقعيه ياخين ديگر يوكسكلىكدن دشمن مسلسل ايله آتش آچىردى، يئرىمه يه امكان وئرمىردى. بىز او آتش آلتىندا چوخ چتىنلىكله ده اولسا او زيروه يه قالدىق. قالداندا، او بىرى طرفه باخاندا گۆزلىرىمىزه اينانمادىق. بوتون ارمنى حربى تئخنىكاسيىلا دولو اراضىنى گۆردوك. او يوكسكلىين قورونماسى اوچون اليمىزدن گلنى ائدىردىك. پياده قالدىغىمىز، خصوصى تعيناتلىلارنى بۇيوك فداكارلىقلا

گۆتوردويو او پستلارين قورونماسى، اليميزده قالماسى بيزيم حربى وظيفه بورجوموز ايدى.

عهده مده اولان عسگرلر دؤيوشه - ايرلييه گئتمه يه جان آتيرديلار. بيزيم آرتيق يئترينجه دؤيوش تجروبه ميز واردى. اما امر ايدى. حتى اوردان ايرلييه گئتمك، دشمندن تورپاقلاريميزى آلماق ايسته ينده طلب ائلدiler كى، تاپشيريان پستو قوروياق.

پستون اراضيسى ده بؤيوك ايدى. بيز اورادا تميزلمه ايشلرى آپاراندا پستا ياخين كنده ائلنورو ووردولار، آلدیغى يارادان شهيد اولماسى هاميميزى سارسيتدى. اورادا گيزلنن دشمن قوه لرینی محو ائلمك اوچون كنده گيرديك. بوشالميش دشمن ائولرينده آختاريش آپاراندا اونلارين ائولرين آلتيندا قوردوقلارى استحكاملارى گۆردوك.

كنده آرابير اطرافا سپلنميش عسگرلريميزه آتش آچيلديغيني ائشيديرديك. اونا گۆره ده احتياطلا يئرييرديك. دينجلمه لى اولدوق. كندديديك، اولوقدا اوزانميشديق. بير سامانليغين ايجينده گۆزومه قارالتى گۆروندو. ياخينلاشديق، سامانى داغيتديم، بير ده گۆردوم بورا يئرتالتى تونلدى. عسگرلى اورادا ساخلايب گيرديم تونله. ايچى دولو سويدو، احتياطلا يئرييرديم. سلاحين ايشيغيندا خيلى يئريديم. بير-ايكى دفعه آتش ده آچيب گئرى دؤندوم. عسگر يولداشيمدان بير ال خمپاره سى آيب آتديم تونله. تارالاردا سونرا بير نچه ائله تونلره راست گلديك، شرفسيزلر دئمك بيزدن بئله قورخورلارميش كى، ايستديكلرى تارالاردا دا

اۋزلىرىنە ساغ قالماق اوچون گۆستېك كىمى يئر ائلمىشىدېلر. بورالاردا كندە بئە يئرلەردە گىزلىنن ارمنىلر بىزە ھىمىن تونلر اولان يئردن ھجوم ائىدىرىدېلر. آرتىق بىر نەچچە بئە تونلر گۆردوك و اونلارن ھامسىنى محو ائىدىك.

دشمن اۋلولرىنى بئە قويوب قاچمىشىدى. قورد باسمىش جسدلرى گۆرندە ايرىنىرىدىك. كندىن ياخىنداكى دوزنلىيندە مئشەيە آچىلان يولون اوستوندە دشمننن آچدىغى آتش نتيجه سىندە من يارالاندىم، بىزى اورادان چىخىپ احاطە يە آلدىلار، آر پى جى آرخاسىندان دورمادىم، ووروشدوق. جعفراف اسلام قلىپەدن شھىد اولدو. شھىدىمىزىن اولماسى اوشاقلارى دلى ائلمىشىدى، دشمنە قان اوددوروردولار. نھايت، قوھلر ھر طرفدن بىرلشىپ اورادا قالان دشمن قالىقلارنى محو ائىدىك. ايكى گون سونرا او اراضىنى ترك ائىدىپ يوخارى وئىسلىيە قالخماق امرىنى آدىق. اورا دوغرو قالخاندا آر پى جى قويماغى، يونگول سلاح گۆتورمىيى مصلحت بىلدىلر. من يئنە دە او آر پى جىنى اليمدن قويمادىم، اۋزوملە چكىب آپاردىم، اورا قالدىردىم. تزهجە يئرلشمىشىدىك كى، دشمن گۆزلىنلەمەدن ھجوما كئچدى، ائلە گرگىن وضعيت ياراندى كى، محاصره دە قالدىق. اوچ گون اورادا گۆتوردويوم او آر پى جى ايله محافظە اولوندوق. سلاح مھماتىمىز توكنىردى، تسليم اولموردوق، ھر بىرىمىز اۋزوموز اوچون بىر نارنجك ساخلامىشىدىق. دشمنى قورخوتماق اوچون آرابىر آتش آچىردىم كى، بىزى سلاھلى بىلسىن، دوشونسون ھلە سلاھىمىز وار، آر پى جى يئرلىنى تئز-

تئز ديشيب اونلاری آلداتماغا چالیشیردیق. دشمن دوشونسون کی، بورادا اوچ-دؤرد آر پی جی وار. یاواش-یاواش هر شئی توکنیردی، داغا قالخمیش اولساق دا سنگردن چیخامیردیق، سحره کیمی سنگرده گؤزلمه لی اولوردوق.

اوزانیب گؤزلییردیک. سحر هاوا ایشیقلاناندا بؤیرومده دشمن جسدینی گؤردوم. ارمنیلر بیزی محاصره یه آلسا دا، بیزیم اولدوغوموز طرفدن ایکی یولداشیملابرابر دشمنی سنگره گیرمه یه قویمامیشدیق. دشمنین قتیتلی هجومونو گؤروب گروهما یول آچیب مئشه طرفدن کنار-آرخایا چکدیک کی، هئچ کس محاصره ده قالماسین.

دشمن دواملی هجوم کئچمیشدی، دشمنین آتدیغی گلوله باشیمداکی کاسکایا دییب منی یارالادی، دؤیوش یولداشلاریم چکیب منی اورادان چیخاردی. یارالانساق دا، شهید وئرسک ده گؤروردوم کی، تورپاقلاریمیز اوچون قانیمیزدان، جانیمیزدان قورخموروق. بیزیم دشمنله اوزبه اوز اولان استقامتده توپخانامیز اونلاری ووردو. دؤیوش تاکتیکاسینا اویغون اولاراق کمکه گلن قوه لرله بیرلشیب آزاد اولونان اراضیده محکم لندیک. دشمن خیلی ایتکی وئرمیشدی، قالانلار ایسه قاچمیشدی. دوزلر، مئشه لر ارمنی جم دک لری ایله دولو ایدی. اؤز اولولرینه بئله صاحب چیخمایان بو وحشیلرین عملرینی گؤردوکجه غضیمیز جوشوب-داشیردی. یارالییدیم، هم ده قولاغیمین دیبیندن آخان قانی کسمک اولموردو.

تابوردىكى بهيار يارامى سارىدى. بابازاده طالب دا حربى تعليملىرىنى سونرا سېتامبرين ۲۷-دن دۇيوشه قاتىلمىشىدى. بوتون ياراليلاردا ھەر جور كىمك گۇستىرىدى. بىر دىقىقە نىفسىنى درمەن اليندىن گلىنى ائىدىردى. قىلپە قولايغىمىن دىيىنى يارمىشىدى، اونون قانىنى كىسە بىلدىك.

او گون صىح تىزدن آغىر ياراليلارمىزى آرخابا گۇندىرب فزولى استقامىتىندە دۇيوشه گىردىك. اكتوبرين ۲۵-نە كىمى دۇيوشلردە اشتراك ائىدىن بهيار-تعليماتچى طالبى ھەر كىس سئوردى. ھم ياراليلاردا اىلك طىبى ياردىم گۇستىرى، يىرى گلندە دە دۇيوشوردو. ھەر گروھدا بىر بهيار تعليماتچى اولاردى. طالبىن او بىرى بۇلويون بهيارلارى شىھىد اولدوغوندا ايشى آغىرلاشمىشىدى. ھەر آن يارالى، قانى كىمك، اينە وورماق، اولارنىن حياتىنى قورتارماق... شىھىد اولان عزىزلىرىمىزنى يوخلۇغونون سارسىنتىسى دا بىزىم كىمى اونون دا اىچىنى داغىدىردى. اوزون مدت طالب بىزىملە اولدو. گردانىمىزدا بىر-بىرىمىزە او قدر باغلانمىشىدىكى، ھەر كىسنىن ايتكىسى ساغ قالانلار اوچون روھى جىھتدىن آغىر ايدى.

جىرايىلدا جىمىلمىشىدىكى، فرماندەھىن امىرنى گۇزلىيىردىك. آز كىچمەدى خىر توتدوق كى، اوزرىمىزە خىلى دشمن حربى تىكنىكاسى، جانلى قوھ گلىر. دۇيوش اوچون ائلە بىر يىردىدىكى كى، دشمن بىزى آچىق-آيدىن گۇروردو. باشىمىزى سوخماغا يىر يوخ ايدى. آز كىچمىش ۲۵۰-ياخىن دشمن اوستوموزه گلىدى. آتيلان توپلار، خمپارە لىر اوشاقلارمىزى پارچا-

پارچا ائدیردی، الی، آیاقلاری قوپوب دوشنلر اولوردو، قان آپارانلارین یاراسینی ساغالتماق، اینه وورماق بوینوندا اولان طالب تک میداندا شیر کیمی ووروشوردو. یارالیلارین یاراسینی ساریییر، لازیم گلنده اونون سلاحینی گۆتوروب آتش آچیردی.

عباس ادلی عسگریمیزین اونورغاسینا گلوه گیرمیشدی. آغریدان دهشتلی صورتده قیوریلیب-آچیلیردی. طالب اونا مورفینی احتیاطلا وورمالی اولسا دا، ندنسه اونون یاتاچاغیندان قورخوردو، ایننی وورمادی. کمکه گلن قوهلرین گروهلارداکی حکیم قاناخمالارین داخیلی، خاریجی سلاحلارا فرمالاری اولدوغونو بیلدیندن احتیاطلانمیش، یارالییا ایننی وورمامیش طالبیی آلقیشلادی. یارالیلارا یاردیم ائتمکله یاناشی عسگرلریمیز ایرلی یئریدیکجه دشمنین عهدینی کسیردی.

اورادا - او دهشتلی دؤیوشده آرا بیر آز ساکتلشدی. همین آن آنجاق یارالیلارا یاردیم ائدیردیک. طالب ساغ طرفه، حکیم سول طرفه استقامتلنیردی.

بیز کنده گیرمیشدیک، هجومو داوام ائتدیریپ ایرلییه گئدیردیک، خیال ادلی عسگریمیزی یاخینداکی داغینیق بینانین یانیندا یارالی گۆردوم. ارمنی همین او بینانین یانینداکی بینادا سلاحی قویوبموش. او پنکه سیستمینی سلاحدان چیخاردیغیندان دوشنده سسینی ائشیتمدیک. من ده آیاغیندان یارالانمیش خیالین یاراسینی ساریییردیم کی، پارتلایش باش وئردی، داغیلان بینادان قوپان داش قولومون اوستونه دوشدو.

پارتلايش سسینه دۇيوشچولریمیزدن كىمكه گلن اولدو، حكیم ده تئز گلدی، اؤزومه آغرىكسیجی ووردوم. یارالی حالدا ایشیمیزی گؤروردوك. اوشاقلاردان بیرى اینه ووراندا قولوم ایشلمهسه ده اونون كىمینه یئتدیک. هر طرفدن تىكجه طالیب، رستم حكیم دئییل، كىمك ایسته یین یارالیلارین سسینه - هایینا اؤزوموز ده چاتیردیق...

آغیر دۇيوش گئیدردی. دۇيوش واختی آتیلان توپون سسینی ائشیدیب اؤزوموزه مۇقع توتدوق، آتیلان توپون تئمپینی توتوردوق، اونا گؤره ده حرکت ائدیردیک. دۇيوش تئمپینی توتان آییق اولوردو، اؤزونو ده قورویا بیلیردی. محاربهده دۇيوشمك باشقا، دۇيوشده یارالانلارا یاردیم چوخ فرقلى ایدی. هر كسین حیاتدا قالماسی اوچون، دشمنی محو ائتمهسی اوچون گوجوندن، بیلیندن آرتیق نسه ائلمهیه چالیشیردی. بیز او دۇيوشده ده آز-چوخ ایتکیلر وئرهرك دشمنین مقاومتینی قیردیق. اراضیدن قاچان ارمنیلرین آرخاسینجا دوشن اوردو قوهلریمیز اونلارین لئشلیرینی چؤللرده چاققاللارا یئم ائدیردی. انتقام حسی ایچیمیزی ائله قارسیمیشدی كى، گؤزوموز هئچ نه گؤرموردو. بیز حق یولوندا ووروشوردوق، آتا-بابا یوردلاریمیزی آزاد ائدیردیک. او قوزغونلاری قووماق، اونلارین جانین بئله آماق بیزیم حق ایشیمیز ایدی. اوتوز ایل بو تورپاقلاری خرابه قویان او شرفسیزلری ائله بو خرابه قویدوقلاری یوردلاریمیزدا لئشینی آتیردیق...

اوج گونہ ہمیں اراضینی ترمیز ائدیب، جبراییلدا ارمنیلرین تأمیناتینین قارشیسینی آماق اوچون یوللانیدیق. بیزیم یئرلشدییمیز مؤقعلرده آغیر دؤیوشلر گتمیشدی. دشمن بیزی محاصره یه آلسا دا، آرخادان کمک گلیب بیزی اونلارین محاصره سیندن قورتارمیشدی. علی اف کنعان آدلی تانکچی حقینده، اونون قهرمانلیغی حقینده اوردا عسگرلردن چوخ شئی اؤیرندیک. اونون سایه سینده دشمنین بئلینی قیرمیشدیق.

بیز اورا گلنده هله ده دؤیوشلر گئیدردی. یارالیلاریمیزی اوردان قورتاریدیق. هجوم سنگیندن بیر سوتکا سونرا دشمن یئندن هجوم کئچدی. آلدیغیمیز اراضینین استراتژی جهتن الؤریشلی اولدوغونو بیلدییمیزدن آییق-سایق اولساق دا، خیلی جانلی قوه و تئکنیکا ایله هجوم آندن دشمنله دؤیوشده ایتکیلریمیز اولدو. من وئیسلیده گئدن دؤیوشده بیزی محاصره دن چیخاران فرماندهین خرکده آپاریلدیغینی، اونون شهید اولدوغونو گؤردوکده ایچیمی آلوو قارسیدی. گیزیر مختار شهید اولدو. فضولیده گئدن قانلی دؤیوشلرده مختارین گؤستردیی ایگیدلیک، جسارت گؤزومون اؤنوندن گئتمیر. دشمن تک تیراندازلارینین آلتیندان یارالیلاریمیزی، دؤیوشچولریمیزی گؤتوروردو، قورخو-هورکو بیلمیردی. جبراییل استقامتینده اوستونه دوشن خمپاره نتیجه سینده واحد ده شهید اولدو.

عالم بیر-بیرینه قاریشمیشدی. بیز آز قالا محاصره یه آیناجا قادیق. آرخادان گلن قوه لر هجوم کئچن کیمی اورادان چیخیدیق، چونکی دشمن آرتیق

یئریمیزی بیلیب آتیردی. بیز تپهلیکده یئرلشملیدیک، او یئری قانیمیز باهاسینا آلمیشدیق و اوردا محکملنمه‌لی ایدیک. دشمنی ایرلی بوراخا بیلمزدیک. قانلی دؤیوش آلتی ساعت یاخین داوام ائتدی. نهایت، دشمنی محو ائلدیک، اونلارین ساغ قالانلاری دلی کیمی باشینی گؤتوروب قاچیردی. او قانلی دؤیوشده سککیز شهیدیمیز اولدو، و آصف یارالاندی، من یارالاندیم، دوستوم عارفی دمیرین آلتیندان گوج-بلا ایله چیخاردیق، قولو تامام پارچا-پارچایدی، ایلکین طبی یاردیمدان سونرا اونلاری آرخایا گؤندردیک.

بو دؤیوشده دفعه‌لرله یارالاندیم، اونلارلا قلیه قیریقلارینی هله ده جانیمدا گزدیریرم. منی یارالایان آنجاق وئردیمیز شهیدلر، ساغلاملیغینی ایتیرن قاضی دوستلاریمین صحتیدیر... غلبه، ظفر بایراغیمیزین او آزاد ائدیلیمیش تورپاقلاریمیزدا دالغالانماسی منه قلیه آغریلارینی اونوتدورور.

قفيل آتش

مئشه ده قانلى دۇيوشلر گئديردى. بىر يانى مئشه، بىر يانى يارغان اولان اراضىده ترتر بويو استقامتده عسگرلريميز دشمنله اۇلوم-ديريم دۇيوشونه گيرميشديلر. هم ياراليلارى، هم ده شهيدلرى اۇزلريله بيرگه ايرلييه دوغرو آپاران كشفياتچى گروهون عضولرى هارا آياق باسيريديسا، اورا خمپاره آتيليردى. دشمن آعاجلارين باشيندا بئله سانكى بونلارين گلجه يى استقامتى دوزگون تعين ائديب گوللنى ياغديريردى. من آغير يارالانميشديم. اليار منى ايرلى سورويوردو، بىر الينده سلاح، بىر الى ياراليلارين كوريننده اولان دوستلاريمين چوخ بۇيوك بىر اوردويلا تك-باشينا محاربه يه آتيلديغينين شاهديديم. آرخادان كمك يوخويدو. اولدن بيزه تاپشيريلىميش بو استقامتده دشمنين قوهلرينى ياريب كئچمك، مدافعه خطين قيرماق امرى يئرینه يئتيريليردى. بيز ايكي خصوصى

تعیناتلی قوه لردن عبارت بؤلمه میز اؤز گوجوموزدن ده بلکه کمکی بیر قوه نین - حقین-عدالتین کمکیله بو میداندا ایدیک.

یارالیلاریمیزدان بیرى - هابیل آیاغیندان آلدیغی یارادان چوخ قان ایتیرسه ده، سلاحی الیندیدی. بیزی تعقیب ائدیردیلر. یارغانین کناریلا گلن ارمنینی گؤرن هابیل تک تیرله ایکیسینی بیر آندا یئره سردی. یادیگار قارشیسینداکی ارمنینی آنیندان ووردو. مختار آغاچا دیرماشیب، نشان آلاق، اوردا گیزلنمیش ارمنین اوزاندىغی یئرده جه لئشینى آغاجدان یئره سالدی. من یان-یؤره مده آچیلان آتش سسلریندن گوج-بلا ایله، آرابیر گؤزلریمی آچدیقجا یارالیلاریمیزین دا سلاحی یئره قویمادیغینین شاهدی اولوردوم.

دشمن تعین اولونان استقامته بیر آز قالمیش بیزی احاطه یه آلدی. اونلار سککیز-دوققوز نفر ایدیلر.

باخیش غضبله قیشقیردی:

- سیزه ساغ جان وئرمم، ملعونلار.

سلاحینی قالدیرماق ایسته سه ده دیزیندن دین گلوله دن دیز چؤکدو:

- سیزی ساغ، یارالی، اولموش، فرقی یوخدور، هامینیزی اسیر گؤتورجیک. سیزه دونیانین عذابلارینی وئرجیک - دئین ساققاللی ارمنی تتیبی چکمیشدی.

سلاحلی ارمنی باغیردی:

- تسليم اولون. ترينسنيز هامينيزى محو ائدريك، - دئييب شاهبازين باشينين اوستونو آلدی.

شاهباز مقاومت گؤسترميين معناسيز اولدوغونو دوشونوب ندنسه منيم يانيمدا چؤكدو. ياواش سسله:

- دئديكلرينه عمل ائدك. بيلمك اولماز قارشيدا بيزى نه گؤزليير. بيزى اسير گؤتورسه لر، بارى ساغ قالانلار يميز دا اولسون.

ساققاللى اونون پيچيليتيسيني ائشيديب بيزه ياخينلاشدى:

-نه دانيشيرسان؟ - روسجا اوندان سوردو.

-چوخلو قان ايتيريب، وضعيتيني سوروشورام.

-حكيمسن؟

-طبي يارديمچيام.

- لاپ گؤزل. بونلارين ساغ قالماسى اوچون چاليش. هايدى، قالخين، گئديريك.

من يارالار يمين آغيرليغيندانمى، چوخلو قان ايتيريب حالسيز اولدوغومدانمى، ندنسه قالخا بيلمديم، شاهباز منى سورويوب، يثريمدن قالديردى، قولونو بوينوما سالدی:

- باجاردیغين قدر يثرى...

بيز شهيد اولانلار يميزى دا اؤزوموزله گؤتورمك ايسته ينده اونلار غريبه- غريبه اوزوموزه باخيرديلار.

- بو لئشلىر نيينيزه لازىمدى؟ اونسوز دا اۋزونوزو ده اونلار يانينا
گۇندرجيىك؟

- اۋلوموز ده، ديرىمىز ده بىر يئردە اولاجاق.

ارمنيلردن بىرى ھىرىلدادى:

- لاپ ياخشى. دىيىشندە بو اۋلولرىنيزى وئربىر ديرىلرىمىزى گئرى آلاريق.
اونلار بىزدن آيرىلان او بىرى دستە نين قارشىمىزا كئچەجكلرىندن
خبرسىز اولدوقلارىندان، يارغانين كنارىيلا گئتمىيى مقبول بىلدىلر. بىزى
قاباقلارينا قاتىب آپاردىلار، گروه فرماندهىنين ساكت-ساكت ايرىللمەسىنى
اۋترى ده اولسا گۇروردوم...

بىز يورولدوق، اونلاردان بىرى:

- قاباقداكى پستا دوغرو گئدىرىك.

- اورادا سىزه ياخشى، او مسئلە - دئىيب ساققاللىلاردان بىرى گولدو، -
يعنى دئىيىم اودور كى، اۋلونوزو ده، ديرىنيزى ده اوردا ايتلرىمىزه يئم
ئىدجىيىك، باجاران ساغ قالسىن...

ياراليلار يىمىزلا بىرلىكدە اون دۇرد نفرى، دۇرد شھىدى آپاران
اوغوللار يىمىزىن كسىب-دوغراسايدىن قانى چىخمازدى، اسىر دوشمك
اۋلومدن بئتر ايدى...

قفىل آتش سسىنە دشمنلر آراسىندا يئره يىخىلانى گۇردوك. دشمن بىزى
اونودوب مدافعه يه كئچندە بىز ده بىر آندا يانيمىزداكى ايكى دشمنى
ووردوق. سلاخلار ينى گۇتوروب دۇبوشە آتلىدىق. خصوصى

ظفر بيزيم ظفر يميز دير

تعيناتلبار يميزين او بيري بؤلمه سي مئشه دن چيخانا كيمي دشمنه امكان وئريلمه دي، ايتك يميز اولماسين دئيه ياما جدا اونلاري پوسقويا سالميشديلار...

ايكي دؤيوشچوموز ده بورادا شهيد اولدو. دشمن دن خلاص ائديلميش ياراليلاري، شهيدلري دشمن الينده قويمايان دؤيوشچو يولداشلار يميز بيزي خسته خانايا گؤندرمك اوچون حربي ماشينلارا قالديرديلار. من اونلارين آرخاسينجا باخيرديم...

سالاطین عالی قیزی احمدلی کیمدیر؟

سالاطین عالی قیزی احمدلی (۱۸ اکتبر ۱۹۵۶-جی ایل، پویلو، قازاخ) - ادبیاتشوناس، فیلولوژی اوزره فلسفه دکترو، آذربایجان یازیچیلار بیرلینین عضو .

یاشامی

سالاطین احمدلی ۱۸ اکتبر ۱۹۵۶-جی ایله آغستافا استانبین پویلو قصبه سینده آنادان اولموشدور. ۱۹۸۰-جی ایله آذربایجان دولت دانشگاهینی بیتیرمیشدیر .

حاضرده آذربایجان معمارلیق و انشات دانشگاهی و آذربایجان دیلر دانشگاهی آذربایجان دیلی و ادبیات معلمیدیر. "کتاب ائوی" اجتماعی بیرلینین صدریدیر. عینی زاماندا "مهستی" شاعرلر مجلسینین "مهستی" درگیسینین باش رئاکتورونون معاوینیدیر. سالاطین احمدلی "توران" قادینلار مرکزینین، "بورا وطندیر" و قادینلار شوراسی اداره هئیتینین عضوودور. ۲۰۰۷-جی ایله حسین جاویدین ۱۲۵ ایلیلی ایله علاقه دار "توران" قادینلار مرکزینین خطی و "کاظم قارا بکیر پاشا"

وقفينين جمهور باشقانيى تمثال خانيمين دعوتى ايله توركيه جمهوريتينده كئچيريلن تدبيرلرده اولموشدور .
عائله ليدير. باكى متروسونون سابق رئيسى تاغى (تقى) احمداون حيات يولداشيدير، ايكي اوولادى و بئش نوهسى واردير .

ياراديجيلغى

س.احمدلنين ۲۰۰۸-جى ايلده "خالق شاعرى نريمان حسن زاده يه پويلو بئشيميدن مكتوب) "۱-۲ نشر)، "سفرنامه"، "عمرونو قازاخدا ياشايان شاعر"، "حج زيارتى"، "حسين جاويدين ائو موزه يى"، "سنسيز" (ترتيبچى)، "آذربايجان پوئزيا چلنگى" (ايكى مؤلفله)، "مهستى" ائنسكلوپئديك توپلو (ايكى مؤلفله)، "۱۹ عصر آذربايجان ادبياتى" ۱-جى جلد، "پوئزيا" (ايكى مؤلفله)، "شاعرلر وطنى بيزيم طرفلر" (آنتولوژى، ايكى مؤلفله) كتابلارى و "حيدر على افين ديل سياستى" منوگرافيسى ايشيق اوزو گؤرموشدور .

"حيدر على افين ديل سياسى" كتابى توركيه ده چاپ اولونموشدور. خيلى سايدا علمى وعمومى مقاله لرى خارجه و اولكه نين مطبوعاتيندا چاپ ائديلميشدير .

علمى فعاليتى

۲۰۱۰-جو ايلده "حيدر على افين ديل سياستى" مؤوضوسوندا پايانامه دفاع ائدرک فيلولوژى اوزره فلسفه دكترو علمى آدينى آلميشدير.

ياراديجليليق خدمتلىرىنە گۆرە اجتماعى تشكىلاتلارين "قىزىل قلم" و "جعفر جبارلى" جايزە سىنە لايىق گۆرولموشدور .

اثرلىرى

"خالق شاعرى نریمان حسن زاده يە پويلو بئشيمىمدن مکتوب" (۱، ۲-جى نىش) باكى، مېم، ۲۰۰۸؛ ۲۰۰۹، ۱۲۴ ص .

"سفرنامە" باكى، مېم، ۲۰۰۸، ۲۵۶ ص .

"عمرونو قازاخدا ياشايان شاعر"، باكى، قانون، ۲۰۰۸، ۴۰۸ ص .

"حسین جاويدین ائو موزه یی"، باكى، شیروان نىش، ۲۰۰۹، ۱۶۸ ص .

"حج زیارتی" باكى، شیروان نىش، ۲۰۰۹، ۶۴ ص .

"حیدر علی افین دیل سیاستی"، باكى، مېم، ۲۰۰۸، ۹۶ سه .

"حیدر علی افین دیل سیاستی" (رسمى سىندلر)، باكى، شیروان نىش، ۲۰۰۹، ۱۳ ص .

مصیب ممد اف "سنىز" (ترتیباتچى)، باكى، شیروان نىش، ۲۰۰۹، ۹۴ ص .

"آذربایجان پوئزیا چلنگی" (ایكى مؤلفله)، باكى، قانون، ۲۰۰۸، ۲۹۱ ص .

"مہستی". ائىسکلوپئدىک توپلو (ایكى مؤلفله)، (باكى، مېم، ۲۰۰۸، ۲۹۸ ص .

"۱۹ عصر آذربایجان ادبیاتی" ۱-جى جید. پوئزیا (ایكى مؤلفله) باكى، "نورلار"، ۲۰۰۹، ۷۰۴ ص .

"حیدر علی افین دیل سیاستی" (مونوقرافیا)، باكى، "اینجه" نىشريات ائوى، ۲۰۱۰، ۲۱۲ ص .

"حایداری علی افین دیل سیاستی"، ترکیه، اسکیشهر، ۲۰۱۰، ۸۳ ص .

Salatın Əhmədli

Zəfər bizim zəfəimizdir

(۴۴-günlük vətən müharibəsinin iştirakçılarının hekayələri)

Şəhidlərin ruhuna ithaf olsun.

Febriz ۲۰۲۴

Naşir : Aydın kitab

Tiraj: ۱۰۰۰

SALATİN AHMEDLİ
*VICTORI IS
OURS.*

Translator:
TANAY SHERGHİDEREJEK

TABRIZ : 2025
Publications : AYDIN KETAB

